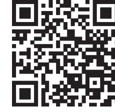
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ



anadolum eKampüs ve anadolu mobil

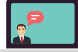
dilediğin yerden, dilediğin zaman, öğrenme fırsatı!


(ekampus.anadolu.edu.tr)

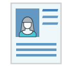

(mobil.anadolu.edu.tr)

ekampus.anadolu.edu.tr

 Takvim
 Duyurular
 Ders Kitabı (PDF)
 Epub
 Html5

 Video
 Canlı Ders
 Sesli Kitap
 Ünite Özeti
 Sesli Özet

 Sorularla Öğrenelim
 Alıştırma
 Deneme Sınavı
 İnfografik
 Etkileşimli İçerik

 Bilgilendirme Panosu
 Çıkmış Sınav Soruları
 Sınav Giriş Bilgisi
 Sınav Sonuçları
 Öğrenci Toplulukları


AOSDESTEK
AÇIKÖĞRETİM DESTEK SİSTEMİ

aosdestek.anadolu.edu.tr

444 10 26

www.anadolu.edu.tr

 /AOFAnadolum  /Anadolu_Univ  instagram.com/anadoluuniv

AÖF Kitapları Öğrenci Kullanım Kılavuzu

Bölüm 1

Temel Kavramlar

öğrenme çıktıları

1 Önemli Kavramlar
1 Bilgi, enformasyon ve veri kavramlarını ayırt edebilme

2 Bilgi İşleme Modeli ve Bilgi İşleme Süreçleri
2 Bilgi işleme süreci ve aşamalarını örneklendirebilme

3 Bilgisayarların Bileşenleri
3 Bilgisayarları oluşturan bileşenleri sıralayabilme

4 Bilgi İşleme ve Teknoloji
4 Bilgi işleme sürecinde teknolojinin oynadığı rolü açıklayabilme

5 Sosyal Hayatta Teknoloji
5 Teknolojinin sosyal yaşam üzerindeki etkilerini tartışabilme

Öğrenme çıktıları
Bölüm içinde hangi bilgi, beceri ve yeterlikleri kazanacağınızı ifade eder.

Masaüstü Yayıncılık: Desktop publishing

Tanım
Bölüm içinde geçen önemli kavramların tanımları verilir.

Bölüm Özeti
Bölümün kısa özetini gösterir.

sözlük

A

Ağ Toplumu: Teknolojiyi kullanabilen herkesin coğrafi sınırlar olmaksızın istediği kişilerle iletişim kurabildiği, bilgi paylaşabildiği ve buna bağlı olarak

Sözlük
Bölüm içinde geçen önemli kavramlardan oluşan sözlük ünite sonunda paylaşılır.

Temel Bilgi Teknolojileri-I

dikkat

Metin denetiminde yer alan hücre birleştirme işlemi için Ctrl+1 tuşlarına basılmadan önce ilgili hücrelerin seçilmesi gerekmektedir.

Dikkat
Konuya ilişkin önemli uyarıları gösterir.

Karekod
Bölüm içinde verilen karekodlar, mobil cihazlarınız aracılığıyla sizi ek kaynaklara, videolara veya web adreslerine ulaştırır.

1. A — Yanıtınız yanlış ise "Temel Kavramlar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

Neler Öğrendik ve Yanıt Anahtarı
Bölüm içeriğine ilişkin 10 adet çoktan seçmeli soru ve cevapları paylaşılır.

ÖÇ 1 Bilgi, enformasyon ve veri kavramlarını ayırt edebilme

Araştır	İlişkilendir	Anlat/Paylaş
1968 yılında Pablo Picasso bir görüşmesinde "Bilgisayarlar işe yaramazdır. Size yalnızca cevapları verebilirler." demiştir. Bu görüşe katılıyor musunuz? Sizce bu görüş bilgi teknolojilerinde yaşanan ilerlemeler ışığında hâlâ geçerli midir?	VEBB şeması ile teknolojik gelişmeler arasındaki ilişkileri değerlendirin.	Bilişim teknolojilerindeki gelişim ile artan bayt ihtiyacı arasındaki bağlantıyı anlatın.

Öğrenme Çıktısı Tablosu

Araştır/İlişkilendir/Anlat-Paylaş
İlgili konuların altında cevaplayacağınız soruları, okuyabileceğiniz ek kaynakları ve konuyla ilgili yapabileceğiniz ekstra etkinlikleri gösterir.

Yaşamla İlişkilendir
Bölümün içeriğine uygun paylaşılan yaşama dair gerçek kesitler veya örnekleri gösterir.

Araştırmalarla İlişkilendir
Bölüm içeriği ile ilişkili araştırmaları ve bilimsel çalışmaları gösterir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Arapça II

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Yazarlar

Prof.Dr. Rahmi ER

Doç.Dr. Derya ADALAR SUBAŞI

BÖLÜM 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

ANADOLU
ÜNİVERSİTESİ

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ YAYINI NO: 3686
AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ YAYINI NO: 2509

Grafik Tasarım ve Kapak Düzeni
Prof.Dr. Halit Turgay Ünalan

Dizgi ve Yayıma Hazırlama
Gözde Soysever
Süreyya Çelik
Orgül Kıraç
Yasin Özkır
Cansu Ersoy
Handan Atman
Murat Tambova
Beyhan Demircioğlu
Merve Kutlu

ARAPÇA II

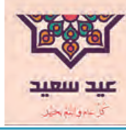
E-ISBN
978-975-06-3085-9

ESKİŞEHİR, Ocak 2019

2145-0-0-0-2302-V01

İçindekiler

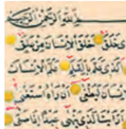
BÖLÜM 1 Arapçada Muda‘‘af Fiiller



BÖLÜM 3 Arapçada Misâl Fiiller



BÖLÜM 2 Arapçada Mehmûz Fiiller



BÖLÜM 4 Arapçada Ecvef Fiiller



BÖLÜM 5 Arapçada Nâkıs Fiiller



BÖLÜM 6 Kâne ve Grubu



BÖLÜM 7 İnne ve Grubu



BÖLÜM 8 Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-I



BÖLÜM 9 Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-II



BÖLÜM 10 Sulâsî Mucerred ve Sulâsî Mezîd Fiillerde İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl



Önsöz

Sevgili öğrenciler,

Elinizdeki bu kitap Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans Programı için hazırlanan ve dört ciltten oluşan Arapça ders kitaplarının ikincisidir.

Birinci kitabımız gibi bu kitabın da her bölümü ana başlıkların ve öğrenme çıktılarının gösterildiği bir sayfa ile başlıyor. Bölümde ele alınan konuların tanıtıldığı "Giriş" kısmının ardından "Günlük Hayatımızda Arapça" adlı diyalog parçalarını içeren sayfalar yer alıyor. Bu kitapta "Dilbilgisi" kısmındaki konu anlatımlarının sonunda, ilk kitaptan farklı olarak "Arapçada Kalıp İfadeler" başlığı altında Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerinin ve harf-i cer ile kullanılan bazı fiillerin tanıtıldığı sayfalar yer alıyor. Çözümlü alıştırmalardan önce bölüm içinde işlenen dilbilgisi konularını örnekleyen okuma parçalarını ve Türkçe çevirilerini bulabilirsiniz. Diyalogların ve okuma parçalarının Arapça olarak hazırlanan ses dosyalarına ise karekod uygulamaları ile internetten ulaşabilirsiniz.

Her bölümün sonunda bölümde geçen yeni kelime ve deyimlerin listelendiği bir sözlük yer almaktadır. Bu sözlükte sulâsî mucerred fiiller mâzî ve muzâri formaları ile verilirken, sulâsî mezîd fiiller sadece mâzi formaları ile verilmiştir.

Bu kitapta, Muda‟af Fiiller, Mehmûz Fiiller, Misal Fiiller, Ecvef Fiiller, Nâkıs Fiiller, Kâne ve Benzerleri, İnne ve Benzerleri, Sulâsî Mezîd Fiiller, Sulâsî Mucerred ve Mezîd Fiillerde İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl konuları yer almaktadır. Bütün bölümler Prof.Dr. Rahmi ER ve Doç. Dr. Derya ADALAR SUBAŞI tarafından kaleme alınmıştır.

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

رَبِّ يَسِّرْ

ولا تُعَسِّرْ

رَبِّ تَمِّمْ بالخَيْر

Bölüm 1

Arapçada Muda‘‘af Fiiller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 1

1 Günlük hayatta bayramlarda kullanılan kavramları tanıyabilme

2 Muda‘‘af Fiilin Mâzî ve Muzâri Çekimi

2 Muda‘‘af fiilin di’li geçmiş zaman, şimdiki zaman ve olumsuz çekimlerini yapabilme

3 Muda‘‘af Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Muda‘‘af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4 Bugün Neler Yaptın?

4 Gün içinde yapılanları Muda‘‘af fiilleri kullanarak anlatabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Muda‘‘af Fiil Çekimi تصريف الفعل المضَعَّف



عيد سعيد

كُلّ عَام وَأَنْتُمْ بِخَيْر

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada yapısında illetli harf bulunmayan (Sahîh) fiiller bildiğiniz gibi üç gruba ayrılır. Bu grubun ilk ögesi olan Sâlim fiilin çekimini daha önce görmüştük. İkinci kitabımızın ilk bölümüne Arapça Sahîh fiiller grubunun ikinci ögesi *Muda"af (şeddeli)* fiiller ile başlayacağız. Adından da anlaşılacağı üzere muda"af fiiller yapısında şedde bulunan fiillerdir. Bu bölümde muda"af fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde olumlu ve olumsuz çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy formları da verilecektir.

Bölüm içinde muda"af fiillerin kullanıldığı bir diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 1



العربية في حياتنا اليومية ١



Bayram Ziyareti

Ahmet bayram ziyareti için halasının evine gitti ve kapıyı çaldı. Fatma hala kapıyı açınca çığlık attı:

Hala: Ahmet! Hoş geldin, hoş geldin Ahmet, gir, gir canım oğlum! Amcan Ali içeride. Ne güzel bir sürpriz! Ali, kim geldi biliyor musun?

Ali Amca: Hoş geldin Ahmet.

Ahmet: Hoş bulduk. Hayırlı bayramlar, bayramınız kutlu olsun.

Hala: Bayramın kutlu olsun canım, sen neredesin, bir yıl geçti ve seni görmedik.

Ahmet: Eğitim için Kanada'ya gittim halacığım, mübarek kurban bayramı münasebetiyle geçen hafta döndüm.

Hala: Şükürler olsun sağ salim döndün oğlum.

Ahmet: Allah sana da sağlık versin halacığım, nasılsın? Sağlığın nasıl? Ali amca sen nasılsın?

Hala: Çok şükür. Biz iyiyiz, sağlığımız iyi. Bayram dolayısıyla baklava yaptım. Çay mutfakta hazır. Sana baklavayla birlikte çay koyayım mı?

Ahmet: Hayır, çay koyma, ama baklava yerim, uzun zamandan beri yemedim.

Hala: Bundan şüphem yok!

زيارة العِيد

ذهب أحمد إلى بيت عَمّته لزيارة العيد و دَقَّ البابَ. و عندما فتحتْ العَمَّةُ فاطمة البابَ صاحَتْ:

العمَّة: أحمد! أَهلاً و سَهلاً، أَهلاً و سَهلاً يا أحمد! أُدْخُلْ، أُدْخُلْ يا ابني الْحَبِيب! عَمُّكَ عَلِي بِالدَّاخِل. يا لها مِنْ مُفاجَأَة جَميلَة! يا عَلِي، هل تَعْرِف مَنْ جاء؟

العَمُّ عَلِي: أهلا و سهلا يا أحمد.

أَحمَد: أهلا بِكُم. عيدكُم مُبارك. كُلُّ عام و أنتُمْ بِخَيْر.

العمَّة: كُلّ عام و أنْتَ بِخير يا حبيبي. أين أنتَ؟ مَرَّتْ سَنةٌ و نحن ما رأيْناك.

أَحمَد: ذَهَبْتُ للدِّراسَة إلى كَنَدا يا عَمَّتي و رجَعْتُ الأُسْبوع الماضي بِمُناسَبة عيد الأضْحى المُبارك.

العمَّة: الحمد لله على السَّلامة يا ابْنِي.

أَحمَد: الله يسلِّمك يا عَمَّتي، كيف حالكِ؟ كيف صحَّتُكِ؟ و كيف حالكَ يا عَمّي علِي؟

العمَّة: الحمد لله نحن بخير و صِحَّتنا جَيِّدة. صنَعْتُ بَقلاوَة بِمُناسَبة العيد، و الشّاي جاهز في المطبخ، هل أَصُبُّ لك شاياً مع البقلاوة؟

أَحمد: لا تَصُبِّي لي شايًا. و لكن آكُلُ البقلاوة، منذ مُدّة طَويلة ما أَكلتُها.

العمَّة: لا أشُكُّ في ذلك.

أحْضَرَتْ العمةُ طَبَقاً من البقلاوة و وضَعَتْه أمامَ أحمد. أكَلَ أحْمَد قِطْعَةً من البَقلاوة و قالَ:

أَحمد: سَلِمَت يَداكِ يا عَمَّتي. البَقْلاوة لَذيذَة جدّا.

العمَّة: بالعافية. صَنَعْتُها مع ليلى في البيت.

أَحمد: أينَ ليلى؟

العمَّة: ذَهبَتْ مع شَقيقِها مُصطفى إلى المَقْبَرَة لزِيارَة قَبْرِ والدهما.

أَحمد: الله يَرْحَمُه. أنا ذهبتُ إلى المَقْبَرَة يومَ عَرَفَة. أَلَمْ تذْهَبْ أنتَ إلى المَقْبَرَة يا عَمِّي؟

العمّ علي: أنا ذهبْتُ بَعْدَ أداء صَلاة العيد يا ابْني. الله يَرْحَم جَميعَ مَوْتانا.

Hala baklavadan bir tabak getirdi ve Ahmet'in önüne koydu. Ahmet baklavadan bir parça yedi ve şöyle dedi:

Ahmet: Eline sağlık halacığım. Baklava çok lezzetli.

Hala: Afiyet olsun! Leyla ile birlikte evde yaptım.

Ahmet: Leyla nerede?

Hala: Babalarının kabrini ziyaret etmek için kardeşi Mustafa'yla mezarlığa gitti.

Ahmet: Allah rahmet eylesin. Ben mezarlığa arefe günü gittim. Amca sen mezarlığa gitmedin mi?

Ali Amca: Ben bayram namazını kıldıktan sonra gittim oğlum. Allah tüm ölülerimize rahmet etsin.



dikkat

Yukarıdaki diyalogda, الله يُسَلِّمك ifadesinin hangi bağlamda kullanılmış olduğuna dikkat ediniz. Bu ifade, daha önce سلامتك (Geçmiş olsun) sözüne karşılık olarak (Teşekkür ederim) anlamında geçmişti. Burada ise, yolculuktan gelen birine söylenen الحمد لله على السلامة ("Sağ salim geldiğiniz için Allah'a hamdolsun" veya "Şükürler olsun salimen geldiniz") ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Bu tarz kullanımlar dilin kültürel kodları sayıldığından, bir yolculuktan gelen birine "الحمد لله على السلامة" demeyi (Araplar bunu çoğu zaman bazı harfleri yutarak *"hamdillah 'a'sselâme"* biçiminde telaffuz ederler); ayrıca bir yolculuktan geldiğinizde size Arapça bu şekilde hitap eden birine "الله يُسَلِّمك" biçiminde karşılık vermeyi unutmayınız.


dikkat

كل عام وأنتم بخير ifadesi Araplarda pek çok bağlamda, pek çok münasebet dolayısıyla kullanılır. Hicrî olsun, miladî olsun yeni yıl dolayısıyla; dinî olsun, milli olsun her tür bayram münasebetiyle; yeni bir ders yılının başlaması veya yaş günü münasebetiyle Arapların değişmeyen kutlama ifadesidir. Bu kalıp ifadede sadece أنتم zamirini, muhatap kişiyle samimiyet ölçüsünde bazen أنتَ veya أنتِ biçiminde değiştirilebilir, bazen de بخير ifadesi abartılı olarak بألْف خير (bin hayır) biçiminde kullanılabilir. Bu kalıp kutlama ifadesi, yukarıda belirtilen değişiklikler olsun olmasın, bağlamına bağlı olarak Türkçeye şu ifadelerden uygun olanıyla aktarılır:

- Bayramınız kutlu olsun.
- Yeni yılınız kutlu olsun.
- Doğum gününüz kutlu olsun.
- Yeni eğitim-öğretim yılı hayırlı olsun.

Bu aktarımın tersi de geçerlidir. Yani yukarıdaki Türkçe kutlama ifadelerini Arapçaya çevirecek olduğumuzda hepsi için كُلُّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر kalıp ifadesini kullanabilirsiniz.

Arapça bu kalıp tebrik ifadesine muhatap olan kişi, aynı kalıp ifade ile karşılık verebileceği gibi, aşağıdaki seçeneklerden biri ile de karşılık verebilir:

موسى: كلُّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر.

محمد: كلُّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر.
كلُّ عام وأنْتُمْ بأَلْف خَيْر.
كلُّ سَنَة وأنْتُمْ طَيِّبون.
كلُّ سَنَة وأنْتُمْ بالصِّحَّة والسَّعادَة.

Arapça verilen bu karşılıklar, yine bağlama uygun olarak “Bilmukabele”, “Sizin de”, “Teşekkür ederim” gibi ifadelerle Türkçeye aktarılabilir.



زينب: كُلُّ عام و أنتِ بخير يا جَدَّتي.
الجدّة: كُلّ عام و أنتِ بأَلْف خَيْر يا ابنتي.

Zeynep: Bayramın kutlu olsun nineciğim.
Nine: Senin de bayramın kutlu olsun kızım.



عبدالله: عِيد أضْحَى سَعيد يا جَدّي.
الجدّ: عيد أضْحَى مُبارَك يا نور عَيْني.

Abdullah: Kurban bayramın kutlu olsun dedeciğim.
Dede: Kurban bayramın mübarek olsun gözümün nuru.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta bayramlarda kullanılan kavramları tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bayram ile ilgili kavramların Arapçalarını araştırınız.	Bir bayram ziyaretinde yaşadıklarınızı bu diyalogla ilişkilendiriniz.	Arkadaşlarınızla birlikte bu diyaloğu canlandırınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA MUDA“AF FİİLLER

القواعِد: الأفعال المضعّفة

Sahîh fiiller grubunun ikinci ögesi olan *Muda“af fiiller* (الأفعال المضعّفة), yapısında şedde bulunan sulâsî fiillerdir. Bu fiillerin ikinci ve üçüncü harfleri, yani ‘aynu’l fiili ve lâmu’l-fiili aynı harftir: مَدَّ / فَرَّ / شَدَّ / مَرَّ / عَدَّ fiilleri gibi.

Muda“af fiilin mâzî yapısı, örneğin 1. kalıptan olan مَدَّ fiilinin yapısı incelendiğinde, bunun aslının فَعَلَ formunda مَدَدَ olduğu görülür. Aynı olan iki harf (bu örnekte iki dâl harfi) yan yana gelince, tek harfe indirgenip, yazılmayan harf ve harekesi yerine şedde kullanılmıştır. Yapılan bu işleme Arapçada idgâm (الإِدْغام) denir.

Muda“af Fiilin Mâzî Çekimi

Muda“af fiilin mâzî (di’li geçmiş zaman) çekimi, sâlim fiilin mâzî çekiminden pek farklı değildir. Özellikle 3. çoğul şahıs dişil formundan itibaren idgâm çözülmek suretiyle (yani şeddeyi kaldırıp aynı harfi yan yana kullanarak) yapılan fiilin çekimi, tıpkı sâlim fiilin mâzî çekimi gibidir. Şimdi مَدَّ fiiliyle yapılan aşağıdaki çekim tablosunu inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ مَدّوا Onlar uzattılar	هُما مَدّا O ikisi uzattı	هُوَ مَدَّ O uzattı	Gâib
هُنَّ مَدَدْنَ Onlar uzattılar	هُما مَدَّتا O ikisi uzattı	هِيَ مَدَّتْ O uzattı	Gâibe
أَنْتُمْ مَدَدْتُمْ Sizler uzattınız	أَنْتُما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzattınız	أَنْتَ مَدَدْتَ Sen uzattın	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَدَدْتُنَّ Sizler uzattınız	أَنْتُما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzattınız	أَنْتِ مَدَدْتِ Sen uzattın	Muhâtaba
نَحْنُ مَدَدْنا Biz uzattık		أَنا مَدَدْتُ Ben uzattım	Mutekellim

Şimdi muda“af fiilin mâzî formuyla kurulu aşağıdaki cümlelerin i‘râbını yapalım:

مدَّ رَسولُ اللهِ يدَ العَوْنِ للفُقَراءِ. (Resûlullah fakirlere yardım eli uzattı.)

مدَّ	: Mâzî fiil (muda“af), üçüncü tekil şahıs, eril.
رسولُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda muzâf.
اللهِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
يدَ	: Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.
العَوْنِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
لِ	: Harf-i cer
الفُقراءِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

صَبَبْتُ الماءَ في حَوْضِ الإسْتِحْمامِ. (Suyu küvete döktüm.)

صَبَبْتُ	: Mâzî fiil (muda“af), birinci tekil şahıs, faili bitişik zamir *tâu'l-muteharrike* (تُ).
الماءَ	: Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
في	: Harf-i cer
حَوْضِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.
الإسْتِحْمامِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Muda“af Fiilin Muzâri Çekimi

Muda“af fiilin muzâri formu, sâlim fiilin muzâri formundan farklıdır. İkinci ve üçüncü harflerin (‘aynu'l-fi‘l'in ve lâmu'l-fi‘l'in) aynı olması dolayısıyla tek harfe indirgenip şeddelenmesi (idgâm) sonucu, muzâride en önemli hareke olan ‘aynu'l-fi‘l'in harekesi fâu'l- fi‘l'e aktarılır. Dolayısıyla muda“af fiillerin muzârilerinde ‘aynu'l-fi‘l'lerin harekeleri birinci harfin, yani fâu'l- fi‘l'in üstünde görünür. Örnek:

1. مَدَّ fiili birinci kalıptandır. Dolayısıyla aslı (مَدَدَ - يَمْدُدُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu مَدَّ olurken, muzâri formu يَمُدُّ biçimini alır.
2. فَرَّ fiili ikinci kalıptandır. Dolayısıyla aslı (فَرَرَ - يَفْرِرُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu فَرَّ olurken, muzâri formu يَفِرُّ biçimini alır.
3. مَلَّ fiili dördüncü kalıptandır. Dolayısıyla aslı (مَلِلَ - يَمْلَلُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu مَلَّ olurken, muzâri formu يَمَلُّ biçimini alır.

Muda“af fiilin muzârisindeki bu yapısal fark kavrandıktan sonra, herhangi bir muda“af fiilin muzâri çekiminin, sâlim bir fiilin muzâri çekiminden pek bir farkı olmadığını fark edeceksiniz. Şimdi aşağıdaki çekim tablosunda, birinci kalıptan olan مَدَّ fiilinin muzâri çekimini inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَمُدُّونَ Onlar uzatıyorlar, uzatırlar	هُما يَمُدّانِ O ikisi uzatıyor, uzatır	هُوَ يَمُدُّ O uzatıyor, uzatır	Gâib
هُنَّ يَمُدْنَ / يَمْدُدْنَ Onlar uzatıyorlar, uzatırlar	هُما تَمُدّانِ O ikisi uzatıyor, uzatır	هِيَ تَمُدُّ O uzatıyor, uzatır	Gâibe
أَنْتُمْ تَمُدّونَ Sizler uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتُما تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتَ تَمُدُّ Sen uzatıyorsun, uzatırsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَمُدْنَ / تَمْدُدْنَ Sizler uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتُما تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتِ تَمُدّينَ Sen uzatıyorsun, uzatırsın	Muhâtaba
نَحْنُ نَمُدُّ Biz uzatıyoruz, uzatırız		أَنا أَمُدُّ Ben uzatıyorum, uzatırım	Mutekellim



dikkat

Bu tabloda sadece üçüncü çoğul şahıs dişil ile ikinci çoğul şahıs dişil formlarında idgâmın çözülerek tıpkı sâlim bir fiilin muzârisi gibi çekimlenebildiğini fark ediniz.

Şimdi muda‘‘af fiilin muzâri formu ile kurulu aşağıdaki cümlenin i‘râbını yapalım:

البَنَاتُ يَشْمُمْنَ رائِحَةَ الأَزْهارِ الجَميلَةِ في الحَدِيقَةِ.

(Kızlar, bahçedeki güzel çiçeklerin kokusunu kokluyorlar.)

البَنَاتُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يَشْمُمْنَ : Bu fiil ile başlayan cümle, fiil cümlesi olarak mubtedanın haberidir, mahallen merfûdur (çünkü cümlelerin i‘râbı mahallendir); يَشْمُمْنَ : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, dişil, fâili bitişik zamir *nûnu'n-nisve* (ن), (Bu fiili يَشْمُمْنَ biçiminde da kullanmak mümkündü!).

رائِحَةَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.

الأَزْهارِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda mevsûf.

الجَميلَةِ : الأَزْهارِ'nin sıfatı, dolayısıyla onun gibi, belirli, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra; mevsûfu olan الأَزْهارِ gayr-ı âkil çoğul formunda olduğu için tekil dişil kabul edildiğinden sıfatı olan الجَميلَةِ de tekil, dişil.

في : Harf-i cer

الحَدِيقَةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Muda‘‘af Fiilin Olumsuz Çekimi

Mâzî Olumsuz

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ما مَدّوا Onlar uzatmadılar	هُما ما مَدّا O ikisi uzatmadı	هُوَ ما مَدَّ O uzatmadı	Gâib
هُنَّ ما مَدَدْنَ Onlar uzatmadılar	هُما ما مَدَّتا O ikisi uzatmadı	هِيَ ما مَدَّتْ O uzatmadı	Gâibe
أَنْتُمْ ما مَدَدْتُمْ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما ما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتَ ما مَدَدْتَ Sen uzatmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ ما مَدَدْتُنَّ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما ما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتِ ما مَدَدْتِ Sen uzatmadın	Muhâtaba
نَحْنُ ما مَدَدْنا Biz uzatmadık		أَنا ما مَدَدْتُ Ben uzatmadım	Mutekellim

Muda‘‘af fiilin olumsuz mâzisi ile kurulan bir cümlenin i‘râbını yapalım:

ما فَرَرْتُ مِن المَدْرَسَةِ. (Okuldan kaçmadım.)

ما : Mâ en-nâfiye
فَرَرْتُ : Mâzî fiil, birinci tekil şahıs, fâ‘il bitişik zamir olan *tâu'l-muteharrike* (ت).
من : Harf-i cer
المَدْرَسَةِ : Mecrûr, cer alâmeti sonundaki kesra.

لَمْ ile Olumsuz Mâzî

لَمْ ’in bir cezm edatı olduğunu, sadece muzâri fiilin başında kullanıldığını ve muzâri fiilin anlamını olumsuz mâzîye çevirdiğini biliyorsunuz. Şimdi bir muda‘‘af fiilin لَمْ ile kullanımında, nasıl meczûm olduğunu bir tabloda görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَمْ يَمُدّوا Onlar uzatmadılar	هُما لَمْ يَمُدّا O ikisi uzatmadı	هُوَ لَمْ يَمُدَّ (لَمْ يَمْدُدْ) O uzatmadı	Gâib
هُنَّ لَمْ يَمُدْنَ/ لَمْ يَمْدُدْنَ Onlar uzatmadılar	هُما لَمْ تَمُدّا O ikisi uzatmadı	هِي لَمْ تَمُدَّ O uzatmadı	Gâibe
أَنْتُمْ لَمْ تَمُدّوا Sizler uzatmadınız	أَنْتُما لَمْ تَمُدّا Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتَ لَمْ تَمُدَّ (لَمْ تَمْدُدْ) Sen uzatmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَمْ تَمُدْنَ/ لَمْ تَمْدُدْنَ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما لَمْ تَمُدّا Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتِ لَمْ تَمُدّي Sen uzatmadın	Muhâtaba
نَحْنُ لَمْ نَمُدَّ Biz uzatmadık		أَنا لَمْ أَمُدَّ Ben uzatmadım	Mutekellim

Şimdi aşağıdaki cümlenin i‘râbını yapalım:

(Bu şehre uğramadım.) لَمْ أمُرَّ بِهذه المَدِينَةِ.

لَمْ : Cezm edatı, muzâri fiili cezm eder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir.

أمُرَّ : Muzâri fiil, meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda‘‘af fiil, fâili gizli zamir olan (أنا).

بِ : Harf-i cer

هذه : İşaret sıfatı (ismu'l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

المَدِينَةِ : Muşârun ileyh, mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

Muzâri Olumsuz

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لا يَمُدّونَ Onlar uzatmıyorlar, uzatmazlar	هُما لا يَمُدّانِ O ikisi uzatmıyor, uzatmaz	هُوَ لا يَمُدُّ O uzatmıyor, uzatmaz	Gâib
هُنَّ لا يَمُدْنَ / لا يَمْدُدْنَ Onlar uzatmıyorlar, uzatmazlar	هُما لا تَمُدّانِ O ikisi uzatmıyor, uzatmaz	هِيَ لا تَمُدُّ O uzatmıyor, uzatmaz	Gâibe
أَنْتُمْ لا تَمُدّونَ Sizler uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتُما لا تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتَ لا تَمُدُّ Sen uzatmıyorsun, uzatmazsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَمُدْنَ / تَمْدُدْنَ Sizler uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتُما لا تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتِ لا تَمُدّينَ Sen uzatmıyorsun, uzatmazsın	Muhâtaba
نَحْنُ لا نَمُدُّ Biz uzatmıyoruz, uzatmayız		أنا لا أَمُدُّ Ben uzatmıyorum, uzatmam	Mutekellim

Şimdi muda‘‘af fiilin olumsuz muzârisi ile kurulmuş bir cümlenin i‘râbını yapalım.

(Baba bir hikâye anlatmıyor.) لا يَقُصُّ الأبُ قِصَّةً.

لا : Lâ en-nâfiye

يَقُصُّ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

الأبُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

قِصّةً : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Öğrenme Çıktısı

2 Muda"af fiilin di'li geçmiş zaman, şimdiki zaman ve olumsuz çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

مَرَّ fiili 1. kalıptan; فَرَّ fiili 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Âli İmrân Sûresi" 164. ve "Sad Sûresi" 20. ayet-i kerimelerinde bulunan muda"af fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte karton üzerine muda"af fiil çekim tabloları hazırlayınız. Ezberlediğiniz çekimleri birbirinize okuyunuz.

MUDA"AF FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهي في الأفعال المضعّفة

Muda"af Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Bir muda"af fiil olan مَدَّ (uzattı) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَمُدُّ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: مُدُّ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf (burada –mim- harfi) harekeli olduğu için okunabiliyor, bu yüzden başa elif getirilmesine gerek bulunmuyor.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: مُدَّ (Burada şeddenin üstündeki damme harekesinin fethaya dönüştüğünü ve bunun bir cezm alâmeti olduğunu hatırlayınız!)

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz.

أنْتُما تَمُدّانِ	←	مُدّا
أنْتُمْ تَمُدّونَ	←	مُدّوا
أنْتِ تَمُدّينَ	←	مُدّي
أنْتُما تَمُدّانِ	←	مُدّا
أنْتُنَّ تَمْدُدْنَ/تَمُدْنَ	←	اُمْدُدْنَ/مُدْنَ

Bazen muda‘‘af fiilin “ikinci tekil şahıs eril” formu ile “ikinci çoğul şahıs dişil” formlarında emr-i hâzırlar; fiilin asıl hâli, yani şedde kullanılmadığı, idgâmsız hâli olan يَمْدُدُ – مَدَدَ yapısı dikkate alınarak kullanılır. Bu durumda emr-i hâzır formu, ilgili şahıslar için -tıpkı sâlim bir fiilde olduğu gibi- şöyledir:

أَنْتَ تَمْدُدُ ← مْدُدْ ← امْدُدْ ← اُمْدُدْ ← اُمْدُدْ

أَنْتُنَّ تَمْدُدْنَ ← مْدُدْنَ ← امْدُدْنَ ← اُمْدُدْنَ ← اُمْدُدْنَ

Buna göre, bir muda‘‘af fiil olan مَدَّ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُم مُدّوا Sizler uzatınız	أَنْتُما مُدّا Siz ikiniz uzatın	أَنْتَ مُدَّ (اُمْدُدْ) Sen uzat	Muhâtab
أَنْتُنَّ مُدْنَ (اُمْدُدْنَ) Sizler uzatınız	أَنْتُما مُدّا Siz ikiniz uzatın	أَنْتِ مُدِّي Sen uzat	Muhâtaba

Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Hatırlayacağınız üzere nehy-i hâzır, ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılıyordu. Nehiy lâ’sı, başına geldiği muzâri fiili cezm ediyor, anlamı olumsuz emre çeviriyordu. Dolayısıyla مدَّ fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için aşağıdaki gibi yaparız. Burada da fiilin “ikinci tekil şahıs eril” ile “ikinci çoğul şahıs dişil” formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُم لا تَمُدّوا Sizler uzatmayınız	أَنْتُما لا تَمُدّا Siz ikiniz uzatmayın	أَنْتَ لا تَمُدَّ (لا تَمْدُدْ) Sen uzatma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَمْدُنَ (لا تَمْدُدْنَ) Sizler uzatmayınız	أَنْتُما لا تَمُدّا Siz ikiniz uzatmayın	أَنْتِ لا تَمُدِّي Sen uzatma	Muhâtaba

Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâib formunun üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu daha önce görmüştük. Dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm’ı (لام الأمر) getirilerek yapıldığını biliyorsunuz. Bu “emir lâmı”, başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da dilek-istek kipine çevirir.

Şimdi مَدَّ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim. Burada da fiilin “üçüncü tekil şahıs eril” ile “üçüncü çoğul şahıs dişil” formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَمُدّوا Onlar uzatsınlar	هُما لِيَمُدّا O ikisi uzatsın	هُوَ لِيَمُدَّ (لِيَمْدُدْ) O uzatsın	Gâib
هُنَّ لِيَمْدُنَ (لِيَمْدُدْنَ) Onlar uzatsınlar	هُما لِتَمُدّا O ikisi uzatsın	هِيَ لِتَمُدَّ O uzatsın	Gâibe

Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Nehy-i gâib formunun üçüncü şahıslara yönelik olumsuz emir kipi olduğunu daha önce görmüştük. Dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına “nehiy lâ’sı” (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapıldığını biliyorsunuz. Bu “nehiy lâ’sı”, başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını olumsuz emir kipine çevirir.

Şimdi مَدَّ fiilinin nehy-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim. Burada da fiilin “üçüncü tekil şahıs eril” ile “üçüncü çoğul şahıs dişil” formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَمُدّوا Onlar uzatmasınlar	هما لا يَمُدّا O ikisi uzatmasın	هو لا يَمُدَّ (لا يَمْدُدْ) O uzatmasın	Gâib
هُنّ لا يَمْدُدْنَ (لا يَمْدُدْنَ) Onlar uzatmasınlar	هما لا تَمُدّا O ikisi uzatmasın	هِي لا تَمُدَّ O uzatmasın	Gâibe

Şimdi aşağıdaki cümlelerde emir ve nehiy kiplerinin nasıl kullanıldığına bakalım ve cümlelerin i‘râbını yapalım:

Emr-i hâzır:

عُدّوا الأشْجارَ في الحَديقَة. (Bahçedeki ağaçları sayınız.)

عُدّوا : Emr-i hâzır, ikinci çoğul şahıs eril, meczûm, cezm alâmeti nûn harfinin düşürülmesi, fâ‘ili bitişik zamir olan *vâvu’l-cemâ‘a* (و).

الأشْجارَ : Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

في : Harf-i cer

الحَديقَة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i hâzır:

لا تَشُكَّ في صَديقِكَ! (Arkadaşından şüphelenme!)

لا : Lâ en-nâhiye (muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emir kipine çevirir).

تَشُكَّ : Muzâri fiil, ikinci şahıs, tekil, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*’den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda‘‘af fiil, fâil gizli zamir (أَنْتَ).

في : Harf-i cer

صَديقِك : صَديق Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf; ك muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir (zamirler mebnîdir, değişmez).

Emr-i Gâib:

لِيَمُرَّ مِنْ هذا الطّرِيقِ. (Bu yoldan geçsin.)

لِ : Lâmu'l-emr

يَمُرَّ : Muzâri fiil, üçüncü şahıs, tekil, eril, başındaki *lâmu'l emr*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda‘‘af fiil, fâ'il gizli zamir (هُو).

مِنْ : Harf-i cer

هذا : İşaret sıfatı (ismu'l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

الطّرِيقِ :Muşârun ileyh, mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Gâib

لا يَمَلّوا مِن الجَهْدِ! (Çabalamaktan bıkmasınlar!)

لا : Lâ en-nâhiye (muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emir kipine çevirir).

يَمَلّوا : Muzâri fiil, üçüncü şahıs, çoğul, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki nûn'un düşmesi (*hazfu'n-nûn*), fâ'ili bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a* (و).

مِن : Harf-i cer

الجَهْدِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı



3 Muda‘‘af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen muda‘‘af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (فَكَّ/1), (رَدَّ/1)

İlişkilendir/ Karşılaştır

Tâhâ sûresi 31. ayette bulunan muda‘‘af fiilin emr-i hâzırını tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Bölüm içinde geçen muda‘‘af fiillerin bir listesini yapınız. Bu fiilleri karışık olarak emir ve nehiy formlarına çeviriniz.

BUGÜN NELER YAPTIN?

ماذا فَعَلْت اليَوم؟

السلام عليكم. أَنا مليكة. اليوم مَلِلْتُ في البيت. و ذهَبْتُ إلى السوق. وبَعْد ذلك مَرَرتُ بصديقتي مريم. بيتها قريب من بيتنا. هي تَسْكُن مع جَدّتها السيّدة فاطمة. حَجَّت السيدة فاطمة قبل سنة. جلسنا في شرفة البيت. جدّتُها صبَّت لَنا الشاي. شَربنا معا وتكلَّمْنا عن الحجّ. قصَّتْ لنا جدّتُها حكاياتٍ عن حُجّاج مِن البلدان المختلفة.



Selâmün aleyküm. Ben Melike. Bugün evde canım sıkıldı. Çarşıya gittim. Ondan sonra arkadaşım Meryem'e uğradım. Onun evi bizim eve yakın. Büyükannesi Fatma Hanım ile yaşıyor. Fatma Hanım bir yıl önce hacca gitti. Evin balkonunda oturduk. Büyükannesi bize çay döktü. Birlikte çay içtik ve hac hakkında konuştuk. Büyükannesi bize farklı ülkelerden hacılar hakkında hikâyeler anlattı.

أَيْنَ ذَهَبَتْ مَليكة اليوم؟
Melike bugün nereye gitti?

ذَهَبَت إلى السوق.
Çarşıya gitti.

لماذا ذَهَبَتْ مَليكة إلى السوق؟
Melike niçin çarşıya gitti?

لِأَنّها مَلَّتْ في البيت.
Çünkü o, evde sıkıldı.

بِمن مَرَّتْ مليكة بَعْد السوق؟
Melike çarşıdan sonra kime uğradı?

مَرَّتْ بِصديقتها مريم.
Arkadaşı Meryem'e uğradı.

منْ قَصَّتْ لهما حكايات؟
O ikisine kim hikâyeler anlattı?

جَدّةُ مَرْيم قَصَّتْ لهما حكايات.
Meryem'in büyükannesi ikisine hikâyeler anlattı.

Öğrenme Çıktısı

4 Gün içinde yapılanları Muda‟af fiilleri kullanarak anlatabilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Defterinize önceki kısımda Melike'nin cümleleri tarzında muda‟f fiiller içeren ve gün içinde neler yaptığınızı anlatan en az 10 cümleden oluşan kısa bir metin yazınız.	Türk Dil Kurumu sözlüğünde “hac”, “kıssa”, “cet”, “sene” kelimelerini bularak kökenlerini araştırınız.	Bölüm içinde geçen muda‟af fiillerin bir listesini yapınız. Bu fiilleri karışık olarak emir ve nehiy formlarına çeviriniz.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

الحمد لله!
Elhamdulillah

Arapçada aksıran kişi “الحمدُ لله” der. Yanında buluna kişi de ona “Allah sana merhametiyle muamele etsin” anlamında “يَرْحَمُكَ الله” der. Aksıran kişi devamında “Allah, bize de size de hidayet eylesin.” şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz “يَهْدِينَا و يَهْدِيكُمُ الله” cümlesiyle karşılık verir.



نَعيمًا!

Sıhhatler olsun.

Türkçede tıraş olmuş veya banyodan yeni çıkmış birine "sıhhatler olsun" denir. Bu iyi dileğe "teşekkür ederim" biçiminde karşılık verilir. Arapçada da aynı durumlarda kullanılan "نَعيمًا!" ifadesinin karşılığı olarak anlamı "Allah sana nimetler versin" olan ".أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكَ" cümlesi kullanılır.

أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكِ يا أُمّي.
Teşekkürler anneciğim.

نَعيمًا حَبيبي.
Sıhhatler olsun canım.





dikkat

Kelime çevirisi "Allah sana nimet versin" olsa da bu ibarenin Türkçe çevirisinin bu konumda "Teşekkür ederim" şeklinde olmasının daha uygun olacağını unutmayınız.

نَعيمًا يا عَلي.
Sıhhatler olsun Ali.

أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكَ.
Teşekkürler.





dikkat

"نَعيمًا" ifadesine karşılık verirken "اللّٰهُ يُنْعِمُ عَلَيْكَ" cümlesi de kullanılabilir.

Öğrenme Çıktısı



5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bu kısımda geçen kalıp ifadeleri ezberleyiniz.	Türkçede banyo ve tıraştan sonra kullanılan kalıp ifadeler Arapçadakine benziyor mu? Karşılaştırınız.	Arapça öğrenen arkadaşlarınızla yeri geldiğinde bu ifadeleri kullanmaya çalışınız.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْريفَ الأفعال المضَعَّفة.
الفعل المُضعّف هو فعلٌ عينه و لامه مِنْ جنس واحد. مثل مَدَّ.



Selâmün aleyküm. Bugün muda‘‘af fiillerin çekimlerini öğrendik. Muda‘‘af fiil , ‘ayn u'l-fi‘li ve lâmu'l-fi‘li aynı cinsten olan bir fiildir. Medde gibi.

كَتَبْتُ على السَّبّورة بَعض الأفعال. أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة الآن.
هنا أمثلة الماضي و المضارع و الأمر للأفعال المضعّفة.



Tahtaya bazı fiiller yazdım. Şimdi tahtaya bakın.
Burada, muda‘‘af fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.



okuma قراءة

الأعْيادُ



مُحمّد يُحِبُّ العيدَ و أختُهُ زينب تُحِبُّ العيدَ أَيْضًا. أَفْرَادُ الأُسْرَة كُلُّهم يَفْرَحونَ بالعيدِ. يَلْبَسونَ المَلابسَ النّظيفةَ و الجميلة في العيد. اِسْتَيْقَظَ محمد مُبَكّراً في صباحِ يَوْمِ العيدِ و لَبِسَ مَلابِسَ العيدِ. و اسْتَيقظَتْ زينب مُبَكّرَةً و لَبِسَتْ مَلابِسَ العيدِ أيضاً.

"عِيدُكَ مُبارَك يا مُحمّد، كُلُّ عامٍ و أنتَ بِخير"، "عيدكِ مُبارَك يا زينب، كُلُّ عامٍ و أنتِ بخير". بَعْدَ هذه الأقْوالِ ذَهَبَ الاثْنانِ إلى الأبِ و الأمِّ و قَبّلا أيْدِيَهُما و قالا: "عيدُكَ مُبارك يا أبي و عيدُكِ مُبارك يا أمّي". ثُمَّ ذَهَب الأب و محمد إلى المَسْجِد الكَبير لأداءِ صَلاةِ العيدِ.

في العيدِ يَفْرَحُ كُلُّ المُسْلِمينَ بِزيارَة أقاربهم و جِيرانهم و أصْدِقائِهم. بَعْضُهم يَذهَبونَ إلى المَلاعب و الحَدائق. هناكَ عيدانِ دينِيّانِ للمُسْلِمين: عيدُ الفِطْر و عيدُ الأضْحَى. عيدُ الفِطْرِ في بِدايَة شهر شوال، بَعْد صَوْمِ شَهْرِ رمضان و أمّا عيد الأضْحى فهو في شهر ذي الحجة. في عيدِ الأضْحى يَذْبَحُ المسلمُ القادرُ أُضْحِيةً في سَبيل الله و يُوَزِّعُ مِن لَحْمها على الفُقَراء و المُحْتاجين و يُقَدِّمُ أيضا للضيوفِ.

Bayramlar

Muhammet bayramı sever, kız kardeşi Zeynep de bayramı sever. Bütün aile fertleri bayramda mutlu olurlar. Bayramda temiz ve güzel elbiseler giyerler. Muhammet bayram gününün sabahında erken kalktı ve bayramlıklarını giydi. Zeynep de erken kalktı ve bayramlıklarını giydi.

"Bayramın mübarek olsun Muhammet, iyi bayramlar", "Bayramın mübarek olsun Zeynep, iyi bayramlar". Bu sözlerden sonra ikisi anne ve babanın yanına gidip ellerini öptüler ve "Bayramın mübarek olsun babacığım", "Bayramın mübarek olsun anneciğim" dediler. Sonra baba ve Muhammet bayram namazını eda etmek üzere büyük camiye gittiler.

Bayramda bütün Müslümanlar akrabalarının, komşularının ve arkadaşlarının ziyaretiyle mutlu olurlar. Bazıları oyun alanlarına ve parklara gider. Müslümanlar için iki dinî bayram vardır. Bunlar Ramazan bayramı ve Kurban bayramıdır. Ramazan bayramı Şevvâl ayının başında, Ramazan ayı orucunun sonundadır. Kurban bayramı ise Zi'l-hicce ayındadır. Kurban bayramında gücü yetenler Allah yolunda bir kurban keser ve etinden fakirlere ve ihtiyacı olanlara dağıtır, misafirlere de takdim ederler.

'Abdulabbâs Abdulcâsim, vd. (2016), *el-Kırâ'atu'l-'Arabiyye li's-saffi'l-sâlis i'l-ibtidâ'i*, Bağdat, et-Tab'atu's-Tâsi'a, s. 53-54'te bulunan metinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar
التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiillerin uygun muzâri çekimleriyle doldurunuz.

	يَمُرُّ	يَفِرُّ	يَشُكُّ	يَرُدُّ	يَسُرُّ	يَضِلُّ	يَمَلُّ
نحن	نَمُرُّ						
أنتَ		تَفِرُّ					
أنْتِ			تَشُكِّينَ				
أنا				أَرُدُّ			
هُنَّ					يَسْرُرْنَ		
أنْتُمْ						تَضِلّونَ	
هم							يَمَلُّونَ

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda‘‘af fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. هم .... (مَرَّ) على السّوق.
2. .... (صَبَّ) الطلابُ الماءَ في الحَديقَةِ.
3. هُنَّ ما .... (شَكَّ) في صِحَّةِ والِدِهِنَّ.
4. .... (قَصَّ) الطالباتُ قَصَصَ الأنْبياء.
5. أنا .... (مَدَّ) إليه قَلَمِي.

3- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda‘‘af fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz (fiillerin tümü 1. kalıptandır).

1. .... (مَدَّ) الفتاةُ الكِتابَ الآن.
2. الولدانِ .... (شَمّ) رائحةَ الطّعام.
3. الرجالُ .... (شدّ) الحَبْلَ الآن.
4. .... (صَبَّ) العامِلاتُ الماءَ في الحَوْضِ.
5. التِّلْميذُ .... (عَدّ) الأرْقامَ أمامَ المُعَلِّمِ.

4- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez arasında verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. انْتِ .... (مَرَّ – يمرُّ) علينا في طريقك إلى السوق.
2. أنْتُمْ .... (شَكَّ – يشُكُّ) في صِحَّةِ هذه الأخْبارِ.
3. أنتما .... (فَرَّ – يفِرُّ) من الكلبِ.
4. أنْتَ .... (لَفَّ – يلُفُّ) يَمِينًا في نهايةِ الشارعِ.
5. أنْتُنَّ .... (رَدَّ – يرُدُّ) على سُؤالي.

5- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları cümle sonunda parantez arasında verilmiştir).

1. مَلَّتْ البَناتُ من الأمورِ. (4)
2. ظَلَّتْ السّعادَةُ. (4)
3. قَلَّ الأصْدِقاءُ في حياتي. (2)
4. رَنَّ الهاتِفُ. (2)
5. فَكَّ البقالُ النُّقودَ. (1)

6- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. تَظُنُّ الطالبةُ الرّجُلَ في المَكْتَبَةِ.
2. أنتَ تَمُرُّ بِصَديقِكَ اليومَ.
3. يَقُصُّ المُعلِّمُ قِصَّةً.
4. يَضِلُّ الوَلَدُ عَن طَريقِ المَدْرَسَةِ.
5. تَلُفُّ الطالبة إلى اليسار.

7- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. قصَّتْ جَدَّتي لَنا قِصَصًا جَميلَةً.
2. الأَطْفالُ يَفِرُّونَ من الكَلْبِ.
3. هلْ ذَهَبْتَ إلَى الحلاّق؟ نَعيمًا!
4. لا تَمُرِّي أمامَ بابِنا!
5. فِرُّوا مِنَ الحَربِ!

8- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Köpek çocuğu ısırmadı.
2. Çayı fincana dökme Ali!
3. Dedem uyumadan önce bana bir hikâye anlatır.
4. Günler hızla geçiyor.
5. Bayramınız kutlu olsun.
6. Ramazan Bayramınız kutlu olsun.
7. Kurban Bayramınız kutlu olsun.
8. Şükürler olsun sağlıcakla geldiniz.

9- Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin i‘râbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

مَدَّ رَسُولُ اللهِ يد العَون لِلْفُقَرَاء.

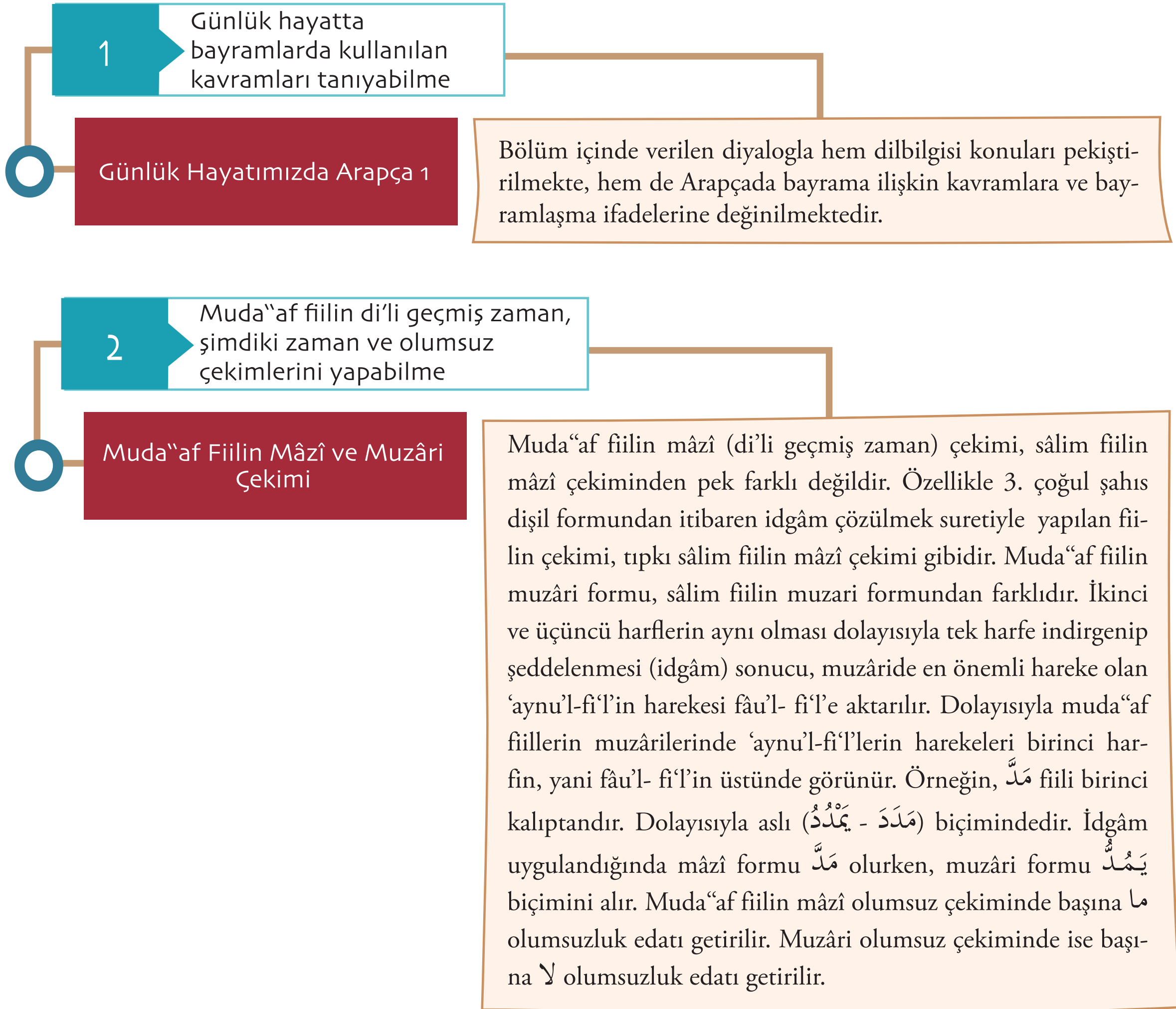
A. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
B. Câr-mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mefûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra.
D. Fâil, merfû, ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.
E. Muzâf, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

10- لا تَفِرَّ مِنَ المَسْؤُولِيَّة.

Yukarıdaki cümledeki (تَفِرَّ)'nın i‘râbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Muda‘‘af fil, mâzî, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâri fiil, başındaki nehiy lâ'sı dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti fetha.
C. Başındaki nefiy lâ'sı dolayısıyla olumsuz muzâri, merfû, ref alâmeti sondaki fetha.
D. Muda‘‘af fil, muzâri, 3. şahıs dişil, tekil, başındaki nefiy lâ'sı dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
E. Muzâri fiil, 2. şahıs, tekil, dişil, başındaki lâ en-nâhiyeden dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص



3 Muda‘‘af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Muda‘‘af fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Bir muda‘‘af fiil olan مَدَّ (uzattı) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yol izlenir. Buna göre fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَمُدُّ, baştaki muzâraat harfi atılır: مُدُّ, baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf harekeli olduğu için okunabiliyor, bu yüzden başa elif getirilmesine gerek bulunmuyor. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: مُدَّ Şedde üstündeki damme harekesinin fethaya dönüşmesi bir cezm alâmetidir.

Nehy-i hâzır çekimi ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılır Nehiy lâ'sı, başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا تَمُدَّ, uzatma!

Nehy-i gâib çekimi de ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılır. Nehiy lâ'sı da başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا يَمُدَّ, uzatmasın!

Emr-i gâib formu üçüncü şahıslara dönük emir kipidir, dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm'ı (لام الأمر) getirilerek yapılır. Bu "emir lâmı", başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da dilek-istek kipine çevirir. Örneğin, لِيَمُدَّ, uzatsın.

4 Gün içinde yapılanları Muda‘‘af fiilleri kullanarak anlatabilme

Bugün Neler Yaptın?

مرَّ ، قَصَّ ، حَجَّ ، صَبَّ gibi muda‘‘af filllerin cümle içinde kullanımı üzerinde durulmuştur.

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"أنْعمَ الله عليك"، "نَعيمًا"، " يَهْدينا و يَهْديكُم الله"، "يرحمك الله"، "الحمد لله" kalıp ifadeleri, görsellerle birlikte verilerek tanıtılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi Müslümanlar için dinî bir bayram ismidir?

A. عيد الميلاد
B. عيد الفطر
C. عيد المولود
D. عيد شَمّ النسيم
E. عيد الاستقلال

2 Muda"af fiilin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
B. Yapısında illetli harf bulunan fiillerdir.
C. İlk harfi illetli olan fiillerdir.
D. Son harfinde hemze bulunan fiillerdir.
E. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.

3 Aşağıdaki muda"af fiillerden hangisi muzâri olumsuz olarak çekimlenmiştir?

A. لا يَصُبُّ
B. لِيَصُبَّ
C. لا يَصُبَّ
D. لا تَصُبَّ
E. ما صَبَبْتُ

4 مُرَّ ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Emr-i Gâib
B. Nehy-i Hâzır
C. Emr-i Hâzır
D. Nehy-i Gâib
E. Mâzi olumlu

5 Aşağıdaki muda"af fiil çekimlerinden hangisi Nehy-i Gâib formundadır?

A. لا يَسُرُّ
B. لا نَسُرُّ
C. لِيَسُرَّ
D. سُرَّ
E. لا يَسُرَّ

6 Aşağıdakilerden hangisi قَصَّ fiilinin هُوَ zamiri için Emr-i Gâibidir?

A. لِيَقُصَّ
B. لا تَقُصَّ
C. لا يَقُصُّ
D. قُصَّ
E. لا يَقُصَّ

7 Aşağıdaki fiil çekimlerinden hangisi anlam olarak geçmiş zamanın olumsuzunu gösterir?

A. لا تَعُدَّ
B. لَمْ تَعُدَّ
C. لا تَعُدُّ
D. لِتَعُدَّ
E. ما تَعُدُّ

8 لِتَشُكَّ فاطمة فِي الناسِ حَوْلَهَا.

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Fatma etrafındaki insanlardan şüphelenmesin.
B. Fatmanın etrafındaki insanlar ondan şüpheleniyor.
C. Fatma etrafındaki insanlardan şüphelensin.
D. İnsanlar, Fatmadan ve çevresinden şüpheleniyor.
E. Fatma'nın çevresindeki insanlardan şüphelenme.

9 "Bütün sorulara cevap verme!" ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لِيَرُدَّ على كُلّ سُؤالٍ
B. لا يَرُدُّ على كُلّ سُؤالٍ
C. تَرُدُّ على كُلّ سُؤالٍ
D. لا تَرُدَّ على كُلّ سُؤالٍ
E. لَمْ تَرُدَّ على كُلّ سُؤالٍ

10 Aşağıdaki ifadelerden hangisi bayramlara özgü bir tebrik ifadesidir?

A. صباح الخير
B. عيد مبارك
C. تُصبح على الخير
D. شُكرا جزيلاً
E. نَعيمًا

1. B — Yanıtınız yanlış ise “Günlük Hayatımızda Arapça 1” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. E — Yanıtınız yanlış ise “Arapçada Muda‘‘af Fiiller” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. A — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Olumsuz Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. C — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. E — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. A — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Olumsuz Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. D — Yanıtınız yanlış ise “Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. B — Yanıtınız yanlış ise “Bayramlar” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

مَرَّ fiili 1. kalıptan; فَرَّ fiili 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ مَرّوا	هُما مَرّا	هُوَ مَرَّ	Gâib
هُنَّ مَرَرْنَ	هُما مَرَّتا	هِيَ مَرَّتْ	Gâibe
أَنْتُمْ مَرَرْتُمْ	أَنْتُما مَرَرْتُما	أَنْتَ مَرَرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَرَرْتُنَّ	أَنْتُما مَرَرْتُما	أَنْتِ مَرَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ مَرَرْنا		أَنا مَرَرْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَمُرُّونَ	هُما يَمُرّانِ	هُوَ يَمُرُّ	Gâib
هُنَّ يَمُرْنَ/يَمْرُرْنَ	هُما تَمُرّانِ	هِيَ تَمُرُّ	Gâibe
أَنْتُمْ تَمُرّونَ	أَنْتُما تَمُرّانِ	أَنْتَ تَمُرُّ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَمُرْنَ/تَمْرُرْنَ	أَنْتُما تَمُرّانِ	أَنْتِ تَمُرِّينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَمُرُّ		أَنا أَمُرُّ	Mutekellim

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

Mâzî

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ فَرّوا	هُما فَرّا	هُوَ فَرَّ	Gâib
هُنَّ فَرَرْنَ	هُما فَرَّتا	هِيَ فَرَّتْ	Gâibe
أَنْتُمْ فَرَرْتُمْ	أَنْتُما فَرَرْتُما	أَنْتَ فَرَرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ فَرَرْتُنَّ	أَنْتُما فَرَرْتُما	أَنْتِ فَرَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ فَرَرْنا		أَنا فَرَرْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَفِرّونَ	هُما يَفِرّانِ	هُوَ يَفِرُّ	Gâib
هُنَّ يَفِرْنَ / يَفْرِرْنَ	هُما تَفِرّانِ	هِيَ تَفِرُّ	Gâibe
أَنْتُمْ تَفِرّونَ	أَنْتُما تَفِرّانِ	أَنْتَ تَفِرُّ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَفِرْنَ/ تَفْرِرْنَ	أَنْتُما تَفِرّانِ	أَنْتِ تَفِرّينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَفِرُّ		أَنا أَفِرُّ	Mutekellim

Araştır 3

Aşağıda verilen muda“af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (1/فَكَّ), (1/رَدَّ)

Emr-i Hâzır

أنتم فُكّوا	أنتما فُكّا	أنتَ فُكَّ (اُفْكُكْ)	Muhâtab
أنتنّ فُكْنَ (اُفْكُكْنَ)	أنتما فُكّا	أنتِ فُكّي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَفُكُّوا	هما لِيَفُكّا	هو لِيَفُكَّ	Gâib
هُنّ لِيَفْكُكْنَ (لِيَفْكُكْنَ)	هما لتَفُكّا	هِي لِتَفُكَّ	Gâibe

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Nehy-i Hâzır

أنتم لا تَفُكّوا	أنتما لا تَفُكّا	أنتَ لا تَفُكَّ	Muhâtab
أنتنّ لا تَفْكُنَ (لا تَفْكُكْنَ)	أنتما لا تَفُكّا	أنتِ لا تَفُكّي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَفُكُّوا	هما لا يَفُكّا	هو لا يَفُكَّ	Gâib
هُنّ لا يَفْكُنَ (لا يَفْكُكْنَ)	هما لا تَفُكّا	هِي لا تَفُكَّ	Gâibe

Emr-i Hâzır

أنتم رُدُّوا	أنتما رُدَّا	أنتَ رُدَّ (اُرْدُدْ)	Muhâtab
أنتنّ رُدْنَ (اُرْدُدْنَ)	أنتما رُدَّا	أنتِ رُدِّي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم ليَرُدُّوا	هما لِيَرُدّا	هو لِيَرُدَّ	Gâib
هُنّ ليَرُدْنَ (لِيَرْدُدْنَ)	هما لتَرُدّا	هِي لِتَرُدَّ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أنتم لا تَرُدُّوا	أنتما لا تَرُدَّا	أنتَ لا تَرُدَّ	Muhâtab
أنتنّ لا تَرُدْنَ (لا تَرْدُدْنَ)	أنتما لا تَرُدَّا	أنتِ لا تَرُدِّي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَرُدُّوا	هما لا يَرُدَّا	هو لا يَرُدَّ	Gâib
هُنّ لا يَرُدْنَ (لا يَرْدُدْنَ)	هما لا تَرُدَّا	هِي لا تَرُدَّ	Gâibe

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiillerin uygun muzâri çekimleriyle doldurunuz.

يَمَلُّ	يَضِلُّ	يَسُرُّ	يَرُدُّ	يَشُكُّ	يَفِرُّ	يَمُرُّ	
نَمَلُّ	نَضِلُّ	نَسُرُّ	نَرُدُّ	نَشُكُّ	نَفِرُّ	نَمُرُّ	نحن
تَمَلُّ	تَضِلُّ	تَسُرُّ	تَرُدُّ	تَشُكُّ	تَفِرُّ	تَمُرُّ	أنتَ
تَمَلِّين	تَضِلِّينَ	تَسُرِّينَ	تَرُدِّينَ	تَشُكِّينَ	تَفِرِّينَ	تَمُرِّينَ	أنْتِ
أَمَلُّ	أَضِلُّ	أَسُرُّ	أَرُدُّ	أَشُكُّ	أَفِرُّ	أَمُرُّ	أنا
يَمَلْنَ (يَمْلَلْنَ)	يَضِلْنَ (يَضْلِلْنَ)	يَسُرْنَ (يَسْرُرْنَ)	يَرُدْنَ (يَرْدُدْنَ)	يَشُكْنَ (يَشْكُكْنَ)	يَفِرْنَ (يَفْرِرْنَ)	يَمُرْنَ (يَمْرُرْنَ)	هُنَّ
تَمَلّونَ	تَضِلّونَ	تَسُرُّونَ	تَرُدّونَ	تَشُكُّونَ	تَفِرّونَ	تَمُرُّونَ	أنْتُمْ
يَمَلّونَ	يَضِلّونَ	يَسُرُّونَ	يَرُدّونَ	يَشُكُّونَ	يَفِرّونَ	يَمُرُّونَ	هم

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda“af fiillerin uygun mazi formlarıyla doldurunuz.

1. هُمْ مَرّوا على السّوق.
2. صَبَّ الطلابُ الماءَ في الحَديقَةِ.
3. هُنَّ ما شَكَكْنَ في صِحَّةِ والِدِهِنّ.
4. قَصَّتْ الطالِباتُ قَصَصَ الأَنْبِياء.
5. أنا مَدَدْتُ إليه قَلَمِي.

Alıştırma 3

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda“af fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz (fiillerin tümü 1. kalıptandır).

1. تَمُدُّ الفتاةُ الكِتابَ الآن.
2. الولدانِ يَشُمّانِ رائحةَ الطّعام.
3. الرجالُ يَشُدُّونَ الحَبْلَ الآن.
4. تَصُبُّ العامِلاتُ الماءَ في الحَوْضِ.
5. التِّلْميذُ يَعُدُّ الأَرْقامَ أمامَ المُعَلِّم.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez arasında verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. انْتِ مُرِّي علينا في طريقك إلى السوق.
2. أنْتُمْ شُكّوا في صِحَّةِ هذه الأخْبارِ.
3. أنتما فِرّا من الكَلْبِ.
4. أنْتَ لُفَّ يَمِينًا في نهايةِ الشارِعِ.
5. أنْتُنَّ رُدْنَ / أُرْدُدْنَ على سُؤالي.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları cümle sonunda parantez arasında verilmiştir).

1. لِتَمَلَّ البَناتُ من الأمور.
2. لِتَظَلَّ السّعادَةُ.
3. لِيَقِلَّ الأصْدِقاءُ في حياتي.
4. لِيَرِنَّ الهاتِفُ.
5. لِيَفُكَّ البقالُ النُّقودَ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. لا تَظُنَّ الطالبةُ الرّجُلَ في المكتبة.
2. أنتَ لا تَمُرَّ بِصَديقِكَ اليومَ.
3. لا يَقُصَّ المُعلِّمُ قِصّةً.
4. لا يَضِلَّ الوَلَدُ عن طَريقِ المَدْرَسَةِ.
5. لا تَلُفَّ الطالبة إلى اليسار.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- قصَّتْ جَدَّتي لَنا قِصَصًا جَميلَةً.
Büyükannem bize güzel hikâyeler anlattı.

2- الأَطْفالُ يَفِرُّونَ من الكَلْبِ.
Çocuklar köpekten kaçıyor.

3- هلْ ذَهَبْتَ إلَى الحلاّق؟ نَعيمًا!
Berbere mi gittin? Sıhhatler olsun.

4- لا تَمُرِّي أمامَ بابِنا!
Kapımızın önünden geçme!

5- فِرُّوا مِنَ الحَرْبِ!
Savaştan kaçınız!

Alıştırma 8

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Köpek çocuğu ısırmadı.
ما عَضَّ الكَلْبُ الطِّفْلَ.

2- Çayı fincana dökme Ali!
لا تَصُبَّ الشّايَ في الفنجان يا علي.

3- Dedem uyumadan önce bana bir hikâye anlatır.
يَقُصُّ جَدّي عَلَيَّ قِصّةً قَبْلَ النّوْمِ.

4- Günler hızla geçiyor.
تَمُرُّ الأيّامُ بِسُرْعَةٍ.

5- Bayramınız kutlu olsun.
كُلُّ عام وأنتم بخير.

6- Ramazan Bayramınız kutlu olsun.
عيد فِطر مبارك.

7- Kurban Bayramınız kutlu olsun.
عيد أضحى مبارك.

8- Şükürler olsun sağlıcakla geldiniz.
الحمد لله على السلامة.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin i‘râbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

مَدَّ رَسُولُ اللهِ يد العَون لِلْفُقَراء.

A. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
B. Câr-mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mefûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra.
D. Fâil, merfû, ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.
E. Muzâf, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Alıştırma 10

لا تَفِرَّ مِنَ المَسْؤُولِيَّة.

Yukarıdaki cümledeki (تَفِرَّ)'nın i‘râbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Muda‘‘af fil, mâzî, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâri fiil, başındaki nehiy lâ'sı dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti fetha.
C. Başındaki nefiy lâ'sı dolayısıyla olumsuz muzâri, merfû, ref alâmeti sondaki fetha.
D. Muda‘‘af fil, muzâri, 3. şahıs dişil, tekil, başındaki nefiy lâ'sı dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
E. Muzâri fiil, 2. şahıs, tekil, dişil, başındaki lâ en-nâhiyeden dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أداء (*edâ'*) **eda etme, yerine getirme**

إِسْتَيقَظَ (*isteykaza*) **uyandı**

أُضْحِية (*udhıye*) **kurban(lık hayvan)**

بَقْلاوة (*baklâva*) **baklava**

بِمُناسَبةِ (*bi-munâsebeti*) **münasebetiyle, vesilesiyle**

بُنَيَّ (*buneyye*) **oğlum, oğulcuğum**

ثُـمَّ (*summe*) **sonra**

جيران (*cîran*) **komşular**

حَجَّ – يَحُجُّ(*hacce-yehuccu*) **hacca gitmek**

حَلاّق (*hallâk*) **berber**

دَلَّ – يَدُلُّ (*delle – yedullu*) **göstermek, delâlet etmek (على: bir şeye, bir şeyi)**

دَقَّ – يَدُقُّ (*dakka - yedukku*) **(kapı vb.) çalmak; (nabız) atmak, vurmak**

ذَبَحَ – يَذْبَحُ (*zebeha - yezbahu*) **kurban etmek, boğazlamak**

رَدَّ – يَرُدُّ (*redde - yeruddu*) **cevap vermek**

رَنَّ – يَرِنُّ (*renne - yerinnu*) **zil, telefon vb. için çalmak**

سُؤال (*su'âl*) **soru**

سَرَّ – يَسُرُّ (*serre - yesurru*) **sevindirmek**

شَدَّ – يَشُدُّ (*şedde - yeşuddu*) **şiddetli olmak; bağlamak**

شَقيق (*şakîk*) **kardeş, aynı batından kardeş**

شَكَّ – يَشُكُّ (*şekke - yeşukku*) **şüphe etmek**

شَمَّ – يَشُمُّ (*şemme - yeşummu*) **koklamak**

صاحَ (*sâha*) **bağırdı, haykırdı, çığlık attı**

صَبَّ – يَصُبُّ (*sabbe-yesubbu*) **birşeyi …(içine)dökmek**

صَلاة (*salât*) **namaz**

صَلاة العيد (*salâtu'l-'ıyd*) **bayram namazı**

صَوم (*savm*) **oruç**

ضَلَّ – يَضِلُّ (*dalle - yadillu*) **kaybolmak, sapmak**

ظَلَّ – يَظَلُّ (*zalle - yezallu*) **sürdürmek**

ظَنَّ – يَظُنُّ (*zanne - yezunnu*) **zannetmek, sanmak**

عانَقَ (*'ânaka*) **sarıldı**

عَدَّ – يَعُدُّ (*'adde – ye'uddu*) **saymak**

عَضَّ – يَعَضُّ (*'adda – ye'addu*) **ısırmak**

عِنْدَ ما (*'inde mâ*) **…dığında, …dığı zaman**

عيد (*'ıyd*) **bayram**

عيد الأضْحى (*'ıydu'l-edhâ*) **kurban bayramı**

عيد الفِطْر (*'ıyd fitr*) **ramazan bayramı**

فَرِحَ – يَفْرَحُ (*feriha - yefrahu*) **sevinmek (بِ: bir şeye)**

فَرَّ – يَفِرُّ (*ferre - yefirru*) **kaçmak**

فَكَّ – يَفُكُّ (*fekke - yefukku*) **çözmek, açmak; bozmak (para)**

قَبْر (*kabr*) **kabir, mezar**

قَبْلَ (*kable*) **…dan, …den önce**

قَبَّلَ (*kabbele*) **öptü**

قَصَّ – يَقُصُّ (*kassa - yekussu*) **hikaye anlatmak**

قِصَّة (*kıssa*) **hikâye, öykü** (ç.) قَصَص (*kasas*) قِصَص (*kısas*)

قِطعة (*kıt'a*) **parça, bölüm, dilim**

قَلَّ – يَقِلُّ (*kalle - yakıllu*) **azalmak**

لَفَّ – يَلُفُّ (*leffe - yeluffu*) **sarmak, kaplamak; dönmek (etrafında, bir yöne)**

مُبَكِّراً (*mubekkiran*) **erken**

مُحْتاج (*muhtâc*) **ihtiyaç duyan**

مَدَّ – يَمُدُّ (*medde - yemuddu*) **uzatmak**

مَرَّ – يَمُرُّ (*merre - yemurru*) **geçmek, uğramak (علي, بِ: bir yere veya birine)**

مُشْتاقٌ (*muştâk*) **özleyen, hasret çeken**

مَقْبَرَة (*makbere*) **mezarlık, kabristan**

مَلاعِب (*melâ'ib*) **oyun alanları** (t.) مَلْعَب (*mel'ab*) **stadyum**

مَلَّ – يَمَلُّ (*melle - yemellu*) **sıkılmak**

يُحِبُّ (*yuhibbu*) **seviyor**

يُوَزِّعُ (*yuvezzi'u*) **dağıtır**

يوم عَرَفة (*yevmu arefe*) **arefe günü**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

الحمد لله على السّلامة (*elhamdulillâh 'ala's-selâme*) **şükürler olsun salimen geldiniz**

أهلاً و سَهْلاً (*ehlen ve sehlen*) **hoş geldin**

بِالعافِية (*bi'l-'âfiye*) **afiyet olsun**

سَلِمَتْ يَداكِ (*selimet yedâki*) **eline sağlık**

عيد مبارك (*'ıyd mubârek*) **bayramın mübarek olsun, iyi bayramlar**

في سَبيل الله (*fî sebîlillâh*) **Allah yolunda, Allah için**

كلُّ سنة و أَنْتُم طَيِّبون (*kullu sene ve entum tayyibûn*) **bayramınız kutlu olsun**

كُلُّ عام و أَنْتُمْ بِخَير (*kullu 'âmin ve entum bihayr*) **bayramınız kutlu olsun**

لا أشُكُّ في ذلك (*lâ eşukku fî zâlik* **bundan şüphem yok**

يا لها من مُفاجَأَة جَميلَة (*yâ lehâ min mufâce'e cemîle*) **ne güzel bir sürpriz**



Bölüm 2

Arapçada Mehmûz Fiiller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 2

1 Günlük hayatta “Ne yemek istersin?”, “Ne içmek istersin” gibi soru ifadelerini kullanabilme ve cevabını verebilme

2 Mehmûz Fiillerin Mâzî ve Muzâri Çekimi

2 Mehmûz fiillerin di’li geçmiş, geniş ve şimdiki zaman kiplerinde çekimini yapabilme

3 Mehmûz Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Mehmûz fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimini yapabilme

4 Bugün Ne Yiyoruz?

4 Basit yemek tariflerini okuyup anlayabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتَاحية: • Mehmûz Fiil Çekimi تصريف الفعل المهموز
• Mehmûzu’l-fâ, Mehmûzu’l-‘ayn ve Mehmûzu’l-lâm مهموز الفاء ومهموز العين ومهموز اللام



GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada Sahîh fiiller grubunun üçüncü ögesi *Mehmûz (hemzeli)* fiillerdir. Adından da anlaşılacağı üzere mehmûz fiillerin yapısında hemze bulunmaktadır. Mehmûz fiiller yapısındaki hemzenin bulunduğu yer bakımından üçe ayrılır. Fâu'l-fiili hemzeli olanlara mehmûzu'l-fâ, 'aynu'l-fiili hemzeli olanlara mehmûzu'l-'ayn, lâmu'l-fiili hemzeli olanlara da mehmûzu'l-lâm adı verilir.

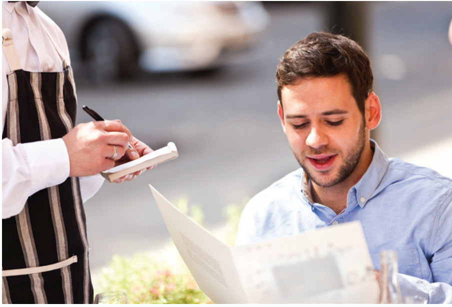
Bu bölümde mehmûz fiillerin bu üç türünün mâzî ve muzâri kiplerde çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy formları üzerinde de durulacaktır.

Bölüm içinde mehmûz fiillerin kullanıldığı iki diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 2



العربية في حياتنا اليوميّة ٢



في المَطعم

النادل: أهلاً و سَهلاً، تَفضّلْ يا سَيِّدي.

الزَّبون: أهلا بِك.

النادل: أَيْنَ تُريدُ أَنْ تَجْلِسَ؟

الزَّبون: أُريدُ أَنْ أَجْلِسَ في الحديقة.

النادل: تَفضَّلْ مِنْ هُنا. هلْ هذه الطَّاولة مُناسِبَة لك؟

الزَّبون: نَعم. شكرا.

النادل: ماذا تَأْمُرُ؟

الزَّبون: هل يمكنُ أَنْ آخُذَ قائمَةَ الطَّعام مِنْ فَضْلِك؟

النادل: طبْعاً. تَفضّلْ يا سَيِّدي. ماذا تُريدُ أنْ تَأْكُلَ؟

Lokantada

Garson: Hoşgeldiniz, buyurunuz efendim.

Müşteri: Hoşbulduk.

Garson: Nerede oturmak istersiniz?

Müşteri: Bahçede oturmak istiyorum.

Garson: Buradan buyurun. Bu masa size uygun mudur?

Müşteri: Evet. Teşekkürler.

Garson: Ne emredersiniz?

Müşteri: Yemek listesini (menüyü) alabilir miyim (almam mümkün mü) lütfen?

Garson: Tabii. Buyurun efendim. Ne yemek istersiniz?



dikkat

هل يمكنُ (*hel yumkinu*) ifadesinin, konuşma dilinde çoğunlukla "hel yumkin" biçiminde fiilin sonu sükunlu olacak şekilde kullanıldığını biliniz.



dikkat

Muzâri fiilin başına gelen (أَنْ) fiile mastar anlamı kazandırırken sonunu da nasb eder:

أَنْ تَجْلِسَ (*en teclise*) "oturmak", "senin oturman"

أَنْ آخُذَ (*en âhuze*) "almak", "benim almam" anlamlarında Türkçeye çevrilebilir.

Müşteri: Çorba ile başlayayım. Ondan sonra kuzu eti ve pilav yemek istiyorum lütfen.
Garson: Mercimek, sebze ve tavuk çorbamız var. Hangi çeşit istersiniz?
Müşteri: Tavuk çorbası istiyorum lütfen.
Garson: Salata ister misiniz?
Müşteri: Evet. Salata çeşitleri neler?
Garson: Domates salatası ile tebbûle salatamız var.
Müşteri: Tebbûle salatası yemek istiyorum.
Garson: Bir şey içmek ister misiniz?
Müşteri: Evet, maden suyu içmek istiyorum.
Garson: Bugünün gazetelerini okudunuz mu efendim?
Müşteri: Hayır, henüz okumadım.
Garson: O halde, buyurun efendim. Bu gazeteleri okuyabilirsiniz (okumanız mümkün).
Müşteri: Çok teşekkür ederim.



الزَّبون: أَبْدَأُ بالشُّوربة. و بَعْدَ ذلك أُريدُ أَنْ آكُلَ لَحْم الخَروف و الرُّز مِن فَضْلك.
النادل: عِندَنا شوربَة العَدَس و شوربَة الخُضار و شوربَة الدَّجاج. أَيَّ نوع تُريد؟
الزَّبون: أُريد شوربةَ الدَّجاج لو سمحْت.
النادل: هَلْ تُريد سَلَطة؟
الزَّبون: نعم. ما أنواعُ السَّلَطةِ؟
النادل: عِنْدَنا سَلَطة الطَّماطِم و سلطة التَّبُّولَة.
الزَّبون: أُريدُ أَنْ آكُلَ سَلَطةَ التَّبولة.
النادل: هَلْ تُريدُ أَنْ تَشْرَبَ شَيْئا؟
الزَّبون: نعم، أُريدُ أَنْ أَشْرَبَ ماءً مَعْدِنيا.
النادل: هَلْ قَرَأْتَ صُحُفَ اليوم يا سيِّدي؟
الزَّبون: لا، لَمْ أَقْرَأْ بَعْدُ.
النادل: إذنْ تَفَضَّل يا سيِّدي. يمكنُك أَنْ تَقْرَأَ هذه الصُّحُف.
الزَّبون: شكراً جزيلاً.

Kahvehanede

Garson: Hoşgeldiniz, buyurun hanımefendi.
Müşteri: Hoşbulduk.
Garson: Nerede oturmak istersiniz?
Müşteri: Balkonda oturmak istiyorum.
Garson: Buradan buyurun. Bu masa size uygun mudur?
Müşteri: Evet. Teşekkürler.
Garson: Ne emredersiniz?
Müşteri: Menüyü alabilir miyim lütfen?

في المَقهى

النادلة: أَهلاً و سَهلاً تَفَضَّلي يا آنِستي.
الزَّبونة: أهلا بِكِ.
النادلة: أَيْنَ تُريدينَ أَنْ تَجْلِسي؟
الزَّبونة: أُريدُ أَنْ أَجْلِسَ في الشُّرْفة.
النادلة: تَفَضَّلي مِن هنا. هل هذه الطَّاولة مُناسِبة لكِ؟
الزَّبونة: نَعم. شكرا.
النادلة: ماذا تَأْمُرين؟
الزَّبونة: هل يمكن أَنْ آخُذَ قائمَةَ الطَّعامِ من فضلكِ؟



dikkat

Türkçeye “hanımefendi” olarak çevirebileceğimiz آنِسة kelimesi henüz evlenmemiş genç kızlar için kullanılır.

Garson: Tabii, buyurun efendim. Ne yemek istersiniz?
Müşteri: Künefe yemek istiyorum.
Garson: Bir şey içmek ister misiniz?
Müşteri: Evet, Türk kahvesi istiyorum lütfen.
Garson: Kahveyi nasıl istersiniz?
Müşteri: Şekersiz istiyorum.
Garson: Peki. Başka bir şey arzu eder misiniz (başka bir arzunuz var mıdır)?
Müşteri: Hayır, teşekkür ederim.
Garson: Rica ederim.

النادلة: طَبْعاً. تَفَضّلي يا آنِسَتي. ماذا تُريدينَ أنْ تَأْكُلي؟
الزّبونة: أُريدُ أَنْ آكُلَ كُنافَة.
النادلة: هلَ تُريدينَ أَنْ تَشْرَبي شيئًا؟
الزّبونة: نعم، أُريدُ قهوةً تُركِيَّةً لَوْ سَمَحْتِ.
النادلة: كَيْفَ تُريدينَ القهوة؟
الزّبونة: أُريدُها بِدُون سُكَّر.
النادلة: طَيِّب. هل تُريدينَ شيئًا آخر؟
الزّبونة: لا، شُكراً.
النادلة: عَفْواً.

أَنْ ile Mastar Yapmak

Muzârî fiilden önce gelen (أَنْ) edatı, muzârî fiile mastar anlamı kazandırır. Aynı zamanda da fiilin sonunu nasb eder.

يَشْرَبُ	(içiyor, içer)	أَنْ يَشْرَبَ	(içmek, onun içmesi)
أَشْرَبُ	(içiyorum, içerim)	أَنْ أَشْرَبَ	(içmek, benim içmem)
يَأْكُلُ	(yiyor, yer)	أَنْ يَأْكُلَ	(yemek, onun yemesi)
آكُلُ	(yiyorum, yerim)	أَنْ آكُلَ	(yemek, benim yemem)

Muzârî fiilde nasb alâmetleri, fiilin sonundaki dammenin fethaya dönüşmesi, nûnu nisve hariç olmak üzere muzârî fiilin sonuna eklenen nûnların düşmesidir.

Çoğul (Cem ʻ)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْ يَشْرَبُوا içmek, (onların) içmeleri	أَنْ يَشْرَبا içmek, (o ikisinin) içmesi	أَنْ يَشْرَبَ içmek, (onun) içmesi	Gâib
أَنْ يَشْرَبْنَ içmek, (onların) içmeleri	أَنْ تَشْرَبا içmek, (o ikisinin) içmesi	أَنْ تَشْرَبَ içmek, (onun) içmesi	Gâibe
أَنْ تَشْرَبُوا içmek, (sizin) içmeniz	أَنْ تَشْرَبا içmek, (ikinizin) içmesi	أَنْ تَشْرَبَ içmek, (senin) içmen	Muhâtab
أَنْ تَشْرَبْنَ içmek, (sizin) içmeniz	أَنْ تَشْرَبا içmek, (ikinizin) içmesi	أَنْ تَشْرَبي içmek, (senin) içmen	Muhâtaba
أَنْ نَشْرَبَ içmek, (bizim) içmemiz		أَنْ أَشْرَبَ içmek, (benim) içmem	Mutekellim

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

O (erkek) camiye gitmek istiyor.	هُوَ يُرِيدُ أَنْ يَذْهَبَ إلى المَسْجِد.
O (kadın) çarşıya gitmek istiyor.	هِيَ تُرِيدُ أَنْ تَذْهَبَ إلى السُّوق.
(Sen) üniversiteye gitmek istiyor musun?	هَلْ (أَنْتَ) تُرِيدُ أَنْ تَذْهَبَ إلى الجامِعَة؟
(Sen) lokantaya gitmek istiyor musun?	هَلْ (أَنْتِ) تُرِيدِينَ أَنْ تَذْهَبِي إلى المَطْعَم؟
Ben eve gitmek istiyorum.	أنا أُرِيدُ أَنْ أَذْهَبَ إلى البَيْتِ.
Biz parka gitmek istiyoruz.	نَحْنُ نُرِيدُ أَنْ نَذْهَبَ إلى الحديقةِ.

Öğrenme Çıktısı



1 Günlük hayatta "Ne yemek istersin?", "Ne içmek istersin" gibi soru ifadelerini kullanabilme ve cevabını verebilme

Araştır/ Tekrarla 1

Lokantada yiyebileceğiniz yemek isimlerinin Arapça karşılıklarını araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arap yemek isimlerini inceleyiniz. Anlam olarak Türkçe yemek isimleriyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birlikte bu iki diyaloğu Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA MEHMÛZ FİİLLER

القواعِد: الأفعال المهموزة

Sahîh fiiller grubunun üçüncü ögesi olan *Mehmûz fiiller* (الأفعال المهموزة) yapısında hemze bulunan fiillerdir. Mehmûz fiiller, hemzenin fiilin başında, ortasında veya sonunda oluşuna göre üçe ayrılırlar.

İlk harfi, yani fâu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere mehmûzu'l-fâ (örneğin: أَكَلَ); orta harfi, yani 'aynu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere mehmûzu'l-'ayn (örneğin: سَأَلَ); son harfi, yani lâmu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere de mehmûzu'l-lâm (örneğin: قَرَأَ) adı verilir.

Hangi türden olursa olsun mehmûz fiillerin mâzî ve muzâri çekimleri, tıpkı sâlim bir fiilin mâzî ve muzâri çekimi gibidir. Şimdi bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Mehmûzu'l-fâ'nın Mâzî Çekimi

Mehmûzu'l-fâ türünden bir fiil olan أَكَلَ fiili, birinci kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ أَكَلوا Onlar yediler	هُما أَكَلا O ikisi yedi	هُوَ أَكَلَ O yedi	Gâib
هُنَّ أَكَلْنَ Onlar yediler	هُما أَكَلَتا O ikisi yedi	هِيَ أَكَلَتْ O yedi	Gâibe
أَنْتُمْ أَكَلْتُمْ Sizler yediniz	أَنْتُما أَكَلْتُما Siz ikiniz yediniz	أَنْتَ أَكَلْتَ Sen yedin	Muhâtab
أَنْتُنَّ أَكَلْتُنَّ Sizler yediniz	أَنْتُما أَكَلْتُما Siz ikiniz yediniz	أَنْتِ أَكَلْتِ Sen yedin	Muhâtaba
نَحْنُ أَكَلْنا Biz yedik		أَنا أَكَلْتُ Ben yedim	Mutekellim

Şimdi mehmûzu'l-fâ'nın mâzî formu ile kurulu aşağıdaki cümlelerin i'râbını yapalım:

أَكَلَ المَرِيضُ الطّعامَ. (Hasta yemeği yedi.)

أَكَلَ : Mâzî fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.

المَرِيضُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الطّعامَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Mehmûzu'l-fâ'nın Muzâri Çekimi

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَأْكُلونَ Onlar yiyorlar, yerler	هُما يَأْكُلانِ O ikisi yiyor, yer	هُوَ يَأْكُلُ O yiyor, yer	Gâib
هُنَّ يَأْكُلْنَ Onlar yiyorlar, yerler	هُما تَأْكُلانِ O ikisi yiyor, yer	هِيَ تَأْكُلُ O yiyor, yer	Gâibe
أَنْتُمْ تَأْكُلونَ Sizler yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتُما تَأْكُلانِ Siz ikiniz yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتَ تَأْكُلُ Sen yiyorsun, yersin	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَأْكُلْنَ Sizler yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتُما تَأْكُلانِ Siz ikiniz yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتِ تَأْكُلينَ Sen yiyorsun, yersin	Muhâtaba
نَحْنُ نَأْكُلُ Biz yiyoruz, yeriz		أَنا آكُلُ Ben yiyorum, yerim	Mutekellim



Mehmûz fiillerin olumsuz çekimleri de tıpkı sâlim fiillerin olumsuz çekimleri gibidir. Birinci kitapta da değinildiği gibi mâzî olumsuz çekiminde fiilin başına ما; muzâri olumsuz çekiminde fiilin başına لا veya ما olumsuzluk edatları getirilir.

Mehmûzu'l fâ'nın muzârisi ile kurulan aşağıdaki cümlenin i'râbını yapalım:

لا يأْكُلُ الطّالِبُ الغداءَ في المَدْرَسَةِ. (Öğrenci, öğle yemeğini okulda yemiyor.)

لا	: Olumsuzluk edatı
يأْكُلُ	: Muzâri fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.
الطّالِبُ	: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
الغَداءَ	: Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
في	: Harf-i cer
المَدْرَسةِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Mehmûzu'l-lâm'ın Mâzî Çekimi

Mehmûzu'l-lâm türünde olan قَرَأَ fiili tıpkı sâlim bir fiil gibi çekilir. Mâzî çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قَرَؤوا Onlar okudular	هُما قَرَآ (قَرَأا) O ikisi okudu	هُوَ قَرَأَ O okudu	Gâib
هُنَّ قَرَأْنَ Onlar okudular	هُما قَرَأَتا O ikisi okudu	هِيَ قَرَأَتْ O okudu	Gâibe
أَنْتُمْ قَرَأْتُمْ Sizler okudunuz	أَنْتُما قَرَأْتُما Siz ikiniz okudunuz	أَنْتَ قَرَأْتَ Sen okudun	Muhâtab
أَنْتُنَّ قَرَأْتُنَّ Sizler okudunuz	أَنْتُما قَرَأْتُما Siz ikiniz okudunuz	أَنْتِ قَرَأْتِ Sen okudun	Muhâtaba
نَحْنُ قَرَأْنا Biz okuduk		أنا قَرَأْتُ Ben okudum	Mutekellim

Şimdi mehmûzu'l-lâmın mâzî formu ile kurulu aşağıdaki cümlenin i'râbını yapalım:

قَرَأَ الإمامُ صَفْحَتَيْنِ من القُرْآنِ الكَريمِ. (İmam, Kur'ân-ı Kerîm'den iki sayfa okudu.)

قَرَأَ : Mâzî fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.

الإمامُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

صَفْحَتَيْنِ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki "ي - ye", çünkü ikil bir isim.

من : Harf-i cer

القُرْآنِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

الكَريمِ : القُرْآنِ'nin sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, eril, belirli ve mecrûrdur.

Mehmûzu'l-lâm'ın Muzâri Çekimi

قَرَأَ fiili üçüncü kalıptandır. Muzâri çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَقْرَؤونَ Onlar okuyorlar, okurlar	هُما يَقْرَآنِ O ikisi okuyor, okur	هُوَ يَقْرَأُ O okuyor, okur	Gâib
هُنَّ يَقْرَأْنَ Onlar okuyorlar, okurlar	هُما تَقْرَآنِ O ikisi okuyor, okur	هِيَ تَقْرَأُ O okuyor, okur	Gâibe
أَنْتُمْ تَقْرَؤونَ Sizler okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتُما تَقْرَآنِ Siz ikiniz okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتَ تَقْرَأُ Sen okuyorsun, okursun	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَقْرَأْنَ Sizler okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتُما تَقْرَآنِ Siz ikiniz okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتِ تَقْرَئِينَ Sen okuyorsun, okursun	Muhâtaba
نَحْنُ نَقْرَأُ Biz okuyoruz, okuruz		أنا أقْرَأُ Ben okuyorum, okurum	Mutekellim

Mehmûzu'l-lâm'ın muzârisi ile kurulan şu cümlenin i'râbını yapalım:

تَقْرَأُ البِنْتُ العِراقِيَّةُ قَصَصَ الأَنْبِياءِ. (Iraklı kız, peygamberlerin kıssalarını okuyor.)

تَقْرَأُ : Muzâri fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, dişil.

البِنْتُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

العِراقِيَّةُ : البِنْتُ'nun sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirli ve merfûdur.

قَصَصَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; ayrıca muzâf.

الأَنْبِياءِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.



Mehmûzu'l-'ayn türünün mâzî ve muzâri çekimi de tıpkı sâlim bir fiil gibi olduğundan burada tekrar edilmemiştir.

Öğrenme Çıktısı



2 Mehmûz fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

سَأَلَ fiili, 3. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 108. ve "Araf Sûresi" 99. ayet-i kerimelerinde bulunan mehmûz fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla öğrendiğiniz mehmûz fiillerin bir listesini oluşturup, bu fiillerin hangi tür mehmûz fiil olduğunu birbirinize sorunuz.



Hemzenin yazımı kelime içinde bulunduğu yere göre değişiklik göstermektedir. Hemze sözcüğün ilk harfi olduğunda her zaman elif üzerine yazılır. Hemze ortada olduğunda kendi harekesine ve kendisinden önceki harfin harekesine bakılır, hangisi daha güçlüyse o harekeye uygun bir harf üzerine yazılır. Örneğin fetha ise "elif", damme ise "vâv", kesra ise "ye" üzerine yazılır. Hemze sonda olduğunda ise sadece kendisinden önceki harfin harekesine uygun bir harf üzerine yazılır. Araplar bu kuralı öğretirken harekeleri güçlüden zayıfa doğru sıralarlar, buna göre harekeler en güçlüden zayıfa doğru sırasıyla kesra, damme, fetha, sükûn şeklindedir.

Örneğin, hemzenin ortada geldiği تَقْرَئِينَ fiilinde hemzenin harekesi kesra, kendisinden önceki harfin harekesi fethadır ve kesra daha güçlü bir hareke olduğundan hemze ona uygun olarak ي üzerine yazılmıştır. Yine hemzenin ortada geldiği يَقْرَؤُونَ fiilinde hemzenin harekesi damme, kendisinden önceki harfin harekesi fethadır ve damme daha güçlü bir hareke olduğundan hemze ona uygun olarak و üzerine yazılmıştır.

MEHMÛZ FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الأفعال المهموزة

Mehmûz Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Mehmûzu'l-fâ olan أَكَلَ (yedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَأْكُلُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: أْكُلُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil dammeli olduğu için bu elif damme ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: اُأْكُلْ. Hemzenin yazım kuralı uyarınca (kendisinden önceki hareke damme olduğundan) artık elif üzerinde değil, vav üzerinde yazılır: أُؤْكُلْ

Günlük hayatta çok sık kullanılan أَكَلَ fiilinin أُؤْكُلْ *u'kul* biçimindeki emir formu ve أَكَلَ ile aynı yapı ve kalıpta olan أَخَذَ (aldı) fiilinin أُؤْخُذْ biçimindeki emir formu telaffuz zorluğu dolayısıyla çoğu zaman hemzeli ilk heceleri atılmak suretiyle كُلْ *kul* ve خُذْ *huz* biçiminde kullanılır. Kur'ân-ı Kerîm'de de sadece bu formlarıyla yer alırlar. (Bkz. örneğin Bakara Sûresi, 35, 57-58, 63 ve 93. ayetler; Nisâ Sûresi, 4 ve 71. ayetler; Meryem Sûresi, 12 ve 26. ayetler; Araf Sûresi 31. ayet; Tevbe Sûresi 103. ayet)

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أَنْتُما تَأْكُلانِ ← أُؤْكُلا ← كُلا

أَنْتُمْ تَأْكُلونَ ← أُؤْكُلُوا ← كُلوا

أَنْتِ تَأْكُلينَ ← أُؤْكُلِي ← كُلي

أَنْتُما تَأْكُلانِ ← أُؤْكُلا ← كُلا

أَنْتُنَّ تَأْكُلْنَ ← أُؤْكُلْنَ ← كُلْنَ

Buna göre, أَكَلَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ كُلوا Sizler yiyiniz	أَنْتُما كُلا Siz ikiniz yiyin	أَنْتَ كُلْ Sen ye	Muhâtab
أَنْتُنَّ كُلْنَ Sizler yiyiniz	أَنْتُما كُلا Siz ikiniz yiyin	أَنْتِ كُلي Sen ye	Muhâtaba

Burada **mehmûzu'l-'ayn**'ın emir çekimine de kısaca değinmemiz yerinde olacaktır.

Örneğin سَأَلَ (sordu) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَسْأَلُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: سْأَلُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil fethalı olduğu için bu elif kesra ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: اِسْأَلْ

Buna göre, سَأَلَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِسْأَلُوا Sizler sorunuz	أَنْتُما اِسْأَلَا Siz ikiniz sorun	أَنْتَ اِسْأَلْ Sen sor	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِسْأَلْنَ Sizler sorunuz	أَنْتُما اِسْأَلَا Siz ikiniz sorun	أَنْتِ اِسْأَلِي Sen sor	Muhâtaba

Son harfi hemzeli olan (mehmûzu'l-lâm) قَرَأَ fiilinin emr-i hâzır çekimini de aşağıdaki tabloda inceleyelim. Emr-i hâzır kuralına göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَقْرَأُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: قْرَأُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil fethalı olduğu için bu elif kesra ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: اِقْرَأْ

Buna göre üçüncü kalıptan olan قَرَأَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِقْرَؤُوا Sizler okuyunuz	أَنْتُما اِقْرَآ Siz okuyun	أَنْتَ اِقْرَأْ Sen oku	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِقْرَأْنَ Sizler okuyunuz	أَنْتُما اِقْرَآ Siz ikiniz okuyun	أَنْتِ اِقْرَئِي Sen oku	Muhâtaba

Mehmûz Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz: İkinci şahıs muzâri formun başına "*lâ en-nâhiye* – nehiy lâ'sı" getirilmek suretiyle yapılır. "Nehiy lâ'sı"nın muzâri fiili cezm ettiğini hatırlayalım. Şimdi أَكَلَ fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَأْكُلوا Sizler yemeyiniz	أَنْتُما لا تَأْكُلا Siz ikiniz yemeyin	أَنْتَ لا تَأْكُلْ Sen yeme	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَأْكُلْنَ Sizler yemeyiniz	أَنْتُما لا تَأْكُلا Siz ikiniz yemeyin	أَنْتِ لا تَأْكُلي Sen yeme	Muhâtaba

Burada **mehmûzu'l-'ayn**'ın nehiy çekimine de kısaca değinmemiz yerinde olacaktır. سَأَلَ fiilinin nehy-i hâzır çekimi aşağıdaki gibidir:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَسْأَلوا Sizler sormayınız	أَنْتُما لا تَسْأَلا Siz ikiniz sormayın	أَنْتَ لا تَسْأَلْ Sen sorma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَسْأَلْنَ Sizler sormayınız	أَنْتُما لا تَسْأَلا Siz ikiniz sormayın	أَنْتِ لا تَسْأَلي Sen sorma	Muhâtaba

Bir **mehmûzu'l-lâm** olan قَرَأَ fiilinin nehy-i hâzır kipinin çekimi ise şu şekildedir:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَقْرَؤوا Sizler okumayınız	أَنْتُما لا تَقْرَآ Siz ikiniz okumayın	أَنْتَ لا تَقْرَأْ Sen okuma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَقْرَأْنَ Sizler okumayınız	أَنْتُما لا تَقْرَآ Siz ikiniz okumayın	أَنْتِ لا تَقْرَئِي Sen okuma	Muhâtaba

Mehmûz Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz.

Şimdi أَكَلَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَأْكُلوا Onlar yesinler	هُما لِيَأْكُلا O ikisi yesin	هُوَ لِيَأْكُلْ O yesin	Gâib
هُنَّ لِيَأْكُلْنَ Onlar yesinler	هُما لِتَأْكُلا O ikisi yesin	هِيَ لِتَأْكُلْ O yesin	Gâibe

Şimdi سَأَلَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَسْأَلوا Onlar sorsunlar	هُما لِيَسْأَلا O ikisi sorsun	هُوَ لِيَسْأَلْ O sorsun	Gâib
هُنَّ لِيَسْأَلْنَ Onlar sorsunlar	هُما لِتَسْأَلا O ikisi sorsun	هِيَ لِتَسْأَلْ O sorsun	Gâibe

Şimdi de قَرَأَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَقْرَؤوا Onlar okusunlar	هُما لِيَقْرَآ O ikisi okusun	هُوَ لِيَقْرَأْ O okusun	Gâib
هُنَّ لِيَقْرَأْنَ Onlar okusunlar	هُما لِتَقْرَآ O ikisi okusun	هِيَ لِتَقْرَأْ O okusun	Gâibe

Mehmûz Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi أَكَلَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَأْكُلوا Onlar yemesinler	هما لا يَأْكُلا O ikisi yemesin	هو لا يَأْكُلْ O yemesin	Gâib
هُنّ لا يَأْكُلْنَ Onlar yemesinler	هما لا تَأْكُلا O ikisi yemesin	هِي لا تَأْكُلْ O yemesin	Gâibe

Şimdi سَأَلَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَسْألوا Onlar sormasınlar	هما لا يَسْألا O ikisi sormasın	هو لا يَسْأَلْ O sormasın	Gâib
هُنّ لا يَسْأَلْنَ Onlar sormasınlar	هما لا تَسْألا O ikisi sormasın	هِي لا تَسْأَلْ O sormasın	Gâibe

Şimdi قَرَأَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَقْرَؤوا Onlar okumasınlar	هما لا يَقْرَآ O ikisi okumasın	هو لا يَقْرَأْ O okumasın	Gâib
هُنّ لا يَقْرَأْنَ Onlar okumasınlar	هما لا تَقْرَآ O ikisi okumasın	هِي لا تَقْرَأْ O okumasın	Gâibe

Şimdi emir ve nehiy türünden fiillerle kurulmuş aşağıdaki cümlelerin i'râbını yapalım:

Emr-i Hâzır

كُلْ مِن كُلِّ فَواكِهِ الصَّيْفِ! (Bütün yaz meyvelerinden ye!)

كُلْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril; fâil gizli zamir (أنتَ).

مِن : Harf-i cer

كُلِّ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

فَواكِهِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

الصَّيْفِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Hâzır

لا تَأْكُلوا لَحْمَ الخِنْزيرِ! (Domuz eti yemeyiniz!)

لا : Lâ en-nâhiye

تَأْكُلُوا : Muzâri fiil, ikinci çoğul şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn'un hazfi (düşürülmesi); fâil fiile bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a*.

لَحْمَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

الخِنْزيرِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Emr-i Gâib

لِتَقْرَأْ القُرْآنَ كُلَّ لَيلَةٍ. (Her gece Kur'ân okusun!)

لِ : Lâmu'l-emr

تَقْرَأْ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs, dişil, başındaki *lâmu'l emr*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn, fâ'il gizli zamir (هي).

القُرْآنَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

كُلَّ : Muzâf

لَيلَةٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Gâib

لا يَأْمُرُوا الناسَ بِالْمُنْكَرِ! (İnsanlara kötülüğü emretmesinler!)

لا : Lâ en-nâhiye

يَأْمُرُوا : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn'un hazfi (düşürülmesi); fâil fiile bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a*.

الناسَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بِ : Harf-i cer

الْمُنْكَرِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

3 Mehmûz fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen mehmûz fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/أَذِنَ)

İlişkilendir/ Karşılaştır

"en-Nahl Sûresi" 69, "el-'Alak Sûresi" 1. ve 3. ayet-i kerimelerde bulunan emir fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Seçtiğiniz Arapça mehmûz fiilleri emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.

BUGÜN NE YİYORUZ?

ماذا نَأْكُلُ اليوم؟



مَرحَبًا. أنا ليلى. أنا طَبّاخَة و أطْبُخُ الأطْعِمَةَ اللذيذَة في مَطْعَمٍ مَشْهورٍ. هلْ تَعرفينَ ماذا نَأكُلُ اليَوم؟ طَبَخْتُ لَكِ شوربَة العَدَس اليَوم. و هلْ تَعرفينَ طَريقَة عَمَلِ هذه الشوربة؟ أُنْظُري إلى المـُكَوّنات:

- كوب مِن العَدَس الأحْمَر
- الزَّيت
- بَصَلَة واحِدَة مُتَوَسّطَة الحَجْم
- حَبّتان مِن البَطاطا
- ثَلاث حَبّات مِن الجَزَر
- مِلْعَقَة صَغيرة مِن الكَمّون
- خمسة أكْواب مِن الماء السّاخِن
- رَشّة مِن المِلح و الفُلفُل الأسود

اغسلي العدَسَ و الخُضَرَ جيداً. قَطِّعي البطاطا و الجَزَر والبَصَلة ثُمَّ ضَعِي كلَّها مع الزَّيت و الماء الساخِن في قِدرٍ و اطبُخيها على نارٍ مُتَوَسِّطةِ الحَرارَة. عندما يَبْدَأ بالغَلَيان أَضيفي المِلحَ و الفُلفلَ و اخلِطي كلَّها في الخَلّاطة. بَعد الخَلْط صُبّي الشوربَة في وِعاءِ التَّقْديم. خُذيها عَلى المائِدة و كُلي بالصِّحَّة و العافِية.

Merhaba. Ben Leyla. Ben bir aşçıyım.

Ünlü bir lokantada leziz yemekler yapıyorum.

Biliyor musun, bugün ne yiyoruz? Bugün sana mercimek çorbası yaptım. Bu çorbayı yapmanın yöntemini biliyor musun? İçindekilere bak:

- Bir bardak kırmızı mercimek
- Yağ
- Bir orta boy soğan
- 2 tane patates
- 3 tane havuç
- 1 küçük kaşık kimyon
- 5 bardak sıcak su
- Bir tutam tuz ve karabiber

Mercimeği ve sebzeleri iyice yıkayın. Patates, havuç ve soğanı doğrayın, sonra hepsini yağ ve sıcak su ile birlikte bir tencereye koyun ve orta sıcaklıktaki ateşte pişirin. Kaynamaya başlayınca tuz ve biberi ekleyin ve hepsini çırpıcıda karıştırın.

Karıştırdıktan sonra çorbayı servis tabağına koyun. Sofraya alın ve afiyetle yiyin.

Öğrenme Çıktısı

4 Basit yemek tariflerini okuyup anlayabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıdaki tarifi defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

İnternette Arapça yemek sayfalarına girerek yemek tariflerini okumaya çalışınız.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen bir arkadaşınızla birbirinize basit yemek tarifleri vermeye çalışınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

مبْروك!
Tebrikler!

Evlenen, herhangi bir işte başarı gösteren, terfi alan birine tebrik etmek veya yeni bir eşya (giysi, araba, ev vb.) alan kişiye "hayırlı olsun" demek için Arapçada “مَبْروك” ifadesi kullanılır. Buna karşılık olarak “بارَكَ اللّٰهُ فيك” sözü ile teşekkür edilir. “بارك اللّٰه فيك” ifadesinin kelime kelime çevirisi "Allah sizi mübarek kılsın" olmakla birlikte bu bağlamda "teşekkür ederim", "sağolun", "daha iyisi sizin olsun" gibi ifadelerle Türkçeye aktarılabilir.




dikkat
Günlük dilde bu ifade şu şekilde de kullanılır:
“اللّٰه يُبارِك فيك”

سيّارَتُكَ الجديدة جَميلَةٌ جِدًّا. مَبْروك!
Yeni araban çok güzel. Tebrikler!

الله يُبارِك فيك.
Teşekkürler.



فُسْتانُكِ الجَديدُ جميلٌ جِدّاً. مَبْروك!
Yeni elbisen çok güzel. Hayırlı olsun.

بارَكَ اللّٰهُ فيك.
Teşekkür ederim.



Öğrenme Çıktısı



5 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Kalıp ifadelerin yer aldığı cümleleri defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Bu kalıp ifadeleri Türkçede kullandıklarımızla karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadeleri ezberleyiniz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْرِيفَ الأفعال المَهْمُوزة.
الفعل المَهْمُوز هو فعلٌ أَحَدُ أَحْرُفِهِ الأَصْلِيَّة هَمزَةٌ. مثل أَكَلَ-سَأَلَ-قَرَأَ.
هُوَ ثلاثة أقسام: مهموز الفاء: أَكَلَ، ومهموز العين: سَأَلَ، ومهموز اللام: قَرَأَ



Selâmün aleyküm. Bugün mehmûz fiillerin çekimlerini öğrendik. Mehmûz fiil, aslî harflerinden biri hemze olan fiildir. *Ekele, se'ele, kara'e* gibi. Üç çeşittir:

Fe harfi hemzeli: ekele

'Ayn harfi hemzeli: se'ele

Lâm harfi hemzeli: kara'e

أُنْظُرُوا إلى السَّبُّورة.
هنا أمثلة الماضي و المضارع والأمر للأفعال المَهْمُوزة.



Tahtaya bakınız. Burada, mehmûz fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma

قراءة

أهمِّيَة القِراءَة

أَكثَرُ النَّاسِ يَعْرِفون فوائدَ القِراءَة. فآباؤنا و أُمَّهاتُنا و مُعَلِّمونا يَنْصَحونَنا بالقِراءَة دائماً مُنْذ أيامِ طفولتنا.

القِراءَةُ بابٌ للعلوم و التاريخ، و هي جِسْرٌ بين الحاضِر و الماضي، و هي طريقةُ الاتِّصال بين الحَضارات و الثَّقافات المُخْتَلِفة. بالقِراءَة نحصُل على مَعْلومات واسعةٍ في كثير مِن المَجالات. بالقِراءة نَقْضي أوْقاتًا جميلةً في أوْقاتِ فَراغِنا أو في الرِّحْلاتِ الطويلةِ بالقِطار أو الطائرة أو الباص.

القِراءة مُهِمّة جِدّا في الإسْلام و في الحَضارة الإسْلامِيّة. فكَلِمَة "اِقْرَأْ" هي أَوَّلُ كَلِمةٍ نزلَتْ على سيّدِنا محمَّد صلّى الله عَليه و سلَّم. إذْ قال اللهُ تعالى في سورةِ العَلَق: (اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ). تَدُلُّ هذه الآيةُ الكريمةُ على مكانةِ القِراءَة في الدّينِ الإسلامي. و إلى جانبِ هذا بَعْدَ مَعركةِ بَدْرٍ طَلَبَ نبيُّنا (ص) مِن أَسْرى المُشركينَ أنْ يُعَلِّموا المسلِمينَ القِراءَة و الكِتابة مُقابِل حُرِّيّتِهِم و ما طَلَب رسولُ الله (ص) منهُم المالَ.

و هذا المَوْقِف يَدُلُّ على أَهميَّةِ القِراءة في الإسلام.



Okumanın Önemi

İnsanların çoğu okumanın yararlarını bilir. Nitekim babalarımız, annelerimiz ve öğretmenlerimiz çocukluk günlerimizden beri bize daima okumayı öğütlerler. Okumak bilimlerin ve tarihin kapısıdır. (Okumak bilimlere ve tarihe açılan bir kapıdır.) O, bugün ile geçmiş arasında bir köprüdür. O, farklı medeniyetler ve farklı kültürler arasında iletişim yoludur. Okumakla pek çok alanda geniş bilgi ediniriz. Okuyarak, boş vakitlerimizde ya da uzun tren veya uçak ya da otobüs yolculuklarında güzel zaman geçiririz.

Okumak, İslam'da ve İslam medeniyetinde çok önemlidir. Zira "oku" kelimesi Peygamber efendimiz Hz. Muhammed (Sallâllâhu aleyhi ve sellem)'e inen (vahiy olunan) ilk kelimedir. Çünkü, Allah Teâla *Alak Sûresinde* şöyle buyurmuştur: "Yaratan Rabbinin adıyla oku". Bu ayet-i kerîme okumanın İslam dinindeki yerini gösterir. Bunun yanı sıra Bedir Savaşından sonra Peygamber Efendimiz (sav) müşrik esirlerden özgürlüklerine karşılık olarak Müslümanlara okuma ve yazma öğretmelerini istemiştir. Resûlullah (sav) onlardan para istememiştir. Bu durum İslamiyet'te okumanın önemine işaret eder.

http://mawdoo3.com'dan uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	أَمَرَ
هُمْ	هُما أَمَرا	هُوَ	Gâib
هُنَّ	هُما	هِيَ أَمَرَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ	أَنْتُما أَمَرْتُما	أَنْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ	أَنْتُما	أَنْتِ أَمَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ		أَنا	Mutekellim

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen mehmûz fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları yanlarında yazılmıştır).

1. فاطمة .... (أَكَلَ/1) الفطور.
2. .... (سَأَلَ/3) الطالباتُ السُّؤالَ.
3. أنتُما .... (قَرَأَ/3) الأَخْبارَ.
4. .... (أَذِنَ/4) المديرُ للطلاب في الخروج من الصّف.
5. نحن .... (بَدَأَ/3) الدّرسَ الآن.

3- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen mehmûz fiillerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

(يَبْدَأُ، يَأْكُلُ، تَقْرَأُ، يَسْأَلُ، يَأْمُرُ)

1. .... البنتُ الكِتابَ.
2. الرَّجُلُ .... دائِماً في المَطْعَمِ.
3. .... المُعَلِّمُ الدَّرْسَ مُبَكِّراً.
4. القائِدُ .... الجنودَ بالوُقُوفِ.
5. .... الطَّبيبُ المَريضَ عن مَرَضِه.

4- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, örnekteki gibi parantez içinde verilen fiillerin uygun formunu kullanarak doldurunuz.

يُريدُ الرَّجُلُ أَنْ يَكْتُبَ الرِسالةَ. (كَتَبَ/1)

1. أُريدُ أَنْ .... عَصيرَ البرتُقال. (شَرِبَ/4)
2. هِيَ تُريدُ أَنْ .... صَفحةً من القُرْآن الكريم. (قَرَأَ/3)
3. لا يُريدُ زَوجي أَنْ .... السمكةَ. (أَكَلَ/1)
4. هَلْ تُريدين أَنْ .... عِنْدَ النافِذة؟ (جَلَسَ/2)
5. نَحْنُ نُريدُ أَنْ .... إلى المُسْتَشْفى. (ذَهَبَ/3)

5- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. أنْتِ .... (قرأ/3) هذه الجَريدة.
2. أَنْتُمْ............... (بَدَأَ/3) العَمَلَ بِسُرْعَة.
3. أنتما............... (سأَلَ/3) عن سَبَبِ الفِراق.
4. أنْتَ............... (مَلأَ/3) الفَراغات.
5. أنْتُنَّ............... (أَكَلَ/1) من الأَطْعِمَة.

6- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları cümle sonunda parantez arasında verilmiştir).

1. مَلأَتْ المرأةُ الشُّرفة بالأزْهار الجميلة. (3)
2. أذِنَ المعَلِّمُ للأطفالِ في الذهابِ إلى البيتِ مُبَكِّراً. (4)
3. قرَأتْ الفتاةُ من كُتُبِ التّفْسير. (3)
4. أَكَلَ الغَداءَ في البيت. (1)
5. سَأَلَ الأستاذَ عن نَتيجَةِ الاِخْتِبارِ. (3)

7- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. تَأْمُرُ المُديرةُ المُوظّفينَ.
2. يَأْمُلُ الطّفْلُ مُسْتَقْبَلاً ناجِحاً.
3. تَبْدَأُ المعلمةُ الدرسَ.
4. تَأْخُذُ الدّواءَ صَباحاً.
5. يَقْرَأُ المَريضُ في المُسْتَشْفى.

8- ماذا تُريدُ أَنْ تَأْكُلَ يا علي؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

a- أُريدُ أَنْ آكُلَ سَمَكة و سلطة.

b- علي يُريدُ أَنْ يَأكُل سمكة و سلطة.

c- أَكلَ عَلي سَمَكة و سلطة.

d- لِيَأْكُلْ سَمَكة و سلطة لو سَمحْتَ.

e- شُكْرًا لا أُريدُ سمكة و سلطة.

9- مَاذا أَخَذْتُم من المكتَبة؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

a- أَخذْنا سيارة جَديدة.

b- أَخَذْتُ كُنافة و بقلاوة.

c- أَخذْنا الخُبْزَ و الفطائرَ.

d- أَخَذنا كِتابًا و مَجَلَّةً.

e- أخَذْتُم الخضارَ و اللحمَ و الخُبز.

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. هل تُريدين أَنْ .... القهوة؟ (تَشْرَبُ، تَشْرَبينَ، تَشْرَبي)
2. كُلْ من هذه .... (الفواكِهِ، لحمٍ، زيتُونا)
3. يُريدُ مُعلّمُنا أَنْ يُعَلّمَ .... القراءة. (المُسْلِمُ، المُسْلِمُون، المُسْلِمينَ)
4. أنا طَبّاخة وطَبَخْتُ .... اللذيذةَ. (الطعامَ، الشُّوربَةَ، دجاجةً)
5. القراءةُ بابٌ .... (البيتِ، مَدْرسةِ، للعُلومِ)

11- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Öğretmen bugün soru sormadı.
2- Farklı kültürler hakkında bilgi edindik.
3- Bu kitabı almam mümkün mü?
4- Boş vakitlerinde kitap okuyor musun Ahmet?
5- Her gün bir adet elma ye.
6- Annesi izin verse.
7- Defterini yarın benden al.
8- Bu ayet, okumanın önemini gösterir.
9- Kadın öğretmen kız öğrencilere Kur'an okumayı öğütledi.
10- O adam çay içmek istiyor.

12- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- نُريدُ أَنْ نَطْبُخَ شُوربَة الدجاج اليومَ.
2- اِقْرَأْ كُلَّ صباح صَفْحَتيْنِ من القرْآنِ الكريم.
3- لِيَأخُذْ مِن البيتِ حَقيبَتَهُ.
4- هَلْ يُمْكِنُ أَنْ أَخْرُجَ إِلى الحديقة؟
5- أَعْرِفُ فوائِدَ القراءة و أَنْصَحُ طُلابي بالقراءة.
6- ماذا تَفْعَلُ في أوقاتِ فراغِك؟
7- أُريدُ أَن آكُلَ كُنافة أو بَقلاوة.
8- نَحْصُلُ علَى مَعلومات عن تاريخنا وثقافتنا.
9- ماذا تُريدينَ أَنْ تَأْكُلي يا أُمي؟
10- لا يَأْكُلُوا لَحْمَ الخِنزير، لِيَأكُلوا لَحْمَ الخروف.

1 Günlük hayatta "Ne yemek istersin?", "Ne içmek istersin" gibi soru ifadelerini kullanabilme ve cevabını verebilme

Günlük Hayatımızda Arapça 2

Bölümün başında verilen diyaloglarda hem lokantada yemek siparişi verilirken kullanılan bazı yapı ve cümleler ele alınmakta hem de bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmaktadır.

2 Mehmûz fiillerin di'li geçmiş, geniş ve şimdiki zaman kiplerinde çekimini yapabilme

Mehmûz Fiillerin Mâzî ve Muzâri Çekimi

Mehmûz fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) ve muzâri (geniş ve şimdiki zaman) çekimi, tıpkı sâlim fiilin mâzî ve muzâri çekimi gibidir. Mehmûz fiillerin mâzî olumsuz çekiminde başlarına ما; muzâri olumsuz çekimlerinde ise başlarına لا olumsuzluk edatı getirilir.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

3 Mehmûz fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimini yapabilme

Mehmûz Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Bir mehmûz fiil olan أَكَلَ (yedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yol izlenir. Buna göre fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَأْكُلُ, baştaki muzâraat harfi atılır: أْكُلُ, baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa bir elif getirilir. ‘Aynu’l-fiilin harekesi damme ise elif damme ile; aynu’l-fiilin harekesi damme değilse elif kesra ile harekelenir. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: أُؤْكُلْ. Günlük hayatta sıkça kullanılan bu emir kipi, bu haliyle telaffuz güçlüğü oluşturduğundan, çoğu zaman hemzeli ilk hece atılmak suretiyle كُلْ kul biçiminde kullanılır.

Nehy-i hâzır çekimi ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılır Nehiy lâ’sı, başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا تَأْكُلْ.

Nehy-i gâib çekimi de ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı getirilerek yapılır. Örneğin, لا يَأْكُلْ.

Emr-i gâib formu üçüncü şahıslara dönük emir kipidir, dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm’ı (لام الأمر) getirilerek yapılır. Bu “emir lâmı”, başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da dilek-istek kipine çevirir. Örneğin, لِيَأْكُلْ.

4 Basit yemek tariflerini okuyup anlayabilme

Bugün Ne Yiyoruz?

Basit bir çorba tarifi verilerek yemek pişirmede kullanılan bazı kelimeler ve yapılar tanıtılmıştır.

5 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Görsellerle birlikte verilen Arapça cümlelerde kalıplaşmış ifadeler tanıtılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi lokantada garsonun sorabileceği bir sorudur?

A. ماذا تُريدُ أنْ تَأْكُلَ؟
B. بِكَم هذه الساعة؟
C. مَنْ هذا الرّجل؟
D. لماذا حَضَرْتَ هنا؟
E. كَيْفَ تَأْكُلُ هذا؟

2 Mehmûz fiilin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

A. İlk harfi illetli olan fiillerdir.
B. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.
C. Yapısında illetli harf bulunan fiillerdir.
D. Son harfi illetli olan fiillerdir.
E. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.

3 Aşağıdaki mehmûz fiillerden hangisi emr-i hazır olarak çekimlenmiştir?

A. لا تَأْكُلُ
B. كُلْ
C. لا تَأْكُلْ
D. ما أكَلْتُ
E. لِيَأْكُلْ

4 لِيَسْأَلْ ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Nehy-i Gâib
B. Emr-i Hâzır
C. Emr-i Gâib
D. Nehy-i Hâzır
E. Muzâri olumlu

5 Aşağıdaki mehmûz fiil çekimlerinden hangisi Nehy-i Hâzır formundadır?

A. اِقْرَأْ
B. لا تَقْرَأُ
C. لِيَقْرَأْ
D. لا تَقْرَأْ
E. لا يَقْرَأْ

6 Aşağıdakilerden hangisi بَدَأَ fiilinin Nehy-i Gâib çekimlerinden biridir?

A. لا يَبْدَأْ
B. لا تَبْدَئي
C. لا تَبْدَأْنَ
D. لا يَبْدَأ
E. لا تَبْدَأُ

7 Aşağıdaki fiil çekimlerinden hangisi anlam olarak olumludur?

A. لا تَأْخُذُ
B. لا تَأْخُذْ
C. لا يَأْخُذْ
D. لِتَأْخُذْ
E. ما أخَذَ

8 لا تَمْلَأْ الكوب بالماء.

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Suyu bardağa doldur.
B. Suyu bardağa doldursun.
C. Suyu bardağa doldurma.
D. Suyu bardağa doldurmuyor.
E. Suyu bardağa doldurmadı.

9 "Uyumadan önce bir kitap okusun!" ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لا تَقْرَأ كتاباً قبل النوم.
B. لِيَقْرَأْ كتاباً قبل النَّوْم.
C. اقْرئي كتاباً قبل النوم.
D. لا تَقْرَأْ كتاباً قبل النوم.
E. اِقْرَأْ كتاباً قبل النوم.

10 "Öğretmenlerimiz bize daima okumayı öğütlerler." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. لِيَنْصَحْنا مُعَلِّمونا بالقراءة دائماً.
B. المُعَلِّمون يَنْصَحوننَا بالقراءة دائماً.
C. نَصَحَتْنا معلماتنا بالقراءة دائماً.
D. مُعَلِّمونا نصَحونا بالقراءة دائماً.
E. يَنْصَحُنا مُعَلِّمونا بالقراءة دائماً.

1. A Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 2" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. E Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Mehmûz Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. B Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. C Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. D Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. A Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. D Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Olumsuz Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. B Yanıtınız yanlış ise "Mehmûz Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. E Yanıtınız yanlış ise "Okumanın Önemi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

سَأَلَ fiili, 3. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ سَأَلُوا	هُمَا سَأَلَا	هُوَ سَأَلَ	Gâib
هُنَّ سَأَلْنَ	هُمَا سَأَلَتَا	هِيَ سَأَلَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ سَأَلْتُمْ	أَنْتُمَا سَأَلْتُمَا	أَنْتَ سَأَلْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ سَأَلْتُنَّ	أَنْتُمَا سَأَلْتُمَا	أَنْتِ سَأَلْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ سَأَلْنَا		أنا سَأَلْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَسْأَلُونَ	هُمَا يَسْأَلَانِ	هُوَ يَسْأَلُ	Gâib
هُنَّ يَسْأَلْنَ	هُمَا تَسْأَلَانِ	هِيَ تَسْأَلُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَسْأَلُونَ	أَنْتُمَا تَسْأَلَانِ	أَنْتَ تَسْأَلُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَسْأَلْنَ	أَنْتُمَا تَسْأَلَانِ	أَنْتِ تَسْأَلِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَسْأَلُ		أنا أَسْأَلُ	Mutekellim

2 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen mehmûz fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/أَذِنَ)

Emr-i Hâzır

أنتم اِئْذَنوا	أنتما اِئْذَنا	أنتَ اِئْذَنْ	Muhâtab
أنتـنَّ اِئْذَنَّ	أنتما اِئْذَنا	أنت اِئْذَني	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم ليَأْذَنوا	هما لِيَأْذَنا	هو ليَأْذَنْ	Gâib
هُنَّ ليَأْذَنَّ	هما لتَأْذَنا	هِي لِتَأْذَنْ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أَنْتُمْ لا تَأْذَنوا	أنتما لا تَأْذَنا	أنتَ لا تَأْذَنْ	Muhâtab
أنتـنّ لا تَأْذَنَّ	أنتما لا تَأْذَنا	أنتِ لا تَأْذَني	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَأْذَنوا	هما لا يَأْذَنا	هو لا يَأْذَنْ	Gâib
هُنّ لا يَأْذَنَّ	هما لا تَأْذَنا	هِي لا تَأْذَنْ	Gâibe

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	أَمَرَ
هُمْ أَمَروا	هُما أَمَرا	هُوَ أَمَرَ	Gâib
هُنَّ أَمَرْنَ	هُما أَمَرَتا	هِيَ أَمَرَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ أَمَرْتُمْ	أَنْتُما أَمَرْتُما	أَنْتَ أَمَرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ أَمَرْتُنَّ	أَنْتُما أَمَرْتُما	أَنْتِ أَمَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ أَمَرْنا		أَنا أَمَرْتُ	Mutekellim

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen mehmûz fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz.

1. فاطمة تَأْكُلُ الفطور.
2. تَسْأَلُ الطالباتُ السُّؤالَ.
3. أنتُما تَقْرَآنِ الأخْبارَ.
4. يَأْذَنُ المديرُ للطلاب في الخروج من الصّف.
5. نحن نَبْدَأُ الدّرسَ الآن.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen mehmûz fiillerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. تَقرَأُ البنتُ الكِتابَ.
2. الرّجُلُ يَأْكُلُ دائِماً في المَطْعَمِ.
3. يَبْدَأُ المُعَلّمُ الدّرْسَ مُبَكّراً.
4. القائِدُ يَأْمُرُ الجنودَ بالوُقوفِ.
5. يَسْأَلُ الطّبيبُ المَريضَ عن مَرضِه.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, örnekteki gibi parantez içinde verilen fiillerin uygun formunu kullanarak doldurunuz.

يُريدُ الرَّجُلُ أَنْ يَكْتُبَ الرِسالَةَ. (كَتَبَ/1)

1. أُريدُ أَنْ أَشْرَبَ عَصيرَ البرتُقال.
2. هِيَ تُريدُ أَنْ تَقْرَأَ صَفحةً من القُرْآن الكريم.
3. لا يُريدُ زَوجي أَنْ يَأكُلَ السمكةَ.
4. هَلْ تُريدين أَنْ تَجْلِسي عِنْدَ النافِذَة؟
5. نَحْنُ نُريدُ أَنْ نَذْهَبَ إلى المُسْتَشْفى.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içende verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. أنْتِ اِقْرَئِي هذه الجَرِيدة.
2. أنْتُمْ اِبْدَؤوا العَمَلَ بِسُرْعَة.
3. أنتما اِسْأَلا (سَلا) عن سَبَبِ الفِراق.
4. أنْتَ اِمْلَأْ الفَراغات.
5. أنْتُنَّ كُلْنَ من الأطْعِمَة.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz.

1. لِتَمْلَأْ المرأةُ الشُّرفةَ بالأزْهارِ الجميلة.
2. لِيَأْذَنْ المعَلِّمُ للأطْفالِ في الذهابِ إلى البيتِ مُبَكِّراً.
3. لِتَقْرَأْ الفتاةُ من كُتُبِ التّفْسير.
4. لِيَأْكُلْ الغَداءَ في البيت.
5. لِيَسْأَلْ الأُسْتاذَ عَن نَتيجَةِ الاِخْتِبارِ.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. لا تَأْمُرْ المُديرَةُ المُوَظّفِينَ.
2. لا يَأْمُلْ الطِّفْلُ مُسْتَقْبَلاً ناجِحاً.
3. لا تَبْدَأْ المُعَلِّمَةُ الدَّرْسَ.
4. لا تَأْخُذْ الدّواءَ صَباحاً.
5. لا يَقْرَأْ المَرِيضُ في المُسْتَشْفى.

Alıştırma 8

ماذا تُرِيدُ أنْ تَأْكُلَ يا علي؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

a− أُرِيدُ أَنْ آكُلَ سَمَكة و سلطة.

Alıştırma 9

مَاذا أَخَذْتُم من المكتَبة؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

d− أَخَذنا كِتابًا و مَجَلَّةً.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. هل تُريدين أَنْ تَشْرَبي القهوة؟
2. كُلْ من هذه الفواكِهِ.
3. يُريدُ مُعلّمُنا أَنْ يُعَلّمَ المُسْلِمينَ القراءة.
4. أنا طَبّاخَة وطَبَخْتُ الشُّوربَةَ اللذيذةَ.
5. القراءةُ بابٌ للعُلومِ.

Alıştırma 11

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz..

1- Öğretmen bugün soru sormadı.
ما سَأَلَ المُعَلّمُ سُؤالاً اليَومَ.

2- Farklı kültürler hakkında bilgi edindik.
حَصَلْنا عَلى مَعْلومات عَن الثَّقافات المُخْتَلِفَة.

3- Bu kitabı almam mümkün mü?
هَلْ يُمْكِن أَنْ آخُذَ هذا الكِتابَ؟

4- Boş vakitlerinde kitap okuyor musun Ahmet?
هَلْ تَقْرَأُ الكتابَ في أَوْقات فراغِكَ يا أحمد؟

5- Her gün bir adet elma ye.
كُلْ تُفّاحَةً كُلَّ يَوْمٍ. / كُلِي تُفّاحَةً كُلَّ يَوْمٍ.

6- Annesi izin verse.
لِتَأْذَنْ أمُّها. / لِتَأْذَنْ أمُّه.

7- Defterini yarın benden al.
خُذْ دَفْتَرَكَ مِنّي غَداً. / خُذِي دَفْتَرَكِ مِنّي غَداً.

8- Bu ayet, okumanın önemini gösterir?
تَدُلُّ هذه الآيةُ عَلى أَهَمِّيةِ القراءة.

9- Kadın öğretmen kız öğrencilere Kur'an okumayı öğütledi.
نَصَحَتْ المُعلِّمةُ الطالِباتِ بِقراءَةِ القُرْآن.

10- O adam çay içmek istiyor.
ذلك الرَّجُلُ يُريدُ أَنْ يَشْرَبَ الشايَ.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 12

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- نُريدُ أَنْ نَطْبُخَ شُوربَةَ الدَّجاج اليومَ.
Bugün tavuk çorbası pişirmek istiyoruz.

2- اِقْرَأْ كُلَّ صَباح صَفْحَتيْنِ مِن القرْآنِ الكريم.
Her sabah Kur'an-ı Kerim'den iki sayfa oku.

3- لِيَأخُذْ مِن البيتِ حَقيبَتَهُ.
Evden çantasını alsın.

4- هَلْ يُمْكِنُ أَنْ أَخْرُجَ إِلى الحَديقَة؟
Bahçeye çıkmam mümkün mü?

5- أَعْرِفُ فوائِدَ القِراءَة و أَنْصحُ طُلابي بالقراءة.
Okumanın faydalarını biliyorum ve öğrencilerime okumayı öğütlüyorum.

6- ماذا تَفْعَلُ في أوْقاتِ فراغِك؟
Boş zamanlarında ne yaparsın?

7- أُريدُ أَن آكُلَ كُنافَة أو بَقْلاوة.
Künefe veya baklava yemek istiyorum.

8- نَحْصُلُ علَى مَعلوماتٍ عَن تاريخِنا وثَقافَتِنا.
Tarihimiz ve kültürümüz hakkında bilgi ediniyoruz.

9- ماذا تُريدينَ أَنْ تَأْكُلي يا أُمي؟
Ne yemek istersin anne?

10- لا يَأْكُلُوا لَحْمَ الخِنزير، لِيَأكُلُوا لَحْمَ الخروف.
Domuz eti yemesinler, kuzu eti yesinler.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

آباء (*âbâ*) **babalar** (t.) أَب (eb)

اِتِّصال (*ittisâl*) **iletişim**

اِخْتِبار (*ihtibâr*) **deney**

أخَذَ – يَأْخُذُ (*ehaze – ye'huzu*) **almak**

أُخْرى (*uhrâ*) **başka, diğer**

إِذْ (*iz*) **çünkü, zira**

أذِنَ – يَأْذَنُ (*ezine – ye'zenu*) **izin vermek**

أُريدُ (*urîdu*) **isterim, istiyorum**

أُسَر (*usar*) **aileler** (t.) أُسْرَة (*usra*)

أَسْرى (*esrâ*) **esirler** (t.) أَسير (*esîr*)

أضيفي (*edîfî*) **(sen-kadın-) ilave et, ekle**

أكَلَ – يَأْكُلُ (*ekele– ye'kulu*) **yemek yemek**

أماكِن (*emâkin*) **mekanlar** (t.) مَكان (*mekân*)

أمَرَ – يَأْمُرُ (*emera – ye'muru*) **emretmek, buyurmak**

أمَلَ – يَأْمُلُ (*emele – ye'mulu*) **ümit etmek**

أُمَّهات (*ummehât*) **anneler** (t.) أُمّ (*umm*)

أَنْبِياء (*enbiyâ*) **peygamberler** (t.) نَبِيّ (*nebî*)

أَنْفُس (*enfus*) **benlikler, nefisler, özler** (t.) نَفْس (*nefs*)

باص (*bâs*) **otobüs**

بَدَأَ – يَبْدَأُ (*bede'e– yebde'u*) **başlamak**

بَصَل (*basal*) **soğan**

بَعْدُ (*ba'du*) **henüz**

تَبُّولة (*tebbûle*) **bulguru az , yeşilliği bol olan bir çeşit kısır**

تُريدُ (*turîdu*) **(sen-erkek) istersin, istiyorsun**

ثَقافة (*sekâfe*) **kültür**

جَريدة (*cerîde*) **gazete**

جِسْر (*cisr*) **köprü**

جنود (*cunûd*) **askerler** (t.) جُنْد (*cund*)

حاضِر (*hâdır*) **şimdi, günümüzde**

حَبَّة (*habbe*) **tane**

حُرِّيّة (*hurriyye*) **özgürlük, hürriyet**

حَصَلَ – يَحْصُلُ (*hasale – yahsulu*) **elde etmek** (على: bir şeyi)

حَضارة (*hadâra*) **medeniyet**

خَروف (*harûf*) **kuzu**

خَلّاطة (*hallâta*) **çırpıcı, karıştırıcı, mikser, blender**

خَلَطَ – يَخْلِطُ (*halata – yahlitu*) **karıştırmak, çırpmak**

خَلْط (*halt*) **karıştırma, çırpma**

خِنْزير (*hınzîr*) **domuz**

رِحْلات – رَحَلات (*rıhlât-rahalât*) **geziler** (t.) رِحْلَة (*rıhle*)

رَشَّة (*reşşe*) **hafif, bir tutam**

ساخِن (*sâhın*) **sıcak**

سَأَلَ – يَسْأَلُ (*seele – yes'elu*) **sormak**

سَئِمَ – يَسْأَمُ (*seime – yes'emu*) **bıkmak, usanmak**

شُرْفَة (*şurfe*) **balkon**

صُحُف (*suhuf*) **gazeteler** (t.) صَحيفَة (*sahîfe*)

صَفْحَة (*safha*) **sayfa** (ç.) صَفَحات (safahât)

ضَعي (da'î) **(sen-kadın-) koy**

طَبّاخ (*tabbah*) **aşçı**

طَريقة (*tarîka*) **yol, yöntem**

طُفُولة (*tufûle*) **çocukluk**

عَدَس (*'ades*) **mercimek**

عَشاء (*aşâ'*) **akşam yemeği**

عُلُوم (*'ulûm*) **bilimler** (t.) عِلْم (*'ilm*)

غَداء (*gadâ'*) **öğle yemeği**

غَليان (*galeyân*) **kaynamak**

فَراغ (*ferağ*) **boşluk, boş olma**

فراق (*firâk*) **ayrılık**

فُسْتان (*fustân*) **elbise (kadınlar için)**

فَوائِد (*fevâid*) **yararlar, faydalar** (t.) فائِدَة (*fâide*)

قائد (*kâ'id*) **komutan**

قائِمَة (*kâ'ime*) **liste**

قِدْر (*kıdr*) **tencere**

قَرَأَ – يَقْرَأُ (*kara'e– yekra'u*) **okumak**

قَطِّعي (*kattı'î*) **(sen-kadın-) doğra**

كُنافة (kunâfe) **künefe**

مَجالاَت (*mecâlât*) **alanlar** (t.) مَجال (*mecâl*)

مَجَلَّة (*mecelle*) **dergi**

مَطْعم (*mat'am*) **lokanta**

مَعركة (*ma'reke*) **savaş**

مَعلومات (*ma'lûmât*) **bilgi, bilgiler, malumat**

مُقابِل (*mukâbil*) **karşılık olarak, karşılığında**

مَقْهى (*makhâ*) **kahvehane**

مكانَة (*mekâne*) **mevki, mekan, değer**

مُكَوّنات (*mukevvenât*) **içindekiler**

مَلَأَ – يَمْلَأُ (*mele'e – yemle'u*) **doldurmak**

مُناسِب (*munâsib*) **uygun**

مَنَحَ – يَمْنَحُ (*meneha – yemnehu*) **vermek, ihsan etmek, bahşetmek**

مُنْكَر (*munker*) **kötülük, kötü**

مَوْقِف (*mevkıf*) **tavır, tutum; durak, istasyon**

نَشَأَ – يَنْشَأُ (*neşe'e – yenşe'u*) **yetişmek; başlamak**

نَصَحَ – يَنْصَحُ (*nasaha – yensahu*) **nasihat etmek**

نَقْضي (*nakdî*) **geçiririz, geçiriyoruz**

وُقُوف (*vukûf*) **durmak, durma**

يُعَلِّمونَ (*yu'allimûne*) **öğretirler**, **öğretiyorlar**

bölümün deyimleri

تعبيرات القسم

إلى جانبِ هذا (*ilâ cânibi hâzâ*) **bunun yanında, bunun yanı sıra**

بالصِّحَّة والعافية (*bi's-sıhha ve'l-âfiye*) **afiyet olsun**

في أوْقاتِ الفَراغ (*fî evkâti'l-ferâğ*) **boş vakitlerde** [في أوْقاتِ فَراغِنا (*fî evkâti ferâginâ*) **boş vakitlerimizde**]

لَوْ سَمَحْتَ (*lav samahte*) **lütfen**

ماء مَعْدِني (*mâ' ma'dinî*) **maden suyu**

نارٌ مُتَوَسِّطةُ الحَرارَة (*nârun mutevassitatu'l-harâra*) **orta ateş**

وِعاء التّقْديم (*vi'âu't-tâkdîm*) **servis tabağı**

يُمْكِنُ أَنْ آخُذَ.... (*yumkinu en âhuze…*) **…alabilirim**

Bölüm 3

Arapçada Misâl Fiiller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 3

1 Misâl fiilleri ve “…-mesi, …-ması gerekir” anlamına gelen “...يَجِبُ أَنْ” kalıbını cümle içinde kullanarak gereklilik kipini tanıma, trafik işaretlerinden ve bazı trafik kurallarından bahsedebilme

2 Arapçada Misâl Fiiller

2 Mu‘tell Fiillerin ilki olan Misâl fiillerin di’li geçmiş, geniş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

3 Misâl Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Misâl fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4 Arapçada Gelecek Zaman

4 Arapça fiillerin gelecek zaman kipinde çekimlerini yapabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتَاحِية: • Misâl Fiil Çekimi تصريف الفعل المثال • Gelecek Zaman زمن المُستقبل



GİRİŞ

مُقَدّمَة

Arapçada yapısında illetli harf (ا، و، ي) bulunan fiilleri mu‘tell olarak tanımlamıştık. Mu‘tell fiiller grubunun ilk ögesi *misâl* fiillerdir. Bu fiillerin ilk harfi, yani fâu’l-fi‘l’i illetlidir. Misâl fiiller, illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır. İlletli harfi *vâv* olan misâl fiillere misâl-i vâvî; illetli harfi *ye* olan misâl fiillere ise misâl-i yâ’î adı verilir.

Bu bölümde misâl fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy çekimleri verilecektir. Ayrıca Arapça fiillerde gelecek zaman konusu da ele alınacak, bu konu örnek cümlelerle pekiştirilecektir.

Bölüm içinde misâl fiillerin kullanıldığı trafik konulu iki diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 3



العربية في حياتنا اليوميّة ٣



إشارات المُرور

الأب: صَباحُ الخَيْرِ يا بُنَيَّ.

الابن: صَباحُ النُّورِ يا أبي.

الأب: ماذا سَتَفْعَلُ اليَومَ بَعْدَ المَدْرسة؟

الابن: سَنذهَبُ مع مُدَرِّسِنا إلى حديقةِ المَدِينَة.

الأب: هَلْ ستَذهَبُونَ مَشْيًا عَلى الأقْدام؟

الابن: نَعَم يا أبي.

الأب: اِنْتَبِهْ في الطَّرِيق. هَل تَعْرِفُ إشارَاتِ المُرُور؟

الابن: نَعم. عِنْدَ الضَّوْءِ الأحمرِ يَجِبُ أنْ نَقِفَ. و عِنْدَ الضَّوءِ الأصْفَر نَسْتَعِدُّ للتَّحرُّك و عِندَ الضَّوْءِ الأخْضَر نَمُرُّ.

الأب: أحْسَنْتَ. قِفْ عِنْدَ الضَّوءِ الأحْمَرِ و انْتَبِهْ في الشَّوارِعِ و اسْمَعْ كَلامَ المُدَرِّسِ جَيِّداً.

الابن: لا تَقْلَقْ يا أبي.

Trafik İşaretleri

Baba: Günaydın oğlum.

Oğul: Günaydın baba.

Baba: Bugün okuldan sonra ne yapacaksın?

Oğul: Öğretmenimizle birlikte şehir parkına gideceğiz.

Baba: Yürüyerek mi gideceksiniz?

Oğul: Evet baba.

Baba: Yolda dikkatli ol. Trafik işaretlerini biliyor musun?

Oğul: Evet kırmızı ışıkta durmamız gerekir, sarı ışıkta hazırlanırız ve yeşil ışıkta geçeriz.

Baba: Aferin, kırmızı ışıkta dur, caddelerde dikkat et ve öğretmeninin sözünü iyi dinle.

Oğul: Endişelenme babacığım.



dikkat

يَجِبُ أنْ .... ifadesi muzâri fiilin başına getirilerek "…. –mesi, -ması gerekir" anlamında kullanılır. يَجِبُ أنْ يَقِفَ ifadesi "durması gerekir", يَجِبُ أنْ أقِفَ "durmam gerekir" şeklinde Türkçeye çevrilebilir.





Otopark

Trafik Polisi: İyi akşamlar.
Kadın: İyi akşamlar.
Trafik Polisi: Burada park etmek yasak hanımefendi.
Kadın: O halde nerede park edeceğim?
Trafik Polisi: Buraya park ederseniz size ceza yazmak zorunda kalırım.
Kadın: Fakat tren istasyonundan bir yolcu karşılayacağım. Burada çok durmayacağım.
Trafik Polisi: Caddenin sağına dönebilirsiniz. Orada otopark var.
Kadın: Teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

مَوْقِف السَّيّارات

شُرطيُّ المرور: مَساءُ الخَير.
المرأة: مَساءُ النّور.
شُرطيُّ المرور: مَمنُوعُ الوُقوف هُنا يا سَيِّدتي.
المرأة: أَيْنَ سأقِفُ إذَنْ؟
شُرطيُّ المرور: لو تَقِفينَ هُنا يَجِبُ أنْ أَكْتُبَ عَلَيْكِ غَرامة.
المرأة: لكِن سَآخُذُ مُسافِراً مِن مَحَطَّة القِطارِ و لَنْ أقِفَ هُنا طويلا.
شُرطيُّ المرور: يُمكِنُكِ أَنْ تَرْجِعي إلى يَمِينِ الشارِعِ. فهُناك موقفٌ للسيَّارات.
المرأة: شُكرًا. الله يُعْطِيكَ العافِيَة.



dikkat

Muzâri fiilin başına gelen لَنْ edatı fiilin anlamını olumsuz geleceğe çevirirken fiilin sonunu da nasb eder:

Bahçede oturmayacağım. لَنْ أَجْلِسَ فِي الحَدِيقة.



dikkat

! Her ne kadar مَمْنُوع الوُقُوف ifadesi bir isim cümlesi olarak kabul edilip مَمْنُوعٌ kelimesi öne geçmiş haber ve الوُقُوفُ kelimesi sona bırakılmış mubteda olarak irâb edilse de günlük hayattaki dilde bu ifade galat-ı meşhur olarak memnû'u'l-vukûf biçiminde söylenir.

! Allah afiyet versin anlamına gelen "الله يُعْطِيكَ العافِيَة" ifadesini Türkçeye Allah kolaylık versin, iyi çalışmalar şeklinde çevirebiliriz.

Öğrenme Çıktısı



1 Misâl fiilleri ve "…-mesi, …-ması gerekir" anlamına gelen "يَجِبُ أَنْ..." kalıbını cümle içinde kullanarak gereklilik kipini tanıma, trafik işaretlerinden ve bazı trafik kurallarından bahsedebilme

Araştır/ Karşılaştır 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Trafik işaretlerinin Arapça karşılıklarını araştırınız.	Verilen diyaloglarda bulunan trafikle ilgili kavramları inceleyiniz. Anlam olarak Türkçeleriyle karşılaştırınız.	Arkadaşlarınızla birlikte bu iki diyaloğu Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA MİSÂL FİİLLER

القواعِد: الفعل المثال

Mu'tell fiiller grubunun ilk ögesi *misâl* fiillerdir. İlk harfi, yani fâu'l-fi'l'i illetli olan fiillere misal fiiller denir. Misâl fiiller bu illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır:

- İlletli olan ilk harf *vâv* ise bu fiile *misâl-i vâvî*,

  وَجَدَ (buldu) وَصَلَ / (vardı, ulaştı) / وَقَفَ (durdu) gibi.

- İlletli olan ilk harf *ye* ise bu fiile *misâl-i yâ'î* adı verilir.

  يَسُرَ (kolaylaştı) / يَنَعَ (olgunlaştı) gibi.

Şimdi sırasıyla bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Misâl-i Vâvî'nin Mâzî Çekimi

Misâl fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekimi tıpkı sâlim bir fiilin mâzî çekimi gibidir. وَجَدَ örneğinde bunu görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ وَجَدوا Onlar buldular	هُما وَجَدا O ikisi buldu	هُوَ وَجَدَ O buldu	Gâib
هُنَّ وَجَدْنَ Onlar buldular	هُما وَجَدَتا O ikisi buldu	هِيَ وَجَدَتْ O buldu	Gâibe
أَنْتُمْ وَجَدْتُمْ Sizler buldunuz	أَنْتُما وَجَدْتُما Siz ikiniz buldunuz	أَنْتَ وَجَدْتَ Sen buldun	Muhâtab
أَنْتُنَّ وَجَدْتُنَّ Sizler buldunuz	أَنْتُما وَجَدْتُما Siz ikiniz buldunuz	أَنْتِ وَجَدْتِ Sen buldun	Muhâtaba
نَحْنُ وَجَدْنا Biz bulduk		أَنا وَجَدْتُ Ben buldum	Mutekellim

Şimdi misâl fiilin mâzî formu ile kurulu aşağıdaki cümlelerin i'râbını yapalım:

وَصَلَتْ القافِلَةُ إلى الصَّحْراءِ. (Kafile çöle ulaştı.)

وَصَلَتْ : Mâzî fiil (misâl), üçüncü tekil şahıs, dişil.

القافِلَةُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

إلى : Harf-i cer

الصَّحْراءِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

وَقفَ التِّلْمِيذُ أمامَ المَسْجِدِ. (Öğrenci câminin önünde durdu.)

وَقفَ : Mâzî fiil (misâl), üçüncü tekil şahıs, eril.

التِّلْمِيذُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

أمامَ : Zarf, aynı zamanda muzâf.

المَسْجِدِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Misâl-i Vâvî'nin Muzâri Çekimi

Misâl-i vâvîler genellikle 2. kalıptandır ve 2. kalıptan olan misâl-i vâvilerin muzârilerinde baştaki vâv düşer. Bundan sonra muzâri çekime tıpkı sâlim bir fiildeki gibi devam edilir.

وَجَدَ ← يَوْجِدُ ← يَجِدُ

وَصَلَ ← يَوْصِلُ ← يَصِلُ

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يجِدونَ Onlar buluyorlar, bulurlar	هُما يجِدانِ O ikisi buluyor, bulur	هُوَ يجِدُ O buluyor, bulur	Gâib
هُنَّ يجِدْنَ Onlar buluyorlar, bulurlar	هُما تجِدانِ O ikisi buluyor, bulur	هِيَ تجِدُ O buluyor, bulur	Gâibe
أَنْتُمْ تَجِدونَ Sizler buluyorsunuz, bulursunuz	أَنْتُما تجِدانِ Siz ikiniz buluyorsunuz, bulursunuz	أَنْتَ تَجِدُ Sen buluyorsun, bulursun	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَجِدْنَ Sizler buluyorsunuz, bulursunuz	أَنْتُما تَجِدانِ Siz ikiniz buluyorsunuz, bulursunuz	أَنْتِ تَجِدينَ Sen buluyorsun, bulursun	Muhâtaba
نَحْنُ نَجِدُ Biz buluyoruz, buluruz		أنا أَجِدُ Ben buluyorum, bulurum	Mutekellim

Misâl fiillerin olumsuz çekimleri de tıpkı sahîh fiillerin olumsuz çekimleri gibidir. Daha önceki bölümlerde de değinildiği gibi mâzî olumsuz çekiminde fiilin başına ما ; muzâri olumsuz çekiminde fiilin başına لا veya ما olumsuzluk edatları getirilir.

Şimdi yapısında olumsuz muzâri formda misâl fiil içeren bir cümlenin i‘râbını yapalım:

الأطِبّاءُ لا يَعِدونَ النّاسَ بالمُعْجِزَةِ. (Doktorlar insanlara mucize vaat etmiyorlar.)

الأطِبّاءُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لا : Lâ en-nâfiye

يَعِدونَ : Bu fiil ile başlayan cümle, fiil cümlesi olarak mubtedanın haberidir, mahallen merfûdur (çünkü cümlelerin i‘râbı mahallendir); يَعِدونَ :Muzâri fiil (misâl), üçüncü çoğul şahıs, eril, fâili bitişik zamir olan *vâvu'l-cemâ'a*.

النّاسَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بِ : Harf-i cer

المُعْجِزَةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Misâl-i yâ'îlerin mâzî ve muzâri çekimi tıpkı sâlim bir fiilin mâzî ve muzâri çekimi gibidir. Misâl-i vâvîden farklı olarak misâl-i yâ'înin muzârisinde illet harfi düşmez.

Örneğin;

Kolaylaşmak, kolay olmak	يَيْسُرُ ←	يَسُرَ
Olgunlaşmak	يَيْنَعُ ←	يَنَعَ
Kurumak	يَيْبَسُ ←	يَبِسَ

Öğrenme Çıktısı

2 Misâl fiillerin di'li geçmiş, geniş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

وَصَلَ fiili, 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Nisâ Sûresi" 173, "Duhâ Sûresi" 6-7-8, "Mâide Sûresi" 9. ayet-i kerimelerinde bulunan misâl fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla öğrendiğiniz misâl fiillerin bir listesini oluşturup, mâzî ve muzâri çekimlerini yapmaya çalışınız.

MİSÂL FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الفعل المثال

Misâl Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Misâl-i vâvî olan وَجَدَ (buldu) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَـجِدُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: جِدُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa elif harfi getirilmez.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: جِدْ

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أنْتُما تَجِدانِ ← جِدَا
أنْتُمْ تَجِدونَ ← جِدُوا
أنْتِ تَجِدينَ ← جِدِي
أنْتُما تَجِدانِ ← جِدَا
أنْتُنَّ تَجِدْنَ ← جِدْنَ

Buna göre, وَجَدَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ جِدُوا Sizler bulunuz	أَنْتُما جِدا Siz ikiniz bulun	أَنْتَ جِدْ Sen bul	Muhâtab
أَنْتُنَّ جِدْنَ Sizler bulunuz	أَنْتُما جِدا Siz ikiniz bulun	أَنْتِ جِدي Sen bul	Muhâtaba

Misâl Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz. (وَجَدَ) fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için aşağıdaki gibi yaparız.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil(Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَـجِدُوا Sizler bulmayınız	أَنْتُما لا تَـجِدا Siz ikiniz bulmayın	أَنْتَ لا تَـجِدْ Sen bulma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَجِدْنَ Sizler bulmayınız	أَنْتُما لا تَـجِدا Siz ikiniz bulmayın	أَنْتِ لا تَجِدي Sen bulma	Muhâtaba

Misâl Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz. Şimdi وَجَدَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَجِدُوا Onlar bulsunlar	هُما لِيَجِدا O ikisi bulsun	هُوَ لِيَجِدْ O bulsun	Gâib
هُنَّ لِيَجِدْنَ Onlar bulsunlar	هُما لِتَجِدا O ikisi bulsun	هِيَ لِتَجِدْ O bulsun	Gâibe

Misâl Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi وَجَدَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَجِدوا Onlar bulmasınlar	هما لا يَجِدا O ikisi bulmasın	هو لا يَجِدْ O bulmasın	Gâib
هُنّ لا يَجِدْنَ Onlar bulmasınlar	هما لا تَجِدا O ikisi bulmasın	هِي لا تَجِدْ O bulmasın	Gâibe

Şimdi örnek cümlelerle bu çekimlerin tümünü daha iyi kavrayalım:

Emr-i Hâzır

جِدْ الفَرْقَ بَيْنَ الصُّورتَيْنِ! (İki resim arasındaki farkı bul!)

جِدْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril, fâil gizli zamir (أَنْتَ).

الفَرْقَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بَيْنَ : Zarf , aynı zamanda muzâf.

الصُّورتَيْنِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti ي, çünkü ikil bir kelime.

Nehy-i Hâzır

لا تَقِفْ فِي مُنْتَصَفِ الطّرِيقِ! (Yolun ortasında durma!)

لا : Lâ en-nâhiye

تَقِفْ : Muzâri fiil, ikinci tekil şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sukûn, fâil gizli zamir (أَنْتَ).

فِي : Harf-i cer

مُنْتَصَفِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

الطّرِيقِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Emr-i Gâib

لِيَصِلوا إلى الحَلِّ في وَقْتٍ قَرِيبٍ! (Yakın zamanda çözüme ulaşsınlar!)

لِ : Lâmu'l-emr

يَصِلوا : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, eril, başındaki *lâmu'l emr*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki nûn harfinin düşmesi, fâ'il bitişik zamir vâv (*vâvu'l-cemâ'a*).

إلى : Harf-i cer

الحَلِّ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

في : Harf-i cer

وَقْتٍ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda mevsûf.

قَرِيبٍ : (وَقْتٍ)'in sıfatı, dolayısıyla onun gibi tekil, eril, belirsiz ve mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Gâib

لا يقَعُوا في الفَخِّ! (Tuzağa düşmesinler!)

لا : Lâ en-nâhiye

يقَعُوا : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn'un hazfi (nûn'un düşürülmesi), fâ'il bitişik zamir vâv (*vâvu'l-cemâ'a*).

في : Harf-i cer

الفَخِّ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı



3 Misâl fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen misâl fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (وَقَفَ/2)

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "İhlâs Sûresi" 3. ayet-i kerime-sinde geçen "لَمْ يَلِدْ" kullanımını misâl fiillere ilişkin öğrendiğiniz bilgilerle ilişkilendiriniz ve nasıl bir yapıda olduğunu belirtiniz.

Anlat/ Paylaş

Birkaç misâl fiil seçip onları emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.

ARAPÇADA GELECEK ZAMAN

المُسْتَقْبل

Arapça gelecek zaman kipi elde etmek için fiilin muzârisinin başına سَ ya da سَوْفَ ekleri getirilir. Bu ön ekler fiilin son harekesi üzerinde herhangi bir değişiklik yapmazlar. Aslında سَ daha yakın bir geleceği; سَوْفَ daha uzak bir geleceği ifade etse de günümüz Arapları bu ön ekleri kullanırken bu ayrımı yapmazlar; سَوْفَ'yi de rahatlıkla yakın bir geleceği ifade etmek üzere kullanırlar.

Bu bölümün konusu misâl fiil olduğu için şimdi misâl fiilin gelecek zaman çekimini yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ سَيَجِدونَ Onlar bulacaklar	هُما سَيَجِدانِ O ikisi bulacak	هُوَ سيَجِدُ O bulacak	Gâib
هُنَّ سَيَجِدْنَ Onlar bulacaklar	هُما سَتَجِدانِ O ikisi bulacak	هِيَ سَتَجِدُ O bulacak	Gâibe
أَنْتُمْ سَتَجِدونَ Sizler bulacaksınız	أَنْتُما سَتَجِدانِ Siz ikiniz bulacaksınız	أَنْتَ سَتَجِدُ Sen bulacaksın	Muhâtab
أَنْتُنَّ سَتَجِدْنَ Sizler bulacaksınız	أَنْتُما سَتَجِدانِ Siz ikiniz bulacaksınız	أَنْتِ سَتَجِدينَ Sen bulacaksın	Muhâtaba
نَحْنُ سَنَجِدُ Biz bulacağız		أنا سَأَجِدُ Ben bulacağım	Mutekellim

Örnek cümleler;

مَتَى تَصِلُ إلى المطار؟

Havaalanına ne zaman ulaşırsın?

سَأَصِلُ إلى المَطارِ بَعْدَ ساعَةٍ.

Havaalanına bir saat sonra ulaşacağım.



مَتى تَرجِعُ من السّفر؟

Yolculuktan ne zaman dönersin?

سَوْفَ أرجِعُ بَعْدَ شَهْرٍ.

Bir ay sonra döneceğim.





dikkat

Olumsuz gelecek zaman kullanımı Arapçada لَنْ nasb edatı ile yapılır. Bu edat başına geldiği muzâri fiilin anlamını gelecek zamanın olumsuzuna çevirir ve fiilin sonunu nasb eder.

سَيَذْهَبُ (gidecek)	لَنْ يَذْهَبَ (gitmeyecek)
ستَكْتُبُ (yazacak; yazacaksın)	لَنْ تَكْتُبَ (yazmayacak; yazmayacaksın)
سَأَجِدُ (bulacağım)	لَنْ أجِدَ (bulmayacağım)

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

O (erkek) İstanbul'a gidecek.	هُوَ سيَذْهَبُ إلى إسطنبول.
O (erkek) İstanbul'a gitmeyecek.	هُوَ لَنْ يَذْهَبَ إلى إسطنبول.
Sen (erkek) evden çıkacaksın.	أَنْتَ ستَخْرُجُ مِنَ البَيْتِ.
Sen (erkek) evden çıkmayacaksın.	أَنْتَ لَنْ تَخْرُجَ مَنَ البَيْتِ.
Sen (kadın) bana bir mektup yazacaksın.	أَنْتِ ستَكْتُبينَ إليَّ رسالةً.
Sen (kadın) bana bir mektup yazmayacaksın.	أَنْتِ لَنْ تَكْتُبي إليَّ رسالةً.
Çok çalışacağım.	سأَدْرُسُ كَثيراً.
Çok çalışmayacağım.	لَنْ أَدْرُسَ كَثيراً.



Öğrenme Çıktısı

4 Arapça fiillerin gelecek zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Aşağıda yer alan cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

أذْهَبُ إلى السوق.

أقْرَأُ هذه الكُتب.

أطْبَخ العَشاء.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Ankebut Sûresi" 66, "Talak Sûresi" 7, "Meryem Sûresi" 96. ayet-i kerimelerinde bulunan gelecek zaman fiillerini tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Bildiğiniz Arapça fiilleri gelecek zamana çevirerek, gelecekte yapmak istediğiniz şeyleri maddeler halinde defterinize yazınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

يُمْكِنُ... أنْ....

"يُمْكِنُ...أنْ..." ifadesinden sonra muzârî fiil kullanılır ve fiile -e bilmek, -a bilmek anlamı kazandırır.

كَيْفَ أذْهَبُ إلى المَوْقِف؟
Durağa nasıl giderim?

يُمْكِنُكَ أنْ تَحْضُرَ مَعي.
Benimle gelebilirsiniz.



عفواً. أَيْنَ مُسْتَشْفى المَدِينَة؟
Afedersiniz. Şehir hastanesi nerede?

هُو قَرِيبٌ من هنا. يُمْكِنُكِ أَنْ تَنْزِلِي هنا.
Buraya yakın, burada inebilirsiniz.



لا أفهَمُ شيْئا يا أبي.
Hiçbir şey anlamıyorum baba.

يُمْكِنُكَ أنْ تَقْرَأَ من كِتابِك.
Kitabından okuyabilirsin.



وَجَد صُعوبة في.../ يَجِدُ صُعوبة في...
Bir şeyde zorluk çekmek, bir şeyde güçlük çekmek

هَلْ تَجِدُ صُعُوبَة في القراءة؟
Okumada güçlük çekiyor musun?

نَعم، أَنا أَجِدُ صُعُوبَةً في القراءة.
Evet, okumada güçlük çekiyorum.



لا، أَنا لا أَجِدُ صُعُوبَةً في القراءة.
Hayır, okumada güçlük çekmiyorum.



هَلْ تَجِدُ صُعُوبَةً في السَّفر؟
Yolculukta güçlük çekiyor musun?

نَعَم، أَنا أَجِدُ صُعُوبَة في السَّفر.
Evet, yolculukta güçlük çekiyorum.



لا، أَنا لا أَجِدُ صُعُوبَة في السَّفر.
Hayır, yolculukta güçlük çekmiyorum.



هَلْ تَجِدينَ صُعُوبَة فِي الفهم؟
Anlamakta güçlük çekiyor musun?

نَعم، أَنا أَجِدُ صُعُوبَة فِي الفَهمِ.
Evet, anlamakta güçlük çekiyorum.

لا، أَنا لا أَجِدُ صُعُوبَة فِي الفَهمِ.
Hayır, anlamakta güçlük çekmiyorum.





هَلْ تَجِدينَ صُعُوبَة فِي المَشْيِ؟
Yürümekte güçlük çekiyor musun?

نَعم، أَنا أَجِدُ صُعُوبَة فِي المَشْيِ.
Evet, yürümekte güçlük çekiyorum.

لا، أَنا لا أَجِدُ صُعُوبَة فِي المشي.
Hayır, yürümekte güçlük çekmiyorum.





هَلْ تَجِدُ صُعُوبَة في الحياة في إسطنبول؟
İstanbul'da yaşamakta güçlük çekiyor musun?

هَلْ تَجِدِينَ صُعُوبَة في الحياة في إسطنبول؟
İstanbul'da yaşamakta güçlük çekiyor musun?

نَعم، أنا أَجِدُ صُعُوبَة في الحياة في إسطنبول.
Evet, İstanbul'da yaşamakta güçlük çekiyorum.

لا، أنا لا أَجِدُ صُعُوبَة في الحياة في إسطنبول.
Hayır, İstanbul'da yaşamakta güçlük çekmiyorum.





Öğrenme Çıktısı



5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme.

Araştır/ Tekrarla 5

"يُمْكِنُكَ أنْ..." ve "يَجِدُ صُعوبة في...." kalıplarını kullanarak defterinize en az beşer cümle yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

İnternette bu kalıpları tarayarak kullanılış biçimlerini karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen bir arkadaşınızla karşılıklı olarak birbirinize yapabileceğiniz şeyleri söyleyiniz.

Trafik Polisi

شرطيّ المرور



مَرحَبًا.أنا شُرْطِيُّ المرور. أحِبُّ النّظام. أنَظِّمُ سيرَ السّيارات. لِسَلامَتِنا يجبُ الالتزام التّام بالإشاراتِ. ألوانُ إشارة المرور و مَعانيها:



Merhaba. Ben bir trafik polisiyim. Düzeni severim. Araç akışını düzenlerim.
Selâmetimiz için trafik işaretlerine tam olarak uymak gerekir.
Trafik işaretlerinin renkleri ve anlamları:
Kırmızı: Dur
Sarı: Hazırlan
Yeşil: Geç

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْرِيفَ الفعلِ المثال.
الفعل المِثال هو فعلٌ حرفه الأوّل حرف عِلّة. مثل وَجَدَ–وَصَلَ–وَقَفَ
هُوَ قسمان: المثال الواوي: وَصَلَ ؛ و المثال اليائي: يَبِسَ

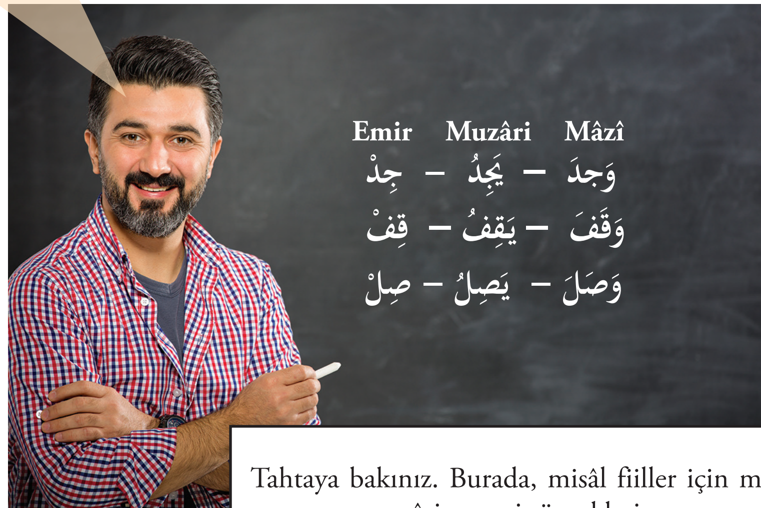


Selâmün aleyküm. Bugün misâl fiillerin çekimlerini öğrendik. Misâl fiil, ilk harfi illetli olan fiildir. vecede, vasale, vakafe gibi. İki bölümdür:

Misâl-i vâvî: vasale

Misâl-i yâ'i: yebise

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هنا أمثلة الماضي و المضارع و الأمر لِلفعلِ المِثال.



Tahtaya bakınız. Burada, misâl fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma قراءة

النَّظافَةُ في حَياتِنا و الإسْلام



النَّظافَةُ قيمَةٌ مُهِمَّةٌ لِلفَرْد، و لذلك يَجِب المُحافَظَة على النَّظافَة البَدنِيّة و البيئِيَّة.

الاسْتِحْمام مِن النّظافة البَدَنيّة. حافِظْ على نَظافَتِك البَدَنِيّة بِالاسْتِحمام كلَّ يوم أو يَومَيْن لِيبقَى جسمُك نظيفاً، و الْبَسْ دائِمًا ملابِسَ نظيفةً و مَكْوِيَّةً. و يجِبُ أن تَغْسِل يَدَيْكَ بالصّابون قَبْلَ الطَّعامِ وبَعْدَهُ و يجِبُ أنْ تأكُلَ الطّعام النَّظيف للمُحافظة على صِحَّتك مِن الأمْراض و الجَراثيم. و لِلمُحافَظة على الأسنانِ يَجِبُ أن تُنَظِّفَها بالفُرشاة و المَعْجون مرَّتَيْنِ على الأقَل في اليوم. و نَظافَةُ الأذنِ و الأنفِ و نظافةُ الشَّعْر هي مِن النَّظافةِ البَدنية أَيْضاً.

لنَظافة البيئَة يجب الاهْتِمام بنظافة المَنْزِل و خاصَّة بنَظافةِ المطْبخ ونَظافَة السَّرير و نَظافَة الحمّام. و يَجِبُ أنْ نَضَعَ الأوساخَ في سَلَّة القُمامة. و يَجب المحافظة على نظافةِ مكان العَمَل و وَسائِل النَّقل الجَماعي ومَحَطّاتها. نظافة الحدائق العامّة و نظافة الشّوارِع و المدارس هي أيضا مِن نظافة البيئة.

يهتَمُّ الإسلامُ بالنَّظافة كثيراً. لذلك يجعلُ الطّهارةَ شَرْطاً لكثيرٍ مِنَ العباداتِ كالصّلاة و قِراءةِ القرآن. قال الله سُبحانه و تعالى في الوُضوء: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُؤُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ المائدة: 6

و قال رسول الله صلّى الله عليه و سلّم: النَّظافَةُ مِنَ الإيمان.



Hayatımızda ve İslam'da Temizlik

Temizlik kişi için önemli bir değerdir. Bu yüzden beden ve çevre temizliğini korumak gerekir.

Banyo yapmak beden temizliğindendir. Vücudunun temiz kalması için her gün ya da iki günde bir yıkanarak beden temizliğini koru. Daima temiz ve ütülü giysiler giy. Yemekten önce ve sonra ellerini sabunla yıkaman gerekir. Sağlığını hastalıklardan ve mikroplardan korumak için temiz yemek(ler) yemelisin. Dişleri korumak için onları günde en az iki kere fırça ve macunla temizlemen gerekir. Kulak, burun ve saç temizliği de vücut temizliğindendir.

Çevre temizliği için ev temizliğine önem vermek gerekir, özellikle de mutfak, yatak, banyo temizliğine. Çöpleri çöp sepetine koymalıyız. Çalışma yerinin, toplu taşıma araçlarının ve durakların temizliğinin de korunması gerekir. Parkların, caddelerin okulların temizliği de çevre temizliğindendir.

İslam temizliğe çok önem verir. Bu yüzden temizliği Kur'ân okuma ve namaz gibi birçok ibadet için şart koşar. Yüce Allah abdest konusunda şöyle buyurur: "Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve başlarınızı mesh edip, her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın…"

Resûlullah (S.A.V.): "Temizlik imandandır." buyurmaktadır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem')	Tekil (Mufred)	İkil (Tesniye)	وَصَفَ/2
هُمْ	هُما	هُوَ وَصَفَ	Gâib
هُنَّ	هُما وَصَفَتا	هِيَ	Gâibe
أَنْتُمْ	أَنْتُما	أَنْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ	أَنْتُما	أَنْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ		أَنا	Mutekellim

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen misâl fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. التّلميذات .... (وقَف) عند إشارات المرور.
2. .... (وصَف) الشّاعر الطّبيعة.
3. أنتم .... (وجَد) العُنوانَ.
4. .... (وصَل) الرّياضيّة إلى خطّ الوصول.
5. .... (يبِس) الخُضارُ في البيتِ.

3- Aşağıdaki misâl fiillerin tümü 2. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formunu yazınız.

1. وَقَفَ (هم)...............
2. وَصَلَ (أنا) ....
3. وَجَدَ (نحن) ....
4. وَعَدَ (هو) ....
5. وَصَفَ (هنّ) ....

4- Aşağıdaki tabloda ilgili sütunları, verilen fiillerin tekil eril ve dişil formlarıyla doldurunuz.

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
				وَجَدَ
				وَقَفَ
				وصَلَ
				وَعَدَ

5- Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. ذَهَبَ الرّجُلُ إلى البَنْكِ.
2. يَشْرَبُ الوَلَدُ من العَصير.
3. يَسْأَلُ الطالبُ السّؤالَ.
4. يَعِدُ الطّالب المُعَلّمَ بالدّراسَةِ.
5. وَصَلَ الشّرْطِيُّ إلى المَحَطّة.

6- مَتَى تَذْهَبين إلى العُطْلة؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

a- أَذْهَبُ مع صَديقَتي.
b- سنَذْهَبُ بالطائرة.
c- سَأَذْهَبُ بَعْدَ أُسْبوع.
d- لَنْ أَذْهَبَ مع صَديقَتي.
e- سَوْفَ نَرْجِعُ بَعْدَ شَهْر.

7- وَجَدْتُهَا في المَطْبَخ.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki yanıtın sorusu olabilir?

a- كَيفَ وجَدْتِ الطَعام؟
b- أَيْنَ وَجَدْتِ حَقِيبَتَكِ؟
c- مَتى أَكَلْتُم الطعام؟
d- أينَ وَجَدْتُم الطبّاخَ؟
e- هَلْ وَجَدْتَ الطعامَ؟

8- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen edat veya kelimelerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ .... عِنْدَ الضَّوْءِ الأَحْمر. (تَمُرُّ، نَقِفُ، أَقِفَ)
2. .... تَقِفْ في مُنْتصف الشارع. (لا، لَنْ، سَوف)
3. وَعَدَ المُعلّمُ الطّلاب.................. بالجائزة. (المُجْتَهِدونَ، المُجْتَهِدُ، المُجْتَهِدينَ)
4. يَجِبُ المُحافظةُ ....النظافة البدنيّة و المنزليّة. (على، عن، لِ)
5. يَجِبُ أنْ نضع ....في سَلَّة القُمامة. (الأوساخ، الملابِس، العُلوم)
6. يُمكِنُكِ أَنْ .... إلى يسار الطريق. (تَرْجعُوا، يَرْجِعَ، تَرْجعي)
7. يهتَمُّ المُدرِّسُ .... نَجاحِ طُلاّبه. (بِ، أَنْ، في)
8. سنَصِلُ إلى .... بعْدَ يَوم. (حلٌّ، قَرْيتِنا، كِتابِي)
9. .... أرْجِعَ إلى هُنا بعد هذا اليوم. (لا، سَوف، لَنْ)
10. لَمْ .... جَوابًا لهذا السُّؤال. (أَجِدُ، أَجِدَ، أَجِدْ)

9- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Kapının önünde durmamız gerekiyor.
2. Trafik polisi bana ceza yazdı.
3. Fatma, kitabı bul lütfen.
4. Öğretmene sorabilirsin Mahmut.
5. Eve bir gün sonra varacağız.
6. Müdür okula dönmeyecek.
7. Çöpleri çöp kutusuna koyacağım.
8. Ahmet, kütüphaneye ne zaman varacaksın?
9. Çantanda bir kitap bulacaksın.
10. Bu ayet, temizliğin önemini gösterir.
11. Öğleden önce Fakülteye varabilirsin Zeynep.
12. Burada bir bardak çay içebiliriz.

10- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لا تَقِفوا عِنْد الضَّوء الأخضر.
2. جِدْ عَملاً في المدينة.
3. أُريدُ أَنْ أَجِدَ حلاًّ.
4. أَعِدُكُم بالنَّجاح.
5. لَنْ يَجِدُوا اللِّصَّ.
6. وَصَلْنا إلى القاهرة صباحًا.
7. يَجِبُ أَنْ تَغسِلُوا أَيديكُم.
8. لا يَقِفوا في مُنْتَصف الصفِّ، لِيَقِفوا عِنْد البابِ.
9. ضَعي سلّةَ القمامةِ أَمامَ الباب يا أمي.
10. لَمْ يَصِفْ الكاتِبُ الطَّهارة.

11- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri (وَجَدَ صُعُوبة في) kalıp ifadesini uygun olumlu veya olumsuz biçimi ile örnekteki gibi doldurunuz. Örnek:

- المُعَلِّم............... الكِتابَة. المُعَلِّم لا يَجِدُ صُعوبة في الكِتابَة.
- الفَقيرُ .... الحَياة. الفَقيرُ يَجِدُ صُعوبَة في الحَياة.

1. الإمامُ في المَسْجِد.............قراءةِ القرْآنِ.
2. ذَهَبْتُ إلى الفِراش مُتَأَخِّرًا و في هذا الصباح.................. النُّهوض من النّوم.
3. أمِّي ....طَبْخ الطَّعام.
4. أَنْتَ اليَوم، هل ....صُعود السُّلَّم؟
5. أنا أحْيانًا .... المُحادثَة.

12- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içindeki fiilin gereklilik kipindeki uygun biçimi ile örnekteki gibi doldurunuz.

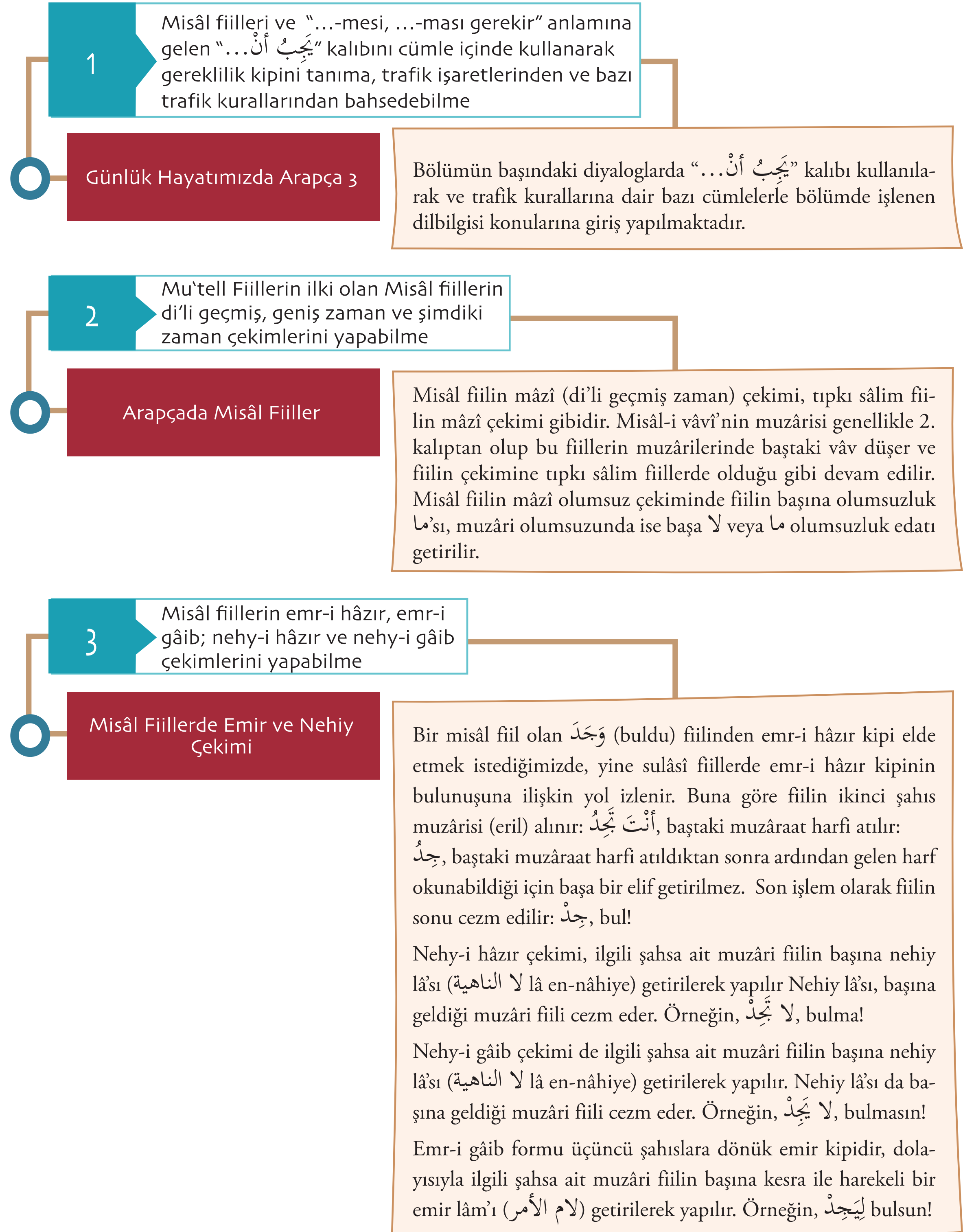
- عَلِيٌّ مَريضٌ و................ إلى المُسْتَشْفى. (ذَهَب)
عَلِيٌّ مَريضٌ و يَجِبُ أَنْ يَذْهَب إلى المُسْتَشْفى.

1. فَاطِمَة مُعَلِّمَة و .... إلى المَدْرَسَة. (ذَهَب)
2. أنا جائِع و ....طَعامًا. (أَكَلَ)
3. أنا عَطْشان و......................ماءً. (شَرِب)
4. عِنْدي إمْتِحان و.................. إلى المَكْتَبَة لِلدِّراسَة. (ذَهَب)
5. والدي إمام و ....إلى المَسْجِد للصلاة. (ذَهَب)

13- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen fiilin uygun biçimiyle örnekteki gibi doldurunuz. Örnek:

- يُمْكِنُك ....أَمامَ السَّبُّورَة. (وَقَفَ) يُمْكِنُكَ أَنْ تَقِفَ أَمامَ السَّبُّورَة.
- يُمْكِنُكُمْ ....إلى بُيُوتِكُم. (رَجَعَ) يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَرْجِعوا إلى بُيُوتِكُمْ.

1. يُمْكِنُني .... إلى السُّوق. (ذَهَب)
2. يُمْكِنُكَ .... سَمَكَة و سَلَطَة. (أَكَلَ)
3. يَمْكِنُنا .... للنُّزْهَة في نِهايَة الأُسْبُوع. (خَرَجَ)
4. يُمْكِنُهُمْ .... في الحَديقَة قَبْلَ الدَّرْس. (جَلَسَ)
5. يُمْكِنُكِ ....قَهْوَة تُرْكِية هُنا. (شَرِب)
6. يُمْكِنُنا ....كُرَةَ الطَّاوِلَة. (لَعِب)
7. يُمْكِنُكُمْ .... في الفُنْدُق. (نَزَلَ)
8. يُمْكِنُها ....في سَكَنِ الطَّالِبات. (سَكَنَ)
9. يُمْكِنُنا ....في المَكْتَبَة. (دَرَس)
10. يُمْكِنُهُ .... مِنَ الإجْتِماع. (خَرَجَ)


1
Misâl fiilleri ve “…-mesi, …-ması gerekir” anlamına gelen “يَجِبُ أَنْ…” kalıbını cümle içinde kullanarak gereklilik kipini tanıma, trafik işaretlerinden ve bazı trafik kurallarından bahsedebilme
Günlük Hayatımızda Arapça 3
Bölümün başındaki diyaloglarda “يَجِبُ أَنْ…” kalıbı kullanılarak ve trafik kurallarına dair bazı cümlelerle bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmaktadır.
2
Mu‘tell Fiillerin ilki olan Misâl fiillerin di’li geçmiş, geniş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme
Arapçada Misâl Fiiller
Misâl fiilin mâzî (di’li geçmiş zaman) çekimi, tıpkı sâlim fiilin mâzî çekimi gibidir. Misâl-i vâvî’nin muzârisi genellikle 2. kalıptan olup bu fiillerin muzârilerinde baştaki vâv düşer ve fiilin çekimine tıpkı sâlim fiillerde olduğu gibi devam edilir. Misâl fiilin mâzî olumsuz çekiminde fiilin başına olumsuzluk ما’sı, muzâri olumsuzunda ise başa لا veya ما olumsuzluk edatı getirilir.
3
Misâl fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme
Misâl Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi
Bir misâl fiil olan وَجَدَ (buldu) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yol izlenir. Buna göre fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَجِدُ, baştaki muzâraat harfi atılır: جِدُ, baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa bir elif getirilmez. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: جِدْ, bul!
Nehy-i hâzır çekimi, ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı (لا الناهية lâ en-nâhiye) getirilerek yapılır Nehiy lâ’sı, başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا تَجِدْ, bulma!
Nehy-i gâib çekimi de ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı (لا الناهية lâ en-nâhiye) getirilerek yapılır. Nehiy lâ’sı da başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا يَجِدْ, bulmasın!
Emr-i gâib formu üçüncü şahıslara dönük emir kipidir, dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm’ı (لام الأمر) getirilerek yapılır. Örneğin, لِيَجِدْ bulsun!

4 Arapça fiillerin gelecek zaman kipinde çekimlerini yapabilme

Arapçada Gelecek Zaman

Arapça fiillerden gelecek zaman elde etmek için muzâri fiilin başına سَ ya da سَوْفَ ekleri getirilir. سَ daha yakın bir geleceği; سَوْفَ daha uzak bir geleceği ifade eder. Bu ekler fiilin sonunda her hangi bir değişiklik yapmazlar.
سَيَجِدُ: bulacak; سَوْفَ يَجِدُ: bulacak.

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"يُمْكِنُ... أنْ..."، "وَجَدَ صُعوبة في.../يَجِدُ صُعوبة في..." kalıp ifadelerin kullanımına ilişkin örnekler verilmekte ve öğrenciye alıştırmalar yoluyla bu ifadeleri kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

يُمْكِنُكَ أنْ تَقْرَأَ من كِتابِكَ. (Kitabından okuyabilirsin.)

أنا أَجِدُ صُعُوبَةً فِي القِراءَة. (Okumada güçlük çekiyorum.)

1 Aşağıdakilerden hangisi trafikle ilgili bir ifade **değildir?**

A. ممنوع الوقوف
B. إشارة المرور
C. الضوء الأحمر
D. الضّوْء الأزرق
E. الضّوء الأخْضَر

2 Aşağıdakilerden hangisi misâl fiilin tanımıdır?

A. İlk harfi illetli olan fiillerdir.
B. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
C. Yapısında illetli harf bulunan fiillerdir.
D. Orta harfi illetli olan fiillerdir.
E. Son harfi illetli olan fiillerdir.

3 Aşağıdaki misâl fiillerden hangisi muzârî olarak çekimlenmiştir?

A. يَنَع
B. يَبِس
C. يَسُرَ
D. يَمَنَ
E. يَعِدُ

4 وَجَدْتُ .... في النُّهوض مِن النَّوم.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki kelimelerden hangisi getirilmelidir?

A. مَكْتَبَة
B. صُعُوبَة
C. كُلّيّة
D. جامِعة
E. عِيادة

5 Aşağıdaki misâl fiil çekimlerinden hangisi Nehy-i Gâib formundadır?

A. لا يَقِفْ
B. لا تَقِفي
C. لِيَقِفْ
D. لا يَقِفُ
E. لا تَقِفْنَ

6 Aşağıdakilerden hangisi وَصَلَ fiilinin Nehy-i Hâzır çekimlerinden biridir?

A. لا تَصِلون
B. لا تَصِلْ
C. لا تَصِلا
D. لا نَصِلْ
E. لا يَصِلْ

7 "عِنْدَهُمْ اِمْتِحان وَ يَجِبُ............ في المَكْتَبَة."
cümlesinde boş bırakılan yere gelmesi gereken fiil seçeneklerden hangisinde doğru formda verilmiştir?

A. يَدْرُسُونَ
B. أَنْ يَدْرُسَ
C. أَنْ تَدْرُسوا
D. تَدْرُسونَ
E. أَنْ يَدْرُسُوا

8 لا تَقِفْ أمامَ هذه السَّيّارَة.

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bu arabanın önünde dursun!
B. Bu arabanın önünde durma!
C. Bu arabanın önünde durmasınlar!
D. Bu arabanın önünde durmuyor.
E. Bu arabanın önünde duruyor.

9 "Doğru cevabı derhal bul!" ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. تَجِدُ الجَواب الصّحيحَ فَوْراً.
B. لاتَجِدْ الجَواب الصّحيحَ فَوْراً.
C. لِيَجِدْ الجَواب الصّحيحَ فَوْراً.
D. جِدْ الجَوابَ الصّحيحَ فَوْراً.
E. جِدوا الجَوابَ الصّحيحَ فَوْراً.

10 "يُمْكِنُكِ أَنْ .... في سَكَنِ الطَّالِبات."
cümlesinde boş bırakılan yere gelmesi gereken fiil seçeneklerden hangisinde doğru formda verilmiştir?

A. سَكَنْتِ
B. تَسْكُنَ
C. تَسْكُني
D. يَسْكُنَ
E. يَسْكُنَّ

1. D	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 3" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Misâl Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Misâl Fiilin Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Misâl Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. C	Yanıtınız yanlış ise "Misâl Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 3" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Misâl Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. D	Yanıtınız yanlış ise "Misâl Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

وَصَلَ fiili, 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ وَصَلوا	هُما وَصَلا	هُوَ وَصَلَ	Gâib
هُنَّ وَصَلْنَ	هُما وَصَلَتا	هِيَ وَصَلَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ وَصَلْتُمْ	أَنْتُما وَصَلْتُما	أَنْتَ وَصَلْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ وَصَلْتُنَّ	أَنْتُما وَصَلْتُما	أَنْتِ وَصَلْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ وَصَلْنا		أنا وَصَلْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَصِلونَ	هُما يَصِلانِ	هُوَ يَصِلُ	Gâib
هُنَّ يَصِلْنَ	هُما تَصِلانِ	هِيَ تَصِلُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَصِلونَ	أَنْتُما تَصِلانِ	أَنْتَ تَصِلُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَصِلْنَ	أَنْتُما تَصِلانِ	أَنْتِ تَصِلينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَصِلُ		أنا أَصِلُ	Mutekellim

3 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen misâl fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (وَقَفَ/2)

Emr-i Hâzır

Muhâtab	أنتَ قِفْ	أنتما قِفا	أنتم قِفوا
Muhâtaba	أنتِ قِفي	أنتما قِفا	أنتـنَّ قِفْنَ

Emr-i Gâib

Gâib	هو لِيَقِفْ	هما لِيَقِفا	هم لِيَقِفوا
Gâibe	هِي لِتَقِفْ	هما لِتَقِفا	هُنَّ لِيَقِفْنَ

Nehy-i Hâzır

Muhâtab	أنتَ لا تَقِفْ	أنتما لا تَقِفا	أَنْتُمْ لا تَقِفوا
Muhâtaba	أنتِ لا تَقِفي	أنتما لا تَقِفا	أنتـنّ لا تَقِفْنَ

Nehy-i Gâib

Gâib	هو لا يَقِفْ	هما لا يَقِفا	هم لا يَقِفوا
Gâibe	هِي لا تَقِفْ	هما لا تَقِفا	هُنّ لا يقِفْنَ

Araştır 4

Aşağıda yer alan cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

أذْهَبُ إلى السوق: سَأذْهَبُ إلى السوق. / سَوْفَ أذْهَبُ إلى السوق.

أقْرَأُ هذه الكُتبَ: سَأقْرَأُ هذه الكُتُبَ. / سَوف أقْرَأُ هذه الكُتُبَ.

أطْبخ العَشاءَ: سَأطبخ العشاء / سَوف أطبخ العشاء.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	وَصَفَ /2
هُمْ وَصَفوا	هُما وَصَفا	هُوَ وَصَفَ	Gâib
هُنَّ وَصَفْنَ	هُما وَصَفَتا	هِيَ وَصَفَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ وَصَفْتُمْ	أَنْتُما وَصَفْتُما	أَنْتَ وَصَفْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ وَصَفْتُنَّ	أَنْتُما وَصَفْتُما	أَنْتِ وَصَفْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ وَصَفْنا		أَنا وَصَفْتُ	Mutekellim

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen misâl fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. التّلميذات وَقَفْنَ عند إشارات المرور.
2. وَصَفَ الشّاعر الطّبيعة.
3. أنتم وَجَدْتُمْ العُنوانَ.
4. وَصَلَتْ الرّياضيّة إلى خطّ الوصول.
5. يَبِسَتْ الخُضارُ في البيتِ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki misâl fiillerin tümü 2. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formunu yazınız.

6. وَقَفَ (هم) يَقِفونَ
7. وَصَلَ (أنا) أَصِلُ
8. وَجَدَ (نحن) نَجِدُ
9. وَعَدَ (هو) يَعِدُ
10. وَصَفَ (هنّ) يَصِفْنَ

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki tabloda ilgili sütunları, verilen fiillerin tekil eril ve dişil formlarıyla doldurunuz.

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
لا يَجِدْ	لا تَجِدْ	لِيَجِدْ	جِدْ	وَجَدَ
لا تَجِدْ	لا تَجِدي	لِتَجِدْ	جِدي	
لا يَقِفْ	لا تَقِفْ	لِيَقِفْ	قِفْ	وَقَفَ
لا تَقِفْ	لا تَقِفي	لِتَقِفْ	قِفي	
لا يَصِلْ	لا تَصِلْ	لِيَصِلْ	صِلْ	وصَلَ
لا تَصِلْ	لا تَصِلي	لِتَصِلْ	صِلي	
لا يَعِدْ	لا تَعِدْ	لِيَعِدْ	عِدْ	وَعَدَ
لا تَعِدْ	لا تَعِدي	لِتَعِدْ	عِدي	

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. ذَهَبَ الرّجُلُ إلى البَنْكِ

سَيَذْهَبُ الرّجُلُ إلى البنك. / سَوْفَ يَذْهَبُ الرّجُلُ إلى البنك.

2. يَشْرَبُ الوَلَدُ من العَصير.

سَيَشْرَبُ الوَلَدُ من العَصير. / سَوْفَ يَشْرَبُ الوَلَدُ من العَصير.

3. يسْألُ الطالب السّؤالَ.

سَيَسْألُ الطالبُ السّؤالَ. / سَوْفَ يَسْألُ الطالبُ السّؤالَ.

4. يَعِدُ الطّالب المُعَلّمَ بالدّراسَةِ.

سَيَعِدُ الطّالِبُ المُعَلّمَ بِالدّراسَةِ. / سَوْفَ يَعِدُ الطّالِبُ المُعَلِّمَ بالدّراسَةِ.

5. وَصَلَ الشّرْطِيُّ إلى المَحطّة.

سَيَصِلُ الشّرْطِيُّ إلى المَحطّة. / سَوْف يَصِلُ الشّرْطيُّ إلى المَحطّة.

Alıştırma 6

مَتَى تَذْهَبين إلى العُطْلة؟

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki soruya verilecek uygun bir cevaptır?

c- سَأَذْهَبُ بَعْدَ أُسْبوع.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

وَجَدْتُها في المطْبَخ.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi yukarıdaki yanıtın sorusu olabilir?

b- أَيْنَ وَجَدْتِ حَقِيبَتَكِ؟

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen edat veya kelimelerden anlam ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ أَقِفَ عِنْدَ الضَّوْءِ الأحْمر.
2. لا تَقِفْ في مُنْتصف الشارِع.
3. وَعَدَ المُعلّمُ الطُّلاب المُجْتَهِدين بالجائزة.
4. يَجِبُ المُحافظة على النظافة البدنيّة و المنزليّة.
5. يَجِبُ أَنْ نضع الأوساخ في سَلَّة القُمامة.
6. يُمكِنُكِ أَنْ تَرْجِعي إلى يسار الطريق.
7. يهتَمُّ المُدرِّسُ بِنَجاحِ طُلاّبه.
8. سَنَصِلُ إلى قَرْيَتِنا بعْدَ يَوم.
9. لَنْ أرْجِعَ إلى هُنا بعد هذا اليوم.
10. لَمْ أَجِدْ جوابًا لهذا السُّؤال.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Kapının önünde durmamız gerekiyor. يَجِبُ أَنْ نَقِفَ أمامَ الباب.

2- Trafik polisi bana ceza yazdı. كَتَبَ شُرْطِيُّ المُرورِ عليَّ غَرامَة.

3- Fatma, kitabı bul lütfen. يا فاطمة، جِدي الكتابَ لو سمحْتِ.

4- Öğretmene sorabilirsin Mahmut. يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْأَلَ المُعَلِّمَ يا مَحْمود.

5- Eve bir gün sonra varacağız. سَنَصِلُ إلى البيت بَعْدَ يَوم.

6- Müdür okula dönmeyecek. لَنْ يَرجِعَ المُديرُ إلى المَدْرَسة.

7- Çöpleri çöp kutusuna koyacağım. سَأضَعُ الأَوْساخَ في سَلّةِ القُمامة.

8- Ahmet, kütüphaneye ne zaman varacaksın? مَتى سَتَصِلُ إلى المَكْتَبَةِ يا أَحْمَد؟

9- Çantanda bir kitap bulacaksın.

سَتَجِدينَ كِتابًا في حَقيبَتِكِ. / سَتَجِدُ كِتابًا في حَقيبَتِكَ.

10- Bu âyet, temizliğin önemini gösterir. تَدُلُّ هذه الآيةُ على أَهمِّيَّةِ النَّظافة.

11- Öğleden önce fakülteye varabilirsin Zeynep.

يُمْكِنُكِ أَنْ تَصِلي إلى الكُلّيّة قبل الظُّهر يا زينب.

12- Burada bir bardak çay içebiliriz. يُمْكِنُنا أَنْ نَشْرَبَ هنا كُوبًا من الشّاي.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- لا تَقِفوا عِنْد الضَّوء الأخضر .
Yeşil ışıkta durmayınız.

2- جِدْ عَملاً في المدينة.
Şehirde bir iş bul.

3- أُريدُ أَنْ أَجِدَ حلاً.
Bir çözüm bulmak istiyorum.

4- أَعِدُكُم بِالنَّجاح.
Size başarı vadediyorum.

5- لَنْ يَجِدُوا اللّصَّ.
Hırsızı bulamayacaklar.

6- وَصَلْنا إلى القاهرة صباحًا.
Kahire'ye sabah ulaştık.

7- يَجِبُ أَنْ تَغسِلُوا أيديكُم.
Ellerinizi yıkamanız gerekir.

8- لا يَقِفوا في مُنْتَصف الصفّ، لِيَقِفوا عِنْد الباب.
Sınıfın ortasında durmasınlar, kapının yanında dursunlar.

9- ضَعي سلّةَ القمامةِ أَمامَ الباب يا أمي.
Anne, çöp sepetini kapının önüne koy.

10- لَمْ يَصِفْ الكاتِبُ الطّهارة.
Yazar temizliği tarif etmedi.

Alıştırma 11

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri (وَجَدَ صُعُوبة في) kalıp ifadesini uygun olumlu veya olumsuz biçimi ile örnekteki gibi doldurunuz. Örnek:

– المُعَلِّم................. الكِتابَة. المُعَلِّم لا يَجِدُ صُعوبة في الكِتابَة.

– الفَقيرُ .... الحَياة. الفَقيرُ يَجِدُ صُعوبة في الحَياة.

1. الإمامُ في المَسْجِد لا يَجِدُ صُعُوبَة في قِراءةِ القرْآنِ.

2. ذَهَبْتُ إلى الفِراش مُتَأَخِّرًا و في هذا الصباح وَجَدْتُ صُعُوبَة في النُّهوض من النوم.

3. أمِّي لاَ تَجِدُ صُعُوبَة في طَبْخ الطَّعام.

4. أَنْتَ اليَوم، هل وَجَدْتَ صُعُوبَة في صُعود السُّلَّم؟

5. أنا أحْيانًا أَجِدُ صُعُوبَة في المُحادثَة.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 12

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içindeki fiilin gereklilik kipindeki uygun biçimi ile örnekteki gibi doldurunuz. Örnek:

- عَلِيٌّ مَرِيضٌ و .... إلى المُسْتَشْفى. (ذَهَبَ)

عَلِيٌّ مَرِيضٌ و يَجِبُ أَنْ يَذْهَبَ إلى المُسْتَشْفى.

1. فَاطِمَة مُعَلِّمَة و يَجِبُ أَنْ تَذْهَبَ إلى المَدْرَسَة.
2. أنا جَائِع و يَجِبُ أَنْ آكُلَ طَعامًا.
3. أنا عَطْشان و يَجِبُ أَنْ أَشْرَبَ ماءً.
4. عِنْدي إمْتِحان و يَجِبُ أَنْ أَذْهَبَ إلى المَكْتَبَة لِلدِّراسَة.
5. والدي إمام و يَجِبُ أَنْ يَذْهَبَ إلى المَسْجِد للصلاة.

Alıştırma 13

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen fiilin uygun biçimiyle örnekteki gibi doldurunuz. Örnek:

- يُمْكِنُكَ .... أَمامَ السَّبُّورَة. (وَقَفَ) يُمْكِنُكَ أَنْ تَقِفَ أَمامَ السَّبُّورَة.
- يُمْكِنُكُمْ .... إلى بُيُوتِكُمْ. (رَجَعَ) يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَرْجِعوا إلى بُيُوتِكُمْ.

1. يُمْكِنُنِي أَنْ أَذْهَبَ إلى السُّوق.
2. يُمْكِنُكَ أَنْ تَأْكُلَ سَمَكَة و سَلَطَة.
3. يُمْكِنُنا أَنْ نَخْرُجَ للنُّزْهَة في نِهايَة الأُسْبُوع.
4. يُمْكِنُهُمْ أَنْ يَجْلِسُوا في الحَدِيقَة قَبْلَ الدَّرْس.
5. يُمْكِنُكِ أَنْ تَشْرَبِي قَهْوَة تُرْكِيّة هُنا.
6. يُمْكِنُنا أَنْ نَلْعَبَ كُرَةَ الطَّاوِلَة.
7. يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَنْزِلُوا في الفُنْدُق.
8. يُمْكِنُها أَنْ تَسْكُنَ في سَكَنِ الطَّالِبات.
9. يُمْكِنُنا أَنْ نَدْرُسَ في المَكْتَبَة.
10. يُمْكِنُهُ أَنْ يَخْرُجَ مِنَ الإجْتِماع.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَثْمار (*esmâr*) **meyveler** (t.) ثَمَر (*semer*)

أُحِبُّ (*uhibbu*) **seviyorum**

اسْتِحمام (*istihmâm*) **banyo yapma**

اِسْتَعِدَّ (*iste'ıdde*) **hazırlan!**

أَماكِن (*emâkin*) **mekanlar** (t.) مكان (*mekân*)

اِنْتَبِهْ (*intebih*) **dikkat et!**

اِنْطَلِقْ (*intalık*) **(olduğun yerden) hareket et!**

أُنَظِّمُ (*unazzimu*) **düzenlerim, düzenliyorum**

اِهْتِمام بِ... (*ihtimâm*) **(birşeye) önem vermek**

أوساخ (*evsâh*) **çöpler** (t.) وَسَخ (*vesah*)

بَدَنِيّة (*bedeniyye*) **bedensel, bedene ait**

بَنْك (*benk*) **banka**

بيئة (*bîe*) **çevre**

تَتَحَرّكُ (*teteharreku*) **hareket ediyor**

تَنْتَقِلُ (*tentakılu*) **nakloluyor, geçiyor**

تُنَظِّفُ (*tunazzifu*) **temizliyorsun, temizlersin**

جَراثيم (*cerâsîm*) **mikroplar** (t.) جُرْثوم (*cursûm*)

حافِظْ (*hâfiz*) **koru!**

حَلّ (*hal*) **çözüm**

سَأَسْتَقْبِل (*seestakbilu*) **karşılayacağım**

سَرير (*serîr*) **yatak**

سَفَر (*sefer*) **yolculuk**

صحراء (*sahrâ*) **çöl**

صُعُودُ السُّلَّم (*su'ûdu's-sullem*) **merdiven çıkmak**

طَهارَة (*tahâre*) **temizlik**

طَيِّب (*tayyib*) **iyi, peki, tamam, tabii**

عِبادة (*ibâde*) **ibâdet**

عَطْشان (*'atşân*) **susamış, susuz**

عَمَل (*'amel*) **iş**

غابة (*gâbe*) **orman**

غَرامَة (*garâme*) **para cezası**

غَسْل (*gasl*) **yıkama, temizleme**

فَخّ (*fahh*) **tuzak**

فُرشاة (*furşât*) **fırça**

فُنْدُق (*funduk*) **otel**

فَورًا (*fevran*) **derhal, hemen**

قافلة (*kâfile*) **kafile**

قَلِقَ – يَقْلَقُ (*kalika – yaklaku*) **endişeli olmak, tedirgin olmak**

قِيمَة (*kîme*) **değer, kıymet**

لَبِسَ – يَلْبَسُ (*lebise– yelbesu*) **giymek**

لِصّ (*lıss*) **hırsız**

مُتَأَخِّر (*mute'ehhıran*) **geç, gecikmiş olarak**

مُتَعَدِّد (*mute'addid*) **çok sayıda**

مَجال (*mecâl*) **alan, saha**

مُحادَثة (*muhâdese*) **konuşma**

مَحَطَّة (*mahatta*) **istasyon, durak**

مَدْرَسِيّة (*medresiyye*) **okula ait**

مَرّات (*merrât*) **kereler** (t.) مَرّة (*merra*)

مَرافِق (*merâfik*) **dirsekler** (t.) مِرْفَق (*mirfak*)

مُسافر (*musâfir*) **yolcu**

مُعْجزة (*mu'cize*) **mucize**

مَكْوِيَّة (*mekviyye*) **ütülü**

مُلَوَّث (*mulevves*) **kirli**

مُنْتَصَف (*muntasaf*) **yarısı**

مَنْزِلِيّة (*menziliyye*) **evsel, eve ait**

مَوْقِف (*mavkıf*) **durak**

نَزَلَ – يَنْزِلُ (*nezele – yenzilu*) **konaklamak (في: bir yerde)**

نُزْهَة (*nuzhe*) **gezi, gezinti**

نَسْتَعِدُّ (*neste'ıddu*) **hazırlanırız, hazırlanıyoruz**

نظافة (*nazâfe*) **temizlik**

نُهوض (*nuhûd*) **kalkma**

نَوْم (*nevm*) **uyku**

وَجَدَ – يَجِدُ (*vecede – yecidu*) **bulmak**

وَصَفَ – يَصِفُ (*vasafe – yasifu*) **tasvir etmek, betimlemek**

وَصَلَ – يَصِلُ (*vasale – yasilu*) **ulaşmak**

وضوء (*vudû*) **abdest**

وَعَدَ – يَعِدُ (*va'ade – ya'idu*) **vaad etmek, söz vermek**

يَبِسَ – يَيْبَسُ (*yebise – yeybesu*) **kurumak**

يَسُرَ – يَيْسَرُ (*yesura – yeysuru*) **kolaylaşmak**

يَنَعَ – يَيْنَعُ (*yene'a – yeyne'u*) **olgunlaşmak**

يَهْتَمُّ (*yehtemmu*) **önem veriyor (بِ: birine, bir şeye)**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

خطّ الوُصول (*hattu'l-vusûl*) **bitiş çizgisi**

سَلَّة القُمامَة (*selletu'l-kumâme*) **çöp sepeti**

عَلى الأَقَلّ (*'ale'l-ekall*) **en az**

المُحافظة على... (*el-muhâfazatu 'alâ...*) **... yı korumak, ...ya dikkat etmek**

مَشْيًا عَلى الأقْدام (*meşyen 'alâ'l-akdâm*) **yaya olarak, yürüyerek**

ممنُوعُ الوُقُوف (*memnû'u'l-vukûf*) **park etmek yasak**

وسائِلُ النَّقل الجماعي (*vesâilu'n-nakli'l-cemâ'î*) **toplu taşıma araçları**


٨٠
80

Bölüm 4

Arapçada Ecvef Fiiller

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 4**

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

2 **Arapçada Ecvef Fiiller**

2 Mu‘tell fiillerin ikinci grubunu oluşturan Ecvef fiillerin di’li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

3 **Ecvef Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi**

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4 **Arapçada Kalıp İfadeler**

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتاحية: • Ecvef Fiil Çekimi تصريف الفعل الأجوف



GİRİŞ

مُقَدّمة

Mu‘tell fiiller grubunun ikinci ögesi *ecvef* fiillerdir. Bu fiillerin orta harfi, yani ‘aynu’l-fi‘l’i illetlidir. Ecvef fiiller, illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır. İlletli harfi *vâv* olan ecvef fiillere ecvef-i vâvî; illetli harfi *ye* olan ecvef fiillere ise ecvef-i yâ’î adı verilir.

Bu bölümde ecvef fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy çekimleri verilecektir.

Bölüm içinde ecvef fiillerin kullanıldığı Ramazan ayı konulu bir diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 4



العربية في حياتنا اليوميّة ٤



Ramazan Ayı

Ali: Selâmün aleyküm.

Ahmet: Aleyküm selâm.

Ali: Ramazan ayı geldi. Ramazanınız mubarek olsun.

Ahmet: Sizin de Ramazanınız mubarek olsun. Yarın oruç tutacağız inşallah. Geçen sene oruç tuttun mu?

Ali: Evet, sadece bir hafta tuttum. Fakat bu yıl ilk kez orucu bütün ay tutmak istiyorum inşallah. Sen?

Ahmet: Ben de aynı şekilde bütün ay tutmak istiyorum. Ramazanda ne yapacaksın?

Ali: Gündüzleri camiye gideceğim ve Kur’an-ı Kerîm okuyacağım. İftardan sonra anne ve babamla camiye gideceğim ve teravih namazı kılacağım. Sen ne yapacaksın?

Ahmet: Ben de Kur’an-ı Kerîm okuyacağım ve değişik camilere giderek Kur’an-ı Kerîm tilaveti dinleyeceğim ve teravih namazı kılacağım.

شهر رَمَضان

عَلي: السلام عَلَيْكُمْ.

أَحْمَد: وَ عَلَيْكُم السلام.

عَلي: جَاء شَهْرُ رمضان. كُلُّ عام و أَنْتُمْ بِخَير.

أَحمَد: كُلُّ عام و أَنْتُم بِخَير. سَنَصُومُ غَدًا إنْ شاء الله.
هَلْ صُمْتَ في السَّنة الماضية؟

عَلي: نَعَمْ، صُمتُ أُسْبُوعاً فقط. و لكن في هذه السَّنة و لِأَوَّل مرّة أُريدُ أنْ أصُومَ الشَّهرَ كاملا إن شاء الله. و أَنْتَ؟

أَحْمَد: و أنا كذلك أُرِيد أَنْ أَصومَ كُلَّ الشَّهر أيضًا.
ماذا ستَفعلُ في رمضان؟

عَلي: سَأَذْهَبُ إلى المَسجِد نهاراً و أَقرأُ القرآن الكريم. و بَعْدَ الإفطار سأذهَبُ إلى المَسْجِدِ مع أُمي و أبي و أُصَلِّي صَلاة التَّراويح. و ماذا ستَفْعَلُ أَنْتَ؟

أَحْمَد: أنا سأَقْرَأُ القُرآن الكريم أَيْضا و سَأَذْهَبُ إلى مَساجِد مختلفة للاِسْتِماعِ إلى تلاوة القرآن الكريم و سَأُصَلِّي صَلاة التّراويح.


dikkat

Daha önce 1. Bölümde “كُلَّ عام وأَنْتُمْ بِخَيرٍ” ifadesinin pek çok münasebet için kullanıldığını belirtmiştik. Bu deyiş, söylendiği yer itibariyle anlam kazanır. Bu diyalogda Ramazan ayının girişi dolayısıyla söylenen bir dilek cümlesidir ve Türkçeye “Ramazanınız mubarek olsun, Hayırlı Ramazanlar, İyi Ramazanlar, Ramazanınızı tebrik ediyorum” gibi ifadelerle çevrilmesi mümkündür.



Neden Geç Kaldın?

Halit: Selâmün aleyküm Ömer.
Ömer: Aleyküm selâm Halit.
Halit: Neden geç kaldın?
Ömer: Yağmur yüzünden geç kaldım. Ya sen? Sen neden derse geç kaldın?
Halit: Trafik yüzünden geç kaldım.
Ömer: Haydi sınıfa girelim.

لِماذا تَأَخَّرْتَ؟

خالد: السلام عَلَيْكُمْ يا عُمر.
عُمر: وَ عَلَيْكُم السلام يا خالِد.
خالد: لماذا تَأَخَّرْتَ؟
عُمر: تَأَخَّرتُ بِسَببِ المَطَر. و أَنْتَ؟ لماذا تَأَخَّرْتَ إلى الدَّرس؟
خالد: تَأَخَّرتُ بِسَببِ المُرُور.
عُمر: هَيّا بِنا نَدْخُل في الصَّف.

Öğrenme Çıktısı



1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Diyalogları defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Birinci diyalogta yer alan صام ecvef fiilinin Kur’an-ı Kerim’de nasıl geçtiğini araştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bu iki diyaloğu bir arkadaşınızla Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA ECVEF FİİLLER

القواعِد: الفعل الأجوف

Mu'tell fiiller grubunun ikinci ögesi *ecvef* fiillerdir. Orta harfi, yani 'aynu'l-fi'l'i illetli olan fiillere ecvef fiiller denir. Ecvef fiiller bu illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır:

- İlletli olan orta harf *vâv* ise bu fiile *ecvef-i vâvî*,

  قال (söyledi, dedi) قام / (kalktı) / نام (uyudu) / فازَ (kazandı)

- İlletli olan orta harf *ye* ise bu fiile *ecvef-i yâ'î* adı verilir.

  سارَ (yürüdü) / باع (sattı) gibi.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere bu fiillerin hepsinde orta harfler eliftir. İster ecvef-i vâvî, ister ecvef-i yâ'î olsun orta harfler hep elif olarak görünürler. Sebebi şu kuraldır:

Kural: İlletli harf harekeli, kendisinden önceki harf de harekeli ise illetli harf harekesinden arındırılarak kendisinden önceki harfin harekesine uygun bir illetli harfe dönüştürülür.

Bu kuralı örneklendirelim:

قَوَمَ ← قامَ

سَيَلَ ← سالَ

بَيَعَ ← باعَ

نَوِمَ ← نامَ



dikkat

İlletli harf, adından da anlaşılacağı üzere, bir nevi hasta olarak; hareke ise harfin üzerinde bir yük olarak kabul edilir. Hastaya yük yüklenmeyeceği gibi, kelime başında olmadığı sürece illetli harfe de yük yüklenmemesi, yani hareke verilmemesi esastır.

Ecvef fiildeki elifin aslının *vâv* mı yoksa *ye* mi olduğu fiilin muzârisinde görünür (fiil 1. kalıptansa asıl olan *vâv* harfi; ikinci kalıptansa asıl olan *ye* harfi fiilin muzârisinde ortaya çıkar). 4. kalıptan olan ecvef fiillerde, نام - ينام örneğinde olduğu gibi asıl olan *vâv* harfi muzâride değil, ancak mastar formunda (نوم – *nevm*) kendini gösterir.

Şimdi sırasıyla bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Ecvef Fiilin Mâzî Çekimi

Ecvef fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekiminde fiilin kaçıncı kalıptan olduğunu bilmek önemlidir. Çünkü aşağıda görüleceği üzere ecvef fiil üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren yapısal bir değişikliğe uğrar. Ecvef-i vâvî türünden bir ecvef fiil olan قال (söyledi) fiili örneğinde bu çekimi inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قالوا	هُما قالا	هُوَ قال	Gâib
هُنَّ......	هُما قالَتا	هِيَ قالَتْ	Gâibe

Fiilin هُنَّ zamiri ile mâzi çekimini yapmanız istendiğinde, büyük olasılıkla هُنَّ قالْنَ biçiminde bir cevap vermek isteyeceksinizdir; ancak bu çekim doğru değildir. Fiilin bundan sonraki çekimini doğru yapabilmemiz için şu kuralları bilmemiz zorunludur:

Kural 1- Arapçada kendisinden önceki harekeyi uzatmada kullanılan illetli harfler, esasen sükûn ile harekeli kabul edilirler.

Kural 2- Arapçada sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelmez.

Kural 3- İki sükûnlu harfin yan yana gelmesi durumunda, bu harflerden biri sağlam, diğeri illetli harftir; sağlam olanı ayakta kalırken illetli olanı düşer.

Şimdi çekimde kaldığımız yere dönecek olursak; هُنَّ قالْنَ biçimindeki yanıtımızın neden yanlış olduğunu bu kurallardan sonra anlamış oluyoruz. Nûn-u nisve'den önceki harf hep sükûn ile harekeli olduğundan ve elif de sükûn ile harekeli kabul edildiğinden, yukarıdaki kurallar gereği iki sükûn yan yana gelemez ve sağlam olanı ayakta kalırken, illetli olan elif düşer: هُنَّ قلْنَ

Üçüncü çoğul dişilden itibaren "iki sükûnlu harf yan yana gelmez" kuralı gereği illetli harfi attıktan sonra, *fâ'u'l-fi'l*'in harekesinde de mutlaka değişiklik yaparız. Fâ'u'l-fi 'l'i, yani baştaki harfi nasıl harekelememiz gerektiğine ilişkin yol gösterici kuralımız şudur:

Kural 4- Fiil birinci kalıptansa fâ'u'l-fi'l damme ile, birinci kalıptan değilse fâu'l-fi'l kesra ile harekelenir.

قال fiili birinci kalıptan olduğu için bu durumda قُلْنَ şeklinde harekelenecek ve fiilin çekimine bu şekilde devam edilecektir.

Bu açıklamalardan sonra ecvef-i vâvî'nin mâzî çekimi aşağıdaki gibi olması gerektiğini kavramış bulunuyoruz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قالوا	هُما قالا	هُوَ قال	Gâib
هُنَّ قُلْنَ	هُما قالَتا	هِيَ قالَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ قُلْتُمْ	أَنْتُما قُلْتُما	أَنْتَ قُلْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ قُلْتُنَّ	أَنْتُما قُلْتُما	أَنْتِ قُلْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ قُلْنا		أنا قُلْتُ	Mutekellim

Şimdi de ecvef-i yâ'î türünden, ikinci kalıptan gelen سَارَ (yürüdü) fiilini mâzî formda çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ساروا	هُما سارا	هُوَ سارَ	Gâib
هُنَّ سِرْنَ	هُما سارَتا	هِيَ سارَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ سِرْتُمْ	أَنْتُما سِرْتُما	أَنْتَ سِرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ سِرْتُنَّ	أَنْتُما سِرْتُما	أَنْتِ سِرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ سِرْنا		أَنا سِرْتُ	Mutekellim

Görüldüğü üzere سَارَ fiilinin illetli harfi de, üçüncü çoğul şahıs dişil formundan itibaren düşürülmüş ve fiil ikinci kalıptan olduğu için üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren fâ'u'l-fiilin harekesi kesra yapılmıştır.

Ecvef Fiilin Muzârî Çekimi

Muzârî çekime geçmeden önce, ecvef fiillerin muzâri yapılarında meydana gelen değişimi ve buna ilişkin kuralları öğrenelim.

Evcef fiillerden örneğin 1. kalıptan (قَالَ)'nin muzârisinin (يَقُولُ), 2. kalıptan (سَارَ)'nin muzârisinin (يَسِيرُ) 4. kalıptan (نَامَ)'nin muzârisinin (يَنَامُ) olduğunu söyleyelim. Bu muzâri yapıların, sâlim fiili anlatırken gösterdiğimiz fiil kalıplarının standart formlarına uymamış olduğunu fark ediyorsunuzdur. Ecvef fiilin mâzi çekimini anlatırken (قَوَلَ)'nin nasıl (قَالَ)'ye dönüştüğünü ve bu dönüşüme neden olan kurallar bütününü öğrendiniz. Şimdi de ecvef fiillerin muzârilerinin yukarıdaki görünüme nasıl dönüştüğünü görelim.

Bildiğiniz gibi (قَالَ)'nin aslı (قَوَلَ)'dir. Birinci kalıptan bir fiil olduğu için muzari formu (يَقْوُلُ) biçiminde gelmesi gerekirken, bu şekilde değil de (يَقُولُ) biçiminde kullanılmaktadır. Bunun sebebi şu kuraldır:

Kural: İlletli harf harekeli, kendisinden önceki sağlam harf harekesiz ise illetli harfin harekesi kendisinden önceki harfe verilir. İlletli harf, bu harekeye uygun illetli harfe dönüşür.

Bunu (يَقْوُلُ) örneğinde uyguladığımızda, illetli harf olan *vâv*'ın damme ile harekeli olmasına karşılık, kendisinden önceki sağlam (ق - *kâf*) harfi harekesizdir (yâni sâkin, sükûnludur). Bu durumda *vâv*'ın dammesi *kâf*'a verilmiştir. *Vâv* harfi, zaten damme harekesini uzatan illetli harf olduğu için görünümünü korumuş ve böylece muzâri fiilimiz (يَقُولُ) biçimini almıştır.

Aynı durumu, ikinci kalıptan bir fiil olan -yani illetli harfinin aslı *ye* olan (سَارَ)'nin muzârisinde de görüyoruz. Normal koşulda (يَسْيِرُ – *yes-yi-ru*) biçiminde gelmesi beklenen muzâri yapı, bu kural dolayısıyla يَسِيرُ - *yesîru* olmuştur; yani ye'nin kesra harekesi kendisinden önceki (س – *sin*) harfine aktarılmış, kendisi zaten kesra harekesini uzatan illetli harf olduğu için değişmemiş ve muzâri fiil böylece (يَسِيرُ) biçimini almıştır.

Şimdi de dördüncü kalıptan bir fiil olan ve illetli harfinin aslı *vâv* olan (نَامَ)'nin muzârisini ele alalım. Normal koşulda (يَنْوَمُ – *yen-ve-mu*) biçiminde gelmesi beklenen muzâri yapı, bu kural gereği (يَنَامُ) biçimine dönüşmüştür. Çünkü buradaki *vâv* harfi fetha ile harekeli iken, kendisinden önce gelen sağlam (ن – *nûn*) harfi harekesizdir. *Vâv*'ın fethası *nûn* harfine aktarılmış, böylece (يَنَوْمُ) olmuş, *vâv* da kendisinden önceki harfin fetha harekesini uzatmaya uygun bir illetli harfe, yani *elif*'e dönüşmüştür: يَنَامُ.

Şimdi bu kalıpların her biri için örnek muzâri fiil çekimleri yapalım. Önce قال fiilinin muzârisini çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَقُولونَ	هُما يَقُولانِ	هُوَ يَقُول	Gâib
هُنَّ يَقُلْنَ	هُما تَقُولانِ	هِيَ تَقُولُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَقُولونَ	أَنْتُما تَقُولانِ	أَنْتَ تَقُولُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَقُلْنَ	أَنْتُما تَقُولانِ	أَنْتِ تَقُولِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَقُولُ		أَنا أَقُولُ	Mutekellim

Yukarıdaki çekimde, nûn-u nisvenin bitiştiği 3. ve 2. şahıs çoğul dişil formlarında, illetli harflerin düşürülmüş olduğunu fark etmiş olmalısınız. Nûn-u nisveden önceki harfin sükûn ile harekelenme zorunluluğu bulunduğundan, bu yapılarda iki sâkin (sükûn ile harekeli) harf yan yana gelmektedir. "Sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelemez" kuralı uyarınca ecvef fiilin muzâri çekiminde 3. ve 2. çoğul şahıs dişil yapılarında illetli harfler düşürülür:

هُنَّ يَقُولْنَ ← هُنَّ يَقُلْنَ
أنتُنَّ تَقُولْنَ ← أَنْتُنَّ تَقُلْنَ

Şimdi ikinci kalıptan bir fiil olan سار fiilinin muzâri çekimini yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَسِيرُونَ	هُما يَسِيرانِ	هُوَ يَسِيرُ	Gâib
هُنَّ يَسِرْنَ	هُما تَسِيرانِ	هِيَ تَسِيرُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَسِيرُونَ	أَنْتُما تَسِيرانِ	أَنْتَ تَسِيرُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَسِرْنَ	أَنْتُما تَسِيرانِ	أَنْتِ تَسِيرِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَسِيرُ		أَنا أَسِيرُ	Mutekellim



dikkat

3. ve 2. şahıs çoğul dişil formda illetli harfin düşmüş olduğunu fark ediniz!

Şimdi de dördüncü kalıptan olan نَامَ fiilini muzâri formda çekelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ينامُونَ	هُما يَنامانِ	هُوَ يَنامُ	Gâib
هُنَّ يَنَمْنَ	هُما تَنامانِ	هِيَ تَنامُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَنامُونَ	أَنْتُما تَنامانِ	أَنْتَ تَنامُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَنَمْنَ	أَنْتُما تَنامانِ	أَنْتِ تَنامِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَنامُ		أَنا أَنامُ	Mutekellim

Öğrenme Çıktısı



2 Ecvef fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

كَانَ fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 32-34, "Âli İmran Sûresi" 7 ve "Şûrâ Sûresi" 53. ayet-i kerimelerinde bulunan ecvef fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla, ecvef fiilleri kullanarak birbirinize soru sorup yanıt veriniz.

ECVEF FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الفعل الأجوف

Ecvef Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Ecvef-i vâvî olan قال (dedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أنْتَ تَقولُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: قُولُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa elif harfi getirilmez.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: قُولْ

Burada fiilin sonu cezm edildiğinde iki sükûnlu harfin yan yana geldiğini görüyorsunuz. Oysa Arapçada iki sükûnlu harfin yan yana gelmeyeceğini biliyorsunuz. Bu durumda yapılması gereken illetli harfin düşürülmesidir. Böylece emir kipi قُلْ (söyle!) biçiminde elde edilir.

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أنْتُما تقولانِ ← قُولا
أنْتُمْ تَقولونَ ← قُولوا
أنْتِ تَقولينَ ← قُولي
أنْتُما تَقولانِ ← قُولا
أنْتُنَّ تَقُلْنَ ← قُلْنَ

Buna göre, قال fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ قُولوا	أَنْتُما قولا	أَنْتَ قُلْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ قُلْنَ	أَنْتُما قولا	أَنْتِ قولي	Muhâtaba

Dikkat edileceği üzere, illetli harf sadece iki sükûnlu harf yan yana geleceğinde düşüyor, kendinden sonraki sükûnlu harf her harekelendiğinde illetli harf kendini gösteriyor. Çünkü onun düşürülmesini gerektiren sebep ortadan kalkmış oluyor.

Şimdi ikinci kalıptan gelen سارَ (yürüdü) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım:

أنت تَسِيرُ – سِيرُ – سِيرْ – سِرْ

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ سِيروا	أَنْتُما سِيرا	أَنْتَ سِرْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ سِرْنَ	أَنْتُما سِيرا	أَنْتِ سِيري	Muhâtaba

Şimdi de dördüncü kalıptan olan نامَ (uyudu) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım:

أنتَ تَنامُ — نامُ — نَامْ – نَمْ

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ ناموا	أَنْتُما ناما	أَنْتَ نَمْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ نَمْنَ	أَنْتُما ناما	أَنْتِ نامي	Muhâtaba

Ecvef Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz. قال (dedi) fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için aşağıdaki gibi yaparız:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَقولوا	أَنْتُما لا تَقولا	أَنْتَ لا تَقُلْ	Muhâtab
أَنْتُنّ لا تَقُلْنَ	أَنْتُما لا تَقولا	أَنْتِ لا تَقولي	Muhâtaba

Ecvef Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz.

Şimdi قالَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَقولوا	هُما لِيَقولا	هُوَ لِيَقُلْ	Gâib
هُنَّ لِيَقُلْنَ	هُما لِتَقُولا	هِيَ لِتَقُلْ	Gâibe

Ecvef Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi قال fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَقُولوا	هما لا يَقُولا	هو لا يَقُلْ	Gâib
هُنّ لا يَقُلْنَ	هما لا تَقولا	هِي لا تَقُلْ	Gâibe



dikkat

Ecvef fiilin emir ve nehiy çekimlerinde 3. şahıs tekil eril ve dişillerde ve 2. şahıs tekil erillerde iki sükûnlu harf yan yana geldiğinden illetli harflerin düşürüldüğünü, ancak diğerlerinde illetli harfin düşürülmesini gerektiren bir durum söz konusu olmadığı için illetli harflerin düşürülmediğini fark ediniz.

Ecvef fiil ile kurulmuş bazı örnek cümleler;



لماذا تَبِيعُ سَيّارَتَها؟
Arabasını niçin satıyor?

لِأَنَّها بِحاجَةٍ إلى نُقود.
Çünkü paraya ihtiyacı var.

متى سَتَعودُ يا أبي؟
Ne zaman döneceksin baba?



سوْفَ أعودُ بَعْدَ أسْبوعٍ يا ابنتي.
Bir hafta sonra döneceğim kızım.

ماذا سَأقول؟
Ne diyeceğim?



نَعيشُ في مصر.
Mısır'da yaşıyoruz.

أيْنَ تَعيشانِ؟
Nerede yaşıyorsunuz?



Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

O doğru cevabı söylüyor.	هُوَ يَقولُ الإجابَةَ الصَحيحَةَ.
O doğru cevabı söylemedi.	هُوَ لَمْ يقُلْ الإجابَةَ الصَحيحَةَ.
Pek çok insan savaşlar nedeniyle ölüyor.	يَموتُ كَثيرٌ من الناس بِسَبَبِ الحُروب.
Sen burada uzun müddet yaşadın.	أَنْتَ عِشْتَ مُدّةً طَويلَةً هنا.
Sen burada uzun müddet yaşamadın.	أَنْتَ لَمْ تَعِشْ مُدّةً طَويلَة هنا.
Sen yarın Ankara'da olacaksın.	أَنْتِ سَتَكونينَ في أنقرة غَداً.
Sen yarın Ankara'da olmayacaksın.	أَنْتِ لَنْ تَكوني في أنقرة غَداً.
Bugün arabayı sen sürüyorsun.	أنتَ تَقودُ السَيّارَةَ اليَوْمَ.
Ben bu işe geri dönmeyeceğim.	أنا لَنْ أَعودَ إلى هذا العَمَلِ.
Biz bu sonuçtan korkmuyoruz.	نحن لا نَــخافُ من هذه النّتيجَةِ.
Tarihi yerleri ziyaret ediyorsunuz.	أنتم تَزورونَ الأماكِنَ التاريخية.





dikkat

قال (dedi, söyledi) fiili daima لِ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. Türkçede yönelme durumu eki karşılığı olan إلى harf-i cerini asla almaz. Örnek:

قُلْتُ لَهُ: ona dedim

يَقُولُ لِي: bana diyor ki

قَالَ المُعَلِّمُ لِلتِّلْميذِ: öğretmen öğrenciye dedi ki

أَقُولُ لَكُمْ: size söylüyorum

قُلْ لِي: söyle bana, de bana

Öğrenme Çıktısı

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen ecvef fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (خاف/4)

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "İhlâs Sûresi" 1. ayet-i kerimesi olan "قُلْ هو الله أحد" cümlesini ecvef fiillere ilişkin öğrendiğiniz bilgilerle ilişkilendiriniz ve fiilin nasıl bir yapıda olduğunu belirtiniz.

Anlat/ Paylaş

Birkaç ecvef fiil seçip onları emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

صَلّى / يُصَلّي صلاةَ....

...namazını kılmak

مَرحَبًا.أنا عبد الله. أنا مُسْلِم. أعيشُ في السعوديّة. أصومُ في شهر رمضان و أُصَلِّي صلاة الفَجْرِ و صلاة الظُّهْرِ و صلاة العَصْرِ و صلاة المَغْرِبِ و صلاة الْعِشاءِ في وَقْتِها.



Merhaba. Ben Abdullah. Ben bir Müslümanım. Suudi Arabistan'da yaşıyorum. Ramazan ayında oruç tutarım. Sabah namazını, öğlen namazını, ikindi namazını, akşam namazını ve yatsı namazını vaktinde kılarım.

أَحْمد مسلِمٌ يَعيشُ في إسطنبول. يُصَلّي صلاة الظُّهر في المسْجد.

عائِشَة طالِبَة مسلمةٌ تَدْرُسُ في الجامعة. تُصَلّي صلاةَ الظُّهر و صلاةَ العصر في مسْجد الجامِعة.



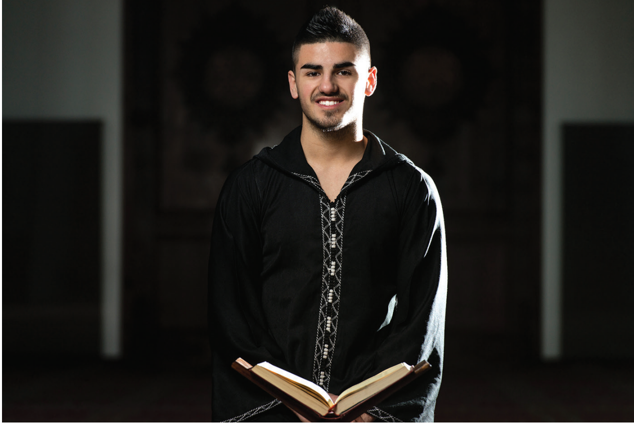


Ahmet İstanbul'da yaşayan bir Müslümandır. Öğle namazını camide kılar.

Ayşe üniversitede okuyan Müslüman bir öğrencidir. Öğle ve ikindi namazını üniversitenin camisinde kılar.

تَقَبَّل الله.

Allah kabul etsin.



-هَلْ تَقْرَأُ القُرْآن يا عَلي؟
-نَعَمْ، أَقْرَأُ كُلَّ صباح جُزْأً مِنَ القُرْآنِ الكَريم.
-تَقَبَّل الله.
-مِنّا و منكُم.

- Kur'ân okuyor musun Ali?
- Evet, her sabah Kur'ân-ı Kerim'den bir cüz okuyorum.
- Allah kabul etsin.
- Cümlemizinkini.



-هَلْ صَلَّيْتِ صلاةَ العَصْر يا فاطِمة؟
-نَعَمْ، صَلَّيْتُها.
-تَقَبَّل الله.
-مِنّا و منكُم.

- İkindi namazını kıldın mı Fatma?
- Evet, kıldım.
- Allah kabul etsin.
- Cümlemizinkini.

بِسَبَبِ.....

....dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden

....بِسَبَبِ: ... dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden anlamında bir edattır. Daha çok olumsuz anlamlı eylemleri gerekçelendirmek için kullanılır ve kendisinden sonra gerekçe niteliğinde bir isim gelir. Bu isim muzâfun ileyh olduğundan daima mecrûrdur.

ما نِمْتُ جَيِّدًا بِسَبَبِ الضَّوْضاءِ. (Gürültü yüzünden iyi uyu(ya)madım.)

لا أَخْرُجُ من البيْت بِسَبَبِ البَرد.

Soğuktan dolayı evden dışarı çıkmıyorum.



لَمْ أَسْمَعْ جَيِّدا بِسَببِ الضَّوضاءِ في الخارج.

Dışarıdaki gürültüden dolayı iyi duyamadım.



أَتْعَبُ كلَّ يَومٍ بِسببِ كَثْرَةِ دروسي في الجامعة.

Üniversitedeki derslerimin çokluğu sebebiyle her gün yoruluyorum.



مَرِضَت الطِّفلةُ بِسببِ ضَربة الشّمس.

Çocuk güneş çarpması yüzünden hastalandı.



Öğrenme Çıktısı

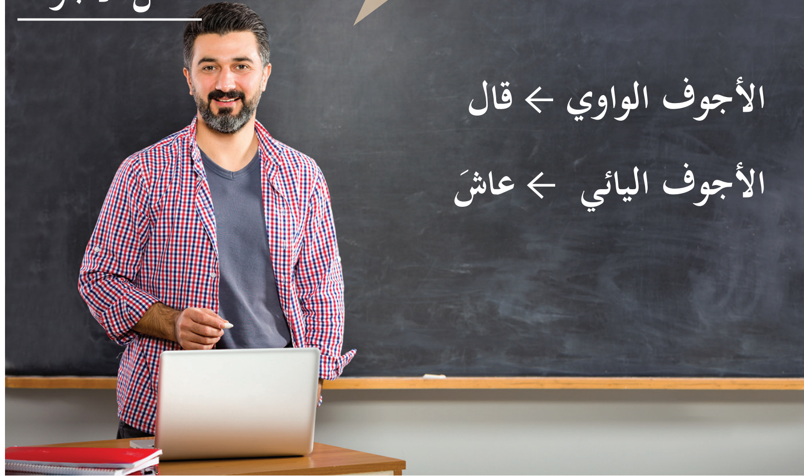
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
...بِسَبَبِ edatını kullanarak defterinize en az beş cümle yazınız.	Türkçe ve Arapçadaki namaz isimlerini karşılaştırınız.	Arapça öğrenen bir arkadaşınızla "بِسَبَبِ" edatını kullanarak cümleler kurunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْريفَ الفعل الأجوف.

الفعل الأجوف هو فعلٌ حرفه الوسط حرف عِلّة. مثل قال–نام–عاش

هُوَ قسمان: الأجوف الواوي (مثل قال) ؛ و الأجوف اليائي (مثل سار)



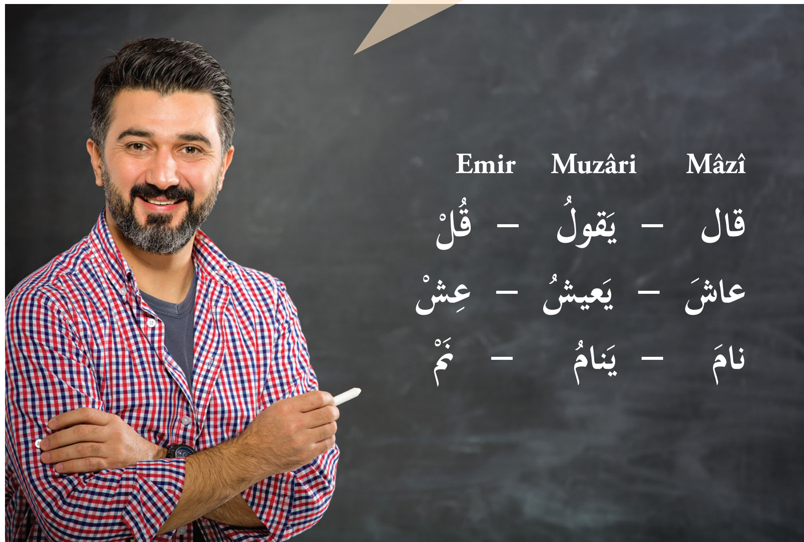
Selâmün aleyküm. Bugün ecvef fiillerin çekimlerini öğrendik. Ecvef fiil, orta harfi illetli olan fiildir. *Kâle nâme, ʻâşe* gibi. İki bölümdür:

Ecvef-i vâvî (*kâle* gibi)

Ecvef-i yâ'i (*nâme* gibi).

أنْظُرُوا إلى السَّبّورة.

هنا أمثلة الماضي و المضارع و الأمر للفِعل الأجوف.



Tahtaya bakınız. Burada, ecvef fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma

قراءة

حُبّ القُرْآن



في العُطْلَةِ الصَّيفيّة يَذْهَبُ الأطفالُ في تركيا إلى المساجِد لِتَعلُّمِ قِراءَةِ القُرآنِ الكَرِيمِ و لِحِفْظِ بَعْضِ السّوَرِ و الأدْعِيَة. عائشة طالِبَة ناجِحَة في المدْرَسَة الابْتِدائِيَّةِ و ذَهَبَتْ في العطلة الصيفية الماضية إلى مَسْجِدٍ قَريب مِن بَيتها وتَعَلَّمَتْ قراءةَ القُرْآنِ الكريمِ هُناكَ، و حَفظتْ بَعْضَ السّورِ منه. و هي الآن تَقْرَأُ القُرْآنَ جَيّداً.

قال أبُوها لِعائشة يَوْماً: هل حَفِظْتِ سورةَ الإخْلاصِ يا ابنتي الشّاطِرَة.

قالتْ عائشة فَوراً: نعم يا أبي، و يُمْكِنُني أن أَقْرَأها لَكَ الآن.

فقال لها الأب: إذن اِقْرَئي سورةَ الإخلاص.

فَقَرَأَتْ عائشة هذه السُّورة:



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (3) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (4)

فسَعِدَ الأبُ بِقِراءَتِها السَّليمَة وشَكَرَها لِنَجاحِها وحُبِّها لِلقُرْآن.

Kur'ân Sevgisi

Türkiye'de çocuklar, yaz tatilinde Kur'an-ı Kerîm okumayı öğrenmek, bazı dua ve sureleri ezberlemek için camilere giderler. Ayşe başarılı bir ilkokul öğrencisidir. Geçen yaz evine yakın bir camiye gitti ve orada Kur'ân-ı Kerîm okumayı öğrendi ve Kur'ân'dan bazı sureleri de ezberledi. O şimdi iyi Kur'ân okuyor.

Bir gün babası Ayşe'ye, "İhlâs sûresini ezberledin mi benim çalışkan kızım?" dedi.

Ayşe de hemen "Evet babacığım" dedi. "Şimdi sana okuyabilirim."

Bunun üzerine babası ona, "Öyleyse İhlas sûresini oku bakalım" deyince Ayşe bu sûreyi okudu:

"Rahman ve rahîm olan Allahın adıyla. De ki o Allah bir tektir. Allah sameddir. Doğurmadı ve doğrulmadı. O'na bir denk de olmadı."

Babası onun düzgün okuyuşundan mutlu oldu ve ona başarısından ve Kur'ân'a olan sevgisinden dolayı teşekkür etti.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	عاشَ/2
هُمْ.........	هُما.........	هُوَ عاشَ	Gâib
هُنَّ.........	هُما عاشَتا	هِيَ.........	Gâibe
أَنْتُمْ........	أَنْتُما.........	أَنْتَ عِشْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ........	أَنْتُما.........	أَنْتِ.........	Muhâtaba
نَحْنُ........		أَنا.........	Mutekellim

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen ecvef fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الطبيبة .... (قال) نَتيجة التحليل.
2. .... (نام) الطِّفْلة بِهدوءٍ.
3. صَديقه .... (مات) في حادثِ مُرورٍ.
4. هم............. (باع) الفواكهَ في السوق.
5. .... (خاف) البناتُ من الأسدِ في حديقة الحيوانات.

3- Aşağıdaki ecvef fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. قامَ (هن)................
2. كان (أنا)................
3. قال (هم)................
4. زارَ (هو)................
5. قادَ (أنتما) ....

4- Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz. (Muzari kalıpları fiillerin yanında verilmiştir.)

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
			زُرْ	1 - زارَ
			زُورِي	
				2 - عاشَ
				1 - قامَ
				2 - باعَ
				1 - كانَ

5- Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. تَقومُ الأمُّ لِصَلاة الفجرِ.
2. يَقولُ اللّصُّ الحقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِي.
3. تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَة.
4. تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَة.
5. يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمضان.

6- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(خوفها، المطر، الكلب، الفقر، المرض)

1. لا ينام الطفلُ بسبب ....
2. الناسُ يعيشون أيامًا صَعْبةً بسبب ....
3. لم أَدْخل في الحديقة بسبب ....
4. عُدْنا من النُّزهة مبكِّرا بسبب ....
5. لا تقول البنتُ الحقَّ بسبب .... من أخيها الكبير.

7- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen sözcüğü öznenin (fâil veya mubtedanın) yerinde kullanarak yeniden yazınız.

1. يَعودُ المَوظَّفُ من سَفره اليَوْمَ. (مُوظَّفُونَ)
2. تابَ الرَّجلُ إلى الله. (النّساء)
3. أَنْتُمْ تَنامُونَ طولَ اليَوْمِ. (أنتِ)
4. أنا أعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة .(نحن)
5. تَعودُ البناتُ من المَدْرَسَةِ. (الطالِبانِ)
6. يَصِيحُ البائِعُ بِصَوْتٍ عالٍ. (البائِعَة)
7. نالَتْ المـُوَظّفَةُ الجائِزَةَ. (المُوظّفون)
8. الأولادُ يَفوزونَ في السّباقِ. (الوَلَدُ)
9. يَطوفُ الحُجّاجُ حَوْلَ الكَعْبَةِ. (المـُسْلِمات)
10. قال الطّالِبُ جَوابَ السّؤالِ. (الطالبتانِ)

8- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Muhammet arkadaşına gerçeği söyledi.
2. Öğrenciler üniversiteye döndüler mi?
3. Çocuklar bu filmden korktular.
4. İnsanların önünde yüksek sesle bağırmasın!
5. Bu evi satmayın.

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يُمْكِنُكِ أن تَقُودِي السّيّارَةَ في تُرْكيا.
2. لا تنام الطالباتُ بِسَبَبِ الامتحانات.
3. لا يأكُل كثيرا بِسببِ زيادة وَزْنِه.
4. تَطوفُ السّفنُ حَوْلَ الجَزيرة.
5. زُرْنا الأقارِبَ في العيدِ.
6. لم ينجحْ عليٌّ في الامتحان بِسببِ المشاكل.
7. لَمْ أدرُسْ جيّدا بِسبب الضُّيوف.
8. يَجِبُ أنْ يَقولَ هذا.
9. عِشْ حَياةً جَميلَةً.
10. عُدْتُ من العُطلة مُبَكِّرًا بسبب زواج صديقتي.

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 4

Günlük hayatta sıklıkla kullanılan bazı ecvef fiillerle kurulan diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmaktadır.

2 Mu'tell fiillerin ikinci grubunu oluşturan Ecvef fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Arapçada Ecvef Fiiller

Ecvef fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekiminde fiilin kaçıncı kalıptan olduğunu bilmek önemlidir. Çünkü ecvef fiil üçüncü şahıs dişil çoğullardan itibaren yapısal bir değişikliğe uğramaktadır. 3. şahıs dişil çoğuldan itibaren "iki sükûnlu harf yan yana gelemez" kuralı uyarınca illetli harf düşürülmekte; ayrıca fâ'u'l-fi'lin harekesi de bu yapıdan itibaren değişmektedir: Fiil 1. kalıptan ise damme ile harekelenmekte; fiil 1. kalıptan değilse fâ'u'l-fi'l kesra ile harekelenmektedir.

هُمْ قالوا	هُما قالا	هُوَ قال	Gâib
هُنَّ	هُما قالَتا	هِيَ قالَتْ	Gâibe

هُنَّ zamiri ile kullanmak üzere fiilin çekimine devam ettiğimizde sıradaki yapının هُنَّ قالْنَ şeklinde olması beklenmektedir, ancak "Arapçada sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelmez" kuralından hareketle illetli harf düşecek ve sonuç olarak قَلْنَ elde edilecektir. Araplar, sadece ecvef fiilin mâzi çekimine özgü olmak üzere buradan itibaren fâ'u'l-fi'lin harekesinde de değişik yapmışlar ve fâ'u'l-fi'lin harekesini fiilin 1. kalıptan olup olmamasına göre damme ile veya kesra ile harekelemişlerdir. Burada قال fiili birinci kalıptan olduğu için قُلْنَ şeklinde harekelenecek ve fiilin çekimine bu şekilde devam edilecektir:

أنتَ قُلْتَ، أنتما قُلْتُما، أنتم قُلْتُم

أنتِ قُلْتِ، أنتما قُلْتُما، أنتن قُلْتُنّ

Evcef fiilin muzârî yapısı, illetli harfin harekesinin kendisinden önceki sağlam harfe verilmesi dolayısıyla sâlim fiilin muzarisine göre standardın dışında bir yapıya sahiptir. Ecvef fiilin muzâri çekiminde de, fiilin nûn-u nisveye bitiştiği durumlarda (3. ve 2. çoğul şahıs dişillerde) iki sükûnlu harf yan yana geliyor olması dolayısıyla illetli harfler düşürülmektedir.

هُنَّ يقولْنَ – هُنَّ يَقُلْنَ

أنتُنَّ تقولْنَ – أَنْتُنَّ تَقُلْنَ şeklinde düşürülmesi kuralına da dikkat edilmelidir.

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Ecvef Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Ecvef-i vâvî olan قال (dedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sülâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır (أَنْتَ تَقولُ), baştaki muzâraat harfi atılır (قُولُ), baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa elif harfi getirilmez ve son işlem olarak da fiilin sonu cezm edilir (قُولْ). Fark edileceği üzere burada fiilin sonu cezm edildiğinde iki sükûnlu harf yan yana gelmektedir. Kuralımız gereği illetli olan harf düşürülür ve قُلْ biçimi elde edilir. Emr-i hâzır bulma kuralını, fiilin ikinci şahsa ait diğer muzâri formları üzerinde de uygulayacak olursak,

أَنْتُما تَقُولانِ – قولا

أَنْتُمْ تَقُولُونَ – قُولوا

أَنْتِ تَقُولِينَ – قولي

أَنْتُما تَقُولانِ – قولا

أَنْتُنّ تَقُلْنَ – قُلْنَ

şeklinde olduğu görülür.

Ecvef fiilin emr-i gâib ve nehiy çekimleri için kurallar aynı olmakla birlikte 3. şahıs tekil, eril ve dişillerde ve 2. şahıs tekil erillerde iki sükûnlu harf yan yana geldiğinden illetli harflerin düşürüldüğünü, ancak diğer çekimlerde bu durum söz konusu olmadığı için illetli harflerin düşürülmediğini unutmayınız.

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Görsellerle birlikte verilen cümlelerde Arapçada sıkça kullanılan bazı kalıp ifadeler tanıtılmış; ayrıca "...بسبب" edatını ve صَلَّى fiilini cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi akşam namazının Arapça karşılığıdır?

A. صلاة الفجر
B. صلاة العصر
C. صلاة العشاء
D. صلاة الظهر
E. صلاة المغرب

2 Aşağıdakilerden hangisi ecvef fiilin tanımıdır?

A. Son harfi illetli olan fiillerdir.
B. Orta harfi illetli olan fiillerdir.
C. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.
D. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
E. İlk harfi illetli olan fiillerdir.

3 Aşağıdaki fiillerden hangisi ecveftir?

A. وَجَدَ
B. يَسُرَ
C. يَنَعَ
D. قالَ
E. أَكَلَ

4 لا تَقُولِي ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Emr-i Hâzır
B. Emr-i Gâib
C. Nehy-i Gâib
D. Nehy-i Hâzır
E. Muzari olumsuz

5 Aşağıdaki ecvef fiil çekimlerinden hangisi Emr-i Gâib formundadır?

A. لِتَعِشْ
B. لا تَعِشْ
C. لا تَعيشُ
D. لا يَعِشْ
E. لَمْ يَعِشْ

6 Aşağıdakilerden hangisi زارَ fiilinin Emr-i Hâzır çekimidir?

A. تَزُرْنَ
B. لا تَزُرْ
C. أزورُ
D. لا تَزُورونَ
E. زُرْ

7 متى تَعودينَ من عُطْلَةِ الصّيف؟

Yukarıdaki sorunun cevabı olmaya seçeneklerden hangisi uygundur?

A. لَمْ أعُدْ من العُطْلَةِ.
B. نَعَم، أعودُ من العُطْلَةِ.
C. سَأعود بعد شَهْرٍ.
D. لا تَعودينَ من العُطْلَةِ.
E. لم أَعُدْ من العطلة قبل يَوْمَيْنِ.

8 لا يَبِعْ هذه السّيارة.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bu arabayı satma!
B. Bu arabayı satmasın!
C. Bu arabayı satmıyor.
D. Bu arabayı satsın.
E. Bu arabayı satmadı.

9 "Annem sabah namazına kalkıyor." ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. أمي تَقومُ لِصلاةِ الفَجْرِ.
B. أمي لا تَقومُ لِصلاةِ الفَجْرِ.
C. أمي لِتَقُمْ لِصلاةِ الفَجْرِ.
D. أمي قومي لِصلاةِ الفَجْرِ.
E. أمي قامَتْ لِصلاةِ الفَجْرِ.

10 لا أَصومُ في رمضان بِسَبب ......

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere seçeneklerden hangisi getirilebilir?

A. المطر
B. المرور
C. مَرَضي
D. الضوضاء
E. البَرد

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Ecvef Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Ecvef Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Mâzî ve Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. A	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 4" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

كَانَ fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ كانوا	هُما كانا	هُوَ كانَ	Gâib
هُنَّ كُنَّ	هُما كانَتا	هِيَ كانَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ كُنْتُمْ	أَنْتُما كُنْتُما	أَنْتَ كُنْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ كُنْتُنَّ	أَنْتُما كُنْتُما	أَنْتِ كُنْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ كُنّا		أنا كُنْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَكونونَ	هُما يَكونانِ	هُوَ يَكونُ	Gâib
هُنَّ يَكُنَّ	هُما تَكونانِ	هِيَ تَكونُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَكونونَ	أَنْتُما تَكونانِ	أَنْتَ تَكونُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَكُنَّ	أَنْتُما تَكونانِ	أَنْتِ تَكونينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَكونُ		أنا أَكونُ	Mutekellim

4 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen ecvef fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/خافَ)

Emr-i Hâzır

أنتم خَافوا	أنتما خَافا	أنتَ خَفْ	Muhâtab
أنتُنَّ خَفْنَ	أنتما خَافا	أنت خَافِي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَخَافوا	هما لِيَخَافا	هو لِيَخَفْ	Gâib
هُنَّ لِيَخَفْنَ	هما لِتَخَافا	هِي لِتَخَفْ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أَنْتُمْ لا تَخَافوا	أنتما لاتَخَافا	أنتَ لا تَخَفْ	Muhâtab
أنتنّ لا تَخَفْنَ	أنتما لا تَخَافا	أنتِ لا تَخَافِي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَخَافوا	هما لا يَخَافا	هو لا يَخَفْ	Gâib
هُنّ لا يَخَفْنَ	هما لا تَخَافا	هِي لا تَخَفْ	Gâibe

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	عاشَ /2
هُمْ عاشوا	هُما عاشا	هُوَ عاشَ	Gâib
هُنَّ عِشْنَ	هُما عاشَتا	هِيَ عاشَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ عِشْتُمْ	أَنْتُما عِشْتُما	أَنْتَ عِشْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ عِشْتُنَّ	أَنْتُما عِشْتُما	أَنْتِ عِشْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ عِشْنا		أَنا عِشْتُ	Mutekellim

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen ecvef fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الطبيبة قالَتْ نَتيجة التحليل.
2. نامَتْ الطِّفْلة بِهدوءٍ.
3. صَديقه ماتَ في حادثة المرور.
4. هم باعوا الفواكهَ في السوق.
5. خافَتْ البناتُ من الأسدِ في حديقة الحيوانات.

Alıştırma 3

Aşağıdaki ecvef fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

6. قامَ (هن) يَقُمْنَ
7. كان (أنا) أكونُ
8. قال (هم) يَقولونَ
9. زارَ (هو) يَزورُ
10. قادَ (أنتما) تَقودانِ

Alıştırma 4

Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz.

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
لا يَزُرْ	لا تَزُرْ	لِيَزُرْ	زُرْ	زارَ – 1
لا تَزُرْ	لا تَزوري	لِتَزُرْ	زوري	
لا يَعِشْ	لا تَعِشْ	لِيَعِشْ	عِشْ	عاشَ - 2
لا تَعِشْ	لا تَعِيشي	لِتَعِشْ	عِيشي	
لا يَقُمْ	لا تَقُمْ	لِيَقُمْ	قُمْ	قامَ – 1
لا تَقُمْ	لا تَقُومي	لِتَقُمْ	قُومي	
لا يَبِعْ	لا تَبِعْ	لِيَبِعْ	بِعْ	باعَ – 2
لا تَبِعْ	لا تَبِيعِي	لِتَبِعْ	بِيعِي	
لا يَكُنْ	لا تَكُنْ	لِيَكُنْ	كُنْ	كانَ – 1
لا تَكُنْ	لا تَكوني	لِتَكُنْ	كُوني	

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. تَقومُ الأمُّ لِصلاة الفجرِ.

سَتَقومُ الأمّ لِصلاة الفجرِ./ سَوْفَ تَقومُ الأمُّ لِصلاة الفجرِ.

2. يَقولُ اللِّصُّ الحقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِيّ.

سَيَقولُ اللِّصّ الحَقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِيّ./ سَوْف يَقولُ اللِّصُّ الحقيقة أمامَ الشُّرْطِيّ.

3. تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ.

سَتَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ ./ سَوْفَ تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ.

4. تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ.

سَتَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ. / سَوْف تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ.

5. يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمضان.

سَيَصوم المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمَضان / سَوْفَ يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمَضان.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. لا ينام الطفلُ بسبب المرض.
2. الناسُ يعيشون أياما صَعْبة بسبب الفقر.
3. لم أَدْخُل في الحديقة بسبب الكلب.
4. عُدْنا من النُّزهة مبكِّرا بسبب المطر.
5. لا تقول البنتُ الحقَّ بسبب خوفها من أخيها الكبير.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen sözcüğü öznenin (fâil veya mubtedanın) yerinde kullanarak yeniden yazınız.

1. يَعودُ المَوَظَّفُ من سَفرِه اليَومَ. (مُوَظَّفون)

يَعودُ المُوَظَّفونَ من سَفرِهم اليَومَ.

2. تابَ الرّجلُ إلى الله. (النّساء).

تابَتْ النّساءُ إلى الله.

3. أنْتُمْ تَنامُونَ طولَ اليَوْمِ. (أنتِ)

أنتِ تَنامِينَ طولَ اليَوْمِ.

4. أنا أعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة. (نحن)

نحن نَعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة.

5. تَعودُ البناتُ من المَدْرَسَةِ. (الطالِبانِ)

يَعُودُ الطالِبَانِ من المَدْرَسَةِ.

6. يَصِيحُ البائِعُ بِصَوْتٍ عالٍ. (البائِعَة)

تَصِيحُ البائِعَةُ بِصَوْتٍ عالٍ.

7. نالَتْ المُوَظّفَةُ الجائِزَةَ. (المُوظفون)

نالَ المُوَظَّفونَ الجائِزَةَ.

8. الأولادُ يَفوزونَ في السّباقِ. (الوَلَدُ)

الولد يَفوز في السّباقِ.

9. يَطوفُ الحُجّاجُ حَوْلَ الكَعْبَةِ. (المُسْلِمات)

تَطوفُ المُسْلِماتُ حَوْلَ الكَعْبَةِ.

10. قال الطّالِبُ جَوابَ السّؤالِ. (الطالبتانِ)

قالتْ الطّالِبتانِ جَوابَ السّؤالِ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Muhammet arkadaşına gerçeği söyledi. قالَ مُحَمّد لِصَديقِه الحَقيقَةَ.

2- Öğrenciler üniversiteye döndüler mi? هَلْ عادَ الطلابُ إلى الجامِعةِ؟

3- Çocuklar bu filmden korktular. خافَ الأَوْلادُ من هذا الفيلم.

4- İnsanların önünde yüksek sesle bağırmasın!

لا يَصِحْ أمامَ الناسِ بِصَوْتٍ عالٍ./ لا تَصِحْ أمامَ الناسِ بِصَوْتٍ عالٍ.

5- Bu evi satmayın. لا تَبِيعوا هذا البيت./ لا تَبِعْنَ هذا البيت.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يُمْكِنُكِ أن تَقُودِي السّيّارَةَ في تُرْكيا.
Türkiye'de araba sürebilirsin.

2. لا تنامُ الطالباتُ بِسَبَبِ الامتحانات.
Kız öğrenciler sınavlar sebebiyle uyumuyorlar.

3. لا يأكُلُ كثيرًا بسبب زيادة وزنه.
Kilosundaki artıştan dolayı çok yemiyor.

4. تَطوفُ السّفنُ حَوْلَ الجَزيرة.
Gemiler adanın etrafında dönüyorlar.

5. زُرْنا الأقارِبَ في العيدِ.
Bayramda akrabaları ziyaret ettik.

6. لَمْ ينجحْ عليٌّ في الامتحان بسبب المشاكل.
Ali problemler dolayısıyla sınavda başarılı olamadı.

7. لَمْ أدرُسْ جيّدا بسببِ الضّيوفِ.
Misafirler yüzünden iyi çalışamadım.

8. يَجِبُ أنْ يَقولَ هذا.
Bunu söylemesi gerekir.

9. عِشْ حَياةً جَميلَةً.
Güzel bir hayat yaşa.

10. عُدْتُ من العُطلة مبكِّرًا بسبَبِ زَواجِ صديقتي.
Arkadaşımın evliliği sebebiyle tatilden erken döndüm.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَدْعِيَة (*ed'ıye*) **dualar** (t.) دُعاء (*du'â*)

اِسْتِماع (*istimâ'*) **dinleme**

باعَ – يَبيعُ (*bâ'a– yebî'u*) **satmak**

بائِع (*bâ'i'*) **satıcı**

تابَ – يَتوبُ (*tâbe– yetûbu*) **tövbe etmek**

تَعَلَّمَ (*te'alleme*) **öğrendi**

تلاوة (*tilâve*) **okuma; ezbere okuma**

جَائِزة (*câ'ize*) **ödül**

جَزيرة (*cezîre*) **ada**

حَفِظَ – يَحْفَظُ (*hafiza - yahfazu*) **ezberlemek; korumak, saklamak**

حَوْلَ (*havle*) **etrafı, etrafında**

خافَ – يَخافُ (*hâfe– yehâfu*) **korkmak**

دَورَة (*devre*) **kurs**

زارَ – يَزور (*zâre– yezûru*) **ziyaret etmek**

سارَ – يَسيرُ (*sâre– yesîru*) **yürümek**

سالَ – يَسيلُ (*sâle– yesîlu*) **akmak**

سُوَر (*suver*) **sureler** (t.) سُورة (*sûre*)

شاطِر (*şâtır*) **zeki, akıllı, becerikli**

صاحَ – يَصيحُ (*sâha – yasîhu*) **bağırmak**

صامَ – يَصومُ (*sâme– yesûmu*) **oruç tutmak**

صلاة (*salât*) **namaz**

صَيْفي (*sayfî*) **yazlık, yazla ilgili, yaza ait**

ضَوْضاء (*davdâ'*) **gürültü**

طافَ – يَطوفُ (*tâfe– yetûfu*) **etrafında dönmek**

عادَ – يَعودُ (*'âde– ye'ûdu*) **geri dönmek**

عاشَ – يَعيشُ (*'âşe– ye'îşu*) **yaşamak**

فازَ – يَفوزُ (*fâze– yefûzu*) **kazanmak**

قادَ – يَقودُ (*kâde– yekûdu*) **araç vb. sürmek**

قالَ – يَقولُ (*kâle– yekûlu*) **söylemek**

قامَ – يَقومُ (*kâme– yekûmu*) **kalkmak; gerçekleştirmek**

كانَ – يَكونُ (*kâne– yekûnu*) **olmak**

لِصّ (*lıss*) **hırsız**

ماتَ – يَموتُ (*mâte– yemûtu*) **ölmek**

مَشاكِل (*meşâkil*) **problemler, sorunlar** (t.) مُشْكِلَة (*muşkile*)

نالَ – يَنالُ (*nâle - yenâlu*) **elde etmek, kazanmak**

هُدوء (*hudû'*) **sakin bir şekilde**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

إضافة إلى (*idâfeten ilâ*) **ek olarak, ilâveten**

صلاة التَّراويح (*salâtu't-terâvîh*) **teravi namazı**

صلاة الظُّهْر (*salâtu'z-zuhr*) **öğlen namazı**

صلاة العِشاء (*salâtu'l-'ışâ*) **yatsı namazı**

صلاة العَصْر (*salâtu'l-'asr*) **ikindi namazı**

صلاة الفَجْر (*salâtu'l-fecr*) **sabah namazı**

صلاة المَغْرِب (*salâtu'l-magrib*) **akşam namazı**

كامِلاً (*kâmilen*) **tam, eksiksiz**

لِأول مرّة (*li evvel merra*) **ilk kez**

Bölüm 5

Arapçada Nâkıs Fiiller

öğrenme çıktıları

1

Günlük Hayatımızda Arapça 5

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız قَضَى (geçirmek), بَقِيَ (kalmak), مَشَى (yürümek) gibi fiillerle cümle kurabilme

2

Arapçada Nâkıs Fiiller

2 Mu‘tell fiillerin üçüncü grubunu oluşturan Nâkıs fiillerin di’li geçmiş, geniş ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

3

Nâkıs Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Nâkıs fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Nâkıs Fiil Çekimi تصريف الفعل الناقص



GİRİŞ

مُقَدّمة

Mu'tell fiiller grubunun üçüncü ögesi *nâkıs* fiillerdir. Bu fiillerin son harfi, yani lâmu'l-fi'l'i illetlidir. Nâkıs fiiller, illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır. İlletli harfi *vâv* olan nâkıs fiillere nâkıs-ı vâvî; illetli harfi *ye* olan nâkıs fiillere ise nâkıs-ı yâ'î adı verilir.

Bu bölümde nâkıs fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy çekimleri verilecektir.

Bölüm içinde nâkıs fiillerin kullanıldığı "Müze Nerede?" ve "Tatili Nerede Geçirdin?" adlı iki diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 5



العربية في حياتنا اليوميّة ٥

Müze Nerede?

Turist: Affedersiniz. Size bir soru sorabilir miyim?

Adam: Tabii. Buyurun.

Turist: Müze nerede?

Adam: Hangi müze? Ulusal Müze mi yoksa Arkeoloji Müzesi mi?

Turist: Ulusal Müze.

Adam: Yol boyunca yürü(yün). Sonra sağa dön(ün), elli metre sonra (onu) solunuzda göreceksin(iz).

Turist: Çok teşekkür ederim.

Adam: Rica ederim.

أيْنَ المُتْحَف؟

السَّائِح: عَفوًا. هل يُمكِنُ أنْ أسْألَكَ سُؤالاً؟

الرَّجل: طبعًا. تفَضَّل.

السَّائِح: أَيْنَ المُتْحَف؟

الرجل: أَيُّ مُتْحَف؟ المُتْحَفُ الوَطَنِي أم المُتْحَفُ الأَثَرِي؟

السَّائِح: المُتْحَف الوطَنِي.

الرجل: اِمْشِ عَلى طُول الطريق ثُمَّ اِرْجِعْ يَمِينًا و بَعْدَ خَمْسِينَ مِتْرًا سَتَراه عَلَى يَسارِك.

السَّائِح: شُكْرًا جَزيلاً.

الرجل: عَفْواً.



أَيْنَ قَضَيْتَ العُطْلَةَ؟

محمود: أَيْنَ قَضَيْتَ العُطْلَةَ يا كَرِيم؟
كريم: قَضَيْتُها في القاهرة. عَمَّتِي تَعِيشُ هُناك.
هِي دعَتْني قَبْلَ شَهْرَين.
محمود: معَ مَنْ سافَرْتَ إلى القاهرة؟
كريم: سافَرْتُ وَحْدي. عَمَّتِي أَخَذَتْنِي مِنَ المَطار.
محمود: كَمْ يَوْمًا بَقِيتَ فِي القاهِرة؟
كريم: بَقِيتُ هُناكَ عِشْرِينَ يَوْمًا.
محمود: جَيِّد جِدًّا. هَلْ رَأَيْتَ الأَهْرامات؟
كريم: نَعَمْ رَأَيْتُ الأَهْرامات. و ذَهَبْنا مع عَمَّتِي
إلى الإسكندَرِيَّة أَيْضًا و بَقِينا هناك أُسْبوعًا.
محمود: أَنْتَ مَحْظوظ جدًّا يا كريم.
كريم: نَعم. بَدَأْتُ تَعَلُّمَ العَرَبِيَّة أَيْضًا. و في السَّنَة
القادِمَة سأَذْهَبُ هناك مرّة أُخرى إن شاء الله.

Tatili Nerede Geçirdin?

Mahmud: Tatili nerede geçirdin Kerim?
Kerim: Kahire'de geçirdim. Halam orada yaşıyor. İki ay önce beni davet etmişti.
Mahmud: Kiminle gittin (yolculuk yaptın)?
Kerim: Yalnız gittim (yolculuk yaptım). Halam beni havaalanından aldı.
Mahmud: Kahire'de kaç gün kaldın?
Kerim: (Orada) yirmi gün kaldım.
Mahmud: Çok iyi. Piramitleri gördün mü?
Kerim: Evet gördüm. Halamla İskenderiye'ye de gittik. Orada bir hafta kaldık.
Mahmud: Çok şanslısın Kerim.
Kerim: Evet. Arapça öğrenmeye de başladım Gelecek yıl oraya bir kez daha gideceğim inşallah.





Öğrenme Çıktısı



1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız قَضَى (geçirmek), بَقِيَ (kalmak), مَشَى (yürümek) gibi fiillerle cümle kurabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Ev veya iş adresinizin Arapça olarak nasıl tarif edileceğini araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Yukarıdaki diyaloglarda yer alan قَضى nâkıs fiilinin Kur'an-ı Kerim'de nasıl geçtiğini araştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyalogları bir arkadaşınızla Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA NÂKIS FİİLLER

القواعِد: الفعل الناقص

Mu'tell fiiller grubunun üçüncü ögesi *nâkıs* fiillerdir. Son harfi, yani lâmu'l-fi'l'i illetli olan fiillere nâkıs fiiller denir. Nâkıs fiiller bu illetli harfin *vav* (و) ya da *ye* (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır:

- İlletli olan son harf *vâv* ise bu fiile *nâkıs-ı vâvî* denir ve bu illetli harf mâzî formda *elif-i memdûde* (uzun elif) olarak görünür. Örnek:
  دَعا (davet etti; dua etti) / رَجا (rica etti) / نَما (gelişti) / دَنا (yaklaştı)
- İlletli olan son harf *ye* ise bu fiile *nâkıs-ı yâî* adı verilir ve bu illetli harf mâzî formda *elif-i maksûre* (kısa elif) olarak görünür. Örnek:
  رَمَى (attı, fırlattı) / بَنَى (yaptı, bina etti) / مَشَى (yürüdü)

Dördüncü kalıptan olan nâkıs fiillerde illetli harf *ye*'dir ve mâzîde *ye* olarak karşımıza çıkarken, muzâride (kendisinden önceki harfin harekesi fetha olduğu için) *elif-i maksûre* olarak görünür. Örnek:

رَضِيَ - يَرْضَى (razı olmak) / بَقِيَ - يَبْقَى (kalmak) / نَسِيَ - يَنْسَى (unutmak)

Şimdi sırasıyla bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Nâkıs Fiilin Mâzî Çekimi

Şimdi birinci kalıptan olan دَعا (davet etti; dua etti) fiili örneğinde bu çekimi inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ دَعَوْا	هُما دَعَوَا	هُوَ دَعا	Gâib
هُنَّ دَعَوْنَ	هُما دَعَتا	هِيَ دَعَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ دَعَوْتُمْ	أَنْتُما دَعَوْتُما	أَنْتَ دَعَوْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ دَعَوْتُنَّ	أَنْتُما دَعَوْتُما	أَنْتِ دَعَوْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ دَعَوْنا		أَنا دَعَوْتُ	Mutekellim

Yukarıdaki çekimde şunları farketmiş olmalısınız:

1. Üçüncü şahıs eril ikil formda illetli harfin aslı olan *vav* ortaya çıkarak zorunlu olarak fetha ile harekelenmektedir (دَعَوَا). Bunun sebebi ikil elifini okutabilmek içindir, aksi takdirde 3. tekil eril formu ile aynı olurdu.
2. Üçüncü şahıs eril çoğulda illetli harf düşmektedir. Bunun sebebini bir kez daha hatırlatalım: Normalde (دَعَوَا)'dan sonra (دَعَوُوا) demek isteyeceksiniz. Burada şu kuralı hatırlamamız gerekiyor: "İlletli harf harekeli ve kendinden önceki harf de harekeli ise, illetli harfin harekesi atılır ve illetli harf kendinden önceki harfin harekesine uygun bir illetli harf görünümüne girer". Bu durumda fiilimiz (دَعَاوْا) halini alır. Burada iki sükûn yan yana geldiği için illetli harf düşecek, sadece 3. çoğul eril şahıs zamiri *vâvu'l-cemâ'a* kalacak ve fiilimiz (دَعَوْا) olacaktır.

3. Üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren illetli harfin aslı olan *vâv*, sükûn ile harekeli biçimde ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi, fiile bitişik zamirler olan *nûn-u nisve* ve harekeli *te*'lerden önceki harfin sükûn ile harekelenme zorunluluğudur. Dolayısıyla nakıs fiilin mâzî çekimi, 3. şahıs dişil çoğuldan itibaren tıpkı sâlim bir fiilin mâzî çekimi gibi yapılır.

Şimdi de ikinci kalıptan olan مَشَى (yürüdü) fiilini mâzî formda çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ مَشَوْا	هُما مَشَيَا	هُوَ مَشَى	Gâib
هُنَّ مَشَيْنَ	هُما مَشَتا	هِيَ مَشَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ مَشَيْتُمْ	أَنْتُما مَشَيْتُما	أَنْتَ مَشَيْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَشَيْتُنَّ	أَنْتُما مَشَيْتُما	أَنْتِ مَشَيْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ مَشَيْنا		أَنا مَشَيْتُ	Mutekellim

Birinci kalıptan bir fiil olan (دَعا)'nın mâzî çekiminde fark etmiş olduğunuz hususların aynısını ikinci kalıptan olan (مَشَى) fiilinin mâzî çekiminde de fark etmiş olmalısınız. Bunları şimdi bir daha tekrarlayalım:

1. Üçüncü şahıs eril ikil formda illetli harfin aslı olan *ye* ortaya çıkarak zorunlu olarak fetha ile harekelenmektedir (مَشَيَا). Bunun sebebi ikil elifini okutabilmek içindir.
2. Üçüncü şahıs eril çoğulda illetli harf düşmektedir. Bunun sebebini bir kez daha hatırlayalım: Normalde (مَشَيا)'dan sonra (مَشَيُوا) demek isteyeceksiniz. Burada şu kuralı hatırlamamız gerekiyor: "İlletli harf harekeli ve kendinden önceki harf de harekeli ise, illetli harfin harekesi atılır ve illetli harf kendinden önceki harfin harekesine uygun bir illetli harf görünümüne girer". Bu durumda fiilimiz (مَشَاوْا) halini alır. Burada iki sükûn yan yana geldiği için illetli harf düşecek sadece 3. çoğul eril şahıs zamiri *vâvu'l-cemâ'a* kalacak ve fiilimiz (مَشَوْا) olacaktır.
3. Üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren illetli harfin aslı olan *ye*, sükûn ile harekeli biçimde ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi, fiile bitişik zamirler olan *nûn-u nisve* ve harekeli *te*'lerden önceki harfin sükûn ile harekelenme zorunluluğudur. Dolayısıyla nakıs fiilin mâzî çekimi, 3. şahıs dişil çoğuldan itibaren tıpkı sâlim bir fiilin mâzî çekimi gibi yapılır.

Şimdi de dördüncü kalıptan olan رَضِيَ (razı oldu) fiilini mâzî formda çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ رَضُوا	هُما رَضِيا	هُوَ رَضِيَ	Gâib
هُنَّ رَضِينَ	هُما رَضِيَتا	هِيَ رَضِيَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ رَضِيتُمْ	أَنْتُما رَضِيتُما	أَنْتَ رَضِيتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ رَضِيتُنَّ	أَنْتُما رَضِيتُما	أَنْتِ رَضِيتِ	Muhâtaba
نَحْنُ رَضِينا		أَنا رَضِيتُ	Mutekellim

Dördüncü kalıptan olan nâkıs fiilin çekiminde, 3. şahıs eril çoğul formu dışında bütün formların tıpkı sâlim bir fiilin çekimindeki gibi olduğunu fark etmiş olmalısınız. 3. şahıs eril çoğul formunda ise görüldüğü gibi illetli harf *ye* düşürülmüş, ʿaynu'l-fiilin kesra olan harekesi, *vâvu'l-cemâʿa* dolayısıyla ses uyumu gereği dammeye dönüşmüş ve fiil burada رَضُوا şeklini almıştır.

Nâkıs Fiilin Muzâri Çekimi

Şimdi birinci kalıptan olan دَعا (davet etti; dua etti) fiilinin muzâri çekimini yapalım:

Çoğul (Cemʻ)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَدْعُونَ	هُما يَدْعُوَانِ	هُوَ يَدْعُو	Gâib
هُنَّ يَدْعُونَ	هُما تَدْعُوَانِ	هِيَ تَدْعُو	Gâibe
أَنْتُمْ تَدْعُونَ	أَنْتُما تَدْعُوَانِ	أَنْتَ تَدْعُو	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَدْعُونَ	أَنْتُما تَدْعُوَانِ	أَنْتِ تَدْعِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَدْعُو		أَنا أَدْعُو	Mutekellim

Yukarıdaki çekimde, muzâri fiile bitişen (انِ...)'deki *elif*, illetli harfin aslının ortaya çıkıp *fetha* ile harekelenmesini icap ettirirken; (ونَ...)'deki *vâvu'l-cemâʿa* ile (ينَ...)'deki *yâu'l-muhâtaba*'nın ise kendilerinden önceki illetli harfleri (iki sükûn yan yana gelemeyeceği için) düşürdükleri ve kendilerinden önceki harekeyi de kendi yapılarına uydurmak için zorunlu olarak *damme* veya *kesra*'ya dönüştürdükleri görülüyor:

يَدْعُوُونَ ← يَدْعُوْوْنَ ← **يَدْعُونَ**

تَدْعُوِينَ ← تَدْعُوْيْنَ ← تَدْعِيْنَ ← **تَدْعِينَ**

Not: (ونَ...)'deki *vâvu'l-cemâʿa*, kendisinden önceki *kesra* harekesini ses uyumu gereği zorunlu olarak *damme*'ye dönüştürür (bunu çok açık biçimde 2. kalıptan bir nâkıs fiilin muzâri çekiminde (يَمْشُونَ) veya 4. kalıptan nâkıs fiilin mâzî çekiminin 3. şahıs eril çoğul formunda (رَضُوا) görebilirsiniz), fakat kendisinden önceki *fetha* harekesini *damme*'ye dönüştürmeyip kendisi zorunlu olarak *sükûn* ile harekelenir (bunu açık bir şekilde 1. ve 2. kalıptan olan nâkıs fiillerin mâzî çekiminin 3. şahıs eril çoğulunda (دَعَوْا, مَشَوْا) görebilirsiniz).

(ينَ...)'deki *yâu'l-muhâtaba* ise, kendisinden önceki *damme* harekesini ses uyumu gereği zorunlu olarak *kesra*'ya dönüştürürken (bunu çok açık biçimde 1. kalıptan bir nâkıs fiilin muzâri çekiminde görebilirsiniz -تَدْعِينَ-), kendisinden önceki *fetha* harekesini *damme*'ye dönüştürmeyip kendisi zorunlu olarak *sükûn* ile harekelenir (bunu da açık bir şekilde 4. kalıptan nakıs bir fiilin biraz sonra anlatılacak olan muzâri çekiminde görebilirsiniz).



Arapçada illetli harflerin düşürülmesinin ve hareke değişimlerinin sebeplerini bulup açıklamaya ***i'lâl*** diyoruz. Nâkıs fiiller, görüldüğü üzere bolca i'lâl yapmayı gerektiren fiillerdir. Biz ilgili yerlerde i'lâl yaparak sizin bu değişimlerin sebeplerini kavrayarak öğrenmenizi sağlamaya çalışıyoruz. Ancak nedenine inmeden doğrudan ezberlemek de dilde öğrenim yöntemlerinden biridir. **Dolayısıyla buradaki yapısal değişim ve dönüşümlerin açıklamasını kavramak size zor geldiğinde, bu kısmı atlayıp doğrudan yapıyı ezberleme yolunu tercih ediniz.** Çünkü sizin bu düzeyinizde öğretilmeye çalışılan esasında yapının ezberletilmesidir. Bazen farklılığın nedenini kavrayarak ezberlemek daha kolay mümkün olurken, bazen nedenini sorgulamadan doğrudan ezberlemek, yapıyı olduğu gibi kabul etmek daha doğru bir seçenek olabilmektedir. Üst sınıflarda, Arapça bilgi düzeyiniz ilerlediğinde, bu konuya dönüş yaptığınızda bugünkünden daha hızlı ve kolay anlayıp kavrayacağınızı biliniz.

Şimdi de ikinci kalıptan olan مَشَى (yürüdü) fiilinin muzâri çekimini yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَمْشُونَ	هُما يَمْشِيانِ	هُوَ يَمْشِي	Gâib
هُنَّ يَمْشِينَ	هُما تَمْشِيانِ	هِيَ تَمْشِي	Gâibe
أَنْتُمْ تَمْشُونَ	أَنْتُما تَمْشِيانِ	أَنْتَ تَمْشِي	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَمْشِينَ	أَنْتُما تَمْشِيانِ	أَنْتِ تَمْشِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَمْشِي		أَنا أَمْشِي	Mutekellim

Burada *nâkıs-ı yâî* olan bir fiilin muzâri çekiminde de, tıpkı *nâkıs-ı vâvî* olan bir fiilin muzâri çekiminde olduğu gibi, muzâri fiile bitişen (انِ...)'deki *elif*, illetli harfin aslının ortaya çıkıp *fetha* ile harekelenmesini icap ettirirken; (ونَ...)'deki *vâvu'l-cemâ'a* ile (ينَ...)'deki *yâu'l-muhâtaba*'nın ise kendilerinden önceki illetli harfleri (iki sükûn yan yana gelemeyeceği için) düşürdükleri ve kendilerinden önceki harekeyi de kendi yapılarına uydurmak için zorunlu olarak *damme* veya *kesra*'ya dönüştürdükleri görülüyor:

يَمْشِيُونَ ← يَمْشِيْونَ ← يَمْشِونَ ← يَمْشُونَ

تَمْشِيِينَ ← تَمْشِيْينَ ← تَمْشِينَ

Vâvu'l-cemâ'a'nın yukarıda belirtilen fonksiyonu *nâkıs-ı yâî*'de daha belirgin görünürken, *yâu'l-muhâtaba*'nın fonksiyonu *nâkıs-ı vâvî*'de daha belirgindir.

Şimdi de dördüncü kalıptan olan nâkıs bir fiilin muzâri çekimini yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَرْضَوْنَ	هُمَا يَرْضَيَانِ	هُوَ يَرْضَى	Gâib
هُنَّ يَرْضَيْنَ	هُمَا تَرْضَيَانِ	هِيَ تَرْضَى	Gâibe
أَنْتُمْ تَرْضَوْنَ	أَنْتُمَا تَرْضَيَانِ	أَنْتَ تَرْضَى	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَرْضَيْنَ	أَنْتُمَا تَرْضَيَانِ	أَنْتِ تَرْضَيْنَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَرْضَى		أَنَا أَرْضَى	Mutekellim

Öğrenme Çıktısı



2 Mu'tell fiillerin üçüncü grubunu oluşturan Nâkıs fiillerin di'li geçmiş, geniş ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

شَكَا fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 221, "Yusuf Sûresi" 86. ve "Nisâ Sûresi" 112. ayet-i kerimelerinde bulunan nâkıs fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla, nâkıs fiilleri kullanarak birbirinize tatilinizi nasıl geçirdiğinizi, nerede kaldığınızı sorup yanıt veriniz.

NÂKIS FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الفعل الناقص

Nâkıs Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Nâkıs fiillerden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre, örneğin birinci kalıptan olan دعا fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَـدْعُو
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: دْعُو
3. Muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiilin harekesi damme olduğu için bu elif de damme ile harekelenir: أُدْعُو
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir. Nâkıs fiillerde sondaki illetli harfin düşürülmesi cezm alâmetidir. Dolayısıyla sondaki illetli harf olan vâv (و) düşürülür : أُدْعُ

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أَنْتُما تَدْعُوَانِ ← أُدْعُوَا
أَنْتُمْ تَدْعُونَ ← أُدْعُوا
أَنْتِ تَدْعِينَ ← أُدْعِي
أَنْتُما تَـدْعُوَانِ ← أُدْعُوَا
أَنْتُنَّ تَدْعُونَ ← أُدْعُوْنَ

Buna göre, دَعا fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ أُدْعُوا	أَنْتُما أُدْعُوَا	أَنْتَ أُدْعُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ أُدْعُونَ	أَنْتُما أُدْعُوَا	أَنْتِ أُدْعِي	Muhâtaba

Şimdi de ikinci kalıptan gelen مَشَى (yürüdü) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım.

أنتَ تَمْشِي – مْشِي – اِمْشِي – اِمْشِ

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِمْشُوا	أَنْتُما اِمْشِيا	أَنْتَ اِمْشِ	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِمْشِينَ	أَنْتُما اِمْشِيا	أَنْتِ اِمْشِي	Muhâtaba

Şimdi de dördüncü kalıptan olan رَضِيَ (razı oldu) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım:

أنتَ تَرْضَى – رْضَى – اِرْضَى – اِرْضَ

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِرْضَوْا	أَنْتُما اِرْضَيا	أَنْتَ اِرْضَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِرْضَيْنَ	أَنْتُما اِرْضَيا	أَنْتِ اِرْضَيْ	Muhâtaba

Nâkıs Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz. دَعا fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için *nehiy lâ'sı* ile aşağıdaki gibi yaparız:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَدْعُوا	أَنْتُما لا تَدْعُوَا	أَنْتَ لا تَدْعُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَدْعُونَ	أَنْتُما لا تَدْعُوَا	أَنْتِ لا تَدْعِي	Muhâtaba

Nâkıs Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz. دَعا fiilinin emr-i gâib çekimini *emir lâm'ı* ile aşağıdaki gibi yaparız:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَدْعُوا	هُما لِيَدْعُوَا	هُوَ لِيَدْعُ	Gâib
هُنَّ لِيَدْعُونَ	هُما لِتَدْعُوَا	هِيَ لِتَدْعُ	Gâibe

Nâkıs Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi de دَعا fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَدْعُوا	هما لا يَدْعُوَا	هو لا يَدْعُ	Gâib
هُنَّ لا يَدْعُونَ	هما لا تَدْعُوَا	هِيَ لا تَدْعُ	Gâibe

Nâkıs fiil ile kurulmuş bazı örnek cümleler:



ماذا يَفْعَلُ الرَّجُلُ؟ Adam ne yapıyor?

هُوَ يَدْعُو رَبَّهُ. Rabbine dua ediyor.



ماذا يَفْعَلُ الناسُ في الصُّورَة؟

Resimdeki insanlar ne yapıyor?

هم يَمْشُونَ في الشَّارِع.

Onlar caddede yürüyorlar.



ماذا يَرْمِي الطُّلّابُ؟

Öğrenciler ne fırlatıyorlar?

هُمْ يَرْمُونَ قُبّعات التخرّج.

Onlar kep fırlatıyorlar.



لا تَبْكِي يا صَغِيرَتِي.

Ağlama bebeğim.



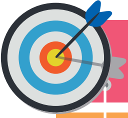
dikkat

Buradaki hitabın kız çocuğuna yapıldığını fark etmiş olmalısınız!

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

O, topu atıyor.	هُوَ يَرْمي الكُرَةَ.
O, topu atmadı.	هُوَ لَمْ يَرْمِ الكُرَةَ.
İşten sonra eve yürüyorum.	أمْشي إلى البيت بَعْدَ العَمَلِ.
Günler hızla geçiyor.	تَمْضِي الأيَّامُ بِسُرْعة.
Fakülteye buradan yürü.	اِمْشِ إلى الكُلِّية مِن هنا.
İki kız öğrenci sınav için fakültede kaldılar.	الطّالِبَتانِ بَقِيَتا في الكلية للامْتِحان.
Üniversite kimliğini odada unuttum.	نَسِيتُ البِطاقَةَ الجامِعِيَّةَ في الغُرْفَةِ.
Hayatındaki olumsuzlukları unut!	اِنْسَ السَّلْبِيّاتِ في حَياتكَ!
O, evde kalsın!	هي لِتَبْقَ في البيتِ.
Büyük bir apartman yapıyoruz.	نحن نَبْني عِمارَةً كبيرةً.
Evin duvarına yaklaşıyorsunuz.	أنتم تَدْنونَ من سورِ البيت.

Öğrenme Çıktısı



3 Nâkıs fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen nâkıs fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/نسِيَ)

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Kısas Sûresi" 77. ayet-i kerimesinde geçen "لا تَنْسَ نَصيبَكَ من الدّنيا" cümlesini nâkıs fiillere ilişkin öğrendiğiniz bilgilerle ilişkilendiriniz ve fiilin nasıl bir yapıda olduğunu belirtiniz.

Anlat/ Paylaş

Birkaç nâkıs fiil seçip onları emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

أخَذَ ..... إلى ....

Birini, bir şeyi bir yere götürmek



أبي! يَجِبُ أنْ تَأْخُذَني إلى المَدْرَسَة.

Baba beni okula götürmelisin!



أخَذْتُ صَديقي إلى المَطار.

Arkadaşımı havaalanına götürdüm.



– هَلْ يُمْكِنُ أنْ تَأْخُذَني إلى السّوق؟
– نَعَم، يُمكِنُ أنْ آخُذَكِ إلى السّوق.

- Beni çarşıya götürmen mümkün mü?
-Evet, seni çarşıya götürmem mümkün.



–هَلْ أخَذْتَ الأطْفالَ إلى السّينما؟
–نَعَمْ، أَخَذْتُهُمْ إلى السّينما.

-Çocukları sinemaya götürdün mü?
-Evet, onları sinemaya götürdüm.

دعا... إلى...

Birini bir yere veya bir şeye davet etmek





-هَلْ دَعَوْتِ صَديقتك إلى بيتكِ؟

-نَعَمْ، دَعَوْتُها إلى بَيْتي.

-Arkadaşını evine davet ettin mi?
-Evet, onu evime davet ettim.

-هَلْ تَدْعُو الجِيرانَ إلى حَفْلَةِ العُرْس؟

– نَعَمْ أدْعوهُمْ إلى حَفْلَةِ العُرْس.

-Komşuları düğüne davet ediyor musun?
-Evet, onları düğüne davet ediyorum.



يَجِبُ أن نَدْعُوَ جَدِّي و جَدَّتي إلى العَشاء يا أحمد.

Ahmet, büyük annem ile büyük babamı akşam yemeğine davet etmemiz gerekiyor.

شَكَرَ... على ...

Bir şeyden dolayı veya bir şey için birine teşekkür etmek





يَجِبُ أنْ نَشْكُرَ اللهَ على نِعَمِهِ.

Nimetlerinden dolayı Allah'a şükretmemiz lazım.

يَشْكُرُ المَرِيضُ محمداً على مُساعَدَتِهِ.

Hasta yardımından dolayı Muhammed'e teşekkür ediyor.



نَشْكُرُ الإمامَ على حُسْنِ ضِيافَتِه.

Konukseverliğinden dolayı imama teşekkür ederiz.

Öğrenme Çıktısı



4 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinizde yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Hac Sûresi" 67. ayet-i kerimesinde geçen "أُدْعُ إلى رَبِّكَ" cümlesini nâkıs fiillere ilişkin öğrendiğiniz bilgilerle ilişkilendiriniz ve fiilin nasıl bir yapıda olduğunu belirtiniz.

Anlat/Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْرِيفَ الفعل الناقص.
الفعل الناقص هو فعلٌ حرفه الأخير حرف عِلّة. مثل دعا–مَضَى–رَمى
هُوَ قسمان: الناقص الواوي (مثل دَعا) ؛ و الناقص اليائي (مثل رمى)

الفعل الناقص

دعا ← : الناقص الواوي

رمى ← الناقص اليائي

Selâmün aleyküm. Bugün nâkıs fiillerin çekimlerini öğrendik. Nâkıs fiil, son harfi illetli olan fiildir. De'â, madâ, remâ gibi. İki bölümdür:

Nâkıs-i vâvî (de'â gibi)

Nâkıs-i yâ'i (remâ gibi).

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هنا أمثلة الماضي والمضارع والأمر للفعل الناقص.

Emir	Muzâri	Mâzî
أُدْعُ	يَدْعو	دَعا
اِرْمِ	يَرْمِي	رَمى
اِرْضَ	يَرْضى	رَضِيَ

Tahtaya bakınız. Burada nâkıs fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma

قراءة





كَرَمُ الضِّيافَة

إسْماعيل طالِب مُجْتَهِد يَدْرُسُ في كُلِّيَّة الإلهيّات بِجامِعَة مَرمَرة و يَعيشُ في مَدينَة إسطنبول مع أَهله. في يوم الأحَد الماضي ذَهَبَ إلى مَسْجِد السُّلطان أحمد لِيُصلِّي صَلاة الظُّهر فيه. و بعدَ الصَّلاة تَقابَلَ إسماعيل في المَسْجِد مَع طالِبٍ مِصْرِيٍّ اسْمُهُ مُحَمَّد يَدْرُسُ في كُلِّيَّة الحُقوق بِجامِعَة القاهِرة.

بعدَ التَّعارُف دعاه إسماعيل إلى بَيْتِه و قال له: "يا مُحمّد بَيْتي قَريب مِن هنا. هل تَأْتِي مَعي إلى بَيْتي؟ الغَداء جاهِز، نأْكُلُ مَعاً". فَقبِلَ مُحَمَّد الدَّعْوَة فذَهَبا مَعاً إلى بَيْته في حَيِّ الفاتِح. و هُنَاك أَكَلا الغَداءَ وشَرِبا الشّاي. و حَكَى كُلٌّ منهُما لِلْآخَر حَياتَه.

قَضَى محمد في بيتِ إسماعيل ساعتَيْنِ. لَمْ يَعْرِفا كيفَ مَضَى الوَقتُ. و أخيرًا أَخَذَهُ إسماعيل إلى فُنْدُقِهِ في حَيِّ السُّلطان أَحمد. سَعِدَ محمد بالتَّعارُف مَع إسماعيل و شَكَرَه على كَرَمِ ضِيافَتِه و دَعَاه إلى القاهِرة.

Konukseverlik

İsmail, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde okuyan ve ailesiyle birlikte İstanbul'da yaşayan çalışkan bir öğrencidir. Geçen Pazar günü öğle namazını kılmak için Sultan Ahmet camiine gitti. İsmail namazdan sonra camide Kahire Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenim gören Muhammet isimli Mısırlı bir öğrenci ile karşılaştı.

Tanışmadan sonra İsmail onu evine davet ederek "Muhammet, evim buraya yakın, benimle evime gelir misin? Öğle yemeği hazır, birlikte yemek yeriz" dedi. Muhammet daveti kabul etti. Bunun üzerine birlikte onun Fatih semtindeki evine gittiler. Orada öğle yemeyi yediler ve çay içtiler. Her biri diğerine hayatını anlattı.

Muhammet İsmail'in evinde iki saat geçirdi. Zamanın nasıl geçtiğini anlamadılar. Sonunda İsmail onu Sultanahmet'teki oteline götürdü. Muhammet, İsmail ile tanıştığına mutlu oldu ve ona konukseverliğinden dolayı teşekkür edip onu Kahire'ye davet etti.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimiyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	مشى/2
هُمْ	هُما	هُوَ مَشى	Gâib
هُنَّ	هُما	هِيَ	Gâibe
أَنْتُمْ	أَنْتُما	أَنْتَ مَشَيْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ	أَنْتُما	أَنْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ		أَنا مَشَيْتُ	Mutekellim

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen nâkıs fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الفَتاتانِ .... (نَسِيَ) ساعةَ المَوْعِد.
2. .... (مَضَى) الأيّامُ بِسُرْعَة.
3. أصْدقاؤنا .... (قضى) عُطْلة جميلة هُنا.
4. الجنودُ............. (دنا) من الحُدود.
5. .... (شكا) الطالبان إلى المُدير مِن صَدِيقِهما.

3- Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. غزا (هم) ....
2. عَفا (أنتما) ....
3. شكا (أنتَ) ....
4. دَعا (هي) ....
5. نَما (أنتم) ....

4- Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 2. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. رَمَى (هن) ....
2. مَضَى (أنتِ) ....
3. بَكى (أنا) ....
4. شَفى (هو) ....
5. عَنَى (هم) ....

5- Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 4. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzârî formlarını yazınız.

1. بَقِيَ (نحن) ....
2. نَسِيَ (أنتم) ....
3. شَقِيَ (أنتَ) ....
4. خَشِيَ (هو) ....
5. رَضِيَ (أنتِ) ....

6- Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz (Hangi kalıptan oldukları fiillerin yanında belirtilmiştir.)

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
				رَمَى - 2
				عَفا - 1
				شَفَى - 2
				رَضِيَ - 4
				دَعا - 1

7- Aşağıdaki cümlelerin öznelerini 1. tekil şahsa çevirerek cümleleri örneklerdeki gibi yeniden kurunuz ve kurduğunuz cümlenin anlamını yazınız. Örnek:

– أَخَذَ الوالِدُ وَلَدَهُ إلى المَدْرسة. – أَخَذْتُ وَلَدي إلى المَدْرَسة. (Oğlumu okula götürdüm.)

– تَأْخُذُ المَرْأَةُ والِدَتَها إلى المُسْتَشْفى. – آخُذُ والِدَتي إلى المُسْتَشْفى. (Annemi hastaneye götürüyorum.)

1. أَخَذَتْ فاطِمَةُ كُتُبَها إلى المَكْتَبَةِ.
2. أَخَذَ المُعَلِّمونَ تَلاميذَهُمْ إلى حَديقَةِ الحَيَوان.
3. يَأْخُذُ الطّلابُ المُديرَ إلى الصَّفِّ.
4. أَخَذْنا والِدَنا إلى غُرْفَتِهِ.
5. أَخَذَ مُحَمّدٌ صَديقَهُ إلى المَطار.

8- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri “دعا إلى” veya “شَكَرَ على” fiillerinin uygun formu ile doldurunuz.

1. الطُّلابُ .... أَساتِذَتَهُمْ ....حَفْلَةِ التَّخَرُّجِ.
2. ....رَسُولُ الله (ص) المُشْرِكِينَ ....الإسْلامِ.
3. أنا ....إمامَ المَسْجِدِ ....صَنيعَتِهِ.
4. المَريضُ ....المُمَرِّضاتِ............اهْتِمامِهِنَّ بِهِ.
5. ....الوزيرُ مُدَرَاءَ المَدارِسِ ....الاجْتِماعِ.
6. الرَّئِيسُ ....أَعْضاءَ المَجْلِسِ ....دَعْمِهِمْ في الانْتِخابِ.

9- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Topu bahçeye fırlattık.
2. Annesi işe gidince kız çocuk ağladı.
3. Dedemi evime öğlen yemeğine davet ettim.
4. Selim, bana arkadaşlarını şikayet etme!
5. Ankara'da iki gün geçirdiniz.

10- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لا تَمْشِ أمامَ هذا البناءِ القَديمِ يا عَلِي!
2. أَرْجو من الله المغفرة.
3. لا تَقْضِ العُطْلَةَ الصيفية في المدينة يا كَريم!
4. هَلْ نَسِيتَ أيّاماً قَضَيْناها معاً.
5. اِرْضَ عَنّا يا رَبّي.

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız قضى (geçirmek), بَقِيَ (kalmak), مشى (yürümek) gibi fiillerle cümle kurabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 5

Diyaloglarla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, nâkıs fiilleri cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Mu'tell fiillerin üçüncü grubunu oluşturan Nâkıs fiillerin di'li geçmiş, geniş ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Arapçada Nâkıs Fiiller

Mu'tell fiiller grubunun üçüncü ögesi *nâkıs* fiillerdir. Son harfi, yani lâmu'l-fi'l'i illetli olan fiillere nâkıs fiiller denir. Nâkıs fiiller bu illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır:

- İlletli olan son harf vâv ise bu fiile nâkıs-ı vâvî denir ve bu illetli harf mâzî formda elif-i memdûde (uzun elif) olarak görünür. Örnek: دَعا (davet etti, dua etti) / رَجا (rica etti) / نَما (gelişti) / دَنا (yaklaştı)
- İlletli olan son harf *ye* ise bu fiile *nâkıs-ı yâ'î* adı verilir ve bu illetli harf mâzî formda *elif-i maksûre* (kısa elif) olarak görünür. Örnek: رَوَى (rivayet etti) / نَوَى (niyet etti) / بَنَى (yaptı, bina etti) / مَشَى (yürüdü)

Dördüncü kalıptan olan nâkıs fiillerde illetli harf *ye*'dir ve mâzîde *ye* olarak karşımıza çıkarken, muzâride (kendisinden önceki harfin harekesi fetha olduğu için) *elif-i maksûre* olarak görünür. Örnek: رَضِيَ – يَرْضَى (razı olmak) / يَبْقَى – بَقِيَ (kalmak) / نَسِيَ – يَنْسَى (unutmak)

1. ve 2. kalıptan nâkıs fiillerin mâzî çekimlerinde 3. şahıs eril çoğul formunda iki sükûn yan yana geldiği için illetli harf düşer, sadece 3. çoğul eril şahıs zamiri *vâvu'l-cemâ'a* kalır :دَعَوْا ve مَشَوْا gibi.

Dördüncü kalıptan olan nâkıs fiilin mâzî çekiminde, 3. şahıs eril çoğul formu dışında bütün formlar tıpkı sâlim bir fiil gibi çekilir. 3. şahıs eril çoğul formunda ise illetli harf *ye* düşürülür, 'aynu'l-fiilin kesra olan harekesi, *vâvu'l-cemâ'a* dolayısıyla ses uyumu gereği dammeye dönüşür: رَضُوا gibi.

Birinci ve ikinci kalıptan nâkıs fiillerin muzâri çekimlerinde, muzâri fiile bitişen (انِ...)'deki *elif*, illetli harfin aslının ortaya çıkıp fetha ile harekelenmesini icap ettirirken (يَدْعُوانِ, يَمْشِيانِ); (ونَ...)'deki *vâvu'l-cemâ'a* ile (ينَ...)'deki *yâu'l-muhâtaba*'nın kendilerinden önceki illetli harfleri (iki sükûn yan yana gelemeyeceği için) düşürdükleri ve kendilerinden önceki harekeyi de kendi damme veya kesra'ya dönüştürdükleri görülür. (يَدْعُونَ, تَدْعِينَ, يَمْشُونَ, تَمْشِينَ)

3 Nâkıs fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Nâkıs Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Nâkıs-ı vâvî olan (دعا – davet etti, çağırdı) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır (أَنْتَ تَدْعُو), baştaki muzâraat harfi atılır (دْعُو), muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir ve aynu'l-fiil dammeli olduğu için bu elif damme ile harekelenir ve son işlem olarak da fiilin sonu cezm edilir. Kuralımız gereği sondaki illetli harf cezm alâmeti olarak düşürülür ve (أُدْعُ) biçimi elde edilir. Emr-i hâzır bulma kuralını, fiilin ikinci şahsa ait diğer muzâri formları üzerinde de uygulayacak olursak,

أَنْتُما تَدْعُوانِ ← أُدْعُوا

أَنْتُمْ تَدْعونَ ← أُدْعوا

أَنْتِ تَدْعينَ ← أُدْعي

أَنْتُما تَدْعُوانِ ← أُدْعُوا

أَنْتُنَّ تَدْعونَ ← أُدْعُونَ

şeklinde olduğu görülür.

4 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Görsellerle birlikte verilen Arapça cümlelerde bu yapılar tanıtılmış ve alıştırmalar yoluyla kullanma becerisi kazandırılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi "أَيْنَ المُتْحَفُ؟" sorusuna verilecek bir cevap olabilir?

A. هو قريبٌ من هنا.
B. هو ينامُ في البيت.
C. لماذا تَذْهَبُ إلى المتحف.
D. المتحفُ جميلٌ جداً.
E. هَلْ تَسْكُنُ معه؟

2 Aşağıdakilerden hangisi nâkıs fiilin tanımıdır?

A. Orta harfi illetli olan fiillerdir.
B. Son harfi illetli olan fiillerdir.
C. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
D. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.
E. İlk harfi illetli olan fiillerdir.

3 Aşağıdaki fiillerden hangisi nâkıstır?

A. نام
B. وصل
C. يَنَعَ
D. رَمى
E. قام

4 يَدْعُو ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Emr-i Gâib
B. Emr-i Hâzır
C. Nehy-i Gâib
D. Muzâri olumlu
E. Nehy-i Hâzır

5 Aşağıdaki nâkıs fiil çekimlerinden hangisi Emr-i Hâzır formundadır?

A. تَرْمِي
B. اِرْمِ
C. لا تَرْمِ
D. لِيَرْمِ
E. لا تَرْمِي

6 Aşağıdakilerden hangisi مَضَى fiilinin Nehy-i Gâib çekimidir?

A. يَمْضِين
B. لا يَمْضِي
C. لا يَمْضِ
D. لِيَمْضِ
E. لا تَمْضِي

7 "....هُناك ساعتَين." Cümlesinin "Orada iki saat geçirdik." anlamını ifade edebilmesi için boşluğa hangi fiil gelmelidir?

A. قَضَيْنا
B. نَقْضِي
C. قَضى
D. مَشَيْنا
E. نَمْشي

8 لا تَأْخُذْنِي إلى المطار.

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Beni havaalanına götürmüyorsun.
B. Beni havaalanına götürmüyor.
C. Beni havaalanına götürme!
D. Seni hava alanına götürmüyorum.
E. Seni havaalanında görmüyorum.

9 "Arkadaşıma (erkek) yardımı için teşekkür ettim." ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. شَكَرْتُ صَديقي على مُساعَدَتِي.
B. شَكَرْتُ صَديقي على مُساعَدَتِهِ.
C. شَكَرْتُ صَديقتي على مُساعَدَتِي.
D. شَكَرْتُ صَديقتي على مُساعَدَتِها.
E. شَكَرْتَ صَديقي على مُساعَدَتِي.

10 ... قضيا في البيتِ ساعتَين.

Yukarıdaki cümlenin başında boş bırakılan yere gelebilecek ayrık özne zamiri aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. هو
B. هما
C. أنتما
D. هي
E. هم

1. A — Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 5" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Nâkıs Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. D — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Nâkıs Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. D — Yanıtınız yanlış ise "Nâkıs Fiilin Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. B — Yanıtınız yanlış ise "Nâkıs Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. C — Yanıtınız yanlış ise "Nâkıs Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A — Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 5" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C — Yanıtınız yanlış ise "Nâkıs Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. B — Yanıtınız yanlış ise "Nâkıs Fiilin Mâzi Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

شَكَا fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ شَكَوْا	هُما شَكَوا	هُوَ شَكا	Gâib
هُنَّ شَكَوْنَ	هُما شَكَتا	هِيَ شَكَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ شَكَوْتُمْ	أَنْتُما شَكَوْتُما	أَنْتَ شَكَوْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ شَكَوْتُنَّ	أَنْتُما شَكَوْتُما	أَنْتِ شَكَوْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ شَكَوْنا		أَنا شَكَوْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَشْكونَ	هُما يَشْكُوانِ	هُوَ يَشْكو	Gâib
هُنَّ يشْكُونَ	هُما تَشْكُوانِ	هِيَ تَشْكو	Gâibe
أَنْتُمْ تَشْكونَ	أَنْتُما تَشْكُوانِ	أَنْتَ تَشْكو	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَشْكُونَ	أَنْتُما تَشْكُوانِ	أَنْتِ تَشْكِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَشْكو		أَنا أشْكو	Mutekellim

5 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen nâkıs fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/نسِيَ)

Emr-i Hâzır

أنتم اِنْسَوْا	أنتما اِنْسَيا	أنتَ اِنْسَ	Muhâtab
أنتُنَّ اِنْسَيْنَ	أنتما اِنْسَيا	أنت اِنْسَيْ	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَنْسَوْا	هما لِيَنْسَيا	هو لِيَنْسَ	Gâib
هُنَّ لِيَنْسَيْنَ	هما لِتَنْسَيا	هِي لِتَنْسَ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أَنْتُمْ لا تَنْسَوْا	أنتما لا تَنْسَيا	أنتَ لا تَنْسَ	Muhâtab
أنتنّ لا تَنْسَيْنَ	أنتما لا تَنْسَيا	أنتِ لا تَنْسَيْ	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَنسَوْا	هما لا يَنْسَيا	هو لا يَنْسَ	Gâib
هُنّ لا يَنْسَيْنَ	هما لا تَنْسَيا	هِي لا تَنْسَ	Gâibe

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	مشى /2
هُمْ مَشَوْا	هُما مَشَيا	هُوَ مَشى	Gâib
هُنَّ مَشَيْنَ	هُما مَشَتا	هِيَ مَشَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ مَشَيْتُمْ	أَنْتُما مَشَيْتُما	أَنْتَ مَشَيْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَشَيْتُنَّ	أَنْتُما مَشَيْتُما	أَنْتِ مَشَيْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ مَشَيْنا		أَنا مَشَيْتُ	Mutekellim

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen nâkıs fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الفَتاتانِ نَسِيَتا ساعَةَ المَوْعِدِ.
2. مَضَتْ الأيّامُ بِسُرْعَة.
3. أصْدقاءنا قَضَوْا عُطْلة جميلة هُنا.
4. الجنودُ دَنَوْا من الحُدود .
5. شَكا الطالبان إلى المُدير مِن صَدِيقِهما.

Alıştırma 3

Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. غَزا (هم) يَغْزُونَ
2. عَفا (أنتما) تَعْفُوانِ
3. شكا (أنتَ) تَشْكو
4. دَعا (هي) تَدْعو
5. نَما (أنتُم) تَنْمُونَ

Alıştırma 4

Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 2. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. رَمَى (هُنَّ) يَرْمِينَ
2. مَضَى (أنتِ) تَمْضِينَ
3. بَكى (أنا) أبْكي
4. شَفى (هو) يَشْفِي
5. عَنَى (هُم) يَعْنُونَ

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki nâkıs fiillerin tümü 4. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. بَقِيَ (نحن) نَبْقَى
2. نَسِيَ (أنتم) تَنْسَوْنَ
3. شَقِيَ (أنتَ) تَشْقَى
4. خَشِيَ (هو) يَخْشَى
5. رَضِيَ (أَنْتِ) تَرْضَيْنَ

Alıştırma 6

Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz.

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
لا يَرْمِ	لا تَرْمِ	لِيَرْمِ	اِرْمِ	رَمى – 2
لا تَرْمِ	لا تَرْمِي	لِتَرْمِ	اِرْمِي	
لا يَعْفُ	لا تَعْفُ	لِيَعْفُ	أُعْفُ	عَفا - 1
لا تَعْفُ	لا تَعْفِي	لِتَعْفُ	أُعْفِي	
لا يَشْفِ	لا تَشْفِ	لِيَشْفِ	اِشْفِ	شَفَى – 2
لا تَشْفِ	لا تَشْفِي	لِتَشْفِ	اِشْفِي	
لا يَرْضَ	لا تَرْضَ	لِيَرْضَ	اِرْضَ	رَضِي – 4
لا تَرْضَ	لا تَرْضَيْ	لِتَرْضَ	اِرْضَيْ	
لا يَدْعُ	لا تَدْعُ	لِيَدْعُ	أُدْعُ	دَعا – 1
لا تَدْعُ	لا تَدْعِي	لِتَدْعُ	أُدْعِي	

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerin öznelerini 1. tekil şahsa çevirerek cümleleri örneklerdeki gibi yeniden kurunuz ve kurduğunuz cümlenin anlamını yazınız. Örnek:

– أَخَذَ الوالِدُ وَلَدَهُ إلى المَدْرسة.

– أَخَذْتُ وَلَدي إلى المَدْرَسة. (Oğlumu okula götürdüm.)

– تَأْخُذُ المَرْأَةُ والِدَتَها إلى المُسْتَشْفى.

– آخُذُ والِدَتي إلى المُسْتَشْفى. (Annemi hastaneye götürüyorum.)

1. أَخَذَتْ فاطِمَةُ كُتُبَها إلى المَكْتَبَةِ.

أَخَذْتُ كُتُبي إلى المَكْتَبَة. (Kitaplarımı kütüphaneye götürdüm.)

2. أَخَذَ المُعَلِّمونَ تَلاميذَهُمْ إلى حَديقَةِ الحَيَوان.

أَخَذْتُ تَلاميذي إلى حَديقَةِ الحَيَوان. (Öğrencilerimi hayvanat bahçesine götürdüm.)

3. يَأْخُذُ الطّلابُ المُديرَ إلى الصَّفِّ.

آخُذُ المُديرَ إلى الصَّفِّ. (Müdürü sınıfa götürüyorum.)

4. أَخَذْنا والِدَنا إلى غُرْفَتِهِ.

أَخَذْتُ والِدي إلى غُرْفَتِهِ. (Babamı odasına götürdüm.)

5. أَخَذَ مُحَمّدٌ صَديقَهُ إلى المَطار.

أَخَذْتُ صَديقِي إلى المَطار. (Arkadaşımı havaalanına götürdüm.)

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri "دعا إلى" veya "شَكَرَ على" fiillerinin uygun formu ile doldurunuz.

1. الطُّلّابُ دَعَوْا أَساتِذَتَهُمْ إلى حَفْلَةِ التَّخَرُّجِ.

2. دَعا رسُولُ الله (ص) المُشْرِكِين إلى الإِسْلامِ.

3. أنا شَكَرْتُ إمامَ المَسْجِدِ عَلى صَنِيعَتِهِ.

4. المَريضُ شَكَرَ المُمَرِّضاتِ عَلَى اهْتِمامِهِنَّ بِهِ.

5. دَعا الوزيرُ مُدَرَاءَ المَدارِسِ إلى الاجْتِماعِ.

6. الرَّئِيسُ شَكَرَ أَعْضاءَ المَجْلِسِ عَلَى دَعْمِهِمْ في الانْتِخاب.

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Topu bahçeye fırlattık.

رَمَيْنا الكُرَةَ إلى الحديقة.

2- Annesi işe gidince kız çocuk ağladı.

بَكَتْ الطّفْلَة عندما ذَهَبَتْ أُمُّها إلى العَمَلِ.

3- Dedemi evime öğlen yemeğine davet ettim.

دَعَوْتُ جَدّي إلى بيتي لِلْغَداءِ.

4- Selim, bana arkadaşlarını şikayet etme!

لا تَشْكُ لي مِن أَصْدِقاءِكَ يا سَليم!

5- Ankara'da iki gün geçirdiniz.

قَضَيْتُم في أنقرة يَوْمَين.

Alıştırma 10

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- لا تَمْشِ أمامَ هذا البناء القَديم يا عَلي!

Ali, bu eski binanın önünde yürüme!

2- أَرْجُو من الله المغفِرة.

Allah'tan merhamet diliyorum.

3- لا تَقْضِ العُطْلَةَ الصَّيْفيَّة في المَدينَة يا كَريم!

Kerim, yaz tatilini şehirde geçirme!

4- هَلْ نَسيْتَ أيّامًا قَضَيْناها معاً.

Birlikte geçirdiğimiz günleri unuttun mu?

5- اِرْضَ عَنّا يا رَبّي.

Ey Allahım, bizden razı ol.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أتى – يَأْتي (*etâ– ye'tî*) **gelmek**

اِجْتِماع (*ictimâ'*) **toplantı**

أَعْضاء (*a'dâ'*) **üyeler, azalar** (t.) عُضْو(*'uduv*)

اِنْتِخاب (*intihâb*) **seçim**

أهْرامات (*ehrâmât*) **Mısır'daki piramitler**

بَقِيَ – يَبْقَى (*bakiye– yebkâ*) **kalmak**

بَكَى – يَبْكي (*bekâ– yebkî*) **ağlamak**

بَنَى – يَبْنِي (*benâ– yebnî*) **bina etmek, yapmak**

تَخَرُّج (*teharruc*) **mezuniyet**

تَفَضَّلْ (*tefaddal*) **buyur!(emir)**

تَقابَلَ (*tekâbele*) **karşılaştı**

جائِزَة (*câize*) **ödül**

جُنود (*cunûd*) **askerler** (t.) جُنْدِيّ (*cundî*)

حَكَى – يَحْكي (*hakâ-yahkî*) **anlatmak, hikâye etmek**

حيّ (*hayy*) **mahalle**

خَشِيَ – يَخْشَى (*haşiye– yahşâ*) **korkmak**

خَمْسين(*hamsîn*) **elli**

دَعا – يدْعو (*de'â-yed'û*) **çağırmak, davet etmek; dua etmek**

دَعْم (*da'm*) **destek**

دَنا – يدْنو (*denâ-yednû*) **yaklaşmak** (مِن **: birine)**

رَأى – يَرَى (*ra'â-yerâ*) **görmek**

رَجا – يَرْجو (*recâ-yercû*) **ummak; rica etmek**

رَضِيَ – يَرْضَى (*radiye-yerdâ*) **razı olmak** (عَن **: birinden)**

رَمى – يَرْمي (*remâ-yermî*) **atmak, fırlatmak**

سائِح (*sâih*) **turist**

سَعَى – يَسْعَى (*se'â– yes'â*) **çabalamak**

شَفى – يَشْفي (*şefâ– yeşfî*) **iyileşmek**

شَقِيَ – يَشْقَى (*şakiye– yeşkâ*) **mutsuz olmak**

شَكا – يَشْكو (*şekâ– yeşkû*) **şikayet etmek**

صَنيعَة (*sanî'a*) **iyilik**

عِشْرين (*'ışrîne*) **yirmi**

عفا – يَعفوُ (*'afâ– ya'fû*) **affetmek** (عَن **: birini)**

عنى – يَعني (*'anâ– yanî'*) **ilgilendirmek**

غَزا – يَغْزو (*gazâ– yagzû*) **savaşmak, gaza yapmak**

قُبَّعَة (*kubba'a*) **şapka**

قَبِلَ – يَقْبَلُ (*kabile– yakbelu*) **kabul etmek**

قَضَى – يَقْضِي (*kâda– yakdî*) **zaman geçirmek**

مُتْحَف (*muthaf*) **müze**

مُجْرِم (*mucrim*) **mücrim, suçlu, günahkar**

مَحْظوظ (*mahzûz*) **şanslı**

مُدَرَاء (*muderâ*) **müdürler** (t.) مُدِير (*mudîr*)

مَشَى – يَمْشي (*meşâ– yemşî*) **yürümek**

مَضَى – يَمْضِي (*madâ– yamdî*) **geçmek**

مطار (*matâr*) **havaalanı**

مَوْعِد (*mav'ıd*) **randevu**

نَما – يَنْمو (*nemâ– yenmû*) **büyümek**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

أخذَ....إلى..... (*ahaza....ilâ...*) **birini veya bir şeyi bir yere götürmek**

أَنْتَ مَحْظوظ جدّا (*ente mahzûz cidden*) **sen çok şanslısın**

بِسُرْعَة (*bisur'a*) **hızla**

حُسن الضيافة (*husnu'd-dıyâfe*) **konukseverlik**

حَفْلَةُ التَّخَرُّج (*hafletu't-teharruc*) **mezuniyet töreni**

حَفْلَةُ العُرْس (*hafletu'l-'urs*) **düğün**

دَعا....إلى..... (*da'â ilâ*) **birini bir yere veya bir şeye davet etmek**

شَكَرَ....عَلى.... (*şekere 'alâ*) **birine bir şey için veya birşeyden dolayı teşekkür etmek**

عَفْوًا (*afvan*) **rica ederim; özür dilerim**

كرمُ الضيافة (*keremu'd-dıyâfe*) **konukseverlik**

المُتْحَفُ الأَثَرِي (*el-muthafu'l-eserî*) **Arkeoloji Müzesi**



Bölüm 6

Kâne ve Grubu

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 6

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

2 Kâne ve Grubu

2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

3 Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu

3 Kâne ve grubundan olan ve “değildir” anlamına gelen leyse’yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

4 Geniş ve Şimdiki Zamanın Hikâyesi

4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Kâne ve Grubu كان و أخواتها



GİRİŞ

مُقَدّمة

Bu bölümde, Arapçada en sık kullanılan fiillerden biri olan كَانَ ve grubu hakkında bilgi verilecek, bu grubun cümle üzerinde yaptığı etkilere değinilecektir.

Arapçada كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilen bu grupta yer alan fiiller, isim cümlesinin başında "imek fiil" olarak kullanılırlar. İmek fiil olarak kullanıldıklarında, yani isim cümlesinin başına geldiklerinde, isim cümlesinin mubtedâsını kendilerine isim olarak alıp irâbını merfû olarak korurlarken, isim cümlesinin haberini ise kendilerine haber yapıp irâbını mansûba çevirirler. Bu gruptan bir fiil olan لَيْسَ, "değildir" ve "yoktur" anlamlarına gelir, başında kullanıldığı isim cümlesinin anlamını olumsuza çevirir.

Bölüm içinde كَانَ'nin ve grubundan bazı fiillerin kullanımına yönelik verilen dilbilgisi örneklerinin yanı sıra bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

Yine كَانَ bağlamında, geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi anlatılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 6

العربية في حياتنا اليوميّة ٦





Peygamberimiz Hz. Muhammet (S.A.V.)

Öğretmen: Günaydın çocuklar.

Sınıf: Günaydın öğretmenim.

Öğretmen: Bugünkü dersimizin konusu Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.). Peygamberimiz hakkında ne biliyorsunuz? Gününü nasıl geçirirdi, yemeğini nasıl yerdi, çocuklara karşı tutumu nasıldı?

نَبِيُّنا محمد صَلّى الله عليه و سلّم

المعلم: صباح الخير يا أولاد.

الصفّ: صباح النور يا أستاذ.

المعلم: مَوْضوع دَرْسِنا اليوم نَبِيُّنا محمد صلَّى اللّٰهُ عليه وسلَّم. ماذا تَعْرِفون عَن نَبِيِّنا (ص)؟ كَيْف كان يَقْضي يَوْمَه، و كَيْف كان يأكُلُ طعامَه، و كَيف كان مَوْقِفُه تجاه الأطفال؟

Ahmet: Hz. Peygamber her işte Müslümanlara iyi örnekti. Alçakgönüllüydü, hasta ziyaretinde bulunur, onun için dua ederdi; yetime, güçsüze ve fakire yardım eli uzatırdı.

Leyla: Rasûlullah (S.A.V.) çocukları çok severdi, erkek çocuklar ile kız çocukları arasında ayrım yapılmasına karşı çıkardı.

Hişâm: Rasûlullah (S.A.V.) uykudan erken kalkar, sabah namazı için mescide gider, insanlara namaz kıldırır, sonra bir müddet ashâbı ile oturup sohbet ederdi.

Öğretmen: Aferin çocuklar. Peki söyleyin bana, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in giyimi nasıldı?

Ahmet: Giyimi her zaman temizdi, ipek dışında her tür kumaşı giyerdi.

Öğretmen: Cevabın doğru Ahmet. Yemek konusunda Hz. Peygamber (S.A.V.) hakkında ne biliyorsunuz?

Leyla: Rasûlullah sağlığa yararlı yemek yerdi. Yemek için oturduğunda "Bismillah" derdi. Sağ eliyle yemek yerdi. Yemekte sol elini kullanmazdı.

Ahmet: Hz. Peygamber (S.A.V.) bir yemeği asla kötülemezdi (ayıplamazdı).

Hişâm: Rasûlullah, acıkmadan sofraya oturmazdı. Az yiyen biriydi, karnını yemekle doldurmadan sofradan kalkardı.

Öğretmen: Aferin sizlere çocuklar. Allah sizi hayırla ödüllendirsin.

أحمد: كان النّبيُّ (ص) قُدْوَةً حَسَنَةً لِلْمُسْلِمِينَ في كُلِّ شيءٍ. كان مُتَواضِعًا، يَزُورُ المَرِيضَ و يَدْعُو لَهُ، و يَمُدُّ يَدَ العَوْنِ لليَتيمِ و الضعيفِ و المِسْكين.

ليلى: كان رسولُ اللهِ (ص) يُحِبُّ الأطفالَ كثيراً، و كان يُعارِضُ التَّمْييزَ بَيْنَ الفِتْيان والْفَتَيات.

هِشام: كان رسولُ اللهِ (ص) يَقومُ مِن النَّوم مُبَكِّراً و يذْهَبُ إلى المسجِد لِصلاةِ الفَجر و يُصَلِّي بالنَّاسِ، ثُمَّ يَجْلِسُ مُدَّةً مَعَ أَصْحابه للحَديث مَعَهم.

المعلم: أَحْسَنْتُمْ يا أولاد. طيِّب، قُولُوا لِي كيف كان لِباسُ نَبِيِّنا محمد (ص)؟

أحمد: كانَ لِباسُهُ نَظِيفاً دائِماً، كان يَلْبَسُ من كُلِّ أَنْواعِ القماشِ غَيْرَ الحَرير.

المعلم: جوابُك صَحيح يا أحمد. ماذا تَعْرِفونَ عَن النبي (ص) في مَوْضوع الأَكْل؟

ليلى: كان رسولُ الله يأكُلُ طعاماً مُفيداً لِلصِّحَّة. كان يقول "بسم الله" حِينَ جَلَسَ للطَّعام. كان يَأْكُلُ بِيَدِهِ اليُمْنَى. ما كان يَسْتَخْدِمُ يَدَهُ الْيُسْرى في الأَكْل.

أحمد: كان النبيُّ (ص) لا يَعيبُ طعاماً قطُّ.

هِشام: ما كان رسولُ الله يَجْلِسُ إلى المائدة قبْلَ الشُّعور بالجوع. كان قليلَ الأَكْلِ، و يَقومُ مِن الطَّعام دُونَ أَنْ يَمْلأَ بَطْنَهُ بالطّعام.

المعلّم: بارك الله فيكم يا أولاد. جزاكُم الله خيراً.



dikkat

Beğenilen ve takdir edilen bir davranış karşısında söylenilen "جزاكُم الله خيراً", "بارك الله فيكم" ifadelerini "Aferin" ve "Allah sizi hayırla ödüllendirsin" biçiminde Türkçeye çevirmek mümkündür.



Öğrenme Çıktısı

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Kâne ve grubu konusunu internetten araştırınız ve bu gruba giren fiilleri bulunuz.	*Kâne*'nin Kurân-ı Kerim'de nasıl geçtiğini araştırınız.	Verilen diyaloğu Hz. Muhammet'in hayatını anlatan bir metne çeviriniz ve bu metni ezberleyiniz.

DİLBİLGİSİ: KÂNE VE GRUBU

القواعِد: كان و أخواتُها

Arapçada bu gruba كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilir. Bu grubun özelliği isim cümlesinin başında kullanılması; isim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber yapmasıdır. Burada bilinmesi gereken en önemli husus, *kâne* ve grubunun isminin dâima *merfû*, haberinin ise dâima *mansûb* olduğudur. Bir başka ifadeyle, isim cümlesinin mubtedası olan kelime, cümlenin başına *kâne* (veya bu gruptan bir fiil) geldiğinde, artık *kâne*'nin ismi olur ve merfû hâlde kalır (çünkü mubtedâ merfû idi, *kâne*'nin ismi de merfû olmak zorundadır). İsim cümlesinin merfû olan haberi, cümlenin başına *kâne*'nin gelmesinden sonra artık *kâne*'nin haberi olarak mansûb olmak zorundadır.

Bu gruptaki fiiller, morfolojik yönden diğer fiiller gibi çekimlenmesine rağmen, diğer fiillerden özne ve nesne alamayışlarıyla, özneleriyle anlamlı bir cümle oluşturamayışlarıyla ayrılırlar ve bu yüzden bu gruptaki fiiller "*nâkıs fiiller* – الأفعال الناقصة" diye de adlandırılırlar. Buradaki "*nâkıs* – eksik" nitelemesinin, bu gruptaki fiillerin normal fiillere göre yukarıda belirtilen hususlar bakımından eksikliklerini ifade etmek için kullanılmış olduğunu belirtelim.

"İdi" anlamına gelen mâzi yapıdaki *kâne*'nin, "olur", "oluyor" anlamındaki muzâri yapısı *yekûnu* ve "ol" anlamına gelen emr-i hâzır formu "*kun*" da, bunların olumsuzları da, irâb bakımından aynı etkiye sahiptir.

Şimdi birkaç örnek cümle üzerinde bu etkiyi görelim:

الجوُّ جميلٌ. : Hava güzeldir. (الجوُّ : mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme; جميلٌ : haber merfû, ref alâmeti sondaki damme).

كان الجوُّ جميلاً. : Hava güzeldi. (كان : Mâzî fiil, 3. tekil, eril; *nâkıs* fiil grubundan olduğu için isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder; الجوُّ : كان'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme; جميلاً : كان'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha).

Görüldüğü üzere, isim cümlesinin başına geldikten sonra mubtedâya artık *kâne*'nin ismi anlamında (اسم كان) ; habere ise *kâne*'nin haberi anlamında (خبر كان) adı verilmektedir.

Fiil cümlesinde fiil ile fâil arasındaki uyum, *kâne* ve grubundaki fiillerle isimleri arasında da geçerlidir. Kısaca hatırlatmak gerekirse, fâil açık bir isim olarak geldiğinde, ister tekil, ister çoğul olsun fiil daima 3. tekil olmak zorunda idi. Fâilin cinsiyetine bağlı olarak ya üçüncü tekil eril, ya da üçüncü tekil dişil olarak

kullanılırdı. Şayet fâil açık bir isim olarak değil de bir zamir olarak kullanılırsa, fiil sayı ve cinsiyet bakımından o zamire uygun çekim yapısında kullanılırdı. Bu kuralların tümü *kâne* ve grubundaki fiillerle isimleri için de geçerlidir.

Örnek;



dikkat

Yanda yer alan isim cümlelerinde mubtedaların zaten merfû oldukları için başlarına *kâne* geldiğinde merfû olarak kalmaya devam ettiğini, haberlerin ise mansûba dönüştüğünü fark ediniz.

الطَّالِبةُ مَريضَةٌ.	(Kız öğrenci hastadır.)
كانتْ الطالبةُ مريضةً.	(Kız öğrenci hasta idi.)
الطُّلابُ مُجْتَهِدونَ.	(Öğrenciler çalışkandır.)
كان الطُّلابُ مُجْتَهِدينَ.	(Öğrenciler çalışkandı.)
الطَّالِباتُ مُجْتَهِداتٌ.	(Kız öğrenciler çalışkandır.)
كانت الطَّالِباتُ مُجْتَهِداتٍ.	(Kız öğrenciler çalışkandı.)

Mubtedası ayrık özne zamiri olan isim cümlesinin başına *kâne* geldiğinde, bu zamir artık *kâne*'nin ismi olacağından ayrık durumdan bitişik özne zamirine dönüşür. Örnekleri inceleyelim:

هُمْ مُسْلِمونَ.	(Onlar Müslümandır.)
(كان + هم) كانوا مُسْلِمِينَ.	(Onlar Müslümandı.)
أنتَ طالبٌ مجتهدٌ.	(Sen çalışkan bir öğrencisin.)
(كان + أنتَ) كُنْتَ طالباً مجتهداً.	(Sen çalışkan bir öğrenciydin.)
أنا مريضٌ.	(Ben hastayım.)
(كان + أنا) كُنْتُ مريضاً.	(Ben hastaydım.)
هو مريضٌ.	(O hasta.)
(كان + هو) كان مريضاً.	(O hastaydı.)
هي مريضةٌ.	(O hasta.)
(كان + هي) كانتْ مريضةً.	(O hastaydı.)
أنتم مُسْلِمونَ.	(Siz Müslümansınız.)
(كان + أنتم) كُنْتُم مُسْلِمِينَ.	(Siz Müslümandınız.)
هُنَّ مُسْلِماتٌ.	(Onlar Müslümandır.)
(كان + هُنَّ) كُنَّ مُسْلِماتٍ.	(Onlar Müslümandı.)

Mubtedası ayrık özne zamiri olan bu isim cümlelerini *kâne* ile birlikte kullanırken cümleye zamirle başlanmak istenirse, ayrık özne zamirini başta kullanmamızda da herhangi bir sakınca yoktur. Bu durumda başta kullanılan zamirler mubteda, *kâne* ile başlayan kısım ise haber olur:

هُمْ مُسْلِمونَ. ← هُمْ كانوا مُسْلِمِينَ.

أنتَ طالبٌ مجتهدٌ. ← أنتَ كُنْتَ طالباً مجتهداً.

أنا مريضٌ. ← أنا كُنْتُ مريضاً.

هو مريضٌ. ← هو كان مريضاً.

هي مريضةٌ. ← هي كانتْ مريضةً.

أنتم مُسْلِمونَ. ← أنتم كُنْتُم مُسْلِمِينَ.

هُنَّ مُسْلِماتٌ. ← هُنَّ كُنَّ مُسْلِماتٍ.

Son cümlenin irâbını yapacak olursak, bunu şöyle yaparız:

هُنَّ : Mubteda, mahallen merfû (çünkü zamirler mebnîdir).

كُنَّ : Mâzî fiil, üçüncü çoğul, dişil. Kendisiyle başlayan cümle mubtedânın haberidir, mahallen merfûdur. Ayrıca كان isim ve haber alır; ismini ref, haberini nasb eder. Bitişik özne zamiri olan *nûn-u nisve* كان'nin ismidir, zamir olduğu için mahallen merfûdur; مُسْلِماتٍ ise كان'nin haberidir, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki kesradır (çünkü düzenli dişil çoğullarda nasb alâmeti kesra'dır).

Şimdiye değin kullanılan örnek cümlelerde mubtedanın haberleri hep mufred idi. Aşağıda ise haberi şibih cümle olan isim cümlelerinin başına *kâne* getirilmesi durumu verilmektedir. Hatırlayacağınız üzere isim cümlesinde haberin "şibih" cümle olması durumunda, irâbı mahallen idi; yani "mahallen merfû" diyorduk ve ref alâmeti aramıyorduk. Şibih cümle türünden bir haber *kâne*'nin haberi olduğunda irâbı yine mahallendir, ama bu kez "mahallen mansûb"dur; çünkü *kâne*'nin haberi mansûb olmak zorundadır. Burada da nasb alâmeti aramayız.

Örnek:

محمدٌ في المسجدِ. (Muhammed camidedir.)

كان محمدٌ في المسجدِ. (Muhammed camideydi.)

İlk cümledeki "في المسجدِ", mubtedanın haberi olarak mahallen merfû idi; ancak ikinci cümledeki aynı "في المسجدِ" ise, كان'nin haberi olarak mahallen mansûbdur. O hâlde şunu söylememiz mümkündür: Haber şibih cümle olduğunda, başına *kâne* getirildiğinde herhangi bir değişime uğramaz. Bunu birkaç örnekle pekiştirelim:

السيارةُ أمامَ البيتِ. (Araba evin önündedir.)

كانتْ السيارةُ أمامَ البيتِ. (Araba evin önündeydi.)

الثلاجةُ في المطبخِ. (Buzdolabı mutfaktadır.)

كانتْ الثلاجةُ في المطبخِ. (Buzdolabı mutfaktaydı.)

الطلابُ في المكتَبةِ. (Öğrenciler kütüphanededir.)

كان الطلابُ في المكتَبةِ. (Öğrenciler kütüphanedeydi.)

الطَّالِباتُ في السَّكَنِ. (Kız öğrenciler yurttadır.)

كانتْ الطَّالِباتُ في السَّكَنِ. (Kız öğrenciler yurttaydı.)

المفتاحُ على الطَّاوِلةِ. (Anahtar masanın üstündedir.)

كان المفْتاحُ على الطَّاولةِ. (Anahtar masanın üstündeydi.)

Bildiğiniz gibi كان, yapı olarak ecvef bir fiildir; mâzî ve muzâri çekimini ecvef fiiller bölümünde gördünüz. كان'nin "olur", "oluyor" anlamındaki muzâri yapısı, "ol" anlamındaki emr-i hâzır formu, bunların olumsuzları da, irâb bakımından aynı etkiye sahiptir. Örnek:

يَكونُ الجوُّ حارّاً في الصّيفِ. (Yazın hava sıcak olur.)

لا يَكونُ الجَوُّ مُشْمِساً في الشِّتاء. (Kışın hava güneşli olmuyor/olmaz.)

كُنْ كَرِيماً. (Cömert ol.)

Nisâ Sûresi 97. ayette ise (لَمْ) ile kullanımı yer almaktadır:

﴿أَ لَمْ تَكُنْ أرْضُ الله واسِعَةً؟﴾ (Allah'ın yeryüzü geniş değil miydi?)

كان grubundan olan ve onun gibi isim ve haber alıp ismini ref, haberini nasb eden fiiller şunlardır:
ما اِنْفَكَّ, ما بَرِحَ, ما زالَ, ما دام, ظَلَّ, باتَ, أَضْحَى, أَمْسَى, لَيْسَ, صارَ, أَصْبَحَ

Bunlar içinde أَصْبَحَ (oldu), صارَ (oldu, hâle geldi) ve لَيْسَ (değildir) sıklıkla kullanılanlardır. أَصْبَحَ ve صارَ hem mâzî hem muzâri olarak kullanılabilirken, لَيْسَ sadece mâzî olarak kullanılır.

İsim cümlesini olumsuza çeviren bir fiil olarak كان kadar sıklıkla kullanılıyor olması dolayısıyla لَيْسَ üzerinde az sonra biraz daha ayrıntılı bir şekilde durulacağı için burada diğer iki fiilin kullanımına yönelik örnek vermekle yetinelim:

أَصْبَحَ الْوَقْتُ مُتَأَخِّراً. (Vakit geç oldu.)

أَصْبَحْتُ veya (صِرْتُ) طَبيباً ناجِحاً. (Başarılı bir doktor oldum.)

صارتْ الحياةُ صَعْبَةً. (Hayat zor hâle geldi, zorlaştı.)

كُنْتُ طفلاً صغيراً ، أَصْبَحْتُ رجلاً كبيراً. (Küçük bir çocuktum, büyük bir adam oldum.)

Öğrenme Çıktısı



2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

"كَانَ اللهُ رَحِيماً" cümlesini inceleyiniz ve *Kâne*'nin kullanım kuralını pekiştirmek için bu cümleyi tekrar ediniz ve ezberleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 135, "Meryem Sûresi " 28. ve "Nisâ Sûresi" 176. ayet-i kerîmelerinde *Kâne* bulunan kısımları tespit ediniz ve *Kâne*'nin işlevinin nasıl olduğunu kuralla ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

Kâne ile kurulmuş basit cümleler kullanarak arkadaşlarınıza geçmişte yaşadığınız bir olayı anlatmaya çalışınız.

LEYSE VE İSİM CÜMLESİNİN OLUMSUZU

ليس و الجملة الاسمية المنفية

Leyse de "*Kâne* ve grubu"ndandır. Sadece isim cümlesinin başına gelir ve cümleye "*değildir, yoktur*" anlamları katar. *Kâne* gibi mubtedâyı ref, haberi ise nasb yapar. *Leyse*, mâzî olarak çekilir; ancak muzâri ve emir kipi yoktur.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَيْسوا	هُما لَيْسا	هُوَ لَيْسَ	Gâib
هُنَّ لَسْنَ	هُما لَيْسَتا	هِيَ لَيْسَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ لَسْتُمْ	أَنْتُما لَسْتُما	أَنْتَ لَسْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَسْتُنَّ	أَنْتُما لَسْتُما	أَنْتِ لَسْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ لَسْنا		أنا لَسْتُ	Mutekellim

Şimdi *Leyse*'nin isim cümlelerinin başında kullanımını inceleyelim:

Hava ılıktır.	الجَوُّ مُعْتَدِلٌ.
Hava ılık değildir.	ليسَ الجَوُّ مُعْتَدِلاً.
Öğrenciler sınıftadır.	الطُّلّابُ فِي الصّفِّ.
Öğrenciler sınıfta değildir.	ليس الطُّلّابُ فِي الصّفِّ.
Bu sınavlar kolaydır.	هذه الاِمْتِحاناتُ سَهْلَةٌ.
Bu sınavlar kolay değildir.	لَيْسَتْ هذه الامْتِحاناتُ سَهْلَةً.
Ben çalışkan bir öğrenciyim.	أنا طالِبَةٌ مُجْتَهِدَةٌ.
Çalışkan bir öğrenci değilim.	لَسْتُ طالِبَةً مُجْتَهِدَةً.

Leyse, haberi şibih cümle olan isim cümlesinin başına gelebilir.Örneğin;

لَيْسَ القَلَمُ فِي حَقيبَتِي. Kalem çantamda değildir.	القَلَمُ فِي حَقيبَتِي. Kalem çantamdadır.
لَيْسَتْ الكُتُبُ فَوقَ الطَّاوِلَة. Kitaplar masamın üstünde değildir.	الكُتُبُ فَوْقَ الطَّاوِلَة. Kitaplar masanın üstündedir.
لَيْسَ فِي الصّفِّ طُلّابٌ. Sınıfta öğrenciler yoktur.	فِي الصّفِّ طُلّابٌ. Sınıfta öğrenciler vardır.
لَيْسَ على الشّجَرَةِ عُصْفورٌ. Ağacın üstünde bir serçe yoktur.	على الشّجَرَةِ عُصْفورٌ. Ağacın üstünde bir serçe vardır.
لَيْسَتْ أمامَ البيتِ سَيّارَةٌ. Evin önünde bir araba yoktur.	أمامَ البَيْتِ سَيّارَةٌ. Evin önünde bir araba vardır.



dikkat

Haberin mubtedanın önüne geçtiği örneklerde Leyse'nin "*yoktur*" anlamı verdiğine dikkat ediniz.

Şimdi *Leyse* ile kurulmuş bir cümlenin irâbını yapalım:

لَيْسَتْ السّيّارَةُ جَديدَةً. (Araba yeni değildir.)

لَيْسَتْ : *Kâne* ve grubundan

السّيّارَةُ : *Leyse*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

جَديدَةً : *Leyse*'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Leyse'nin kullanımını öğrendiniz. Artık selâmlaşma ifadelerindeki sorulara olumsuz yanıt verebilirsiniz.



Örneğin;

Dede: Merhaba Ahmet, Nasılsın?
Ahmet: Ben iyi değilim, dedeciğim.
Dede: Niçin iyi değilsin? Bir sorunun mu var?
Ahmet: İki gündür hastayım.
Dede: Geçmiş olsun oğlum.
Ahmet: Teşekkür ederim dedeciğim.

الجَدُّ: مَرْحَباً يا أحمد، كَيْفَ حالُكَ؟
أحمد: أنا لَسْتُ بِخَيْرٍ يا جَدِّي.
الجَدُّ: لِماذا لَسْتَ بِخَيْرٍ؟ هل عِنْدَكَ مُشْكِلَة؟
أحمد: أنا مَرِيضٌ مُنْذُ يَوْمَيْنِ.
لجَدُّ: سلامتك يا ابني.
أحمد: الله يسلّمك يا جَدِّي.

Öğrenme Çıktısı



3 Kâne ve grubundan olan ve "değildir" anlamına gelen leyse'yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen isim cümlelerini *Leyse* ile olumsuza çeviriniz.

الصالةُ مُنِيرَةٌ.

القاموسُ على الطّاوِلَةِ.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Nisa Sûresi" 94. ve "En'âm Sûresi" 70. ayet-i kerimelerindeki *Leyse*'nin kullanımını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize sorduğunuz "nasılsın" sorularını *Leyse* ile olumsuz olarak yanıtlayınız. Bu olumsuzluğun nedenini belirtiniz.

GENİŞ ZAMANIN HİKÂYESİ-ŞİMDİKİ ZAMANIN HİKÂYESİ

زمن الماضي المستمر

Haberi muzâri fiil olan bir isim cümlesinin başına كان getirildiğinde, cümlenin anlamı geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesine çevirilmiş olur. Şöyle söylemek de mümkündür: كان'nin haberini muzâri fiil olarak kullanırsak, geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesi kipini elde etmiş oluruz. Cümlenin geniş zamanın mı, yoksa şimdiki zamanın mı hikâyesi olduğu, kullanılan zaman zarfından anlaşılır. Zaman zarfı kullanılmamışsa, her iki zaman kipine çevrilmesi mümkündür. Örnek:

محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyor/gider.)

كان محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyordu/giderdi.)

Şimdi bu yapıyı *ketebe* fiili ile çekelim:

كان يَكتبُ	–	كانا يكْتُبانِ	–	كانوا يكْتُبونَ
كانتْ تَكْتُبُ	–	كانَتَا تَكْتُبانِ	–	كُنَّ يَكتُبْنَ
كُنْتَ تَكْتُبُ	–	كُنْتُما تَكْتُبانِ	–	كُنْتُمْ تَكْتُبونَ
كُنْتِ تَكْتُبِينَ	–	كُنْتُما تَكْتُبانِ	–	كُنْتُنَّ تَكْتُبْنَ
كُنْتُ أَكْتُبُ	–		–	كُنَّا نَكْتُبُ

Birkaç örnek cümle ile konuyu biraz daha pekiştirelim:

لَمَّا كُنْتُ في المدْرسةِ الابتدائيةِ كُنْتُ أَمْشِي من البيتِ إلى المدرسةِ كلَّ صَباحٍ.

(Ben ilkokuldayken her sabah evden okula yürürdüm.)

لَمَّا كُنْتُ طِفلاً صغيراً كُنْتُ أَلْعَبُ الكُرةَ في الحديقةِ.
(Ben küçük bir çocukken bahçede top oynardım.)

كُنْتُ أَمْشِي في هذه الساعةِ يومَ أَمْسِ.
(Dün bu saatte yürüyordum.)

كانتْ الأمُّ تطْبُخُ الطعامَ في المطبخِ.
(Anne mutfakta yemek pişiriyordu.)

كان الأطفالُ يبْكُونَ من الجُوعِ والأمُّ لم تَكُنْ تَعرِفُ ماذا تَفْعَلُ.
(Çocuklar açlıktan ağlıyorlardı, anne ne yapacağını bil(e)miyordu.)

Öğrenme Çıktısı



4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Aşağıda verilen isim cümlelerinin zamanını "geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi"ne çeviriniz.

الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ.

العائِلَةُ تَعيشُ في سعادَةٍ.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Mâ'ide Sûresi" 61. ve "En'âm Sûresi" 120. ayet-i kerimelerinde geniş zamanın hikâyesinin kullanımını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Geniş-şimdiki zamanın hikâyesini kullanarak bir hikâye anlatınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

Aşağıda yer alan ifadelerden sonra bir muzâri fiil gelir ve bu muzâri fiilin –nasb edatı *en*'den dolayı- mansûb olması gerekir.

-mek, -mak kolaydır	مِن السّهْلِ أنْ...
-mek, -mak zordur	مِنْ الصّعْبِ أنْ...
-mek, -mak muhtemeldir	مِنْ المُحْتَمَلِ أنْ...
-mek, -mak imkansızdır	من المُسْتَحِيلِ أنْ...
-mek, -mak mümkündür	من المُمْكِنِ أنْ...

Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyiniz:



مِن السّهْلِ أنْ أنْجَحَ في الامْتِحانِ.

Sınavda başarılı olmam kolaydır.

مِنْ الصّعْبِ أنْ تَحُلَّ المُشْكِلَةَ بِمُفْرَدِك.

Sorunu tek başına çözmen zordur.





مِنْ المُحْتَمَلِ أنْ يَنْزِلَ الثَّلْجُ غَدًا.

Yarın kar yağması muhtemeldir.

من المُسْتَحِيلِ أنْ تَسْبَحَ في هذه البُحَيْرَةِ.

Bu gölde yüzmen imkânsızdır.



مِنْ المُمْكِنِ أنْ تَعْمَلَ في المَصْنَعِ.

Fabrikada çalışman mümkündür.



Bu cümleleri *Leyse* ile olumsuz yapmak mümkündür. Aşağıdaki tabloyu kullanarak farklı cümleler türetebilirsiniz. Örneğin;

لَيْسَ مِنْ السَّهْلِ أنْ أنْجَحَ فِي الامْتِحانِ. (Sınavda başarılı olmam kolay değildir.)

لَيْسَ مِنْ الْمُحْتَمَلِ أنْ يَنْزِلَ الثَّلْجُ غَداً. (Yarın kar yağması muhtemel değildir.)

لَيْسَ مِن السّهْلِ	أَنْ	أنْجَحَ في الامْتِحانِ.
لَيْسَ مِنْ الصّعْبِ		تَفْتَحَ هذا الباب.
ليس مِنْ المُحْتَمَلِ		أزورَكَ غدًا
لَيْسَ من المُسْتَحِيلِ		أُشاهِدَ هذا الفيلم.
لَيْسَ من المُمْكِنِ		تَدْخُلَ في الغُرْفَةِ
		نَجْلِسَ هُنا.
		تَقْرَئِي هذه الرّسالة.
		تَأْكُلَ في المَطْعَمِ.

Öğrenme Çıktısı



5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

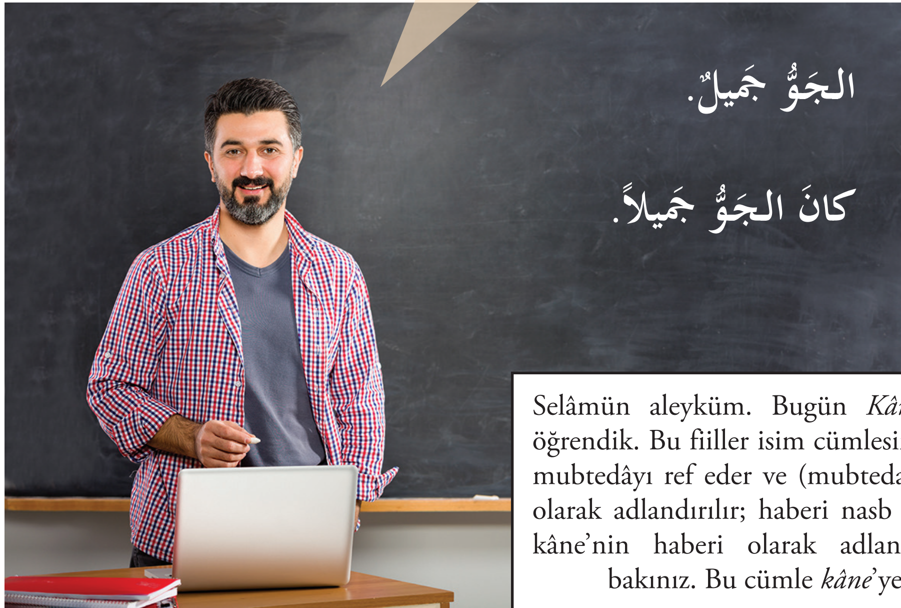
İlişkilendir/ Karşılaştır

Yapabildiğiniz ve yapamadığınız eylemlerin bir listesini çıkarınız. Bu listedeki eylemleri öğrendiğiniz ifadelerle ilişkilendirerek Arapçaya çevirmeye çalışınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا كان و أخواتها.
و هي أفعال تدخل على الجملة الاسمية فترفع المبتدأ و يُسَمّى اسمها وتنصب الخبر ويُسَمّى خبرها. أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هذه الجملة مِثال لِكانَ.



Selâmün aleyküm. Bugün *Kâne* ve grubunu öğrendik. Bu fiiller isim cümlesinin başına gelir; mubtedâyı ref eder ve (mubteda) *kâne*'nin ismi olarak adlandırılır; haberi nasb eder ve (haber) kâne'nin haberi olarak adlandırılır. Tahtaya bakınız. Bu cümle *kâne*'ye örnektir.

Hava güzeldir.

Hava güzeldi.

okuma

قراءة

الأرنَبُ المـَغْرور و السُّلَحْفاة



كان أرْنَبٌ يَعِيشُ في مَغارَةٍ قُرْبَ النّهْرِ. و كانَتْ تَعِيشُ جَنْبَ المَغارَةِ سُلَحْفاةٌ. و في يَوْمٍ من الأيامِ قال الأرنَبُ: يا صَديقتي السُّلَحْفاة ، ماذا نأْكُلُ اليَوْمَ؟

قالَتْ السُّلحْفاةُ: هُناكَ تَحْت شَجَرَةِ التّين جَزَرٌ كَثيرٌ، تَعالَ نَذْهَب بِسُرْعَةٍ و نَأْكُلُهُ.

قال الأرنب: لا أريدُ أنْ أذهبَ الآن، أريدُ أنْ أركُضَ و ألْعَبَ. اِذْهَبي أنتِ و سَأحْضُرُ بَعْدَ قَليلٍ، و سوف أصِلُ قَبْلَكِ بِسَبَبِ سُرْعَتِي.

قالت السلحفاة: أنا أذْهَبُ و سَوْفَ تَرى مَنْ يَسْبِقُ.

مَشَتْ السّلحفاةُ و مَشَتْ. و لَمْ تَقِفْ في الطَّريق. و لَمْ تَلْعَبْ. لَعِبَ الأرْنَبُ و لَعِبَ و لَعِبَ و مَضَى الوَقْتُ، أراد أنْ يَنامَ و فجْأةً طارَ النَّسْرُ عَليه و بَدَأ يَرْكُضُ و يَرْكُضُ. كانَتْ شَجَرَةُ التّينِ بَعيدَةً ، و رَأَى الأرْنَبُ السّلحْفاةَ تَقْرُبُ من الشّجَرَةِ و بَدَأ يُسْرِعُ و يُسْرِعُ. وَصَلَتْ السّلحفاةُ إلى شَجَرَةِ التّينِ و بَدَأتْ تَأْكُلُ الجزَرَ. أكَلَتْ السّلحْفاةُ و شَبِعَتْ. وَصَلَ الأرْنَبُ مُتَأخّراً و لَمْ يَجِدْ الجزَرَ.

ضَحِكَتْ السّلحْفاةُ و قالَتْ: أنتَ لَعِبْتَ و أنا سَبَقْتُ و أكَلْتُ.



Kibirli Tavşan ve Kaplumbağa

Nehrin yakınında bir mağarada bir tavşan yaşıyordu. Mağaranın yanında da bir kaplumbağa yaşıyordu. Günlerden bir gün tavşan: "Arkadaşım kaplumbağa bugün ne yiyoruz?" dedi.

Kaplumbağa: "Orada incir ağaçlarının altında bir sürü havuç var. Haydi hızlıca gidelim ve onları yiyelim" dedi.

Tavşan: "Şimdi gitmek istemiyorum. Koşmak ve oynamak istiyorum. Sen git ben biraz sonra gelirim (geleceğim). Hızım nedeniyle senden önce ulaşacağım" dedi.

Kaplumbağa da "ben gidiyorum kimin geçtiğini görürsün (göreceksin)" dedi.

Kaplumbağa yürüdü ve yürüdü. Yolda durmadı ve oynamadı. Tavşansa oynadı ve oynadı ve oynadı. Vakit geçti. Uyumak istedi. Ansızın üzerinde bir kartal uçtu, koşmaya ve koşmaya başladı. İncir ağacı uzaktı. Tavşan kaplumbağanın incir ağacına yaklaştığını gördü. Hızlanmaya ve hızlanmaya başladı. Kaplumbağa incir ağacına ulaştı ve havucu yemeye başladı. Kaplumbağa yedi ve doydu. Tavşan geç ulaştı ve havuç bulamadı.

Kaplumbağa güldü ve şöyle dedi: Sen oynadın, ben önce geldim ve yedim.

Bu parça *Kırâ'atî* adlı okuma kitabından alınmıştır. (*Kırâ'atî, li's-Saffi's-Sâlis el-İbtidâ'î*, Cumhûriyyetu'l-'Irak, Vizâretu't-terbiye, s. 123-124, 2016).

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümleleri *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. فَضْلُ اللهِ عَظِيمٌ.
2. الجَوّ مُعْتدِلٌ.
3. الكِتابُ مُفيدٌ.
4. الحَديقةُ جَميلَةٌ.
5. الطّاوِلَةُ قَديمَةٌ.

2- Aşağıdaki cümlelerin mubtedalarını ikil ve çoğula çevirip *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. الطّالِبُ مُسْلِمٌ.
2. الطّبيبَةُ ماهِرَةٌ.
3. العامِلُ نَشِيطٌ.
4. المـُمَرّضَةُ جَميلَةٌ.
5. المـُهَنْدِسُ ناجِحٌ.

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları *Kâne*'nin uygun formuyla doldurunuz.

1. المُضِيفَةُ ....(كان) في المــطارِ.
2. المـُدَرّسانِ ....(كان) في الكُلّيّة.
3. ....(كان) الطّالِباتُ ناجِحاتٍ.
4. .... (كانَ، أنْتَ) طالِباً مُجْتَهِداً.
5. الطَّبيبَتانِ ....(كان) تُرْكِيّتَيْنِ.

4- Aşağıdaki cümlelerin irâbını yapınız.

1. كانَ الطّريقُ بَعِيداً.
2. كانَتْ الشّمْسُ في السّماءِ.
3. كانَ الوَلَدانِ مَحْبوبَيْنِ.
4. كانَتْ الأمّهاتُ مُشْفِقاتٍ.

5- Aşağıdaki isim cümlelerini "*Leyse*" kullanarak olumsuza çeviriniz.

1. الجَوُّ مُمْطِرٌ.
2. هذه السّيّارَةُ سَريعَةٌ.
3. الطالبتانِ في المَكْتَبَةِ.
4. الطّلّابُ ناجِحونَ.
5. الطّبيبانِ ناجِحانِ.

6- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki Türkçe anlama uygun olarak doldurunuz.

1. .... أنْ أَفْتَحَ البابَ. (Kapıyı açmam mümkündür.)
2. .... أنْ أَكْتُبَ الدّرْسَ. (Dersi yazmam zordur.)
3. .... أنْ أذْهَبَ إلى القَرْيَةِ غَداً. (Yarın köye gitmem muhtemeldir.)
4. .... أنْ تَفْعَلَ ذلك. (Bunu yapman imkânsızdır.)
5. .... أنْ نَجِدَ جَوابَ السّؤال. (Sorunun cevabını bulmamız kolaydır.)

7- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları örnekteki gibi doldurunuz.
Örnek:

– هل أنتِ طبيبَةٌ؟ – لا، أنا لستُ طبيبةً. أنا مُمَرِّضَةٌ.

1. هل أنتَ طالبٌ؟ – لا، .... أنا مُعِيدٌ.
2. هل أنْتُم مُهَنْدِسون؟ – لا، .... نَحْنُ مُعَلِّمون.
3. هل أنْتُنَّ مُعِيداتٌ؟ – لا، .... نَحْنُ طالِباتٌ.
4. هل هُمْ من العراق؟ – لا، هُمْ .... هُمْ من اليَمَن.
5. هل هي جاهِزَة للخُروج؟ – لا، هي .... هي مَشْغولةٌ بالضُّيوف.

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(قَديمةً ، جَداً ، سَهْلَةً ، غنِيًّا ، ضَيِّقاً ، كبيرة)

1. كان عليٌّ فقيراً، صار اليومَ ....
2. كانتْ أُسْرَتُنا صغيرةً، صارتْ اليومَ ....
3. كان حُسَيْنٌ أباً ، أصبح اليومَ ....
4. كان الشارعُ .... ، أصبح اليومَ واسِعاً.
5. كانت سيَّاراتُنا .... ، أصْبَحَتْ اليومَ حديثةً.
6. كانت الحياةُ صَعْبَةً ، أصْبَحَتْ اليومَ ....

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 6

Diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, *Kâne* ve grubunu cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

Kâne ve Grubu

Arapçada bu gruba كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilir. Bu gruptaki fiillere “nâkıs -eksik- fiiller” adı da verilir. Bunun sebebi, diğer fiiller gibi özneleriyle birlikte tam ve anlamlı bir cümle oluşturmakta yetersiz kalmaları ve özne ve nesne alamayışlarıdır. İsim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber olarak alırlar. İsimleri daima merfû, haberleri ise daima mansûbdur.

“İdi” anlamına gelen mâzi yapıdaki *kâne*’nin, “olur”, “oluyor” anlamındaki muzâri yapısı *yekûnu* ve “ol” anlamına gelen emr-i hâzır formu “*kun*” da, bunların olumsuzları da, irap bakımından aynı etkiye sahiptir.

Örneğin;

العِلْمُ نافِعٌ. → (İlim faydalıdır.)

كانَ العِلْمُ نافِعاً. → (İlim faydalıydı.)

3 Kâne ve grubundan olan ve “değildir” anlamına gelen leyse’yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu

Leyse de “*Kâne* ve grubu”ndandır. Sadece isim cümlesinin başına gelir ve cümleye *değildir, yoktur* anlamları katar. *Kâne* gibi mubtedâyı ref, haberi ise nasb yapar. *Leyse*, mâzî olarak çekilebilir; ancak muzâri ve emir kipi yoktur.

لَيس الطّالبُ ناجِحاً. (Öğrenci başarılı değildir.)

4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

Geniş ve Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Haberi muzâri fiil olan bir isim cümlesinin başına كان getirildiğinde, cümlenin anlamı geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesine çevrilmiş olur. كان'nin haberini muzâri fiil olarak kullanırsak, geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesi kipini elde etmiş oluruz. Cümlenin geniş zamanın mı, yoksa şimdiki zamanın mı hikâyesi olduğu, kullanılan zaman zarfından anlaşılır. Zaman zarfı kullanılmamışsa, her iki zaman kipine çevrilmesi mümkündür.

Örnek:

محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyor/gider.)

كان محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyordu/giderdi.)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Aşağıda yer alan ifadelerden sonra muzâri fiil gelir ve bu muzâri fiillerin mansûb olması gerekir.

-mek, -mak kolaydır	مِنَ السّهْلِ أنْ
-mek, -mak zordur	مِنَ الصّعْبِ أنْ
-mek, -mak muhtemeldir	مِنَ المُحْتَمَلِ أنْ
-mek, -mak imkansızdır	مِن المُسْتَحِيلِ أنْ
-mek, -mak mümkündür	مِنَ المُمْكِنِ أنْ

من المستحيلِ أن نَبِيعَ هذه السيارةَ بِخَمسِينَ أَلْف.
(Bu arabayı elli bine satmamız imkânsız.)

لَيس من الممكن أن نَتْرُكَ السيارةَ هنا.
(Arabayı burada bırakmamız mümkün değildir.)

1 Aşağıdakilerden hangisi *Kâne*'nin ismi olabilir?

A. طالِبانِ B. طالِبَين C. طالِبَتَيْنِ
D. طالِباتٍ E. طُلّاباً

2 *Kâne* için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Tam bir fiildir.
B. Mâzî çekimi yapılamaz.
C. Kâne'nin ismi daima mansûbtur.
D. Anlamı geçmiş zamana çevirir.
E. Kâne'nin haberi daima merfûdur.

3 *Kâne* yapı bakımından aşağıdaki fiil türlerinden hangisiyle tanımlanabilir?

A. Misâl fiildir.
B. Muda"af fiildir.
C. Mehmûz fiildir.
D. Sâlim fiildir.
E. Ecvef fiildir.

4 الرّجُلُ مَرِيضٌ. cümlesinin *Kâne* ile kullanımı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. كانَ رَجلٌ مريضٌ.
B. كانَ الرّجُلَ مَريضٌ.
C. كان الرّجلُ مَريضاً.
D. كان الرّجلُ المَريضُ.
E. كانَ المريضُ رَجُلاً.

5 "Ali okula gidiyordu." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. عليٌّ أصبحَ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
B. ليس عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
C. أصبحَ عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَةِ.
D. كانَ عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
E. صارَ عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.

6 الجَوُّ مُمْطِرٌ. cümlesinin *Leyse* ile olumsuz yapılmış şekli aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. لَيْسَ مُمْطِرٌ الجَوُّ. B. لَيْسَ الجَوُّ مُمْطِراً.
C. الجَوُّ ليس مُمْطِرٌ. D. لَيْسَ الجَوَّ مُمْطِراً.
E. لَيْسَ مُمْطِرٌ الجَوَّ.

7 كانَتْ المُعَلّماتُ ....(ماهر)

Yukarıdaki cümlede *Kâne*'nin haberinin alması gereken şekil seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. ماهِراتٌ B. ماهِرون C. ماهِراتٍ
D. ماهِرين E. ماهِراتًا

8 كانت الحياة في الماضي صعبةً واليومَ لَيْسَتْ الحياةُ صعبةً.

Yukarıdaki cümlenin anlamca en uygun Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisidir?

A. Hayat geçmişte kolay değildi, bugün de kolay değil.
B. Hayat geçmişte zordu, bugün ise kolay.
C. Bugün zor olan hayat, geçmişte zor değildi.
D. Hayat geçmişte zordu, bugün hayat zor değil.
E. Bugün kolay olan hayat, geçmişte zor idi.

9 "Bu kitabı okumamız imkânsızdır." ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. من السّهْلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
B. من الصّعْبِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
C. من المُحْتَمَلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
D. من المُمْكِنِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
E. من المُسْتَحِيلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.

10 أنتَ لَعِبْتَ و أنا سَبَقْتُ و أكَلْتُ.

Yukarıdaki cümleyi Türkçeye çeviriniz.

A. Sen oynadın, ben önce geldim ve yedim.
B. Sen yedin, ben oynadım ve önce geldim.
C. Ben yedim, sen oynadın ve önce geldin.
D. Ben oynadım, sen önce geldin ve yedin.
E. Sen oynadın, ben oynadım ve önce geldim.

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise "Geniş Zamanın Hikâyesi-Şimdiki Zamanın Hikâyesi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. B	Yanıtınız yanlış ise "Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. A	Yanıtınız yanlış ise "Kibirli Tavşan ve Kaplumbağa" adlı okuma parçasını yeniden gözden geçiriniz.

6 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen isim cümlelerini *Leyse* ile olumsuza çeviriniz.

الصالةُ مُنيرةٌ. / لَيْسَتْ الصّالَةُ مُنيرَةً.

القاموسُ على الطّاولَةِ. / ليس القامُوسُ على الطّاولَةِ.

Araştır 4

Aşağıda verilen isim cümlelerinin zamanını "geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi"ne çeviriniz.

الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ. / كانَ الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ.

العائِلَةُ تَعيشُ في سَعادَةٍ. / كانَتْ العائِلَةُ تَعِيْشُ في سَعادَةٍ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümleleri *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. فَضْلُ اللهِ عَظِيمٌ. كان فَضْلُ اللهِ عَظِيماً.
2. الجَوّ مُعْتدِلٌ. كان الجَوُّ مُعْتَدِلاً.
3. الكِتابُ مُفيدٌ. كان الكِتابُ مُفيداً.
4. الحَديقة جَميلَةٌ. كانَتْ الحَديقَةُ جَميلَةً.
5. الطّاوِلَةُ قَديمَةٌ. كانَتْ الطّاوِلَةُ قَديمَةً.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerin mubtedalarını ikil ve çoğula çevirip *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. الطّالِبُ مُسْلِمٌ.
كانَ الطالِبانِ مُسْلِمَيْنِ. كانَ الطُّلّابُ مُسْلِمِين.
2. الطّبيبَةُ ماهِرَةٌ.
كانَتْ الطّبيبَتانِ ماهِرَتَيْنِ. كانَتْ الطّبيباتُ ماهِراتٍ.
3. العامِلُ نَشيطٌ.
كانَ العامِلانِ نَشيطَيْنِ. كانَ العُمّالُ نَشيطِين.
4. المُمَرِّضَةُ جَميْلَةٌ.
كانَتْ المُمَرِّضَتانِ جَميلَتَيْنِ. كانتْ المُمَرِّضاتُ جَمِيلاتٍ.
5. المُهَنْدِسُ ناجِحٌ.
كانَ المُهَنْدِسانِ ناجِحَيْنِ. كان المُهَنْدِسونَ ناجِحِين.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları *Kâne*'nin uygun formuyla doldurunuz.

1. المُضِيفَةُ كانَتْ فِي المَطارِ.
2. المُدَرِّسانِ كانا فِي الكُلِّيّة.
3. كانَتْ الطّالِباتُ ناجِحاتٍ.
4. كُنْتَ طالِباً مُجْتَهِداً.
5. الطّبِيبَتانِ كانَتا تُرْكِيَّتَيْنِ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerin irâbını yapınız.

1.كانَ الطّرِيقُ بَعِيداً.

كانَ : *Kâne* ve grubundan

الطّرِيقُ : *Kâne*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

بَعِيداً : *Kâne*' nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

2.كانَتْ الشّمْسُ فِي السّماءِ.

كانَتْ : *Kâne* ve grubundan

الشّمْسُ : *Kâne*' nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

فِي السّماءِ : فِي Harf-i cer, السّماءِ mecrûr, cer alameti sondaki kesra; ikisi birden şibih cümle olarak *Kâne*' nin haberi, mahallen mansûb.

3.كانَ الوَلَدانِ مَحْبوبَيْنِ.

كانَ : *Kâne* ve grubundan

الوَلَدانِ : *Kâne*' nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil bir kelime.

مَحْبوبَيْنِ : *Kâne*' nin haberi, mansûb, nasb alâmeti ye (ي), çünkü ikil bir kelime.

4.كانَتْ الأمّهاتُ مُشْفِقاتٍ.

كانَتْ : *Kâne* ve grubundan

الأمّهاتُ : *Kâne*' nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

مُشْفِقاتٍ : *Kâne*' nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul.

Alıştırma 5

Aşağıdaki isim cümlelerini "*Leyse*" kullanarak olumsuza çeviriniz.

1. الجَوُّ مُمْطِرٌ. ليس الجَوُّ مُمْطِراً.
2. هذه السّيّارَةُ سَرِيعَةٌ. ليستْ هذه السّيّارةُ سَرِيعَةً.
3. الطالبتانِ فِي المَكْتَبَةِ. ليستْ الطالِبَتانِ فِي المَكْتَبَةِ.
4. الطّلّابُ ناجِحونَ. ليسَ الطّلّابُ ناجِحِينَ.
5. الطّبيبانِ ناجِحانِ. ليس الطّبيبانِ ناجِحَيْنِ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki Türkçe anlama uygun olarak doldurunuz.

1. من المُمْكِنِ أنْ أفْتَحَ البابَ. (Kapıyı açmam mümkündür.)
2. من الصّعْبِ أنْ أكْتُبَ الدّرْسَ. (Dersi yazmam zordur.)
3. من المُحْتَمَلِ أنْ أذْهَبَ إلى القَرْيَةِ غداً. (Yarın köye gitmem muhtemeldir .)
4. من المُسْتَحيلِ أنْ تَفْعَلَ ذلك. (Bunu yapman imkânsızdır .)
5. من السّهْلِ أنْ نَجِدَ جَوابَ السّؤالِ. (Sorunun cevabını bulmamız kolaydır.)

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları örnekteki gibi doldurunuz.
Örnek:

– هل أنتِ طبيبَةٌ؟ – لا، أنا لستُ طبيبةً. أنا مُمَرِّضَةٌ.

1. هل أنتَ طالبٌ؟ – لا، أنا لَسْتُ طالِباً. أنا مُعيدٌ.
2. هل أَنْتُم مُهَنْدِسون؟ – لا، نحن لَسْنا مُهَنْدِسين. نَحْنُ مُعَلِّمون.
3. هل أَنْتُنَّ مُعيدات؟ – لا، نحن لَسْنا مُعيْداتٍ. نَحْنُ طالِباتٌ.
4. هل هُمْ من العراق؟ – لا، هُمْ لَيْسوا من العراق. هُمْ من اليَمَن.
5. هل هي جاهِزَة للخُروج؟ – لا، هي لَيْسَتْ جاهِزَةً للخُروج. هي مَشْغولَةٌ بالضُّيوف.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(قَديمَةً ، جَداً ، سَهْلَةً ، غنِيًّا ، ضَيِّقاً ، كبيرة)

1. كان عليٌّ فقيراً ، صار اليومَ غَنِيًّا.
2. كانتْ أُسْرَتُنا صغيرةً ، صارتْ اليومَ كَبِيرَةً.
3. كان حُسَيْنٌ أباً ، أصبح اليومَ جَدًّا.
4. كان الشارعُ ضَيِّقاً ، أصبح اليومَ واسِعاً.
5. كانت سيَّاراتُنا قَديمَةً ، أَصْبَحَتْ اليومَ حديثةً.
6. كانت الحَياةُ صَعْبَةً ، أَصْبَحَتْ اليومَ سَهْلَةً.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أرْنَب (*erneb*) **tavşan**

أصْبَحَ (*asbaha*) **olmak (sabah vakti)**

أضْحَى (*adhâ*) **olmak (kuşluk vakti)**

أمّة (*umme*) **ulus, ümmet**

أمْسَى (*emsâ*) **olmak (akşam vakti)**

باتَ (*bâte*) **olmak (gece vakti)**

بُحَيْرَة (*buhayra*) **göl**

تُجاهَ... (*tucâhe*) **...in karşısında**

تَمييز (*temyîz*) **ayrım**

جَنْب (*cenb*) **yanında, kenarında**

سَبَقَ – يَسْبِقُ / يَسْبُقُ (*sebeka- yesbiku/ yesbuku*) **önce gelmek**

سَفير (*sefîr*) **elçi**

سُلَحْفاة (*sulehfât*) **kaplumbağa**

صارَ (*sâra*) **olmak (bir halden başka hale geçmek)**

صلّى (*sallâ*) **namaz kıldı|;** (صلّى بـ...) **...'ya namaz kıldırdı**

ضَعيف (*da'îf*) **güçsüz**

طَقْس (*taks*) **hava; iklim**

ظَلَّ (*zalle*) **olmaya devam etmek**

فِتْيان (*fityân*) **delikanlı, erkek çocuk** (t.) فَتًى (*feten*)

قُدْوة (*kudve*) **(uyulacak, izlenecek) örnek**

قُرْب (*kurb*) **yakınında**

قَطّ (*katt*) **asla**

لِباس (*libâs*) **giyecek, elbise**

ما اِنْفَكَّ (*mâ infekke*) **hâlâ**

ما بَرِحَ (*mâ beriha*) **hâlâ**

ما دامَ (*mâ dâme*) **hâlâ**

ما زالَ (*mâ zâle*) **hâlâ**

ما فَتِئَ (*mâ feti'e*) **hâlâ**

مُتواضِع (*mutevâdi'*) **alçakgönüllü**

مِسْكين (*miskîn*) **zavallı; fakir**

مُشْرِق (*muşrik*) **parlak**

مُشْفِق (*muşfik*) **şefkatli**

مُعْتَدِل (*mu'tedil*) **ılıman**

مُعيد (*mu'îd*) **araştırma görevlisi**

مغارة (*magâra*) **mağara**

مُفيد (*mufîd*) **faydalı**

مَلَأَ – يَمْلَأُ (*melee- yemleu*) **doldurmak**

نَسْر (*nesr*) **kartal; akbaba**

نَشيط (*neşît*) **aktif, hareketli, çalışkan**

يُحِبُّ (*yuhıbbu*) **seviyor, sever**

يُسْرِعُ (*yusri'u*) **hızlanır, hızlanıyor**

يُسْرى (*yusrâ*) **sol (dişil)**

يُعارِضُ (*yu'âridu*) **karşı çıkar, karşı çıkıyor**

يُمْنَى (*yumnâ*) **sağ (dişil)**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

بارك الله فيكم *(bârekâ'llâhu fikum)* **Aferin**

جزاك الله خيراً *(cezâkâ'llâhu hayren)* **Allah sizi hayırla ödüllendirsin**

صَلّى الله عليه وسلّم *(sallâ'llâhu 'aleyhi ve sellem)* **salât ve selam onun üzerine olsun**

مَدَّ يَدَ العَوْن (*medde yede'l-avn*) **yardım eli uzattı**

مِن السّهْلِ أنْ... *(mine's-sehli en)* **–mek, -mak kolaydır**

مِن الصّعْبِ أنْ... *(mine's-sa'bi en)* **–mek, -mak zordur**

مِن المـُحْتَمَلِ أنْ... *(mine'l-muhtemeli en)* **-mek, mak muhtemeldir**

مِن المـُسْتَحِيْلِ أنْ... *(mine'l-mustahîli en)* **-mek, mak imkansızdır**

مِن المـُمْكِنِ أنْ... *(mine'l-mumkini en)* **-mek, mak mümkündür**

Bölüm 7

İnne ve Grubu

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 7

1 İnne ve grubunu kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2 İnne ve Grubu

2 İnne ve grubundan İnne, Enne, Keenne, Lâkinne, Leyte, Le‘alle’nin özelliklerini tanıma ve bu grubu isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

3 Arapçada Kalıp İfadeler

3 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • İnne ve Grubu إنّ و أخواتها
• Fiile Benzeyen Harfler الأحرف المشبّهة بالفعل



GİRİŞ

مُقَدّمة

Bu bölümde Arapçada sıklıkla kullanılan إنَّ ve grubu hakkında bilgi verilecek, bu grubun isim cümlesi üzerinde yaptığı etkilere değinilecektir.

Arapçada إنَّ و أَخَواتُها (*inne ve benzerleri*) adı verilen bu grupta yer alan fiile benzeyen harfler, isim cümlesinin başına geldiklerinde, isim cümlesinin mubtedâsını kendilerine isim olarak alıp irâbını mansûba çevirirler. İsim cümlesinin haberini ise kendilerine haber yapıp irâbını merfû olarak korurlar. Bu gruba Arapçada "fiile benzeyen harfler" anlamında الأحْرُف المُشَبَّهة بالفِعْل adı verilir. Bu gruba giren أنَّ, كَأَنَّ, لَكِنَّ, لَيْتَ, لَعَلَّ de isim cümlesi üzerinde aynı etkiyi gösterir; ancak her biri başına geldiği cümleye farklı bir anlam katar.

Bölüm içinde "*inne ve benzerleri*"nin kullanımına yönelik verilen dilbilgisi örneklerinin yanı sıra bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 7



العربية في حياتنا اليوميّة ٧



Üniversite Kütüphanesinde

Mahmud Cezayirli bir öğrencidir. Konya'daki üniversitelerden birinde yüksek lisans yapıyor. Bir gün araştırma yapmak için üniversitenin kütüphanesine gider.

Mahmut:	Selâmün aleyküm.
Kütüphane Müdiresi:	Ve aleyküm selâm.
Mahmut:	Ben Cezayirli bir öğrenciyim. Buraya tarihte yüksek lisans yapmak için geldim.
Kütüphane Müdiresi:	Hoş geldiniz.
Mahmut:	Hoş bulduk. Kütüphanenizin zengin olduğunu duydum.
Kütüphane Müdiresi:	Evet, kütüphanemiz gerçekten de çeşitli alanlarda başvuru kitapları ve kaynak eserler bakımından oldukça zengindir.

في مكتبَةِ الجامعةِ

محمود طالِبٌ جزائِريّ. يَدْرُسُ الماجستير في إحْدى الجامِعاتِ في مَدينة قونيا. يَذْهَبُ يومًا إلى مَكْتَبَةِ الجامِعة لِلْبَحْثِ.

محمود:	السّلام عَلَيكم.
مديرة المَكْتَبَة:	و عليكم السّلام.
محمود:	أنا طالِبٌ جزائِريّ. أَتَيْتُ هنا لِدِراسَةِ الماجِستير في التّاريخ.
مديرة المَكْتَبَة:	أهلاً و سَهلاً.
محمود:	أَهلاً بِك. سَمِعْتُ أنَّ مكْتَبَتَكُم غَنِيّةٌ.
مديرة المَكْتَبَة:	نَعم. إنَّ مَكْتَبَتَنا غَنِيَّةٌ جِدًّا من حَيْثُ المصادِر و المَراجِع في مجالاتٍ مختلفةٍ.

Mahmut:	Bazı kitaplara ihtiyacım var. Umarım onları kütüphanenizde bulurum.	محمود:	أحتاجُ إلى بَعْضِ الكُتُب لَعَلِّي أَجِدُها في مَكْتَبَتِكُم.
Kütüphane Müdiresi:	İstediğin her kitabı burada bulacağından eminim.	مديرة المَكْتَبَة:	أنا مُتَأكِّدةٌ مِنْ أنَّكَ تَجِدُ هنا أيَّ كِتابٍ تُرِيدُهُ.
Mahmut:	Kütüphanenizde aylık dergiler ve eski günlük gazeteler var mıdır?	محمود:	هل في مَكْتَبَتِكُم مَجَلّاتٌ شَهْرِيَّة و صُحُفٌ يَوْمِيَّةٌ قَدِيمَةٌ؟
Kütüphane Müdiresi:	Maalesef. Fakat Ankara'daki Milli Kütüphane aylık dergiler ve eski günlük gazeteler bakımından oldukça zengindir. Hafta sonunda hızlı trenle oraya gidebilirsin.	مديرة المَكْتَبَة:	لِلأَسَفِ. لكِنَّ المَكْتَبَةَ الوَطَنِيَّةَ في أَنْقَرَةَ غَنِيَّةٌ جِدًّا مِنْ حيثُ المَجَلّات الشَّهْرِيَّة و الصُّحُف اليَوْمِيّة القَدِيمَة. يُمْكِنُكَ أَنْ تَذْهَبَ إليها بالقِطارِ السَّرِيعِ في نِهايَةِ الأُسْبوعِ.
Mahmut:	Keşke oraya geçen hafta sonu gitseydim. Çünkü bu hafta sonu meşgulüm.	محمود:	لَيْتَني ذَهَبْتُ إليها في نِهايَةِ الأُسْبوعِ الماضي لأَنّي مَشْغولٌ في نِهاية هذا الأسبوع.
Kütüphane Müdiresi:	Türkiye'de yabancılık hissediyor musun?	مديرة المَكْتَبَة:	هل تَشْعُرُ بالغُرْبَةِ في تركيا؟
Mahmut:	Hayır, yabancılık hissetmiyorum. Burada sanki vatanımda gibiyim.	محمود:	لا، لا أشْعُر بالغُرْبَة. كَأَنّي في وَطَنِي هنا.
Kütüphane Müdiresi:	Bu sözü senden duyduğuma memnun oldum. Her gün buraya gelip çalışabilirsin. Çünkü kütüphane hafta boyunca her gün açık.	مديرة المَكْتَبَة:	سَعِدْتُ بِسَماعِ هذا الكَلامِ مِنْكَ. يُمْكِنُكَ أَنْ تأتِيَ و تَدْرُسَ هنا كُلَّ يومٍ لأَنَّ المَكْتَبَةَ مَفْتوحَةٌ كُلَّ يَوْمٍ و على مَدارِ الأُسْبوعِ.
Mahmut:	Teşekkür ederim. Sizi tanıdığıma memnun oldum.	محمود:	شكراً، أنا سعيدٌ بِمعرِفَتِكُم.

Öğrenme Çıktısı

1 İnne ve grubunu kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/Tekrarla 1

Verilen diyalogda *inne* ve grubunun kullanıldığı cümleleri bulunuz.

İlişkilendir/Karşılaştır

İnne ve grubunun Kur'an-ı Kerim'de nasıl geçtiğini araştırınız.

Anlat/Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz, kalıp ifadeleri ezberlemeye ve bu diyaloğu arkadaşlarınızla canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: İNNE VE GRUBU

القواعِد: إنَّ و أخواتُها

Arapçada bu gruba إنَّ و أخواتها (*İnne ve benzerleri*) veya الأحْرُف المُشَبَّهَة بالفِعْل (*fiile benzeyen harfler*) adı verilir. Bu grubun özelliği tıpkı كانَ ve grubu gibi isim cümlesinin başında kullanılması; isim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber yapmasıdır. Kendisinden sonra gelen sözcüklerin son harflerinin harekeleri (*i'râbı*) üzerindeki etki bakımından *kâne* ve grubunun tam tersi bir etkiye sahiptir: *İnne* ve grubunun ismi dâima *mansûb*, haberi ise dâima *merfû*dur. Bir başka ifadeyle, isim cümlesinin mubtedası olan kelime, cümlenin başına *inne* geldiğinde, artık *inne*'nin ismi olarak mansûb olmak zorundadır. İsim cümlesinin merfû olan haberi, cümlenin başına *inne*'nin gelmesinden sonra da merfû olarak kalır, ama artık mubtedanın haberi değil, *inne*'nin haberidir.

Kâne ve grubu ile *inne* ve grubunun nasıl bir etki yaptığını hatırlamanın -özellikle Türkler için- en kolay yolu, Allah (C.C.) lafzının *inne* ile kullanıldığı en yaygın ifadelerden "*inne'llâhe mea's-sâbirîn*"i anahtar olarak kullanmaktır. "*İnne'llâhe*" derken Allah lafzının sonu mansûbdur, nasb alâmeti fethadır. Bu demektir ki *inne*'nin ismi mansûb, haberi merfûdur. *Kâne* ve grubunun isim ve haberi bunun tam tersi olacağına göre buradan *kâne*'nin isminin merfû, haberinin mansûb olduğu sonucuna rahatlıkla ulaşabiliriz. Bazılarımız Allah lafzının *kâne* ile kullanımına daha aşina olabilir: *Kâne'llâhu alîmen*, örneğindeki gibi. *Kâne* ile kullanımda Allah lafzının merfû olduğu ve ref alâmetinin damme olduğu açıktır. Bu yolla *kâne* ve grubu ile *inne* ve grubunun nasıl bir etki yaptığı bilgisine rahatlıkla ulaşabilir.

Bu gruba giren fiile benzeyen harflerin hiçbiri, morfolojik yönden çekimlenmezler, yapısal değişikliğe uğramazlar. Sadece cümlenin irâbını ve anlamını değiştirirler.

Gruba adını veren *inne* anlamı güçlendirir. Vurguyu artırır. Başına geldiği isim cümlesine "şüphesiz ki, muhakkak ki, gerçekten" gibi anlamlar katar.

Şimdi birkaç örnek cümle üzerinde bu etkiyi ve *inne*'nin cümleye kattığı anlamı görelim:

العَقْلُ زِيْنَةٌ. : Akıl bir süstür. (العَقْلُ : mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme; زِيْنَةٌ : haber, merfû, ref alâmeti sondaki damme).

إِنَّ العَقْلَ زِيْنَةٌ. : Şüphesiz ki (muhakkak ki) akıl bir süstür. (إِنَّ: Fiile benzeyen harf; isim ve haber alır, ismini nasb, haberini ref eder; العَقْلَ : إِنَّ'nin ismi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; زِيْنَةٌ : إِنَّ 'nin haberi, merfû, ref alâmeti sondaki damme).

Görüldüğü üzere, isim cümlesinin başına geldikten sonra mubtedaya artık *inne*'nin ismi anlamında (اِسْمُ إِنَّ); habere ise *inne*'nin haberi anlamında (خَبَرُ إِنَّ) adı verilmektedir.



dikkat

Örnekteki isim cümlesinde başa *inne* gelmesiyle mubtedanın mansûba dönüştüğünü; haberin zaten merfû olduğu için merfû olarak kalmaya devam ettiğini fark ediniz.

Mubtedası ayrık özne zamiri olan isim cümlesinin başına *inne* geldiğinde, bu zamir *inne*'nin ismi olacağından "mansûb muttasıl zamir"e ("bitişik nesne zamiri"ne) dönüşür. Örnekleri inceleyelim:

هُوَ عادِلٌ. (O âdildir.)

(إِنَّ + هو) إِنَّهُ عادِلٌ. (Şüphesiz ki o âdildir.)

هُمْ مُسْلِمونَ. (Onlar, Müslümandır.)

(إِنَّ + هُمْ) إِنَّهُمْ مُسْلِمونَ. (Şüphesiz ki onlar Müslümandır.)

أنا طَبيبٌ.	(Ben doktorum.)
(إنَّ + أنا) إنِّي طَبيبٌ.	(Ben gerçekten bir doktorum.)
هما طالِبانِ.	(O ikisi öğrencidir.)
(إنَّ + هما) إنّـهما طالبانِ.	(O ikisi gerçekten öğrenci.)
هي مَريضَةٌ.	(O hastadır.)
(إنَّ + هي) إنّـها مَريضَةٌ.	(O gerçekten hasta.)
أنْتَ مُؤَدَّبٌ.	(Sen edeplisin.)
(إنَّ + أَنْتَ) إنَّكَ مُؤَدَّبٌ.	(Sen gerçekten edeplisin.)
أَنْتُمْ طَيِّبونَ.	(Siz iyisiniz.)
(إنَّ + أَنْتُمْ) إنَّكُمْ طَيِّبونَ.	(Siz gerçekten iyisiniz.)
هُنَّ مُسْلماتٌ.	(Onlar Müslümandır.)
(إنَّ + هُنَّ) إنَّـهُنَّ مُسْلِماتٌ.	(Muhakkak ki onlar Müslümandır.)



dikkat

Yukarıdaki örneklerde başına *inne* gelmiş olan cümleye artık ayrık özne zamiriyle başlanmadığını, cümle başına *inne*'nin gelmesiyle ayrık özne zamirinin, bitişik nesne zamirine dönüştüğünü ve bu şekliyle *inne*'ye eklendiğini fark ediniz. Bu durumda *inne*'ye eklenen bitişik nesne zamiri *inne*'nin ismi olur.

Bu yapıda bir cümlenin irâbını yapacak olursak, bunu şöyle yaparız:

إنَّكِ مُؤَدَّبَةٌ. (Muhakkak ki sen terbiyelisin.)

إنَّكِ : إنَّ : *İnne* ve grubundan, (fiile benzeyen harf), كِ : bitişik nesne zamiri, inne'nin ismi, mahallen mansûb (çünkü zamirler mebnîdir, değişmez).

مُؤَدَّبَةٌ : *İnne*'nin haberi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

Şimdiye değin kullanılan örnek cümlelerde mubtedanın haberleri hep mufred idi. Aşağıda ise haberi cümle veya şibih cümle olan isim cümlelerinin başına *inne* getirilmesi durumu verilmektedir. Cümle veya şibih cümle türünden bir haber *inne*'nin haberi olduğunda irâbı yine mahallen merfûdur, çünkü *inne*'nin haberi de merfû olmak zorundadır.

Örnek:

نَبيلٌ ذَهَبَ إلى المَوْقِفِ. (Nebîl durağa gitti.)

إنَّ نَبيلاً ذَهَبَ إلى المَوْقِفِ. (Nebil gerçekten durağa gitti.)

نَبيلٌ في المَوْقِفِ. (Nebîl duraktadır.)

إنَّ نَبيلاً في المَوْقِفِ. (Muhakkak ki Nebîl duraktadır.)

İlk cümledeki "ذَهَبَ إلى المَوْقِفِ" söz öbeği, fiil cümlesi hâlinde mubtedanın haberi olarak mahallen merfû idi; *inne* ile birlikte kullanılınca bu kez *inne*'nin haberi olarak mahallen merfû oldu. İkinci cümledeki "في المَوْقِفِ" söz öbeği ise, şibih cümle (*câr-mecrûr*) hâlinde mubtedanın haberi olarak mahallen merfû iken, *inne* ile birlikte kullanılınca bu kez *inne*'nin haberi olarak mahallen merfû oldu. O hâlde şunu söylememiz mümkündür: Haber bir cümle veya şibih cümle olduğunda da, cümlenin başına *inne* getirildiğinde herhangi bir değişime uğramaz. Bunu birkaç örnekle pekiştirelim:

المُعَلِّمُونَ أَمامَ التَّلاميذ. (Öğretmenler öğrencilerin önündedir.)

إنَّ المُعَلِّمِينَ أَمامَ التَّلاميذ. (Muhakkak ki öğretmenler öğrencilerin önündedir.)

الغَسَّالَةُ في الحَمَّام. Çamaşır makinesi banyodadır.)

إنَّ الغَسَّالَةَ في الحَمَّام. (Muhakkak ki çamaşır makinesi banyodadır.)

Yukarıdaki cümleleri, başlarına *inne* getirildikten sonra, "muhakkak", "gerçekten", "şüphesiz" gibi anlamlar ekleyerek Türkçeye çevirdik. Fakat *inne* ile kullanılan her cümleyi her zaman "muhakkak", "gerçekten", "kuşkusuz", "şüphesiz" gibi anlamlar katarak çevirmemiz gerekmez.

Mesela (إنَّ الغَسَّالَةَ في الحَمَّام) cümlesini sanki başında *inne* yokmuş gibi "Çamaşır makinesi banyoda" biçiminde çevirmemiz de mümkündür, hatta daha uygundur. Çünkü günümüzde Araplar çoğu zaman *inne*'yi cümleye "kesinlik" anlamı kazandırmak amacıyla değil, bir üslup biçimi olarak kullanırlar. Dolayısıyla yukarıdaki cümleleri, *inne*'ye özel anlam yüklemeden "إنَّ الغَسَّالَةَ في الحَمَّام - Çamaşır makinesi banyoda.", "إنَّ نَبيلاً في المَوْقِفِ - Nebîl durakta." biçiminde çevirmek de yanlış değildir.

Cümlenin gelişinden *inne*'nin anlamı güçlendirmek için kullanıldığı açık olan yerlerde, *inne*'yi kesinlik ifade eden sözcüklerden uygun olanıyla anlamlandırmak icap eder. Bu arada Kur'ân-ı Kerîm'de *inne*'nin anlamı güçlendirmek, kesinleştirmek için kullanıldığını biliniz. Örneğin Bakara Sûresi 109. ayette *inne*'nin kullanımı şu şekildedir:

﴿إنَّ اللهَ على كُلِّ شيْءٍ قَدِيرٌ.﴾

(Allah muhakkak -kesinlikle, şüphesiz, gerçekten- her şeye kâdirdir.)

إنّ ve grubundan olan ve onun gibi isim ve haber alıp ismini nasb, haberini ref eden diğer fiile benzeyen harfler şunlardır: أَنَّ, كَأَنَّ, لَيْتَ, لَعَلَّ, لَكِنَّ

أَنَّ : Bunlar içinde أَنَّ sıklıkla kullanılanlardandır. İsim cümlesine kattığı anlam bakımından إنَّ ile aynıdır. Şunu söylemek mümkündür: Cümle başında daima *inne* kullanılırken, cümle ortasında *enne* kullanılır. أَنَّ iki cümleyi birbirine bağlamada kullanıldığında "muhakkak", "gerçekten", "kuşkusuz" gibi anlamlarla karşılanmaz, -ki bağlacıyla karşılanır: "Görüyorum ki …", Duydum ki …", "Anlıyorum ki …" gibi. Örneğin,

أرى أَنَّكَ مُهْتَمٌّ بالمَـوْضوع.
("Görüyorum ki sen konuya önem veriyorsun." veya "Konuya önem verdiğini görüyorum.")

عَلِمْتُ أَنَّكَ ذَهَبْتَ إلى المَسْرَح أمس.
("Öğrendim ki sen dün tiyatroya gitmişsin." veya "Dün senin tiyatroya gittiğini öğrendim.")

سَمِعْتُ أَنَّهُ طَبيبٌ ماهِرٌ.
("Duydum ki o yetenekli bir doktordur." veya "Onun yetenekli bir doktor olduğunu duydum.")

أفْهَمُ مِنْ كَلامِكَ أَنَّ المَـوْضوعَ مُهمٌّ جدّاً.
("Konuşmandan anlıyorum ki, konu oldukça önemli." veya "Konuşmandan konunun çok önemli olduğunu anlıyorum.")

Cümle ortasında az da olsa *enne* yerine *inne*'nin kullanıldığı durumlar da vardır. En yaygın olanı, قال (dedi, söyledi) fiilinden sonra her zaman إنَّ'nin kullanılmasıdır. Örnek:

قالَ الموظَّفُ إنَّكَ في البيتِ.	(Görevli, senin evde olduğunu söyledi.)
يَقُولُ الأُستاذُ إنَّ اللُّغَةَ العربيةَ سَهْلَةٌ.	(Hoca, Arapçanın kolay olduğunu söylüyor.)

كَأَنَّ : *İnne* ve benzerlerinden كَأَنَّ "sanki", "gibi" veya "sanki … gibi" anlamındadır ve benzetme için kullanılır. Örneğin,

كَأَنَّ الماءَ حياةٌ.	(Su sanki hayat (gibi).)
كَأَنَّ الجُنْدِيَّ أَسَدٌ.	(Asker sanki aslan (gibi).)
كَأَنَّهُ غَرِيبٌ.	(Sanki bir yabancı gibi.)

Şimdi başında كَأَنَّ bulunan bir cümlenin irâbını yapalım:

كَأَنَّ المـطَرَ لُؤْلُؤٌ. (Yağmur sanki inci gibi.)

كَأَنَّ : *İnne* ve grubundan
المـطَرَ : *Keenne*'nin ismi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
لُؤْلُؤٌ : *Keenne*'nin haberi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لَيْتَ : *İnne* ve benzerlerinden لَيْتَ “keşke” anlamındadır, temenni ifade eder. Nasıl ve nerede kullanıldığına ilişkin birkaç örnek verelim:

لَيْتَ الشَّوارِعَ نَظِيفَةٌ.	(Keşke caddeler temiz olsa.)
لَيْتَ فِي البَحْرِ مَرْكَباً.	(Keşke denizde bir tekne olsa.)
لَيْتَ لَنا سَيّارَةً.	(Keşke bizim bir arabamız olsa.)
لَيْتَ هذا البيتَ لَنا.	(Keşke bu ev bizim olsa.)
لَيْتَكَ ذَهبْتَ إلى الطبيب.	(Keşke doktora gitseydin.)

Şimdi başında لَيْتَ bulunan bir cümlenin irâbını yapalım:

لَيْتَ لَنا مُخْتَبَراً مُتَطَوِّراً. (Keşke gelişmiş bir laboratuarımız olsa.)

لَيْتَ : *İnne* ve grubundan
لَنا : *Leyte*’nin öne geçmiş haberi, mahallen merfû (çünkü şibih cümle, câr-mecrûr).
مُخْتَبَراً : *Leyte*’nin sona kalmış ismi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
مُتَطَوِّراً : مُخْتَبَراً’ın sıfatı, dolayısıyla onun gibi tekil, eril, belirsiz ve mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

لَعَلَّ : *İnne* ve benzerlerinden لَعَلَّ, “belki”, “umulur ki”, “umarım” anlamındadır, ümit ifade eder.

لَعَلَّ النجاحَ قريبٌ.	(“Belki başarı yakındır.” veya “Umarım ki başarı yakındır.”)
لَعَلَّ فِي البَيْتِ أحَداً.	(“Belki evde biri vardır.” veya “Umarım evde biri vardır.”)

Şimdi başında لَعَلَّ bulunan bir cümlenin irâbını yapalım:

لَعَلَّ النجاحَ قَرِيبٌ. (Belki de başarı yakındır.)

لَعَلَّ : *İnne* ve grubundan
النجاحَ : *Le‘alle*’nin ismi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
قَرِيبٌ : *Le‘alle*’nin haberi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لَكِنَّ : *İnne* ve benzerlerinden لَكِنَّ, “lakin”, “ancak”, “ama” anlamındadır.

الصّعوباتُ كَثيرَةٌ لَكِنَّ الحياةَ جَمِيلَةٌ.	(Zorluklar çok ama hayat güzel.)
المَنْزِلُ صَغيرٌ لَكِنَّ مَوْقِعَهُ جَميلٌ.	(Ev küçük ancak konumu güzel.)

Şimdi içinde لَكِنَّ bulunan bir cümlenin irâbını yapalım:

طَاقَتُنا عَظِيمَةٌ لكنَّ اِسْتِعْمالَها مَحْدودٌ. (Enerjimiz büyüktür ancak kullanımı sınırlıdır.)

طَاقَتُنا : طَاقَةُ Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme; aynı zamanda muzâf, نا muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü bitişik nesne zamiri.

عَظِيمَةٌ : Haber, merfû, ref alameti sondaki damme.

لكنَّ : *İnne* ve grubundan

اِسْتِعْمالَها : اِسْتِعْمالَ *Lâkinne*'nin ismi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha: aynı zamanda muzâf, ها muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü bitişik nesne zamiri.

مَحْدودٌ : *Lâkinne*'nin haberi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

İnne ve grubunun diğer ögelerine de bitişik nesne zamirlerinin tümü eklenebilir. Örnek:

لَعَلَّها فِي البيتِ. (Belki de o evdedir.)

كَأَنَّكُمْ لَمْ تَسْمَعُوا هذه الأُغْنِيَة. (Sanki siz bu şarkıyı duymadınız.)

لَيْتَني طِفلٌ. (Keşke ben bir çocuk olsam.)



dikkat

Yukarıdaki cümlede لَيْتَني ifadesinde birinci tekil şahıs bitişik nesne zamiri olan *yâu'l-mutekellim*den önce *nûn-u vikâye*'nin (koruma nûn'u) geldiğini fark ediniz. *Yâu'l-mutekellim*, *leyte*'ye bitiştiğinde araya *nûn-u vikaye* getirilmek zorundayken; *inne*, *enne*, *ke'enne*, *lâkinne* ve *le'alle*'ye bitiştiğinde ise *nûn-u vikaye* kullanma zorunluluğu yoktur.

Örneğin; إنَّني - إنِّي   لَكِنَّني - لَكِنِّي

Öğrenme Çıktısı



2 İnne ve grubundan İnne, Enne, Keenne, Lâkinne, Leyte, Le'alle'nin özelliklerini tanıma ve bu grubu isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

النَّصْرُ قَرِيبٌ.
cümlesini *inne* ve grubunun tüm ögelerini kullanarak yeniden yazınız. Cümlelerin Türkçe anlamlarını da belirtiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 56, "Hûd Sûresi" 73. ve "Nisâ Sûresi" 76. ayet-i kerîmelerinde *inne* ve grubunun geçtiği kısımları tespit ediniz. *İnne*'nin işlevinin nasıl olduğunu kuralla ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

İnne ve grubunu kullanarak basit isim cümleleri kurunuz ve arkadaşlarınıza söyleyiniz.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

مِنْ حَيْثُ...
... açısından, bakımından

Haysu mekân zarfıdır. Bu ifade *min* harf-i cerinden sonra geldiğinde *açısından, bakımından* anlamlarını taşır.



جامِعَة الأناضول أَكْبَر جامِعَة في تركيا مِن حَيْثُ عَدَد الطُّلاب.

Anadolu Üniversitesi öğrenci sayısı bakımından Türkiye'nin en büyük üniversitesidir.



مَكْتَبَتُنا غَنِيَّةٌ مِنْ حَيْثُ الكُتُب الأدبِيَّة.

Kütüphanemiz edebî kitaplar yönünden zengindir.



تُرْكيا بلد مُهِمّ مِن حيثُ مَكانَتها الجُغْرافِيّة.

Türkiye coğrafi konumu bakımından önemli bir ülkedir.



تربيةُ الطفلِ مُهِمّةٌ جدًّا مِنْ حَيْثُ مُسْتَقْبَل البَلَد.

Çocuğun eğitimi, ülkenin geleceği bakımından oldukça önemlidir.

العَلاقاتُ بَيْنَ البَلَدَيْنِ جَيِّدَةٌ جِدّاً مِنْ حَيْثُ التَّعْليم العَالي.
(İki ülke arasındaki ilişkiler, yükseköğretim açısından oldukça iyi.)

هذا الحديثُ ضعيفٌ من حيثُ الإسْناد.
(Bu hadis, "isnad" bakımından zayıftır.)

يَبْدُو أَنَّ.../ يَظْهَرُ أَنَّ...
Öyle görünüyor ki ..., Görünen o ki ...;
Anlaşılan ...; ... görünüyor;



يَبْدو أنَّ الطّعامَ جاهِزٌ.
Yemek hazır görünüyor.



يَبْدو أنَّ الثَّقافَةَ الإسلامِيَّةَ مُهِمَّةٌ جِدّاً لِمُجْتَمَعكم.
Öyle görünüyor ki İslam kültürü, sizin toplumunuz için çok önemli.

يبدو أنكَ طالبٌ مجتهدٌ. (Görünüşe bakılırsa, sen çalışkan bir öğrencisin.)

يبدو أن الأسئلة ستكونُ صعبةً. (Sorular zor olacak görünüyor.)

يبدو أنَّ الثَّلْجَ سَيَنْزِلُ اليومَ. (Bugün kar yağacak görünüyor.)



يَظْهَرُ أَنَّ شاعِرَنا يَسْكُنُ في هذا الشّارِعِ.
Anlaşılan şairimiz bu caddede oturuyor.



متى يَظْهَرُ أَنَّ الجَنِينَ تَوْأَمٌ؟
Bebeğin ikiz olduğu ne zaman anlaşılır?

يَظْهَرُ أَنَّ المشكلةَ كبيرةٌ. (Görünüşe bakılırsa, sorun büyük.)

يَظْهَرُ أَنَّ الإقبالَ على تَعلُّمِ العربيةِ أَكْثَرُ من المُتَوَقَّعِ. (Arapça öğrenmeye ilgi, beklenenden çok görünüyor.)

يَظْهَرُ أَنَّنا لَنْ نَخْرُجَ مِن البيتِ في نِهايَةِ الأُسْبوعِ. (Anlaşılan hafta sonu evden dışarı çıkmayacağız.)

Öğrenme Çıktısı



3 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini öğrenme ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

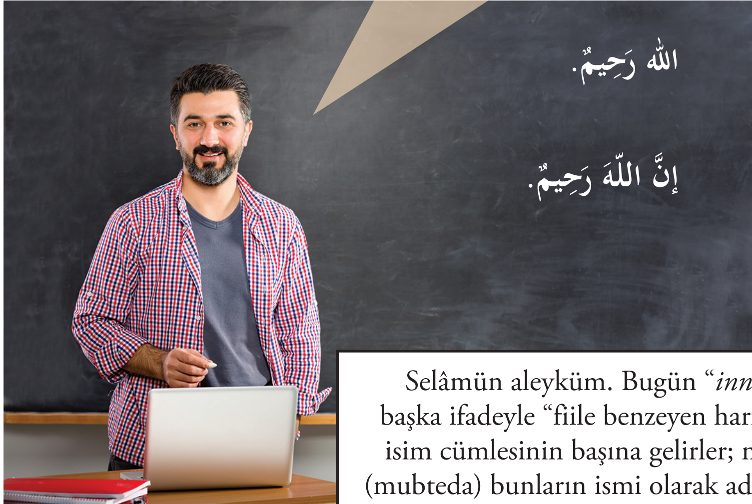
İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Nahl Sûresi" 26. ve "Kalem Sûresi" 44. ayet-i kerimelerini okuyarak Bölümde öğrendiklerinizle ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا "إنَّ و أخواتها" أو بتعبيرٍ آخر "الأَحْرُفُ المشبهة بالفعل".
و هذه الأَحْرُفُ تَدخل على الجملة الاسمية فتنصب المبتدأ و يُسَمّى اسمها و ترفع الخبر ويُسَمّى خبرها.
أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة. هذه الجملة مِثال لـ"إنَّ"



Selâmün aleyküm. Bugün "*inne* ve grubu"nu ya da bir başka ifadeyle "fiile benzeyen harfler"i öğrendik. Bu harfler isim cümlesinin başına gelirler; mubtedâyı nasb ederler ve (mubteda) bunların ismi olarak adlandırılır; haberi ref ederler ve (haber) bunların haberi olarak adlandırılır. Tahtaya bakınız.

Bu cümle *inne*'ye örnektir.

"Allah acıyandır."

"Muhakkak ki Allah çok merhamet edendir."

okuma

قراءة

الأَرْنَبُ الصَّغيرُ



إنَّ الذَّكاءَ مُهِمٌّ جِدّاً في حَلِّ المَشاكِلِ والتَّخَلُّصِ مِنْ الخَطَرِ قَبْلَ وُقوعِهِ. هذه القِصّةُ عَنْ الأَرْنَبِ الصَّغيرِ يُشيرُ إلى أهَمِّيَةِ الذَّكاء في التَّخَلُّصِ من الأخْطارِ.

كانَتْ الأرانِبُ تَعيشُ في سَلامٍ و أمانٍ. كانَتْ تَأْكُلُ الأعْشابَ وتَلْعَبُ وتَقْفِزُ.

يَوْمًا مِن الأيّامِ فَجْأَةً هَجَمَ عَلَيْها أسَدٌ جائِعٌ.

أسْرَعَتْ الأرانِبُ إلى الجُحْرِ و فَكَّرَتْ: ماذا تَفْعَلُ؟!

قال الأَرْنَبُ الصَّغيرُ: عِنْدي فِكْرَةٌ. ذَهَبَ الأَرْنَبُ الصَّغيرُ إلى الأسَدِ و قالَ لَهُ: أحْضَرْتُ لَكَ أَرْنَباً كَبيراً لِلغَداء لكِنَّ أسَداً آخَرَ خَطَفَ مِنّي الأَرْنَبَ عِنْدَ البُحَيْرَةِ.

جَرَى الأسَدُ إلى البُحَيْرَةِ و رَأى أَنَّ صورَتَهُ في الماءِ. فَقَفَزَ الأسَدُ في البُحَيْرَةِ و غَرِقَ. قالَتْ الأرانِبُ: شُكْراً لَكَ أيُّها الأَرْنَبُ الذَّكِيُّ.



Küçük Tavşan

Zekâ, sorunları çözmede ve tehlikeyi gelmeden savuşturmada oldukça önemlidir. Küçük tavşan hakkındaki bu hikâye, tehlikeleri savuşturmada zekânın önemini göstermektedir.

Tavşanlar barış ve güven içinde yaşıyorlardı. Otları yiyorlar, oynuyorlar ve zıplıyorlardı.

Günlerden bir gün aç bir aslan ansızın onlara saldırdı. Tavşanlar hızla yuvalarına gittiler ve ne yapacaklarını düşündüler. Küçük tavşan, “Benim bir fikrim var” dedi. Küçük tavşan aslanın yanına gitti ve ona: “Sana öğle yemeği için büyük bir tavşan getirdim, ancak başka bir aslan onu gölün kenarında benden alıp kaçırdı” dedi.

Aslan göle koştu ve kendi resmini suda gördü. Aslan göle atladı ve boğuldu. Tavşanlar şöyle dediler: “Teşekkürler sana ey zeki tavşan!”.

Bu parça Mısır eğitim ve öğretim bakanlığının yayını olan *el-Lugatu’l-‘Arabiyye, Heyyâ Netevâsal, es-Saffu’s-Sânî* (2017) adlı kitapta bulunan aynı adlı metinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümleleri, başına (إِنَّ) getirerek yeniden yazınız.

1. السّماءُ صافِيَةٌ.
2. الرّيحُ شَديدَةٌ.
3. المَسْجِدُ قَريبٌ.
4. أنْتَ فَقيرٌ.
5. أنْتُنَّ طالِباتٌ.
6. المُهَنْدِسونَ ماهِرونَ.
7. بابُ الحَديقَةِ مَفْتوحٌ.
8. النّظافَةُ واجِبَةٌ.
9. المُعَلِّمُ مُحْتَرَمٌ.
10. نحن ناجِحون.

2- Aşağıdaki tabloyu örnekteki gibi doldurunuz.

Haberi	İsmi	İnne ve grubu	Cümle
واحِدٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	اللهَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki damme.	إنَّ fiile benzeyen harf	إنَّ اللهَ واحِدٌ.
			لَعَلَّ الكِتابَ صَديقٌ.
			لَيْتَ الصِّحَّةَ دائِمَةٌ.
			كَأَنَّ القَمَرَ مِصْباحٌ.
			إنَّ الصَّداقَةَ مُهِمَّةٌ.

3- Aşağıdaki cümleleri كَأَنَّ kullanarak yeniden yazınız.

1. العِلْمُ نورٌ.
2. الأمُّ مَدْرَسَةٌ.
3. الصِّحَّةُ حياةٌ.
4. السّماءُ مُمْطِرَةٌ.
5. الجَهْلُ ظَلامٌ.

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen anlamlara uygun şekilde *inne* ve benzerlerini kullanarak doldurunuz.

(لَعَلَّ، إنَّ، لَيْتَ، لكِنَّها، أَنَّ، كَأَنَّ)

1. الطّائِرَةُ سَريعَةٌ ....قَديمَةٌ. (Uçak hızlı fakat eski.)
2. .... الشَّمْسَ كُرَةٌ. (Sanki güneş top gibi.)
3. ....المَدْرَسَةَ قريبَةٌ. (Şüphesiz okul yakındır.)
4. فَهِمْتُ ....الكِتابَ نافِعٌ. (Kitabın faydalı olduğunu anladım.)
5. ....الدَّواءَ مُفيدٌ. (Keşke ilaç faydalı olsa.)
6. .... النَّجاحَ قَريبٌ. (Belki başarı yakındır.)

5- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki fiili kullanarak أَنَّ ile birbirine bağlayınız.

1. العَمَلُ عِبادَةٌ. (عَلِمْتُ) ....
2. الصَّداقَةُ جَميلَةٌ. (فَهِمْنا) ....
3. الحَقُّ واضِحٌ. (عَرَفوا) ....
4. القُرْآنُ كَلامُ اللهِ. (عَلِمْتَ) ....
5. الضَّيْفُ مُبارَكٌ. (عَرَفْتُمْ) ....

6- Aşağıdaki cümleleri يَبْدو kullanarak örnekteki gibi yeniden yazınız.

Örnek:

هو طالِبٌ وَفِيٌّ – يَبْدو أنَّهُ طالبٌ وَفِيٌّ.

1. الأمُّ مُشْفِقَة. – ....
2. أنْتَ في البَيْتِ. – ....
3. أنْتُمْ صابِرونَ. – ....
4. هُمْ أَجَانِب. – ....
5. هي ماهِرَةٌ. – ....

7- Aşağıdaki cümleleri, başında إنَّ kullanarak yeniden yazınız.

1. لِلْمسجدِ إمامٌ.
2. في الصَّفِّ طالباتٌ.
3. الطِّفلُ يذْهَبُ إلى الحضانة.
4. في نِهايَةِ الشارعِ مَطْعَمٌ.
5. عندَ السيارةِ رَجُلٌ.
6. في الحديقةِ مُهَنْدِسونَ.

8- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- لَيْتَ بَيْتَهم قَريبٌ من بَيْتِنا.
2- هُو جَيّد جِدّاً مِن حَيْثُ العِلْم والثَّقافَة.
3- كَأَنَّ المُمَرِّضة ملاكٌ.
4- إنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الإسلامُ.
5- يَبْدو أَنَّكَ جائِعٌ.

9- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Şüphesiz çocuklar bahçedeler.
2- Keşke sınav kolay olsa.
3- Sanki doktor bir baba gibi.
4- Öğretmenimiz hasta görünüyor.
5- Kütüphane kitapları bakımından fakir.

1

İnne ve grubunu kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 7

Diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, *inne* ve grubunu cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2

İnne ve grubundan İnne, Enne, Keenne, Lâkinne, Leyte, Le'alle'nin özelliklerini tanıma ve bu grubu isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

İnne ve Grubu

Arapçada bu gruba إنَّ و أخواتها (inne ve benzerleri) veya الأحْرُفُ المُشَبَّهَةُ بالفِعْل (fiile benzeyen harfler) adı verilir. Bu grubun özelliği tıpkı كانَ ve grubu gibi isim cümlesinin başında kullanılması; isim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber yapmasıdır. Kendisinden sonra gelen sözcüklerin son harflerinin harekeleri (i'râbı) üzerindeki etki bakımından kâne ve grubunun tam tersi bir etkiye sahiptir: İnne ve grubunun ismi dâima mansûb, haberi ise dâima merfudur. Bir başka ifadeyle, isim cümlesinin mubtedası olan kelime, cümlenin başına inne geldiğinde, artık *inne*'nin ismi olarak mansûb olmak zorundadır. İsim cümlesinin merfû olan haberi, cümlenin başına *inne*'nin gelmesinden sonra da merfû olarak kalır, ama artık mubtedanın haberi değil, *inne*'nin haberidir. Örnek:

العِلْمُ نافِعٌ. (İlim faydalıdır.) ← إنَّ العِلْمَ نافِعٌ. (Muhakkak ki ilim faydalıdır.)

Enne iki cümleyi birbirine bağlamada, *keenne* benzetme için, *leyte* "keşke" anlamında temenni ifadesi olarak, *le'alle* "belki, umulur ki" anlamlarında, *lâkinne* ise "lâkin, ancak, fakat" gibi anlamlarda kullanılır.

3

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini öğrenme ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

حَيثُ mekân zarfıdır. Bu ifade من harf-i cerinden sonra geldiğinde *açısından, bakımından* anlamlarını taşır.

مكتبةُ الجامعةِ غَنِيَّةٌ من حيث المراجع و المصادر.

(Üniversitenin kütüphanesi başvuru kitapları ve kaynak eserler bakımından zengindir.)

يَبْدُو أنَّ / يَظْهَرُ أنَّ (Görünen o ki …, Öyle görünüyor ki …, Anlaşılan …, … görünüyor:)

يَبْدو أنَّهم يَتَعَلَّمون اللّغَةَ العَرَبِيَّةَ.

(Öyle görünüyor ki onlar Arapça öğreniyorlar.)

يَظْهَرُ أنّنا سوفَ نَبْقَى في البيتِ في نهايةِ هذا الأسبوعِ أيضاً.

(Anlaşılan bu hafta sonu da evde kalacağız.)

1 Aşağıdakilerden hangisi inne'nin ismi olabilir?

A. مُعَلِّمونَ
B. مُعَلِّمانِ
C. مُعَلِّمٌ
D. مُعَلِّماتٌ
E. مُعَلِّمينَ

2 İnne için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Mâzî çekimi yapılabilir.
B. Fiile benzeyen harflerden biridir.
C. İnne'nin ismi daima merfûdur.
D. Anlamı şimdiki zamana çevirir.
E. İnne'nin haberi daima mansûbdur.

3 Aşağıdakilerden hangisi inne ve grubundan **değildir?**

A. لَعَلَّ
B. لَيْتَ
C. لَيْسَ
D. كَأَنَّ
E. لكِنَّ

4 الكِتابُ مُفيدٌ. cümlesinin *inne* ile kullanımı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. إِنَّ الكِتابُ مُفيداً.
B. إِنَّ الكِتابَ مُفيدٌ.
C. إِنَّ الكِتابُ مُفيدٌ.
D. إِنَّ الكِتابِ مُفيدٌ.
E. إِنَّ الكِتابَ مُفيداً.

5 "Asker sanki aslan gibidir." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. كَأَنَّ الأسَدَ جُنْدِيٌّ.
B. ليتَ الأسَدَ جُنْدِيٌّ.
C. لعلَّ الجُنْدِيَّ أسَدٌ.
D. لكِنَّ الأسَدَ جُنْدِيٌّ.
E. كَأَنَّ الجُنْدِيَّ أسَدٌ.

6 العَقْلُ زِيْنَةٌ. cümlesi لَيْتَ ile kurulmak istense aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

A. لَيْتَ العَقْلَ زِيْنَةٌ.
B. لَيْتَ العَقْلُ زِيْنَةٌ.
C. لَيْتَ الزِّيْنَةَ عَقْلٌ.
D. لَيْتَ العَقْلُ زِيْنَةً.
E. لَيْتَ الزِّيْنَةَ عَقْلاً.

7 لَعَلَّ ....(المُعَلِّمات) فِي الصَّفِ.

Yukarıdaki cümlede *inne*'nin isminin gelmesi gereken doğru biçimi aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A. المُعَلِّماتَ
B. المُعَلِّماتُ
C. المُعَلِّمتانِ
D. المُعَلِّماتِ
E. مُعَلِّماتٌ

8 يَبْدو أَنَّ الطَّبِيبَتَيْنِ تَعْمَلانِ فِي هذه العِيادَة. cümlesinin Türkçe karşılığı seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. İki kadın doktorun bu hastanede çalıştıklarını sanıyorum.
B. Öyle görünüyor ki iki kadın doktor bu muayenehanede çalışıyor.
C. Belki de kadın doktorlar bu poliklinikte çalışıyordur.
D. Görünen o ki o muayenehanede kadın doktorlar çalışmakta.
E. İki doktorun bu muayenehanede çalıştığını görür.

9 "تُركيا بَلَدٌ مُهِمٌّ مِن حَيْث مَكانَتها الجُغْرافيّة." cümlesinin Türkçe karşılığı seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Türkiye, coğrafyası ile bölgesinde önemli bir ülkedir.
B. Türkiye'nin coğrafi açıdan konumu, özelliklidir.
C. Türkiye coğrafi özellikleri bakımından önem taşır.
D. Türkiye, coğrafi konumu bakımından önemli bir ülkedir.
E. Türkiye coğrafyası, güzellikleri yönünden ayrıcalık taşır.

10 Aşağıdaki Türkçe cümlenin en uygun Arapça karşılığı seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

(Anlaşılan hafta sonu pikniğe gideceğiz.)

A. يَظْهَرُ أنّنا سوف نخرج للنُّزْهةِ في نهاية الأسبوعِ.
B. يَبْدو أنّنا لن نخرج للنُّزْهةِ في نهاية هذا الأسبوعِ.
C. يَظْهَرُ أنّ النُّزْهَةَ ستكون في نهاية هذا الأسبوعِ.
D. يَبْدو أنّ النُّزْهَةَ لن تكون في نهاية هذا الأسبوعِ
E. يَظْهَرُ أنّني سأخرج للنُّزْهةِ في نهاية الأسبوعِ

1. E	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. B	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. E	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. D	Yanıtınız yanlış ise "İnne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

النَّصْرُ قَرِيبٌ. cümlesini *inne* ve grubunun tüm ögelerini kullanarak yeniden yazınız. Cümlelerin Türkçe anlamlarını da belirtiniz.

Muhakkak ki zafer yakındır.	إِنَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ.
Keşke zafer yakın olsa.	لَيْتَ النَّصْرَ قَرِيبٌ.
Belki de zafer yakındır.	لَعَلَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ.
Fakat zafer yakındır.	لَكِنَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ.
Sanki zafer yakın gibi.	كَأَنَّ النَّصْرَ قَرِيبٌ.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümleleri, başına (إِنَّ) getirerek yeniden yazınız.

1. السّماءُ صافِيَةٌ. إنَّ السَّماءَ صافِيَةٌ.
2. الرِّيح شَديدَةٌ. إنَّ الرِّيحَ شَديدَةٌ.
3. المَسْجِدُ قَريبٌ. إنَّ المَسْجِدَ قَريبٌ.
4. أنْتَ فَقيرٌ. إنَّكَ فَقيرٌ.
5. أنْتُنَّ طالِباتٌ. إنَّكُنَّ طالِباتٌ.
6. المُهَنْدِسونَ ماهِرونَ. إنَّ المُهَنْدِسينَ ماهِرونَ.
7. بابُ الحَديقَةِ مَفْتوحٌ. إنَّ بابَ الحَديقَةِ مَفْتوحٌ.
8. النَّظافَةُ واجِبَةٌ. إنَ النَّظافَةَ واجِبَةٌ.
9. المُعَلِّمُ مُحْتَرَمٌ. إنَّ المُعَلِّمَ مُحْتَرَمٌ.
10. نحن ناجِحون. إنَّنا ناجِحون.

Alıştırma 2

Aşağıdaki tabloyu örnekteki gibi doldurunuz.

Haberi	İsmi	İnne ve grubu	Cümle
واحِدٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	اللهَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.	إنَّ fiile benzeyen harf	إنَّ اللهَ واحِدٌ.
صَديقٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	الكِتابَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.	لَعَلَّ fiile benzeyen harf	لَعَلَّ الكِتابَ صَديقٌ.
دائِمَةٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	الصِّحَّةَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.	لَيْتَ fiile benzeyen harf	لَيْتَ الصِّحَّةَ دائِمَةٌ.
مِصْباحٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	القَمَرَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.	كَأَنَّ fiile benzeyen harf	كَأَنَّ القَمَرَ مِصْباحٌ.
مُهِمَّةٌ, merfû, ref alâmeti sondaki damme.	الصَّداقَةَ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.	إنَّ fiile benzeyen harf	إنَّ الصَّداقَةَ مُهِمَّةٌ.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümleleri كَأَنَّ kullanarak yeniden yazınız.

.1 لِعِلْمُ نورٌ. كَأَنَّ العِلْمَ نورٌ.
.2 الأُمُّ مَدْرَسَةٌ. كَأَنَّ الأُمَّ مَدْرَسَةٌ.
.3 الصِّحَّةُ حياةٌ. كَأَنَّ الصِّحَّةَ حياةٌ.
.4 السّماءُ مُمْطِرَةٌ. كَأَنَّ السَّماءَ مُمْطِرَةٌ.
.5 الجَهْلُ ظَلامٌ. كَأَنَّ الجَهْلَ ظَلامٌ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen anlamlara uygun şekilde *inne* ve benzerlerini kullanarak doldurunuz.

(لَعَلَّ، إنَّ، لَيتَ، لكِنَّها، أنَّ، كَأَنَّ)

.1 الطّائِرَةُ سَريعَةٌ لكِنَّها قَديمَةٌ. (Uçak hızlı fakat eski.)
.2 كَأَنَّ الشَّمْسَ كُرَةٌ. (Güneş top gibidir.)
.3 إنَّ المَدْرَسَةَ قَريبَةٌ. (Şüphesiz okul yakındır.)
.4 فَهِمْتُ أنَّ الكِتابَ نافِعٌ. (Kitabın faydalı olduğunu anladım.)
.5 لَيْتَ الدَّواءَ مُفيدٌ. (Keşke ilaç faydalı olsa.)
.6 لَعَلَّ النَّجاحَ قَريبٌ. (Belki başarı yakındır.)

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki fiili kullanarak أَنَّ ile birbirine bağlayınız.

.1 العَمَلُ عِبادَةٌ. (عَلِمْتُ) – عَلِمْتُ أنَّ العَمَلَ عِبادَةٌ.
.2 الصَّداقَةُ جَميلَةٌ. (فَهِمْنا) – فَهِمْنا أنَّ الصَّداقَةَ جَميلَةٌ.
.3 الحَقُّ واضِحٌ. (عَرَفوا) – عَرَفوا أنَّ الحَقَّ واضِحٌ.
.4 القُرْآنُ كَلامُ الله. (عَلِمْتَ) – عَلِمْتَ أنَّ القُرْآنَ كَلامُ الله.
.5 الضَّيْفُ مُبارَكٌ. (عَرَفْتُمْ) – عَرَفْتُمْ أنَّ الضَّيْفَ مُبارَكٌ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri يَبْدو kullanarak örnekteki gibi yeniden yazınız.

هو طالِبٌ وَفِيٌّ. – يَبْدو أنَّهُ طالِبٌ وَفِيٌّ.
.1 الأُمُّ مُشْفِقَةٌ. – يَبْدو أنَّ الأُمَّ مُشْفِقَةٌ.
.2 أنْتَ في البَيْتِ. – يَبْدو أنَّكَ في البَيْتِ.
.3 أنْتُمْ صابِرونَ. – يَبْدو أنَّكُم صابِرون.
.4 هُمْ أَجانِب. – يَبْدو أنَّهُمْ أجانِب.
.5 هي ماهِرَةٌ. – يَبْدو أنَّها ماهِرَةٌ.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri, başında إنَّ kullanarak yeniden yazınız.

1. لِلْمسجدِ إمامٌ. – إنَّ للمَسْجِدِ إمامًا.
2. في الصَّفِّ طالباتٌ. – إنَّ في الصَّفِّ طالِباتٍ.
3. الطِّفلُ يذْهَبُ إلى الحَضانَة. – إنَّ الطِّفلَ يَذْهَبُ إلى الحَضانَة.
4. في نِهايَةِ الشارِعِ مَطْعَمٌ. – إنَّ في نهايةِ الشارِعِ مَطْعَمًا.
5. عندَ السَّيّارةِ رَجُلٌ. – إنَّ عِنْدَ السَّيّارةِ رَجُلاً.
6. في الحديقةِ مُهَنْدِسونَ. – إنَّ في الحديقةِ مُهَنْدِسِينَ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لَيْتَ بَيْتَهم قَرِيبٌ من بَيْتِنا. (Keşke evleri evimize yakın olsa.)
2. هُو جَيِّدٌ جِدًّا من حَيْثُ العِلمِ والثّقافة. (O, bilgi ve kültür bakımından çok iyidir.)
3. كَأَنَّ المُمَرِّضة ملاكٌ. (Hemşire sanki bir melek gibidir.)
4. إنَّ الدينَ عِنْدَ اللهِ الإسلامُ. (Allah katında din İslam'dır.)
5. يَبْدو أنَّكَ جائِعٌ. (Görünüşe göre açsın sen.)

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Şüphesiz çocuklar bahçedeler.

   إنَّ الأطفالَ في الحديقة.

2. Keşke sınav kolay olsa.

   لَيْتَ الامتِحانَ سهلٌ.

3. Sanki doktor bir baba gibi.

   كَأَنَّ الطَّبيبَ أَبٌ.

4. Öğretmenimiz hasta görünüyor.

   يَبْدو أنَّ مُعلِّمَنا مَريضٌ.

5. Kütüphane kitapları bakımından fakir.

   المَكْتَبَةُ فَقيرةٌ من حَيْثُ كُتُبها.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ القِسم

أَجْنَبِيّ (*ecnebî*) **yabancı**

أَحَدٌ (*ehad*) **biri, birisi**

آخَر (*âhar*) **diğer**

أَرْنَب (*erneb*) **tavşan** (ç.) أرانِب (*erânib*)

إسْتِعْمال (*isti'mâl*) **kullanma**

أَسَدٌ (*esed*) **aslan**

إقْبال (*ıkbâl*) **yönelim, ilgi**

بَحْث (*bahs*) **araştırma**

بَطَل (*batal*) **kahraman**

بَلَد (*beled*) **ülke**

تَخَلُّص (*tehallus*) **kurtulma**

التَّعْليم العالي (*et-ta'lîmu'l-'âlî*) **yükseköğretim**

تَناوَلَ (*tenâvele*) **ele almak**

ثَقافَة (*sekâfe*) **kültür**

جُحْر (*cuhr*) **yuva, oyuk**

جُنْدِيّ (*cundî*) **asker**

خَطَر (*hatar*) **tehlike** (ç.) أخطار (*ahtâr*)

خَطَفَ – يَخْطِفُ (*hatafe - yahtıfu*) **kapıp kaçırmak**

فَرَج (*ferec*) **sevinç**

كَأنَّ (*keenne*) **sanki**

لَعَلَّ (*le'alle*) **belki**

لَكِنَّ (*lakinne*) **ancak, lâkin**

لَيْتَ (*keenne*) **sanki**

شَباب (*şebâb*) **gençlik**

صُعُوبات (*su'ûbât*) **zorluklar**

طاقَة (*tâka*) **enerji**

ظَلام (*zalâm*) **karanlık**

عَلاقات (*'alâkât*) **ilişkiler**

غَرِقَ – يَغْرَقُ (*garika - yagraku*) **boğulmak**

قَفَزَ – يَقْفِزُ (*kafaza - yakfizu*) **zıplamak**

لُؤْلُؤ (*lu'lu'*) **inci**

مُؤَدَّب (*mueddeb*) **edepli, terbiyeli**

مُتَطَوِّر (*mutetavvir*) **gelişmiş**

مُتَوَقَّع (*mutevakka'*) **beklenen**

مُجْتَمَع (*muctema'*) **toplum**

مَحْدود (*mahdûd*) **sınırlı**

مَراجِع (*merâci'*) **başvuru kitapları** (t.) مَرْجَع (*merca'*)

مَرْكَب (*merkeb*) **tekne, gemi**

مَصادِر (*masâdır*) **kaynaklar, kaynak eserler** (t.) مَصْدَر (*masdar*)

مُقيم (*mukîm*) **oturan, ikâmet eden**

مكانة (*mekâne*) **konum**

مُهَذَّب (*muhezzeb*) **terbiyeli**

مَوْضوع (*mevdu'*) **konu**

مَوْقِع (*mevki'*) **konum, mevki**

هَجَمَ – يَهْجُمُ (*heceme- yehcumu*) (على: **birine bir şeye) saldırmak**

وقوع (*vuku'*) **gerçekleşme, vuku bulma**

وَفِيّ (*vefî*) **vefalı**

bölümün deyimleri

تعبيرات القسم

أنا مُتَأَكِّد (*ene mute'ekkid*) **eminim**

...سَعِدْتُ بِسَماعِ (*sa'idtu bisema'i …*) … **duyduğuma sevindim**

شَعَرَ بالغُرْبَة (*şa'ara bi'l-gurbe*) **yabancılık hissetti**

على مَدارِ (*'alâ medâri*) **boyunca**

للأسف (*li'l-esef*) **maalesef, ne yazık ki**

المَكْتَبَة الوَطَنِيَّة (*el-mektebetu'l-vataniyye*) **milli kütüphane**

مِنْ حَيْثُ (*min haysu*) **açısından, bakımından, yönünden**

يَبْدو أنَّ (*yebdû enne*) **öyle görünüyor ki, görünen o ki, anlaşılan**

يَظْهَرُ أنَّ (*yezharu enne*) **öyle görünüyor ki, görünen o ki, anlaşılan**

يَوْماً من الأيّام (*yevmen mine'l-eyyâm*) **günlerden bir gün**

Bölüm 8

Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-I

öğrenme çıktıları

1
Günlük Hayatımızda Arapça
1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2
Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları
2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

3
İsm-i Tafdîl
3 Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

4
Arapçada Kalıp İfadeler
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sulâsî Mezîd Fiiller الفعل الثلاثي المزيد
• İsmu’t Tafdîl اسم التَّفْضِيل



GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada üç harfli (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere "sulâsî mezîd" fiiller diyoruz. Bu bölümde sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiiller üzerinde durulacaktır.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar: أَفْعَلَ (ef'ale), فَعَّلَ (fa"ale), فاعَلَ (fâ'ale) kalıplarıdır. Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Mezîd fiil kalıpları verilirken kalıpların işlevlerinin anlatılmasının yanı sıra, şu ana kadar öğrenmiş olduğunuz sahih ve mu'tel türden fiillerin bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak nasıl çekimlendiklerine de değinilecektir.

Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısı da Bölüm içinde ele alınacaktır.

Gerek sulâsî mezîd fiil kalıplarından bir harf eklenerek elde edilenler ve kullanım biçimleri, gerekse ism-i tafdîl yapısı, Bölüm içinde verilen çeşitli dilbilgisi örneklerinin yanı sıra bir diyalog ve bir metin ile pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 8



العربية في حياتنا اليوميّة ٨



Hatice İçin Mutlu Bir Gün

Anne: Hoş geldin kızım. Günün nasıldı?

Hatice: Hoş bulduk anne. Harika bir gündü. Üniversiteden kayıt için istenen bütün belgeleri tamamladım.

Anne: Belgeleri Üniversiteye sundun mu?

Hatice: Hayır, henüz sunmadım. Yarın belgeleri sunmak için Kayseri'ye gideceğim inşallah. Dönüşte beraberimde pastırma getireceğim.

يوم سعيد لخديجة

الأم: أهْلاً و سَهْلاً يا بِنْتي. كَيْفَ كانَ يَوْمُك؟

خديجة: أهْلاً بِكِ يا ماما. كان يَوْماً رائعاً. أكْمَلْتُ كلَّ الأوْراقِ المطْلوبَة من الجامِعَة لِلتَّسْجيل.

الأم: هَلْ قَدَّمْتِ الأوْراقَ إلى الجامِعَة؟

خديجة: لا، لم أُقَدِّمْها اليَوْم، سأُسافِرُ غَداً إلى قيصري، لِأقدِّمَها إن شاء الله. و في العَوْدَة سَوْفَ أُحضِرُ مَعي باسطرمة.

الأم: تذْهَبينَ و تَعودينَ بِأَلْفِ سَلامٍ. رَبُّنا يُعينُكِ يا ابْنَتي. اِذْهَبي الآن إلى المَطْبَخ، فالعَشاءُ جاهِزٌ.

خديجة: لا يا أُمّي، أنا لَسْتُ جائِعة. أُريدُ أَنْ أُشاهِدَ التِّلْفِزْيون قليلاً.

الأم: لِلأسَف التِّلْفِزْيون لا يَعْمَلُ اليَوْم. حاوَلْتُ أَنْ أفْتَحَه عِدَّةَ مَرّات ، و لكن بِدونِ فائِدَة.

خديجة: هَلْ أَخْبَرْتِ الخِدْمَةَ التِّقْنِيَّة؟

الأم: لا، لَيْس لَدَيَّ رَقَم تليفون الخِدْمَةَ التِّقْنِيَّة.

خديجة: أنا أُحاوِلُ أَنْ أَحُلَّ المُشْكِلَةَ الآن. أشْعِلي النُّور لَوْ سَمَحتِ يا أمِّي. أَيْنَ جِهازُ التَّحَكُّم عَن بُعْد؟

الأم: هُناك عَلى طاوِلَةِ القَهْوَة.

خديجة: أَيْنَ البَطّارِيّات الجَديدة؟

الأم: هُناك فِي الدُّرْجِ.

خديجة: خَلاص، أصْلَحْتُ التِّلْفِزيون يا أمي.

الأم: كَيْفَ؟ كَيْفَ أَصْلَحْتِ؟

خديجة: غَيَّرْتُ البَطّارِيَّة. أَخْرَجْتُ البَطّارِيَّات القَديمة الفارِغَة و وَضَعْتُ مَكانَها بَطّاريات جَديدة فعَمِلَ التِّلفزيون.

الأم: سَلِمَتْ يَداكِ يا بِنْتي. أنتِ شاطِرَة.

Anne: Sağlıcakla gidip dönesin. Allah yardımcın olsun kızım. Hadi mutfağa git, akşam yemeği hazır.

Hatice: Hayır anneciğim, aç değilim. Biraz televizyon seyretmek istiyorum.

Anne: Maalesef televizyon çalışmıyor. Birkaç kez açmaya çalıştım, ama nafile.

Hatice: Teknik servise haber verdin mi?

Anne: Hayır, teknik servisin telefonu bende yok.

Hatice: Ben şimdi sorunu çözmeye çalışırım. Işığı açabilir misin anneciğim? Uzaktan kumanda aleti nerede?

Anne: Orada, sehpanın üzerinde.

Hatice: Yeni piller nerede?

Anne: Orada, çekmecede.

Hatice: Tamam, televizyonu yaptım anneciğim.

Anne: Nasıl? Nasıl yaptın?

Hatice: Pili değiştirdim. Bitmiş eski pilleri çıkardım, yerlerine yeni pil taktım, televizyon çalıştı.

Anne: Ellerine sağlık kızım. Sen zeki bir kızsın.

Öğrenme Çıktısı

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mezîd fiilleri bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Sulâsî fiillerin üç harfli hallerindeki anlamlarıyla bir harf eklendikten sonra değişen anlamları arasında bir karşılaştırma yapınız.

Anlat/Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz, sizin de buna benzer bir anınız varsa Arapça olarak anlatmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA SULÂSÎ MEZÎD FİİLLER

القواعِد: الفعل الثلاثي المزيد

Arapçada fiiller, kök harfleri itibariyle en az üç harften oluşur. Üç harften oluşanlara sulâsî (örneğin شَرِبَ, فَتَحَ, جَلَسَ gibi) denir.

Bu fiillerin kök harflerine, yeni anlamlar elde etmek amacıyla bir, iki veya en çok üç harf eklenebilir. Eklenen bu harflere *ziyade harf*, ziyade harfi olan fiile de *mezîd* (artırılmış, ziyade harf eklenmiş) fiil denir. Bu bölümde sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen fiil kalıpları üzerinde duracağız.

Sulâsî fiiller, mâzî ve muzâri formları itibariyle altı farklı biçimde görünmekte, emir ve mastarları da çeşitlilik göstermekteydi. Oysa mezîd fiillerin gerek mâzî, gerek muzâri, gerekse emir ve mastar durumları tektir ve fiilden fiile değişkenlik göstermez.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa hemze getirilmek suretiyle elde edilen أَفْعَلَ (*ef'ale*),
2. ʻAynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen فَعَّلَ (*fa"ale*),
3. Fâu'l-fiilden sonra bir elif eklenerek elden edilen فاعَلَ (*fâ'ale*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
تَفْعِيلٌ – تَفْعِلَةٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
مُفاعَلَةٌ – فِعالٌ	فاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ



dikkat

Bu kalıplar mâzî yapılarıyla adlandırılabildikleri gibi mastar biçimleriyle de adlandırılabilirler. Örneğin, *ef'ale* kalıbı *if'âl* olarak, *fa"ale* kalıbı *tef'îl* olarak, *fâ'ale* kalıbı *mufâ'ale* olarak da anılabilir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen fiillerin muzârilerinde muzâraat harfinin hep damme ile harekelenmesidir. Oysa sulâsî mucerred fiillerde muzâraat harfi hatırlayacağınız üzere hep fetha ile harekelidir.

Şimdi yeni anlamlar elde etmek için kullanılan bu kalıpların her birinin anlamca işlevi üzerinde duralım:

1. أَفْعَلَ (veya إِفْعالٌ) kalıbı:

Geçişsiz olan (nesne almayan) bir fiil bu kalıba uyarlanmak suretiyle geçişli hâle gelir. Geçişli bir fiil de bu kalıba uyarlanmak suretiyle çift geçişli (iki nesne alan fiil) hâle gelir. Örnek:

خَرَجَ : Çıktı  أَخْرَجَ : Çıkardı

سَعِدَ: Mutlu oldu  أَسْعَدَ : Mutlu etti, mutlandırdı

خَرَجَ اللاعِبُ. (Oyuncu çıktı.)

أَخْرَجَ الحَكَمُ اللاعِبَ. (Hakem oyuncuyu çıkardı –ihraç etti-.)

سَعِدْتُ بِمَعْرِفَتِكَ. (Seni tanıdığıma mutlu oldum.)

أَسْعَدَتْنِي زِيارَتُكَ. (Ziyaretin beni mutlu etti.)

Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ

Şimdi sahîh ve mu‘tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
إِنْزالٌ indirmek	أَنْزِلْ indir!	يُنْزِلُ indiriyor	أَنْزَلَ indirdi	نَزَلَ indi
إِفْهامٌ anlatmak	أَفْهِمْ anlat!	يُفْهِمُ anlatıyor	أَفْهَمَ anlattı	فَهِمَ anladı
إِقامَةٌ ikamet etmek	أَقِمْ ikamet et	يُقِيمُ ikamet ediyor	أَقَامَ ikamet etti	قامَ kalktı
إِعْدادٌ hazırlamak	أَعِدَّ hazırla	يُعِدُّ hazırlıyor	أَعَدَّ hazırladı	عَدَّ saydı

Arapçada nesne almayan fiillere geçişsiz fiil anlamında “lâzım fiil – الفِعْلُ اللازِمُ” diyoruz. Nesne alan fiile ise, geçişli fiil anlamında “mute‘addî fiil -الفِعْلُ المتعَدِّي” adı verilir.

Yukarıdaki tabloda geçişsiz fiillerin bu kalıba uyarlanmak suretiyle nasıl geçişli hâle geldiğini veya geçişli bir fiilin nasıl çift geçişli (iki nesne alan) bir fiil haline geldiğini görüyorsunuz. Konuya girişte (خَرَجَ) ve (سَعِدَ) fiilleri kullanılarak geçişsiz bir fiilin bu kalıpta nasıl geçişli hâle geldiğine örnek niteliğinde cümlelere yer verilmişti. Şimdi de geçişli bir fiilin bu kalıpta nasıl çift geçişli olduğunu görelim.

فَهِمَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ. (Öğrenci dersi anladı.)

أَفْهَمَ المُعَلِّمُ الطَّالِبَ الدَّرْسَ. (Öğretmen öğrenciye dersi anlattı –dersi anlamasını sağladı-.)

أَفْهَمَ : Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)

المُعَلِّمُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الطَّالِبَ : 1. Mef‘ûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

الدَّرْسَ : 2. Mef‘ûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Bu kalıba giren fiillerin çekimi tıpkı sulâsî mucerred fiillerin mâzî ve muzâri çekimleri gibi yapılır. Bir başka ifadeyle sulâsî bir fiilin mâzî çekiminde fiilin sonuna gelen ekler ile muzâri çekiminde fiilin başına ve sonuna gelen eklerin aynısı mezîd fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerinde de gelir. Dolayısıyla emir ve nehiy çekimlerinde de bir değişiklik yoktur. Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyelim.

أَفْهَمْتُ خَلِيلاً المَسْأَلَةَ. (Meseleyi Halil'e anlattım.)

أَوْقَفَتْ شُرْطِيَّةُ المُرور السَّيَّاراتِ. (Kadın polis arabaları durdurdu.)

المُوَظَّفُونَ أَرْكَبوا الأطْفالَ على الحِصانِ. (Görevliler çocukları ata bindirdiler.)

يُرْسِمُ المُعَلِّمُ الطُّلَّابَ شَكْلَ الجَبَلِ. (Öğretmen öğrencilere dağ şekli çizdiriyor.)

﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ.﴾ A'râf Sûresi 31
(Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz. Allah şüphesiz israf edenleri sevmez.)

2. فَعَّلَ (veya تَفْعِيل) kalıbı:

Geçişsiz bir fiili geçişli, geçişliyi de çift geçişli yapmak için kullanılır. Bazen mübalağa ifade eder, yani eylemin çokça yapıldığını bildirir. Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفْعِيلٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ

Şimdi عَلِمَ fiilini فَعَّلَ kalıbına koyarak yapı ve anlam değişimini gözlemleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَعْلِيمٌ öğretim	عَلِّمْ öğret!	يُعَلِّمُ öğretiyor	عَلَّمَ öğretti

Arapçada bazı fiiller *ef'ale* kalıbına uyarlanarak, bazıları da *fa''ale* kalıbına uyarlanarak geçişli veya çift geçişli hâle getirilir. Bazen bir sulâsî fiil hem ef'ale hem de *fa''ale* kalıbına uyarlanabilir, ancak anlamları arasında farklılık olur. Bunları fiilleri tanıdıkça öğreneceksiniz. Şimdi iki fiil üzerinde bu durumu gösterelim:

عَلِمَ : Bildi → أَعْلَمَ : Bildirdi → عَلَّمَ : Öğretti

كَمُلَ : Kemale erdi → أَكْمَلَ:Tamamlandı, ikmal etti → كَمَّلَ : Mükemmel hale getirdi, mükemmelleştirdi

Bu kalıbın mubalağa, yani bir işin çokça yapıldığını ifade etmek için de kullanıldığını belirtmiştik. Aşağıdaki fiiller buna örnektir:

قَطَعَ : Kesti → قَطَّعَ : Lime lime doğradı

مَزَقَ : Yırttı → مَزَّقَ : Parçaladı, paramparça etti

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَقْدِيمٌ sunmak, takdim etmek	قَدِّمْ sun, takdim et!	يُقَدِّمُ sunar, takdim eder	قَدَّمَ sundu, takdim etti	قَدِمَ geldi
تَحْمِيلٌ yüklemek	حَمِّلْ yükle!	يُحَمِّلُ yükler	حَمَّلَ yükledi, taşıttı	حَمَلَ taşıdı
تَنْوِيمٌ uyutmak	نَوِّمْ uyut!	يُنَوِّمُ uyutur	نَوَّمَ uyuttu	نَامَ uyudu
تَقْوِيَةٌ güçlendirmek	قَوِّ güçlendir!	يُقَوِّي güçlendirir	قَوَّى güçlendirdi	قَوِيَ güçlü oldu
تَقْبِيلٌ öpmek	قَبِّلْ öp!	يُقَبِّلُ öper	قَبَّلَ öptü	قَبِلَ kabul etti

Bu tabloyu incelediğimizde, bazı sulâsî fiillerin bu kalıba uyarlandığında esas anlamını muhafaza ederken, bazı fiillerin ise esas anlamından kısmen veya tamamen uzaklaştığını görüyoruz (örneğin قَدِمَ - قَدَّمَ ve قَبِلَ - قَبَّلَ fiilleri). Ayrıca ecvef fiilin bu kalıba uyarlanışında illetli harfin aslının ortaya çıkarak şeddelendiğini نَامَ - نَوَّمَ örneğinde fark etmiş olmalısınız. Eğer ecvef fiil, aslı "ye" olan 2. kalıptan bir fiil olsaydı, o zaman "ye" harfi ortaya çıkarak şeddelenecekti: سَارَ - سَيَّرَ (yürüdü-yürüttü) gibi.

Yine yukarıdaki tablonun incelenmesinden, nâkıs fiilin mastarının diğer fiillerinkinden farklı olarak تَفْعِلَةٌ kalıbında geldiğini gözlemlemiş olmalısınız. Gerçekten de pek çoğu Türkçede isim olarak kullanılan nâkıs fiil mastarları *tef'îl* kalıbında değil, *tef'ile* kalıbında kullanılır. Örneğin *tahliye*, *takviye*, *tavsiye*, *tesniye*, *tezkiye*, *tevriye* gibi.

3. فَاعَلَ (veya مُفَاعَلَةٌ) kalıbı:

Bu kalıbın en önemli özelliği işdeşlik ifade etmesidir, yani karşılıklı yapılan eylemler için kullanılmasıdır. Mesela güreşmek, savaşmak, dövüşmek (boks yapmak), yazışmak, görüşmek gibi. Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
مُفاعَلَةٌ / فِعالٌ	فاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
مُقَاتَلَةٌ – قِتَالٌ savaşmak	قَاتِلْ savaş!	يُقَاتِلُ savaşır	قَاتَلَ savaştı	قَتَلَ öldürdü
مُقَابَلَةٌ görüşmek	قَابِلْ görüş!	يُقَابِلُ görüşür	قَابَلَ görüştü	قَبِلَ kabul etti
مُلَاكَمَةٌ dövüşmek (boks yapmak)	لَاكِمْ dövüş! (boks yap!)	يُلَاكِمُ dövüşür (boks yapar)	لَاكَمَ dövüştü (boks yaptı)	لَكَمَ yumruk attı
مُصَارَعَةٌ – صِرَاعٌ güreşmek, mücadele etmek	صَارِعْ güreş, mücadele et!	يُصَارِعُ güreşir, mücadele eder	صَارَعَ güreşti, mücadele etti	صَرَعَ yere serdi, yere fırlattı
مُشَاهَدَةٌ izlemek	شَاهِدْ izle!	يُشَاهِدُ izliyor	شَاهَدَ izledi	شَهِدَ tanık oldu, tanıklık etti
مُحَاوَلَةٌ denemek, çabalamak	حَاوِلْ dene, çabala!	يُحَاوِلُ çabalar, dener	حَاوَلَ çabaladı, denedi	حَالَ dönüştü
مُقَاوَمَةٌ direnmek	قَاوِمْ diren!	يُقَاوِمُ direnir	قَاوَمَ direndi	قَامَ kalktı
مُبَايَعَةٌ biat etmek	بَايِعْ biat et!	يُبَايِعُ biat eder	بَايَعَ biat etti	بَاعَ sattı
مُعَانَاةٌ boğuşmak, muzdarip olmak	عَانِ boğuş!	يُعَانِي muzdarip olur, boğuşur	عَانَى muzdarip oldu, boğuştu	عَنَى kastetti, demek istedi
مُآخَذَةٌ suçlamak	آخِذْ suçla!	يُؤَاخِذُ suçlar	آخَذَ suçladı	أَخَذَ aldı
مُسَاعَدَةٌ yardım etmek	سَاعِدْ yardım et!	يُسَاعِدُ yardım eder	سَاعَدَ yardım etti	سَعِدَ mutlu oldu

Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde, bazı sulâsî fiillerin bu kalıba uyarlandığında esas anlamını muhafaza ederken, bazı fiillerin ise esas anlamından kısmen veya tamamen uzaklaştığını görüyoruz. Ayrıca ecvef fiilin bu kalıba uyarlanışında illetli harfin aslının ortaya çıkarak fetha ile harekelendiğini حَالَ – حَاوَلَ, قَامَ – قَاوَمَ, بَاعَ – بَايَعَ örneklerinde fark etmiş olmalısınız.

Bu kalıbın mastarının iki biçimde gelmesine rağmen, bazı fiillerin her iki biçimde de (قَاتَلَ ve صَارَعَ fiillerinin mastarlarında olduğu gibi) mastara sahip olduğu halde diğerlerinin sadece *mufâ'ale* (مُفَاعَلَةٌ) kalıbında mastar formuna sahip olduğu dikkatinizi çekmiş olmalıdır. Bu kalıba giren bir fiilin her iki formda da mastarının olması gerekmemektedir. Diğer taraftan nâkıs fiil (عَنَى örneğinde) bu kalıba uyarlandığında, mastar formunun aldığı biçimin diğerlerinden farklı olduğunu (مُعَانَاةٌ örneğinde) görüyorsunuz.

Yine *âhaze* (آخَذَ) örneğinde mehmûzu'l-fâ olan bir fiilin hemzesi ile uzatma elifinin yan yana gelmesi sonucu آخَذَ (âhaze) biçiminin ortaya çıktığını görünüz.

Burada şunu da biliniz ki, *mehmûzu'l-fâ* (yani ilk harfi hemzeli olan bir fiil) şayet أَفْعَلَ kalıbına uyarlanırsa, yine ilk hece "آ" biçiminde görünecektir. Örneğin أَمِنَ fiili, أَفْعَلَ kalıbına uyarlandığında mâzî formu أَأْمَنَ (*e'mene*) değil, آمَنَ (*âmene*) biçiminde olur. Mâzî formları aynı görünen bu tür mezîd fiillerin (أَفْعَلَ) kalıbından mı, yoksa (فاعَلَ) kalıbından mı oldukları muzâri kullanımlarında kendini belli eder: آخَذَ'nin muzârisi *yu'âhizu* (يُؤَاخِذُ) iken, آمَنَ'nin muzârisi *yu'minu* (يُؤْمِنُ)'dur. Bu tür durumlarda ayrım yapamadığınızda bir sözlükten yardım alabilirsiniz.

Yeri gelmişken Arapça bir sözlüğün nasıl kullanılacağına değinmekte yarar var. Arapça sözlüklerin bir bölümü alfabetik bir düzende kelimeleri verirken önemli bir bölümü, özellikle klasik sözlükler kelimeleri tümüyle alfabetik sırada değil, sulâsî yapı (üçlü kök) esasında alfabetik düzende verir. Bunun sebebi, Arapça söz varlığının önemli bir bölümünün sulâsî fiilden türemesidir. Mesela *ketebe* (كَتَبَ) fiilinden "kâtib, kitâb, mektûb, mekteb, mektebe, mukâtebe, kâtebe, istektebe, miktâb, kitâbe, kutub, kuttâb, kuteybe, iktetebe, mukâtib, muktetib, kâtibe, istiktâb, iktitâb, ektebe, tekâtebe" gibi pek çok kelime türemiştir ve bu kelimelerin anlamını öğrenmek için sözlüğe başvurduğunuzda, tümünün *ketebe* (كَتَبَ) fiilinin altında sıralandığını göreceksiniz. Bu kelimelerden herhangi birinin anlamını öğrenmek için klâsik bir sözlüğe başvurduğunuzda, şayet aradığınız kelimenin *ketebe*'den türediğini bilmezseniz sözlüğü kullanamazsınız. O hâlde sözlük kullanabilmek için mezîd bir fiilin üçlü kökünü (sulâsî formunu) de bulabilmemiz önem taşımaktadır. Bunun için şöyle bir yol izlenebilir:

1. Mâzî veya muzâri yapıdaki bir fiilin harflerini sayınız. Üç harften fazla ise bu fiil mezîd bir fiildir, yani *ziyade* –fazla- harfi vardır. Fiilin muzârisinde muzâraat harfi damme ile harekeli ise veya fiil dört harften müteşekkil ise sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen bir fiil olduğu ortaya çıkar. Sıradaki işlem ziyade harfin hangisi olduğunun belirlenmesidir.
2. Mâzî form itibariyle ziyade harfler üç tanedir: a) Başa gelen bir hemze, b) Fâu'l-fiilden sonra gelen bir elif, c) 'Aynu'l-fiilin ikilenmesi.
3. Ziyâde harfi belirleyip daire içine aldığınızda, geri kalan harfler size üçlü kökü (sulâsî formu) verir.

Şimdi, aşağıdaki fiillerin üçlü kökünü yani sulâsîsini bulalım:

ناقَشَ : Burada 4 harf var, *fâu'l-fiil*'den sonraki elif *ziyade* harf olarak hemen görünüyor. Onu çıkardığımızda geriye (نقش) kalıyor. Dolayısıyla üçlü kök (sulâsî form) (نقش)'dir.

أَظْهَرَ : Burada 4 harf var, biri ziyade harf olmalı. Baştaki hemze fazla harftir. Geriye kalan (ظهر) fiilin sulâsîsidir.

Öğrenme Çıktısı

2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 2

Mezîd fiillerde bulunan anlam değişimlerini Arapça sözlüklerden araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Haşr Sûresi" 21. ve "Rahman Sûresi" 2. ve 4. ayet-i kerîmelerindeki bir harf eklenerek mezîd olan fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mâzî, muzâri, mastar ve emir olarak ezberleyiniz, arkadaşlarınızla paylaşınız.

İSM-İ TAFDÎL

اِسْمُ التَّفْضيل

İki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan yapıya “ism-i tafdîl” denir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلى yapıları “en …”; أَفْعَلُ مِنْ ... yapısı ise “...den daha” anlamı ifade eder.

İsm-i tafdîllere örnek olarak aşağıdaki tablo verilebilir.

أَكْبَرُ en büyük	أَكْبَرُ مِنْ... ...den daha büyük	كَبيرٌ büyük
أَصْغَرُ en küçük	أَصْغَرُ مِنْ... ...den daha küçük	صَغيرٌ küçük
أَسْهَلُ en kolay	أَسْهَلُ مِنْ... ...den daha kolay	سَهْلٌ kolay
أَطْوَلُ en uzun	أَطْوَلُ مِنْ... ...den daha uzun	طَويلٌ uzun
أَجْمَلُ en güzel	أَجْمَلُ مِنْ... ...den daha güzel	جَميلٌ güzel
أَفْقَرُ en fakir	أَفْقَرُ مِنْ... ...den daha fakir	فَقيرٌ fakir
أَغْنى en zengin	أَغْنى مِنْ... ...den daha zengin	غَنِيٌّ zengin
أَقْوى en güçlü	أَقْوى مِنْ... ...den daha güçlü	قَوِيٌّ güçlü
أَحْلى en tatlı	أَحْلى مِنْ... ...den daha tatlı	حُلْوٌ tatlı
أَرْفَعُ en yüksek	أَرْفَعُ مِنْ... ...den daha yüksek	رَفيعٌ yüksek

Şimdi örnek cümlelerle yapıyı daha iyi kavrayalım:

المَدِينَةُ أَكْبَرُ مِنَ القَرْيَةِ. (Şehir köyden daha büyüktür.)

الشَّارِعُ أَوْسَعُ مِنَ الزُّقَاقِ. (Cadde sokaktan daha geniştir.)

نَحْنُ أَقْوى مِنْكُمْ.
Biz sizden daha güçlüyüz.



أنا أَطْوَلُ مِنْكِ.
Ben senden daha uzunum.





الطَّائِرَةُ أَسْرَعُ مِنَ الحافِلَةِ.
Uçak otobüsten daha hızlıdır.

أَنْتِ أَصْبَرُ مِنِّي.
Sen benden daha sabırlısın.



Bakara sûresi 217. ayet-i kerimesinde ism-i tafdîl'e örnek bulunmaktadır:

﴿الفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ القَتْلِ.﴾ (Fitne öldürmekten daha büyüktür.)

Yukarıdaki örnekler, karşılaştırmalı sıfat türünden örneklerdi. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

1- الله أكبرُ. (Allah en büyüktür.)

2- أنا الوَلَدُ الأكبرُ فِي الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en büyük erkek çocuğum.)

3- أنا البنتُ الصُّغْرَى فِي الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en küçük kız çocuğuyum.)

4- هذه أكبرُ مُصِيبةٍ عِشْتُها فِي حَيَاتِي. (Bu, hayatımda yaşadığım en büyük musibettir.)

5- هذه أحْسَنُ قِصَّةٍ قَرَأْتُها فِي حَيَاتِي. (Bu, hayatımda okuduğum en güzel hikâye.)

6- هي أجْمَلُ فَتاةٍ رَأَيْتُها فِي حَيَاتِي. (O, hayatımda gördüğüm en güzel kız.)

7- هُوَ أَرْوَعُ فِيلْمٍ شَاهَدْتُه فِي حَيَاتِي. (O, hayatımda izlediğim en harika film.)

8- كانتْ جَدَّتِي تَقْرَأُ عَلَيَّ أَحْسَنَ القِصَصِ.
(Ninem bana hikâyelerin en güzelini (en güzel hikâyeleri) okuyordu.)

9- رَفَعَنِي رَبِّي إلى أَعْلَى الدَّرَجَاتِ.
(Rabbim beni mevkilerin en yükseğine (en yüksek mevkilere) çıkardı.)

10- دَرَسْتُ فِي أحْسَنِ الْمَدَارِسِ فِي تُرْكِيا.
(Türkiye'deki okulların en iyisinde (en iyi okullarda) okudum.)

Yukarıdaki cümleleri ism-i tafdîllerin kullanılış biçimleri açısından inceleyelim. 1 numaralı cümlede ism-i tafdîl, mubtedânın haberi olarak kullanılmıştır. 2 ve 3 numaralı cümlelerdeki ism-i tafdîller, kendilerinden önceki isimlerin sıfatı durumundadırlar; mevsûflarına tam anlamıyla uyum göstermişlerdir ve onları "en büyük" ve "en küçük" olarak nitelemişlerdir.

4-7 numaralı cümlelerde ism-i tafdîller mubtedanın haberidirler. Dikkat edileceği üzere bu cümlelerde her bir ism-i tafdîl, kendisinden sonraki tekil ve belirsiz bir tamlayana (muzâfun ileyhe) muzâf olmuştur ve böylece "en büyük musibet", "en güzel hikâye", "en güzel kız", "en harika film" anlamı oluşmuştur.

8-10 numaralı cümlelerde ism-i tafdîlller, bir önceki gruptakinden farklı olarak, çoğul ve belirli bir tamlayana muzâf olmuşlardır. Bu durumdaki ism-i tafdîl, çoğul olan tamlayanını niteleyici bir şekilde "en güzel hikâyeler", "en yüksek mevkiler", "en iyi okullar" biçiminde anlam oluşturabileceği gibi, yapıya uyumlu bir biçimde "hikâyelerin en güzeli", "mevkilerin en yükseği", "okulların en iyisi" biçiminde bir anlam oluşturmaya da elverişlidir.



هذه القِصَّةُ أجْمَلُ قِصَّةٍ قَرَأْتُها.
Bu hikâye okuduğum en güzel hikâyedir.



جَبَلُ أغري (أرارات) أعْلى جَبَلٍ في تُرْكِيا.
Ağrı dağı Türkiye'nin en yüksek dağıdır.



بُحَيْرَةُ وان أكْبَرُ بُحَيْرَةٍ في تُرْكِيا.
Van gölü Türkiye'nin en büyük gölüdür.



أمّي مِنْ أجْمَلِ الْأُمَّهاتِ في العالَمِ.
Annem dünyanın en güzel annelerindendir.

Öğrenme Çıktısı



3 Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Tabloda verilen ismi-tafdîl örneklerini defterlerinize yazınız ve beş tanesini örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Câsiye Sûresi" 26, "Tâhâ Suresi" 68. ayet-i kerîmelerinde geçen ism-i tafdîlleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize ism-i tafdîl içeren sorular sorunuz ve bu soruları cevaplamaya çalışınız. Örneğin; "En başarılı öğrenci kimdir?", "Okuduğun en güzel kitap hangisidir?" gibi.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

البقيَّة في حياتِك.
Başınız sağ olsun.

Bir ölüm haberi karşısında okunan ve "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" meâlindeki ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ayet-i kerimesinin (Bakara Sûresi, 156) yanı sıra Arapçada taziye için kullanılan bazı ifadeler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi "başınız sağ olsun" şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz (البقيَّة في حياتِك) cümlesidir. Bu ifadeye (حياتُك الباقية) sözü ile karşılık verilir.

البقيَّة في حياتِك.
Başınız sağ olsun.



حياتُك الباقية.
Sizler sağ olun.

Ölen için yapılan hayır duaları arasında aşağıdaki ifade de sıkça kullanılır:



الله يَرْحمُهُ و يَغْفِر لَه و يُسْكِنُه فَسيحَ جنّاتِه.
Allah rahmet ve mağfiret etsin, mekanını cennet eylesin.

لَمّا
…ince, …ınca

لَمّا ذَهَبْتُ إلى السّوق رَأيْتُ صَديقي. (Çarşıya gittiğimde arkadaşımı gördüm.)

لَمّا جَلَسْتُ في البيتِ جَاء الضُّيوف. (Evde oturduğum zaman misafirler geldi.)

لَمّا سَمِعْتُ أصْواتٍ من الطَّابِقِ الأسْفَلِ فَتَحْتُ الباب وقُلْتُ: (Alt kattan sesler duyduğumda kapıyı açıp dedim ki:)



dikkat

لَمَّا ile kurulan cümlenin fiillerinin mâzî olduğuna dikkat ediniz.

بِدُون

……sız, …..siz

لا أشْرَبُ الشَّايَ بِدُونِ سُكَّرٍ. (Çayı şekersiz içmem.)

العِلْمُ بِدُونِ أدَبٍ لا يَنْفَعُ. (Edep olmadan ilmin faydası yoktur.)

لا نَبْدَأُ العشاءَ بدُونِكَ. (Sensiz akşam yemeğine başlamıyoruz.)

لا تَقُلْ كَلِماتٍ بِدُونِ مَعْنى. (Anlamsız kelimeler söyleme!)

أَشْعِلْ النُّور لو سَمَحْتَ.

Işığı aç lütfen.

لَوْ سَمَحْتَ.	النُّور	أَشْعِلْ
	الضَّوْء	
	المِصْباح	
	النَّار	

أَطْفِئْ النُّور لو سَمَحْتَ.

Işığı kapat lütfen.

لَوْ سَمَحْتَ.	النُّور	أَطْفِئْ
	الضَّوْء	
	المِصْباح	
	النَّار	

Öğrenme Çıktısı



4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Âli İmrân Sûresi" 79, "Bakara Sûresi" 17. ayet-i kerîmelerinde geçen edatları tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا المَـزيد مِنْ الأفعال.
و هُوَ فِعْل زاد فيه حَرف أو أكثر عَلى حُروفه الأصليَّة. وفي هذا الدَّرْسِ
دَرَسْنا المَـزيد على الفعل الثّلاثي بِحَرْف واحد وهو يَأْتي عَلى ثَلاثَةِ أشْكالٍ.

المَزيد من الأفعال

أفْعَلَ ← يُفْعِلُ ← أَفْعِلْ ← إفْعالٌ
فَعَّلَ ← يُفَعِّلُ ← فَعِّلْ ← تَفْعيلٌ
فاعَلَ ← يُفاعِلُ ← فاعِلْ ← مُفاعَلَةٌ، فِعالٌ

Selâmün aleyküm. Bugün mezîd fiilleri öğrendik. Mezîd fiil kök harflerine bir veya daha fazla harf eklenen fiildir. Bu derste bir harf eklenen sulâsî mezîd fiilleri gördük, onlar üç şekilde gelir:

أفْعَلَ ← يُفْعِلُ ← أَفْعِلْ ← إفْعالٌ
فَعَّلَ ← يُفَعِّلُ ← فَعِّلْ ← تَفْعيلٌ ، تَفْعِلَةٌ
فاعَلَ ← يُفاعِلُ ← فاعِلْ ← مُفاعَلَةٌ، فِعَالٌ

أنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هنا أمثلة الماضي والمضارع والأمر والمصدر لِلمَزيد على الفعل الثّلاثي
بِحَرْفٍ واحد.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إخْراجٌ	أَخْرِجْ	يُخْرِجُ	أخْرَجَ
تَعْليمٌ	عَلِّمْ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ
مُجادَلَة، جِدالٌ	جادِلْ	يُجادِلُ	جادَلَ

Tahtaya bakınız. Burada bir harf eklenen sulâsî mezîd fiiller için mâzî, muzâri, emir ve mastar örnekleri var.

okuma
قراءة

البُلْبُلُ و المَلِك



جاء اللَّيْلُ و نامَ الجَميعُ، و أَطْفَأَ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.

و ظَلَّ المَلِكُ مُسْتَيقِظاً. سَأَلَتْهُ زَوْجَتُهُ: لماذا لَمْ تَنَمْ يا سَيِّدي المَلِك؟ قَالَ المَلِكُ: أَشْعُرُ بِأَرَقٍ شَديد، لا أَسْتَطيعُ النَّوْمَ.

وَقَفَ المَلِكُ مع زَوْجَتِهِ في شُرْفَةِ القَصْرِ الكَبير. و هناكَ سَمِعَ صَوْتاً عَذْباً يَأْتي من فَوقِ الأشجار.

قال المَلِكُ: ما هذا الصَّوْتُ؟ لَمْ أسْمَعْ أَجْمَلَ مِنْهُ. قالَتْ المَلِكَة: هذا صَوتُ البُلْبُلِ يا سَيِّدي.

قال المَلِكُ للحُرّاسِ:أحْضِروا البُلْبُلَ، أُريدُ أَنْ أسْمَعَ صَوْتَهُ في مَجْلِسي كُلَّ مَساءٍ.

و في الصَّباحِ أحْضَرَ الحُرَّاسُ البُلْبُلَ و بَنَوْا لَهُ قَفَصاً مِنْ ذَهَبٍ. ثُمَّ وَضَعوا فيه شَرائِحَ التُّفّاح و قِطَعَ البُرْتُقالِ و الكُمَّثْرى. و في المَساءِ دَعا المَلِكُ الضُّيوفَ مِنْ كُلِّ مَكانٍ لِسَماعِ صَوْتِ البُلْبُلِ الجَميل. تَحَيَّرَ المَلِكُ والضُّيوفُ لِأَنَّ البُلْبُلَ لا يُغَنِّي و لَكِنَّهُ يُصْدِرُ صَوْتاً حَزيناً كَالبُكاءِ. قامَ حَكيمُ المَمْلَكَةِ و قالَ: هَلْ تُريدونَ سَماعَ غِناءِ البُلْبُلِ؟ قالَ الجَميعُ في صَوْتٍ واحِدٍ. نَعَمْ. فَتَحَ الحَكيمُ بابَ القَفَصِ و انطَلَقَ البُلْبُل إلى الأشْجارِ و بَدَأَ يُغَنّي بِأَعْذَبِ الأصْواتِ.



قال المَلِكُ: الحُرِّيَّةُ أَجْمَلُ شَيْءٍ في العالَمِ.

Bülbül ve Kral

Gece oldu, herkes uyudu. Bekçiler, sarayın ışıklarını söndürdü ancak kral uyanık kaldı. Karısı ona sordu: "Niçin uyumadın kral efendim?" Kral şöyle dedi: "Şiddetli bir uykusuzluk hissediyorum (Hiç uykum yok). Uyuyamıyorum." Kral karısıyla birlikte büyük sarayın balkonunda durdu. Orada ağaçlardan gelen tatlı bir ses duydu.

Kral: "Bu ses de ne? Ondan daha güzelini duymadım" dedi. Kraliçe: "Bu bülbülün sesi efendim" dedi.

Kral bekçilere: "Bülbülü getirin. Meclisimde her akşam onun sesini duymak istiyorum" dedi. Sabah bekçiler bülbülü getirdiler. Ona altından bir kafes yaptılar. Sonra onun içine elma dilimleri, portakal ve armut parçaları koydular. Akşam kral bülbülün güzel sesini duymaları için her yerden misafirler çağırdı. Misafirler ve kral şaşırdı çünkü bülbül şarkı söylemiyor ancak ağlama gibi hüzünlü bir ses çıkarıyordu. Krallığın bilgesi kalktı ve dedi ki: "Bülbülün sesini duymak istiyor musunuz?" Hepsi bir ağızdan: "Evet" dediler. Bilge kafesin kapısını açtı ve bülbül ağaçlara doğru süzüldü. Seslerin en tatlısıyla şarkı söylemeye başladı.

Kral: "Özgürlük dünyadaki en güzel şey" dedi.

Bu parça Mısır Eğitim ve Öğretim Bakanlığının yayını olan *el-Lugatu'l-'Arabiyye, es-Saffu's-Sâlis* (2017) s.31 de bulunan aynı adlı metinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				جَلَسَ
				عَلِمَ
				غَلَقَ
				خَبَرَ
				دَخَلَ

2- Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				دَرَسَ
				عَلِمَ
				غَلَقَ
				شَكَرَ
				وَفَرَ

3- Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				بَدَلَ
				خَلَفَ
				دَفَعَ
				عَمِلَ
				نَسَبَ

4- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1- عَلَّمَتْ المُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيّةَ.

2- أَرْسَلَ المُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ.

3- أَوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ.

5- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1- الصَّحْراء / الجَيْشانِ/ في / قاتَلَ

2- يُمارِسُون / الرِّياضة / الطُّلابُ / الصباح / في

3- الأَخْبارَ / في / المسائيَّة / التلفزيون/ يُشاهدُ / الرجال

4- يُتابعون / التلفزيون / في / الرسوم المُتَحرِّكة / الأطفال

5- الطالبات/ تُقابِلُ / المُدير / في / القادم / الأسبوع

6- تُسافِرُ / زَوْجَتِكَ / الحجِّ / إلى / كَيف / بِدون

6- Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أَجْمَلُ، أَسْرَعُ، أطْوَلُ، أَشْفَق، أَصْغَرُ)

1- القَرْيَةُ ....مِنْ المَدينَةِ.	(Köy şehirden daha güzeldir.)
2- أنا .... مِنْكَ.	(Ben senden daha zayıfım.)
3- القِطارُ.........مِنْ الحافِلَة.	(Tren, otobüsten daha hızlıdır.)
4- البُحَيْرَةُ ....مِنْ البَحْرِ.	(Göl denizden daha küçüktür.)
5- أمِّي........الأُمَّهاتِ.	(Annem, annelerin en merhametlisidir.)
6- النِّيْلُ .... نَهْرٍ في الشَّرْقِ الأوْسَطِ.	(Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.)

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Tatile bensiz nasıl gidersin?

2- Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

3- Biz sizden daha başarılıyız.

4- Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

5- Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

8- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

عَلَّمَ:	قاتَلَ:
أَشْرَبَ:	جادَلَ:
أَرْسَلَ:	مارَسَ:
أَخْبَرَ:	أخْرَجَ:
أقامَ:	مَزَّقَ:

9- Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ. – رَأَيْتُ أُسْتاذي./ لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ رَأيْتُ أُسْتاذي.

(Fakülteye gittiğimde hocamı gördüm.)

1- ذَهَبْتُ إلى الحَديقَةِ. – وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً.......................................

(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2- حَضَرَ المُدِيرُ. – فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ...

(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3- وَصَلَتْ إلى المَكْتَبِ. – شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنْ القَهْوَةِ............................

(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4- جاءَ الرَّبيعُ. – زَرَعْتُ الأَزْهارَ..

(Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5- فَتَحْنَا البَابَ. – سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً..

(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyaloga bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, mezîd fiilleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (Bir Harf Eklenenler)

Arapçada fiiller, kök harfleri itibariyle en az üç harften oluşur. Üç harften oluşanlara sulâsî (örneğin جَلَسَ, شَرِبَ, فَتَحَ, gibi) denir.

Bu fiillerin kök harflerine, yeni anlamlar elde etmek amacıyla bir, iki veya en çok üç harf eklenebilir. Eklenen bu harflere *ziyade harf*, ziyade harfi olan fiile de *mezîd* (artırılmış, ziyade harf eklenmiş) fiil denir.

Mezîd fiillerin gerek mâzî, gerek muzâri, gerekse emir ve mastar durumları tektir ve fiilden fiile değişkenlik göstermez.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa hemze getirilmek suretiyle elde edilen أَفْعَلَ (*ef'ale*),
2. 'Aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen فَعَّلَ (*fa''ale*),
3. Fâu'l-fiilden sonra bir elif eklenerek elden edilen فاعَلَ (*fâ'ale*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أفْعَلَ
تَفْعِيلٌ – تَفْعِلَةٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
مُفاعَلَةٌ – فِعالٌ	فاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ

3
Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

İsm-i Tafdîl

İki isim arasında karşılaştırma yapıp birisinin diğerinden daha üstün veya daha zayıf olduğunu gösteren kelimelerdir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلَى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلَى yapıları "en …"; أَفْعَلُ مِنْ... yapısı ise "...den daha" anlamı ifade eder. Örneğin;

كَبِيرٌ ← أَكْبَرُ – كُبْرَى   صَغِيرٌ ← أَصْغَرُ – صُغْرَى

4
Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Bir ölüm haberi karşısında okunan ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ayet-i kerimesinin yanı sıra Arapçada taziye için kullanılan bazı ifadeler bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesi "başınız sağ olsun" şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz البقيَّة في حياتِك cümlesidir. Bu ifadeye (حياتُك الباقية) sözü ile karşılık verilir.

Bölümde ayrıca لَمّا (…ince, …ınca) ve بِدُونِ (…sız, ...siz) edatları ile أشْعِلْ ve أطْفِئْ fiillerinin kullanımları da cümle örnekleriyle tanıtılmıştır.

لَمّا رَأَيْتُ الكلبَ خِفْتُ.	(Köpeği görünce korktum.)
لا أشْرَبُ الشّايَ بِدونِ سُكَّرٍ.	(Çayı şekersiz içmem.)
أَشْعِلِ النُّورَ لو سَمَحْتَ.	(Işığı aç lütfen.)
أَطْفِئِ النُّورَ لو سَمَحْتَ.	(Işığı kapat lütfen.)

1 Aşağıdakilerden hangisi sulâsî mucerred bir fiil **değildir?**

A. كَتَبَ

B. جَلَسَ

C. عَلَّمَ

D. أَكَلَ

E. مَدَّ

2 Mezîd fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Sulâsî fiile 1, 2 veya 3 harf eklenerek elde edilirler.
B. Üç harflidirler.
C. Anlamsal farklılıkları yoktur.
D. Farklı mezîd kalıplarının mastarları aynı şekilde gelir.
E. Fiilin kök harflerinden fazla bir harf almazlar.

3 Aşağıdakilerden hangisi sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen bir fiil kalıbıdır?

A. أَفْعَلَ

B. فَعَلَ

C. فُعِلَ

D. فَعِلَ

E. أَفْعَلَ

4 "أَعْلَمَ الـمُهَنْدِسُ العُمَّالَ العَمَلَ." Cümlesinde kaç mef'ûl bulunmaktadır?

A. 4
B. 1
C. 3
D. 2
E. Mef'ûl bulunmamaktadır.

5 رَحَبَ fiilinin فَعَّلَ kalıbından mastarı aşağıdakilerden hangisidir?

A. رَحَّبَ

B. تَرْحِيبٌ

C. يُرَحِّبُ

D. رَحِّبْ

E. إِرْحابٌ

6 عَلِمَ fiili sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen mezîd kalıplarda mâzî formda aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

A. تَعْلِيمٌ - إِعْلامٌ - مُعالَمَة

B. أَعْلَمَ - عَلَّمَ - عالَمَ

C. أَعْلَمَ - عَلِمَ - عَلِّمْ

D. عَلِّمْ - يُعَلِّمُ - يُعالِمُ

E. يُعْلِمُ - يُعَلِّمُ - يُعالِمُ

7 المُعَلِّماتُ الرِّسالَةَ.........

Yukarıdaki cümlenin "Öğretmenler mektubu gönderdi." anlamı verebilmesi için boş bırakılan yere aşağıdaki fiillerden hangisi gelmelidir?

A. أَرْسَلَتْ

B. أَرْسَلَ

C. أَرْسِلْ

D. إِرْسالٌ

E. يُرْسِلُ

8 مَزَّقَ الأطْفالُ الأوْراقَ.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Çocuklar kağıtları katladı.
B. Çocuk kağıdı yırttı.
C. Çocuk kağıdı fırlattı.
D. Çocuk kağıtları parçaladı.
E. Çocuklar kağıtları parçaladı.

9

"شَعَرْتُ بِبَرْدٍ فِي الخَارِجِ دَخَلْتُ إلى البَيْتِ بِسُرْعَةٍ....."

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. بِدُونِ
B. عادَةً
C. لَمَّا
D. الباقِيَة
E. أَلَمْ

10 "Bekçiler sarayın ışıklarını söndürdüler."

Yukarıdaki Türkçe cümlenin Arapçası aşağıdakilerden hangisidir?

A. يُطْفِئُ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
B. أَطْفَأَ الحارِسُ نورَ القَصْرِ.
C. طَفَأَ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.
D. أَطْفَأَ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
E. يُطْفِئُ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.

1. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. D — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D — Yanıtınız yanlış ise "Bülbül ve Kral" okuma parçasını yeniden gözden geçiriniz.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
إِجْلاسٌ	أَجْلِسْ	يُجْلِسُ	أَجْلَسَ	جَلَسَ
إِعْلامٌ	أَعْلِمْ	يُعْلِمُ	أَعْلَمَ	عَلِمَ
إِغْلاقٌ	أَغْلِقْ	يُغْلِقُ	أَغْلَقَ	غَلَقَ
إِخْبارٌ	أَخْبِرْ	يُخْبِرُ	أَخْبَرَ	خَبَرَ
إِدْخالٌ	أَدْخِلْ	يُدْخِلُ	أَدْخَلَ	دَخَلَ

Alıştırma 2

Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَدْرِيسٌ	دَرِّسْ	يُدَرِّسُ	دَرَّسَ	دَرَسَ
تَعْلِيمٌ	عَلِّمْ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	عَلِمَ
تَغْلِيقٌ	غَلِّقْ	يُغَلِّقُ	غَلَّقَ	غَلَقَ
تَشْكِيرٌ	شَكِّرْ	يُشَكِّرُ	شَكَّرَ	شَكَرَ
تَوْفِيرٌ	وَفِّرْ	يُوَفِّرُ	وَفَّرَ	وَفَرَ

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
مُبادَلَةٌ	بَادِلْ	يُبَادِلُ	بَادَلَ	بَدَلَ
مُخَالَفَةٌ	خَالِفْ	يُخَالِفُ	خَالَفَ	خَلَفَ
مُدَافَعَةٌ	دَافِعْ	يُدَافِعُ	دَافَعَ	دَفَعَ
مُعَامَلَةٌ	عَامِلْ	يُعَامِلُ	عَامَلَ	عَمِلَ
مُنَاسَبَةٌ	نَاسِبْ	يُنَاسِبُ	نَاسَبَ	نَسَبَ

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1. عَلَّمَتْ المُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيّةَ. Öğretmen yabancılara Türkçe öğretti.

عَلَّمَتْ: Mâzî fiil (mezîd, فَعَّلَ kalıbından)

المُعَلِّمَةُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الأجانِبَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeri sondaki fetha.

اللُّغَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsûf.

التُّرْكِيّةَ: اللُّغَةَ'nın sıfatı, dolayısıyla onun gibi belirli, tekil, dişil ve mansûb, nasb alâmeti, sondaki fetha.

2. أَرْسَلَ المُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ. Memur adama mektubu gönderdi.

أَرْسَلَ: Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)

المُوَظَّفُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الرَّجُلَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

الرِّسالَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

3. أَوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ. Adam arabayı durdurdu.

أَوْقَفَ: Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)

الرَّجُلُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

السَّيارَةَ: Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. قَاتَلَ الجَيْشانِ في الصَّحْراء.
İki ordu çölde savaştı.

2. الطُّلاب يُمارِسُون الرِّياضة في الصَّباح.
Öğrenciler sabahleyin spor yapıyorlar.

3. يُشاهِدُ الرِّجالُ الأَخْبارَ المسائِيَّةَ في التِّلفِزْيون.
Erkekler (adamlar) televizyonda akşam haberlerini izliyorlar.

4. الأطفالُ يُتابِعُونَ الرُّسومَ المُتَحرِّكةَ في التِّلفِزيون.
Çocuklar televizyonda çizgi film izliyorlar.

5. تُقابِلُ الطالباتُ المُديرَ في الأسبوعِ القادم.
Kız öğrenciler müdürle gelecek hafta buluşacaklar.

6. كَيف تُسافِرُ إلى الحجِّ بِدون زَوْجَتِكَ؟
Eşin (karın) olmadan hacca nasıl gidersin?

Alıştırma 6

Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أجْمَلُ، أسْرَعُ، أَطْول ،أَشْفَق، أَصْغَرُ)

1. القَرْيَةُ أجْمَلُ مِنْ المَدينَةِ. (Köy şehirden daha güzeldir.)
2. أنا أَضْعَفُ مِنْكَ. (Ben senden daha zayıfım.)
3. القِطارُ أَسْرَعُ مِنْ الحافِلَة. (Tren, otobüsten daha hızlıdır.)
4. البُحَيْرَةُ أصْغَرُ مِنْ البَحْرِ. (Göl denizden daha küçüktür.)
5. أمِّي أشْفَقُ الأُمَّهاتِ. (Annem, annelerin en merhametlisidir.)
6. النِّيْلُ أَطْوَلُ نَهرٍ في الشَّرْقِ الأوْسَطِ. (Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.)

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Tatile bensiz nasıl gidersin?

كَيْفَ تَذْهَبُ إلى العُطْلَة بِدوني؟

2. Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

لَمّا نهَضْتُ مِنَ النَّوْمِ فَتَحْتُ النَّافِذَةَ.

3. Biz sizden daha başarılıyız.

نَحْنُ أَنْجَحُ مِنْكُم.

4. Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

هذا أجْمَلُ كِتابٍ في العالَمِ.

5. Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

أَكْتَبَ المُعَلِّمُ الطّالِبَ الدَّرْسَ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

عَلَّمَ: علم	قاتَلَ: قتل
أَشْرَبَ: شرب	جادَلَ: جدل
أَرْسَلَ: رسل	مارَسَ: مرس
أَخْبَرَ: خبر	أخْرَجَ: خرج
أقامَ: قام	مَزَّقَ: مزق

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

1. لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الحديقَةِ وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً.
(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2. لَمَّا حَضَرَ المـُديرُ فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ.
(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3. لَمَّا وَصَلَتْ إلى المـَكْتَبِ شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنَ القَهْوَةِ.
(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4. لَمَّا جاءَ الرَّبيعُ زَرَعْتُ الأَزْهارَ.
(Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5. لَمَّا فَتَحْنا البَابَ سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً.
(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)

bölümün kelimeleri   كَلِماتُ القِسم

أجانِب (*ecânib*) **yabancılar** (t.) أَجْنَبِي (*ecnebî*)

آخَذَ (*âhaze*) **suçladı**

أَخْرَجَ (*ahrece*) **çıkardı**

أرَق (*arak*) **uykusuzluk, uyku gelmemesi**

أَرْكَبَ (*erkebe*) **bindirdi**

أَسْرَفَ (*esrefe*) **isrâf etti**

أَسْعَدَ (*es'ade*) **mutlu etti**

أَشْعَلَ (*eş'ale*) **yaktı**

أَصْدَرَ (*asdara*) **yayınladı, çıkardı**

أَصْلَحَ (*aslaha*) **tamir etti**

أَطْفَأَ (*etfa'e*) **söndürdü**

أَعَدَّ (*e'adde*) **hazırladı**

أَفْهَمَ (*efheme*) **anlattı**

أقامَ (*ekâme*) **ikâmet etti**

أَكْمَلَ (*ekmele*) **tamamladı**

أَنْزَلَ (*enzele*) **indirdi**

اِنْطَلَقَ (*intalaka*) **hareketlendi, atıldı, fırladı**

أَوْراق (*evrâk*) **kağıtlar, evraklar** (t.) وَرَق (*varak*)

أَوْقَفَ (*evkafe*) **durdurdu**

باسطرمة (*bâstırma*) **pastırma**

بايَعَ (*bâye'a*) **biat etti**

بُكاء (*bukâ'*) **ağlama**

بُلْبُل (*bulbul*) **bülbül**

بَطارِيَّات (*batâriyyât*) **piller**

تابَعَ (*tâbe'a*) **izledi; takip etti**

تَحَيَّرَ (*tehayyere*) **şaşırdı, hayret etti**

تَسْجيل (*tescîl*) **kayıt**

جَبَل (*cebel*) **dağ**

جَيش (*ceyş*) **ordu**

حاوَلَ (*hâvele*) **çabaladı, uğraştı**

حُرَّاس (*hurrâs*) **bekçiler** (t.) حارِس (*hâris*)

حُرِّيَّة (*hurriyye*) **özgürlük**

حَلَّ – يَحُلُّ (*halle - yehullu*) **çözmek (problem, sorun, bilmece vb.)**

حَمَّلَ (*hammele*) **yüklendi, taşıttı**

خَلاص (*halâs*) **tamam**

دُرْج (*durc*) **çekmece**

ذَهَب (*zeheb*) **altın**

زُقاق (*zukâk*) **sokak**

ساعَدَ (*sâ'ade*) **yardım etti**

سَيَّرَ (*seyyere*) **yürüttü**

شَرائِح (*şerâ'ih*) **dilimler** (t.) شَريحَة (*şerîha*)

صارَعَ (*sâra'a*) **güreşti**

عانى (*ânâ*) **muzdarip oldu, boğuştu**

عَذْب (*'azb*) **tatlı**

عَوْدَة (*'avde*) **dönüş**

غَيَّرَ (*gayyara*) **değiştirdi**

قابَلَ (*kâbele*) **görüştü**

قاتَلَ (*kâtele*) **savaştı**

قادِم (*kâdim*) **gelen, gelecek**

قاوَمَ (*kâveme*) **direndi**

قَبَّلَ (*kabbele*) **öptü**

قَدَّمَ (*kaddeme*) **sundu**

قَطَّعَ (*katta'a*) **lime lime doğradı**

قَفَص (*kafas*) **kafes**

قَوَّى (*kavvâ*) **güçlendirdi**

كُمَّثْرَى (*kummesrâ*) **armut**

كَمَّلَ (*kemmele*) **olgunlaştırdı, mükemmel hâle getirdi**

لاكَمَ (*lâkeme*) **dövüştü**

ماما (*mâmâ*) **anne**

مَزَّقَ (*mezzeka*) **parçaladı**

مُسْتَيْقِظ (*musteykız*) **uyanık**

مُسْرِف (*musrif*) **israf eden, müsrif**

مُصيبَة (*musîbe*) **musibet**

مَطْلُوب (*matlûb*) **istenen, talep edilen**

ناقَشَ (*nâkaşa*) **tartıştı**

نَوَّمَ (*nevveme*) **uyuttu**

وَفَّرَ (*veffere*) **biriktirdi, sağladı**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

بِدُونِ فائِدة (*bidûni fâ'ide*) **faydasız**

جِهاز التَّحَكُّم عن بُعْدٍ (*cihâzu't-tahakkum 'an bu'd*) **uzaktan kumanda**

الخِدْمَة التِّقْنِيَّة (*el-hidmetu't-tıkniyye*) **teknik servis**

رَبُّنا يُعينُك (*rabbunâ yu'înuke*) **Allah sana yardım etsin**

الرسوم المُتَحرِّكة (*er-rusûmu'l-muteharrike*) **çizgi film**

سَلِمَتْ يَداكِ (*selimet yedâki*) **eline sağlık**

لَوْ سَمَحْتَ (*lev semahte*) **lütfen**

والدي الغالي

تحية طيبة معطّرة برحيق الشوق أبثّها إليك من أسكيشهير متمنيًا من المولى عزّ و جل أن يصلك كتابي و أنت بأفضل صحّة و أتمّ عافية.

والدي العزيز تعلمت هنا في الجامعة اللغة العربية الحمد لله. في الحقيقة ما وجدتُ صعوبة في تعلم العربيّة لأنني كنتُ أسمعك تتحدّثُ مع ضيوفك الكرام بهذه اللغة



Bölüm 9

Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-II

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 9

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (İki ve Üç Harf Eklenenler)

2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

3 Arapçada Kalıp İfadeler

3 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sulâsî Mezîd Fiiller الفعل الثلاثي المزيد



GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada üç harften oluşan (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere sulâsî mezîd fiiller adı verildiğinden bahsetmiş ve sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını 8. Bölümde anlatmıştık. Bu Bölümde ise sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları üzerinde durulacaktır.

Arapçada sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları اِفْتَعَلَ (ifte'ale), اِنْفَعَلَ (infe'ale), تَفَعَّلَ (tefa"ale), تَفاعَلَ (tefâ'ale), اِفْعَلَّ (if'alle); üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıbı اِسْتَفْعَلَ (istef'ale)'dir. Sulâsî fiiller bu kalıplara uyarlandıklarında anlam yönünden bir takım değişikliklere uğrarlar. Bu mezîd fiil kalıpları verilirken kalıpların işlevlerinin anlatılmasının yanı sıra, şu ana kadar öğrenmiş olduğunuz bazı fiil türlerinin bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak nasıl çekimlendiklerine de değinilecektir.

Bölüm içinde sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarının kullanımına yönelik verilen dilbilgisi örneklerinin yanı sıra, Arapçada kullanılan bazı kalıp ifadelere yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9



العربية في حياتنا اليوميّة ٩



Sevindirici Bir Haber

Selim: Günaydın Mahmut!

Mahmut: Günaydın Selim!

Selim: Fakültede görüşmeyeli bir hafta oldu.

Mahmut: Doğru, bu günlerde araştırmayla meşgulüm. Ay sonunda Beyrut Üniversitenin düzenlediği uluslararası bir konferansa katılacağım.

Selim: Allah yardımcın olsun kardeşim. Doğrusu sana sevindirici haberlerim var.

Mahmut: Söyle!

خَبَرٌ سارّ

سليم: صباح الخير يا محمود!

محمود: صباح النور يا سليم!

سليم: صارَ أسْبُوعاً و نَحْنُ لَمْ نَتَقَابَلْ في الكُلّيّة.

محمود: صَحِيح، أنا مَشْغُول بالبَحْث في هذه الأيّام. في نِهاية الشَّهْر سَوْفَ أَشْتَرِكُ في مُؤْتَمَر دُوَلِي تُنَظِّمُهُ جامِعَةُ بَيْروت.

سليم: رَبُّنا يُعِينُكَ يا أخي. في الحَقِيقَة عِنْدي لَكَ أَخْبارٌ سارَّة.

محمود: أَبْشِرْ!

Selim: İlk haber, ben Fakülte Kur'ân-ı Kerîm Okuma Yarışmasında birinciliği ve 1000 TL'lik bir ödül kazandım.

Mahmut: Tebrikler.

Selim: Teşekkürler. İkinci haber, bir hafta önce sigarayı bıraktım.

Mahmut: Bu harika bir haber. Bunu duyduğuma gerçekten mutlu oldum. Bunu kutlamak gerek.

Selim: Bu akşam seni yemeğe davet etmekten mutluluk duyarım.

Mahmut: Korkarım davetine icabet edemeyeceğim.

Selim: Niçin? Bir engel mi var?

Mahmut: Kütüphanede kalıp saat ona kadar çalışmayı planlıyordum.

Selim: İhtiyaç duyduğun kitapları kütüphaneden ödünç alıp eve götürebilirsin. Akşam yemeğinden sonra da gece geç saatlere kadar evde çalışırsın.

Mahmut: Bu harika bir fikir. Öyleyse söyle bana ne zaman ve nerede buluşuyoruz?

Selim: Akşam saat 7:00'de Kent Lokantasında.

Mahmut: Başka insanlar da olacak mı bizimle?

Selim: Hayır, sadece sen ve ben.

Mahmut: Peki, anlaştık. Şimdi nereye gidiyorsun?

Selim: Bölüme gidiyorum. Bölümde bir yüksek lisans tez savunması var. Ürdünlü bir öğrenci bir ay önce tezini teslim etmişti, bugün de jüri önünde savunmasını yapacak.

Mahmut: Ona başarılar diliyorum. Akşam inşallah Kent Lokantasında görüşürüz.

Selim: Hoşça kal!

Mahmut: Güle güle.

سليم: الخَبَرُ الأَوَّلُ هو أَنّني فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّلِ فِي مُسَابَقَةِ الكُلِّيَّةِ لِتِلاوَةِ الْقُرْآنِ الكَرِيمِ و بِجائِزَةٍ قَدْرُها أَلْف لِيرة تُرْكِيَّة.

محمود: أَلْف مَبْروك!

سليم: بَارَكَ الله فيك! الخَبَرُ الثَّانِي هو أَنَّنِي اِمْتَنَعْتُ عن التَّدْخِين مُنْذُ أُسْبُوعٍ.

محمود: هذا خَبَرٌ رائِع. سَعِدْتُ بِسَمَاعِهِ جِدًّا، يَجِبُ الاحْتِفَال بِهِ.

سليم: يُسْعِدُنِي أن أَدْعُوكَ إلى العَشاءِ هذا المساء.

محمود: أَخافُ أَنَّني لا أَسْتَطِيعُ أن أُلَبِّيَ دَعْوَتَك.

سليم: لماذا؟ هل عِنْدَكَ مَانِع؟

محمود: كُنْتُ أَعْتَزِمُ أَنْ أَبْقَى فِي المَكْتَبَة و أَدْرُس حَتَّى السّاعةِ العاشِرَة.

سليم: يُمْكِنُك أنْ تَسْتَعِيرَ الكُتُبَ الَّتِي تَحْتَاجُ إِلَيْها مِن المكتَبَة و تأْخُذها إلى البَيْت، و بَعْدَ العَشَاء تَدْرُسُ فِي البَيْت حَتّى السَّاعَاتِ الْمُتَأَخِّرَة بِاللَّيْل.

محمود: هذه فِكْرَةٌ رَائِعَة. إِذَنْ قُلْ لِي مَتَى و أَيْنَ نَلْتَقِي؟

سليم: نَلْتَقِي فِي مَطْعَمِ المَدِينَة فِي السَّاعَة السَّابِعَة مَسَاءً.

محمود: هل سَيَكُونُ مَعَنَا أَشْخاصٌ آخرون؟

سليم: لا، أَنْتَ و أنا فَقَطْ.

محمود: و هو كَذلِك. إلى أَيْنَ تَذْهَبُ الآن؟

سليم: أَذْهَبُ إلى القِسْم، فهُنَاكَ مُنَاقَشَةُ رِسَالَة ماجِسْتِير. طالبٌ أُرْدُنِي قَدَّمَ رِسَالَتَه قَبْلَ شَهْر و سَيُدَافِعُ عَنْها أَمامَ اللَّجْنَة.

محمود: أَتَمَنَّى لَهُ التَّوْفيق. ولِقَاؤُنا مَسَاءً فِي مَطْعَمِ المَدِينَة إِنْ شَاءَ الله.

سليم: مع السَّلامَة.

محمود: فِي أَمَانِ الله.



Öğrenme Çıktısı

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır / Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mezîd fiilleri bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Sulâsî fiillerin üç harfli hallerindeki anlamlarıyla iki ve üç harf eklendikten sonra değişen anlamları arasında bir karşılaştırma yapınız.

Anlat / Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz, sizin de buna benzer bir anınız varsa Arapça olarak anlatmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: SULÂSÎ MEZÎD FİİL KALIPLARI (İki ve Üç Harf Eklenenler)

القواعِد: الفعل الثلاثي المزيد بحرفين أو ثلاثة أحرف

Arapçada üç harften oluşan (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere "sulâsî mezîd fiiller" adı verildiğinden bahsetmiş ve sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını 8. Bölümde anlatmıştık. Bu Bölümde sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları üzerinde duracağız.

Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları

Sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen 5 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa *elif*, ortaya *te* getirilmek suretiyle elde edilen اِفْتَعَلَ (*ifte'ale*),
2. Başa *elif* ve *nûn* getirilmek suretiyle elde edilen اِنْفَعَلَ (*infe'ale*),
3. Başa *te* getirilerek ve 'aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen تَفَعَّلَ (*tefa''ale*),
4. Başa *te* getirilerek ve fâu'l-fiilden sonra bir *elif* eklenerek elden edilen تَفَاعَلَ (*tefâ'ale*),
5. Başa *elif* getirilerek ve lâmu'l fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen اِفْعَلَّ (*if'alle*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
تَفَعُّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَفَاعُلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ


dikkat

Sulâsî fiiller bu kalıplara uyarlandıklarında anlam yönünden bir takım değişikliklere uğrarlar. Bu fiillerin mâzî, muzâri, emir ve mastarları kalıplaşmıştır. Fiilden fiile farklılık göstermez. Her kalıbın işlevi ve sulâsî fiile kattığı anlam farklı olsa da fiilin anlam değişimini ve kazandığı yeni anlamı öğrenmek için sözlüğe bakmanızı öneririz. Şimdiye değin öğrenmiş olduğunuz sahîh ve mu'tel fiiller bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak çekimlenebilirler. Bu kalıplarda başta bulunan hemzelerin hepsi hemzetu'l-vasl (ulama hemzesi)'dır; ister mâzî, ister emir, isterse mastar formunda olsun bu hemzeler ulama durumunda (örneğin başında vâv veya fe bulunduğunda) okunmazlar.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen fiillerin muzârilerinde muzâraat harfinin hep fetha ile harekeleniyor olmasıdır. Bu yönüyle sulâsî mucerred fiillerle aynıdırlar. Muzârilerinde muzâraat harfinin damme ile harekelendiği fiil grubunun, sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen fiiller olduğunu 8. Bölümde gördüğümüzü burada hatırlayalım.

Şimdi bu fiil kalıplarının sulâsî fiillere uyarlanışını ve sulâsî fiillere anlamca ne tür etki ettiğini birkaç örnek fiil üzerinde görelim:

1. اِفْتَعَلَ (veya اِفْتِعالٌ) kalıbı:

Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ

Bu kalıp genellikle sulâsi fiillerin dönüşlülüğünde kullanılır. Bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiil, her zaman dönüşlülük ifade etmez, yeni anlamlar da kazanabilir:

جَمَعَ : topladı → اِجْتَمَعَ : toplandı

فَتَحَ : açtı; fethetti → اِفْتَتَحَ : açılış yaptı, açtı

اِجْتَمَعَ الطُّلّابُ فِي حَديقة الكُلِّيَّةِ. (Öğrenciler fakültenin bahçesinde toplandı.)

اِفْتَتَحَ الوَزيرُ مَرْكَزَ تَعْلِيمِ اللّغات. (Bakan, dil öğretim merkezinin açılışını yaptı.)

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِشْتِراكٌ katılmak, katılım	اِشْتَرِكْ katıl!	يَشْتَرِكُ katılıyor	اِشْتَرَكَ katıldı	شَرِكَ ortak oldu
اِجْتِماعٌ toplanmak, toplantı	اِجْتَمِعْ toplan!	يَجْتَمِعُ toplanıyor	اِجْتَمَعَ toplandı	جَمَعَ topladı
اِكْتِسابٌ kazanmak, kazanım	اِكْتَسِبْ kazan!	يَكْتَسِبُ kazanıyor	اِكْتَسَبَ kazandı	كَسَبَ kazandı
اِنْتِقالٌ taşınmak, taşınma	اِنْتَقِلْ taşın!	يَنْتَقِلُ taşınıyor	اِنْتَقَلَ taşındı	نَقَلَ nakletti
اِغْتِسالٌ yıkanmak	اِغْتَسِلْ yıkan!	يَغْتَسِلُ yıkanıyor	اِغْتَسَلَ yıkandı	غَسَلَ yıkadı
اِرْتِكابٌ (günah, suç) işlemek	اِرْتَكِبْ (günah, suç) işle!	يَرْتَكِبُ (günah, suç) işler	اِرْتَكَبَ (günah, suç) işledi	رَكِبَ bindi

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere, sulâsî fiil bu kalıba girdiğinde, genellikle dönüşlülük ifade etse de (topladı/toplandı; yıkadı/yıkandı vs) bu genel çerçevenin dışında kalan durumlar da vardır (bindi/suç işledi; açtı/ açılış yaptı, açtı vs).

Misâl-i vâvî fiiller bu kalıba girdiğinde ses uyumu gereği baştaki vâv harfi te'ye dönüşür. Örnek:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِتِّصالٌ temas kurmak, bağlantı, iletişim	اِتَّصِلْ temas kur, görüş	يَتَّصِلُ temas kurar, görüşür	اِوْتَصَلَ ← اِتَّصَلَ temas kurdu, görüştü	وَصَلَ ulaştı
اِتِّحادٌ birleşmek, birlik	اِتَّحِدْ birleş, birlik ol	يَتَّحِدُ birleşir	اِوْتَحَدَ ← اِتَّحَدَ birleşti	وَحَدَ bir oldu, tek oldu
اِتِّفَاقٌ anlaşmak, ittifâk	اِتَّفِقْ anlaş	يَتَّفِقُ anlaşıyor	اِوْتَفِقَ ← اِتَّفَقَ anlaştı	وَفِقَ uygun oldu

اِتَّصَلَ المـُديرُ بالعُمّالِ هاتِفِيًّا. (Müdür işçilerle telefon görüşmesi yaptı.)

اِتَّحَدَ العَالَمُ لِإنْهاءِ الْعُنْفِ ضِدَّ الْمَرْأَةِ. (Dünya, kadına karşı şiddeti sona erdirmek için birlik oldu.)

Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyelim.

اِغْتَسَلَ بالصَّابونِ. (Sabunla yıkandı.)

اِشْتَرَكَ كُلُّ طالِبٍ في الامْتِحانِ. (Her bir öğrenci sınava katıldı.)

Cümlenin irâbı: اِشْتَرَكَ mâzî fiil (mezîd), (اِفْتَعَلَ) kalıbından, كُلُّ fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, ayrıca muzâf; طالِبٍ muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra; في harf-i cer, الامْتِحانِ ise mecrûrdur, cer alâmeti sondaki kesradır.



اِنْتَقَلْنا إلى بَيْتٍ جَديدٍ. Yeni bir eve taşındık.

2. اِنْفَعَلَ (veya اِنْفِعالٌ) kalıbı:

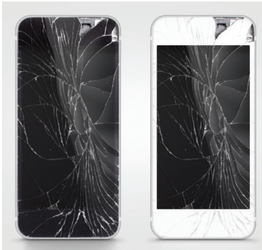
Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ

Bu kalıp genellikle geçişli bir fiili geçişsiz yapmak için kullanılır. Dönüşlülük ifade ettiği durumlar da vardır. Anlam yönünden edilgen yapı ile çoğu zaman aynı olsa da fiil edilgen değildir. Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiilleri (اِنْفَعَلَ) kalıbına uyarlayarak yapı ve anlam değişimini görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِنْكِسارٌ kırılmak	اِنْكَسِرْ kırıl!	يَنْكَسِرُ kırılıyor	اِنْكَسَرَ kırıldı	كَسَرَ kırdı
اِنْفِتَاحٌ açılmak, açılım	اِنْفَتِحْ açıl!	يَنْفَتِحُ açılıyor	اِنْفَتَحَ açıldı	فَتَحَ açtı
اِنْدِفَاعٌ atılmak	اِنْدَفِعْ atıl!	يَنْدَفِعُ atılıyor, itiliyor	اِنْدَفَعَ atıldı, itildi	دَفَعَ itti
اِنْفِجَارٌ patlamak	اِنْفَجِرْ patla!	يَنْفَجِرُ patlıyor	اِنْفَجَرَ patladı	فَجَرَ patlattı, yardı
اِنْقِضَاء geçmek	اِنْقَضِ geç!	يَنْقَضِي geçiyor	اِنْقَضَى geçti	قَضَى geçirdi
اِنْقِيَادٌ sürüklenmek	اِنْقَدْ sürüklen	يَنْقَادُ sürükleniyor	اِنْقَادَ sürüklendi	قَادَ sürdü

Şimdi bu fiili hem sulâsî hem mezîd şekliyle cümle içinde kullanalım.



كَسَرَ الطِّفْلُ زُجاجَ الْجَوَّالِ. Çocuk cep telefonunun camını kırdı.
اِنْكَسَرَ الزُّجاجُ. Cam kırıldı.

فَتَحَ الرَّجُلُ البابَ. Adam kapıyı açtı.
اِنْفَتَحَ البابُ. Kapı açıldı.



Bu cümlenin irâbı; اِنْفَتَحَ mâzî fiil (mezîd, اِنْفَعَلَ kalıbından), البابُ fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme şeklindedir.

3. تَفَعَّلَ (veya تَفَعُّلٌ) kalıbı:

Bu kalıp, genellikle (فَعَّلَ) kalıbından bir derece dönüşlülüğü sağlar. Örneğin (شَجَّعَ) "birine cesaret vermek, birini teşvik etmek, yüreklendirmek"; (تَشَجَّعَ) "cesaretlenmek" anlamındadır. Ya da (عَلَّمَ) "öğretmek" anlamında iken (تَعَلَّمَ) "öğrenmek" anlamındadır. Bununla birlikte sulâsî fiile yeni anlamlar kazandırdığı da olur.

تَفَعَّلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli ve نَزَلَ fiilinin bu kalıba uyarlanış biçimi aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفَعُّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَنَزُّلٌ düzeyine inmek	تَنَزَّلْ düzeyine in!	يَتَنَزَّلُ düzeyine iniyor	تَنَزَّلَ düzeyine indi

Şimdi sahih ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
تَعَلُّمٌ öğrenmek	تَعَلَّمْ öğren!	يَتَعَلَّمُ öğreniyor	تَعَلَّمَ öğrendi	عَلِمَ bildi
تَحَمُّلٌ üstlenmek	تَحَمَّلْ üstlen	يَتَحَمَّلُ üstleniyor	تَحَمَّلَ üstlendi, yüklendi	حَمَلَ taşıdı
تَوَجُّهٌ yönelmek, yöneliş	تَوَجَّهْ yönel!	يَتَوَجَّهُ yöneliyor	تَوَجَّهَ yöneldi	وَجُهَ seçkin oldu
تَوَقُّعٌ beklemek, beklenti	تَوَقَّعْ bekle!	يَتَوَقَّعُ bekliyor	تَوَقَّعَ bekledi	وَقَعَ oldu
تَفَرُّقٌ dağılmak, parçalanmak	تَفَرَّقْ dağıl!	يَتَفَرَّقُ dağılıyor	تَفَرَّقَ dağıldı	فَرَقَ böldü

Yukarıda belirttiğimiz gibi bu kalıp genellikle (فَعَّلَ) kalıbından bir derece dönüşlülüğü sağlar. Bazen de (فَعَّلَ) kalıbına uyarlanış biçimiyle aynı anlamı taşır. Ne var ki (فَعَّلَ) kalıbındaki biçimi doğrudan nesne alırken, (تَفَعَّلَ) kalıbındaki biçimi genellikle (مَعَ) ile birlikte kullanılır. Örnek:

كَلَّمْتُ الطَّبِيبَ هذا الصَّبَاحَ. (Bu sabah doktorla konuştum.)

تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَّبِيبِ هذا الصَّبَاحَ. (Bu sabah doktorla konuştum.)

حَدَّثْتُ المَرِيضَ هذا الصَّبَاحَ. (Bu sabah hastayla konuştum.)

تَحَدَّثْتُ مَعَ المَرِيضِ هذا الصَّبَاحَ. (Bu sabah hastayla konuştum.)



هَلْ تَكَلَّمْتَ مع المـُدير؟ Müdürle konuştun mu?

لا. ما تَكَلَّمْتُ مَعَهُ بعْدُ. Hayır. Onunla henüz konuşmadım.

4. تَفاعَلَ (veya تَفَاعُل) kalıbı:

Bu kalıba giren bir sulâsî fiil, genellikle işdeşlik ifade eder. Bu kalıp ayrıca bazı sulâsî fiillere, …gibi olmak, …gibi davranmak anlamlarını da kazandırır. Örneğin (مَرِضَ) "hastalandı" anlamındayken, (تَمارَضَ) "hasta numarası yaptı" anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, bu amaçların dışında yeni anlamlar elde etmek için de kullanılır.

تَفاعَلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفاعُلٌ	تَفاعَلْ	يَتَفاعَلُ	تَفاعَلَ
تَعاوُنٌ iş birliği yapmak	تَعاوَنْ iş birliği yap!	يَتَعاوَنُ iş birliği yapıyor	تَعاوَنَ iş birliği yaptı

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
تَجاهُلٌ bilmezden gelmek	تَجاهَلْ bilmezden gel!	يَتَجاهَلُ bilmezden geliyor	تَجاهَلَ bilmezden geldi	جَهِلَ cahil oldu
تَعارُفٌ tanışmak	تَعارَفْ tanış!	يَتَعارَفُ tanışıyor	تَعارَفَ tanıştı	عَرَفَ bildi, tanıdı
تَراجُعٌ geri çekilmek	تَراجَعْ geri çekil!	يَتَراجَعُ geri çekiliyor	تَراجَعَ geri çekildi	رَجَعَ döndü
تَداخُلٌ müdahale etmek	تَداخَلْ müdahale et!	يَتَداخَلُ müdahale ediyor	تَداخَلَ müdahale etti	دَخَلَ girdi
تَواجُدٌ bulunmak	تَواجَدْ bulun!	يَتَواجَدُ bulunuyor	تَواجَدَ bulundu	وَجَدَ buldu
تَناوُلٌ ele almak	تَناوَلْ ele al!	يَتَناوَلُ ele alıyor	تَناوَلَ ele aldı	نالَ elde etti
تَناسٍ (التَّناسِي) unutmuş görünmek	تَناسَ unutmuş görün!	يَتَناسَى unutmuş görünüyor	تَناسَى unutmuş göründü	نَسِيَ unuttu

Bir sulâsî fiil, (فاعَلَ) kalıbında işdeşlik ifade ediyorsa, bu kalıba uyarlandığında da aynı anlamı ifade eder. Ne var ki (فاعَلَ) kalıbındaki biçimi doğrudan nesne alırken, (تَفاعَلَ) kalıbındaki biçimi genellikle (مَعَ) ile birlikte kullanılır. Örnek:

كاتَبْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile yazıştım.)

تَكَاتَبْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile yazıştım.)

قَابَلْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile görüştüm.)

تَقَابَلْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile görüştüm.)

نَاقَشْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile tartıştım.)

تَنَاقَشْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile tartıştım.)

5. اِفْعَلَّ (veya اِفْعِلالٌ) kalıbı:

Renk ve kusur durumu bildiren fiiller bu kalıpta kullanılırlar. Renk bildiren fiillere örnek olarak اِحْمَرَّ "kızardı", اِسْوَدَّ "karardı", اِصْفَرَّ "sarardı", اِبْيَضَّ "ağardı" verilebilir.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ
اِحْمِرارٌ kızarma, kırmızılaşma	اِحْمَرَّ (emir şekli pek kullanılmaz)	يَحْمَرُّ kızarıyor, kırmızılaşıyor	اِحْمَرَّ kızardı, kırmızılaştı

Kusur bildiren fiillere örnek olarak اِعْوَجَّ "topallaştı"; اِصْلَعَّ "kelleşti" verilebilir.

Sulâsî Fiile Üç Harf Ekleyerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları

Sulâsî fiile üç harf ekleyerek elde edilen mezîd fiil kalıpları dört tane olmakla birlikte bunlar arasında yaygın olarak kullanılan sadece bir kalıptır. Bu derste sizleri gereksiz ayrıntıyla meşgul etmemek amacıyla yaygın olarak kullanılan bu bir kalıp üzerinde durmakla yetineceğiz. Bu kalıp, sulâsî fiilin başına *elif, sin* ve *te* harfleri (است) getirilerek elde edilen اِسْتَفْعَلَ (*istef'ale*) kalıbıdır.

6. اِسْتَفْعَلَ (veya اِسْتِفْعالٌ) kalıbı:

Arapçada çok yaygın kullanılan sulâsî mezid fiil kalıplarından biridir. Sulâsî fiilin anlamına genellikle "istemek", "dilemek" gibi anlamlar katmak için kullanılsa da, bunun dışında yeni anlamlar elde etmek için de kullanılır.

اِسْتَفْعَلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli ve غَفَرَ "bağışladı" fiilinin bu kalıba uyarlanmış biçimi aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِسْتِفْعالٌ	اِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
اِسْتِغْفارٌ bağışlanma dilemek	اِسْتَغْفِرْ bağışlanma dile!	يَسْتَغْفِرُ bağışlanma diliyor	اِسْتَغْفَرَ bağışlanma diledi

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِسْتِرْحَامٌ merhamet dilemek	اِسْتَرْحِمْ merhamet dile!	يَسْتَرْحِمُ merhamet diliyor	اِسْتَرْحَمَ merhamet diledi	رَحِمَ merhamet etti
اِسْتِخْدَامٌ kullanmak	اِسْتَخْدِمْ kullan!	يَسْتَخْدِمُ kullanıyor	اِسْتَخْدَمَ kullandı	خَدَمَ hizmet etti
اِسْتِعْمالٌ kullanmak	اِسْتَعْمِلْ kullan!	يَسْتَعْمِلُ kullanıyor	اِسْتَعْمَلَ kullandı	عَمِلَ çalıştı
اِسْتِقَامَةٌ dimdik olmak	اِسْتَقِمْ dimdik ol!	يَسْتَقِيمُ dimdik oluyor	اِسْتَقَامَ dimdik oldu	قَامَ kalktı
اِسْتِقْبالٌ karşılamak	اِسْتَقْبِلْ karşıla!	يَسْتَقْبِلُ karşılıyor	اِسْتَقْبَلَ karşıladı	قَبِلَ kabul etti
اِسْتِئْذانٌ izin istemek	اِسْتَأْذِنْ izin iste!	يَسْتَأْذِنُ izin istiyor	اِسْتَأْذَنَ izin istedi	أَذِنَ izin verdi

Görüldüğü gibi (اِسْتَفْعَلَ) kalıbı, sulâsî fiilin anlamına "istemek", "dilemek" gibi anlamlar katma yanı sıra, fiilden yeni anlamlar elde etmek için de kullanılmaktadır.



اِسْتَقْبَلَتْنِي اِبْنَتِي فِي الْمَطَارِ.

Havaalanında beni kızım karşıladı.

Tevbe Sûresi 80. ayette إِسْتَغْفَرَ fiilinin kullanımını inceleyelim:

﴿إِسْتَغْفِرْ لَهُمْ أو لا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ.﴾ (Onlar için bağışlanma dile veya dileme.)

Arapça sulâsî mezîd fiillerin anlamlarıyla ilgili olarak, bunların önemli bir bölümünün Türkçeye mastar formlarıyla girmiş olduğunu fark etmiş olmalısınız. Kimi fiiller için mastarlarının sonuna “etmek”, “yapmak” gibi yardımcı fiiller getirdiğinizde, o fiilin Türkçede kullanıldığını ve bu yolla da anlamlarının bir kısmını öğrenmiş olursunuz. Bununla birlikte şunu hiç aklınızdan çıkarmayınız: Bir fiil sadece bir anlama gelmez; Türkçede olduğu gibi Arapçada da fiillerin önemli bir bölümü birden çok anlama gelir. Bunların bir bölümü nüanslarla ayrılırken, bir bölümü oldukça farklı olabilmektedir. Bu nedenle bilmediğiniz bir kelimenin anlamı için sözlüğe baktığınız kadar, tanıdık kelimelerin farklı anlamları için de sözlük karıştırmayı ihmal etmeyiniz.

Sulâsî Mezîd Fiillerin Mâzî, Muzâri ve Emr-i Hazır Çekimi

Sulâsî mezîd fiil kalıplarına giren fiillerin çekimi, tıpkı sulâsî mucerred fiillerin çekimi gibi yapılır. Bir başka ifadeyle sulâsî bir fiilin mâzî çekiminde fiilin sonuna gelen ekler ile muzâri çekiminde fiilin başına ve sonuna gelen eklerin aynısı mezîd fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerinde de gelir. Dolayısıyla emir ve nehiy çekimlerinde de bir değişiklik yoktur.

Aşağıda إِكْتَسَبَ fiilinin mâzî, muzâri ve emr-i hazır formundaki çekimini bu duruma örnek olarak inceleyiniz.

Fiilin mâzî çekimi:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ اِكْتَسَبُوا Onlar kazandılar	هُما اِكْتَسَبَا O ikisi kazandı	هُوَ اِكْتَسَبَ O kazandı	Gâib
هُنَّ اِكْتَسَبْنَ Onlar kazandılar	هُما اِكْتَسَبَتَا O ikisi kazandı	هِيَ اِكْتَسَبَتْ O kazandı	Gâibe
أَنْتُمْ اِكْتَسَبْتُمْ Siz kazandınız	أَنْتُما اِكْتَسَبْتُمَا Siz ikiniz kazandınız	أَنْتَ اِكْتَسَبْتَ Sen kazandın	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِكْتَسَبْتُنَّ Siz kazandınız	أَنْتُما اِكْتَسَبْتُمَا Siz ikiniz kazandınız	أَنْتِ اِكْتَسَبْتِ Sen kazandın	Muhâtaba
نَحْنُ اِكْتَسَبْنَا Biz kazandık		أَنا اِكْتَسَبْتُ Ben kazandım	Mutekellim

Fiilin muzâri çekimi:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَكْتَسِبُونَ Onlar kazanırlar	هُما يَكْتَسِبَانِ O ikisi kazanır	هُوَ يَكْتَسِبُ O kazanır	Gâib
هُنَّ يَكْتَسِبْنَ Onlar kazanırlar	هُما تَكْتَسِبَانِ O ikisi kazanır	هِيَ تَكْتَسِبُ O kazanır	Gâibe
أَنْتُمْ تَكْتَسِبُونَ Siz kazanırsınız	أَنْتُما تَكْتَسِبَانِ Siz ikiniz kazanırsınız	أَنْتَ تَكْتَسِبُ Sen kazanırsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَكْتَسِبْنَ Siz kazanırsınız	أَنْتُما تَكْتَسِبَانِ Siz ikiniz kazanırsınız	أَنْتِ تَكْتَسِبِينَ Sen kazanırsın	Muhâtaba
نَحْنُ نَكْتَسِبُ Biz kazanırız		أَنا أَكْتَسِبُ Ben kazanırım	Mutekellim

Fiilin emr-i hâzır çekimi:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِكْتَسِبُوا Siz kazanınız	أَنْتُما اِكْتَسِبَا Siz ikiniz kazanınız	أَنْتَ اِكْتَسِبْ Sen kazan	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِكْتَسِبْنَ Siz kazanınız	أَنْتُما اِكْتَسِبَا Siz ikiniz kazanınız	أَنْتِ اِكْتَسِبِي Sen kazan	Muhâtaba

Sulâsî Mezîd Fiillerin Üçlü Kökünü Bulma

Sulâsî mezîd fiil kalıplarını öğrendiniz. Geçen Bölümde de ifade ettiğimiz gibi, Arapça sözlüklerin büyük bir bölümü fiilin üçlü kökünü esas almaktadır. Bu yüzden mezîd bir fiili sözlükte ararken bu sözcüğün üçlü kökünü bilmek son derece önemlidir ve bu, sözlük kullanabilmek için zorunlu bir beceridir. Şimdi sulâsî bir fiile iki veya üç harf eklenerek elde edilmiş olan, yani beş veya altı harften oluşan fiillerin üçlü kökünü bulmaya çalışalım.

Bu fiiller arasında en kolayı, altı harften oluşan fiillerin üçlü kökünü bulmaktır. Sizin de kolaylıkla fark edeceğiniz gibi, altı harften oluşan (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındaki fiilde ziyade harfler, fiilin üçlü kökünün önüne gelen (اِسْتَ ...) harf öbeğidir. Bu harf öbeğini fiilin önünden çıkardığımızda geriye kalan bölüm fiilin üçlü köküdür:

Örnek:

اِسْتَقْبَلَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve (اِسْت) ön eki fazla harfleridir. Bu harfler çıkarıldığında (قبل) üçlü köküne ulaşılır. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

اِسْتَخْدَمَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (خدم)'dir.
اِسْتَقالَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قال)'dir.
اِسْتَعْمَلَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (عمل)'dir.
اِسْتَشْرَقَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (شرق)'dır.
اِسْتَفْهَمَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (فهم)'dir.
اِسْتَراحَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (راح)'dır.
اِسْتَقْصَى : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قصى)'dır.

Beş harften oluşan fiillerin 5 farklı kalıbı olması dolayısıyla, bu fiillerdeki fazla harflerin hangileri olduğunu ayırt etmek, başlangıçta sizin için bir problem kaynağı olarak görünmeye elverişli ise de, kalıpları ezberlemenizden sonra bu ziyade harflerin hangileri olduğunu her fiil için çok kısa sürede kavrayacağınızı biliniz. Şimdiden denemeye başlayalım:

اِنْكَسَرَ : (اِنْفَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (كسر)'dir.
اِنْقَلَبَ : (اِنْفَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قلب)'dir.
تَبارَكَ : (تَفاعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (برك)'dir.
تَنازَلَ : (تَفاعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نزل)'dir.
اِعْتَصَمَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (عصم)'dir.
اِسْتَلَمَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سلم)'dir. (Burada fiilin - است – harfleriyle başlamış olması başta sizi yanıltmış olabilir. Gerçekten de fâu'l-fiili - س - harfi olan sulâsî fiillerde - اِسْتَفْعَلَ - kalıbı ile - اِفْتَعَلَ - kalıbı birbirine karıştırılabilir. Buradaki sîn harfinin üçlü kökten biri mi, yoksa ziyade harf mi olduğunu fiilin harf sayısına bakarak anlama yoluna gidiniz. Eğer fiil altı harften oluşuyorsa, o zaman sin harfi ziyadedir ve fiil - اِسْتَفْعَلَ - kalıbındandır. Fiil beş harften oluşmuşsa, o zaman bunun altı harften oluşan bir fiil kalıbı olan - اِسْتَفْعَلَ - ile alakası olamaz. Bu durumda sin harfi kök harflerinden biridir ve fiil - اِفْتَعَلَ - kalıbındandır, burada olduğu gibi. Bir iki örnek daha yapalım:

اِسْتَنَدَ : Dikkat! Fiil beş harften oluşuyor. O hâlde (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سند)'dir.
اِسْتَبَقَ : Dikkat! Fiil beş harften oluşuyor. O hâlde (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سبق)'dır.
اِسْتَنْبَطَ : Dikkat! Fiil altı harften oluşuyor. O hâlde (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نبط)'dır.
اِسْتَطَاعَ : Dikkat! Fiil altı harften oluşuyor. O hâlde (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (طاع)'dır.
اِحْمَرَّ : (اِفْعَلَّ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (حمر)'dir.
اِسْوَدَّ : (اِفْعَلَّ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سود)'dir.
تَمَرَّدَ : (تَفَعَّلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (مرد)'dir.

تَمَلَّقَ : (تَفَعَّلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (ملق)'dir.

اِنْتَظَرَ : Burada da tereddüde düşmüş olmalısınız; acaba bu fiil (اِفْتَعَلَ) kalıbından mıdır, yoksa (اِنْفَعَلَ) kalıbından mıdır, diye. Şunu unutmayınız ki, (ت) ile başlayan, yani fâu'l-fiili (ت) olan hiçbir fiil (اِنْفَعَلَ) kalıbında kullanılmaz. Dolayısıyla (...اِنْتَـ) ile başlayan bütün fiillerde kök harfi (ت) değil, (ن)'dir. Bu bilgi ışığında (اِنْتَظَرَ) fiili, (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نظر)'dır. Bu bağlamda birkaç örnek daha yapalım:

اِنْتَحَرَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نحر)'dir.

اِنْتَبَهَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نبه)'dir.

اِنْتَهَكَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نهك)'dir.

اِنْتَحَلَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نحل)'dir.

اِنْتَسَبَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نسب)'dir.

أَفْعَلَ–يُفْعِلُ–أَفْعِلْ–إِفْعالٌ

فَعَّلَ–يُفَعِّلُ–فَعِّلْ–تَفْعِيلٌ/تَفْعِلَة

فاعَلَ–يُفاعِلُ–فاعِلْ–مُفاعَلَة/فِعالٌ

اِفْتَعَلَ–يَفْتَعِلُ–اِفْتَعِلْ–اِفْتِعالٌ

اِنْفَعَلَ – يَنْفَعِلُ – اِنْفَعِلْ – اِنْفِعالٌ

تَفَعَّلَ – يَتَفَعَّلُ – تَفَعَّلْ – تَفَعُّلٌ

تَفاعَلَ – يَتَفاعَلُ – تَفاعَلْ – تَفاعُلٌ

اِفْعَلَّ – يَفْعَلُّ – اِفْعَلَّ – اِفْعِلالٌ

اِسْتَفْعَلَ – يَسْتَفْعِلُ – اِسْتَفْعِلْ – اِسْتِفْعالٌ

Öğrenme Çıktısı



2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzârî, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Araştır / Tekrarla 2

اِسْتَقْبَلَ، اِنْفَتَحَ، اِكْتَسَبَ fiillerindeki anlam değişimlerini Arapça sözlüklerden araştırınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Muhammed Sûresi" 19. ve "Kehf Sûresi" 76. ayet-i kerîmelerindeki mezîd fiilleri tespit ediniz.

Anlat / Paylaş

Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını ezberleyiniz, arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

اِسْتَطاعَ – يَستَطيعُ أنْ...

...ebilmek, ...abilmek

Kendisinden sonra gelen muzâri fiilin sonunu nasb eder.



أَنا أَسْتَطيعُ أنْ أَعْزِفَ الكيتار.

Ben gitar çalabiliyorum.

هُوَ يَسْتَطيعُ أنْ يَتَكَلَّمَ اليابانِيَّة.

O, Japonca konuşabiliyor.





هُو اِسْتَطاعَ أَنْ يَفوزَ بالمَركَزِ الأَوَّل في السِّباق.

O, yarışta birinci gelebildi.



لا أستَطيعُ أنْ أمارِسَ هذه المِهْنَةِ.

Bu mesleği yapamam.



لا تَستَطيعُ أنْ تَقودَ السَّيَّارَةَ جَيِّداً.

Arabayı iyi süremiyorsun.

يَستَطيعُ أَنْ يَسْبَحَ جَيِّداً.

İyi yüzebiliyor.

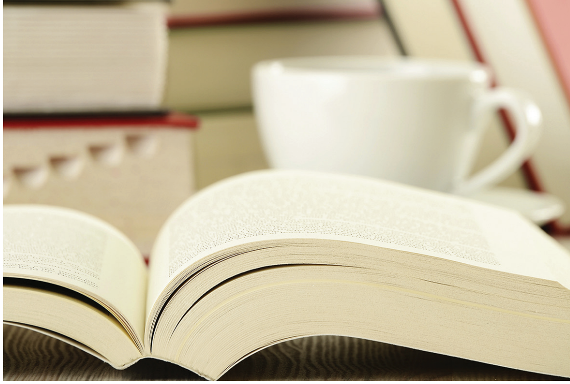


ما هِوايَتُكَ؟

Hobin nedir?

ما هِواياتُكَ؟

Hobilerin nedir?



أَهَمُّ هوايَتِي قِراءةُ الكُتُبِ.

En önemli hobim kitap okumaktır.

هِوايَتِي جَمْعُ الطَّوابِعِ.

Hobim pul koleksiyonudur.





Hobim yüzmektir.	هِوايَتي السِّباحَة.	ما هِواياتُكَ؟ **Hobilerin nedir?**
Hobim pul koleksiyonudur.	هِوايَتي جَمْعُ الطَوابِع.	
Hobim yolculuktur.	هِوايَتي السَّفَر.	
Hobim resimdir.	هِوايَتي الرّسم.	
Hobim dikiştir.	هِوايَتي الخِياطة.	
Hobim müzik dinlemektir.	هوايتي الِاسْتِماع إلى الموسيقى.	
Hobim yemek hazırlamaktır.	هوايتي إِعْدادُ الطّعام.	
Hobim spor yapmaktır.	هِوايَتي الرّياضَة.	
Hobim avdır (avcılık).	هِوايَتي الصَّيْد.	

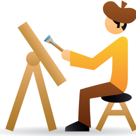

رُكوبُ الأمْواج


رُكوبُ الدَّرَّاجَة


الصَّيْد


البولِنغ


القَفْزُ بالمِظَلَّات


الرَّسْم


رُكوبُ الخَيْل


الغِناء


كُرَةُ القَدم


تَسَلُّقُ الجِبال


ألْعابُ الحاسوب


السِّباحَة


البَحْثُ في الإنْتَرْنت


اليُوغا


الغَوْصُ


صَيدُ السَّمَك

Öğrenme Çıktısı



3 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır / Tekrarla 3

استطاع fiilini kullanarak cümleler kurunuz ve defterinize yazınız.

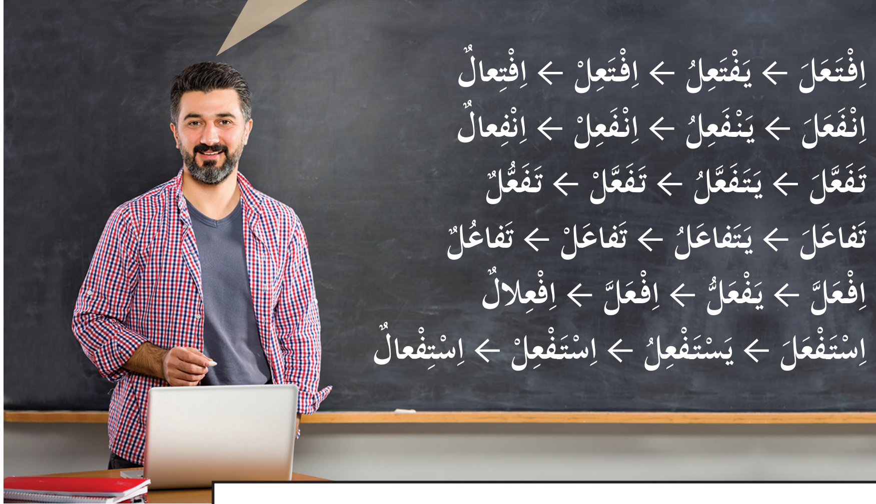
İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "İsrâ Sûresi" 64, "Rahman Sûresi" 33. ayet-i kerîmelerinde geçen استطاع fiillerinin kullanımlarını inceleyiniz.

Anlat / Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا مـزيد الثّلاثي بِحَرفين أو ثَلاثة أحرف عَلى حُروفه الأصليَّة.



Selâmün aleyküm. Bugün kök harflerine iki veya üç harf eklenen sulâsî mezîd fiilleri gördük.

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.

هنا أمثلة الماضي والمضارع والأمر والمصدر لمَزيد الثّلاثي بِحَرْفين وثلاثة أحرف.



Tahtaya bakınız. Burada iki ve üç harf eklenen mezîd fiiller için mâzî, muzâri ve emir ve mastar örnekleri var.

okuma

قراءة

مَرَضُ نَبيلَة



نَبيلَة اِبْنَتِي الكُبْرَى. عِندَها عِشْرُونَ سَنَة. تَدْرُسُ في كُلِّيّة العُلُوم الصِّحِّيَّة في قِسْمِ القِبَالَة. أُخْتُها لَيْلَى أصْغَرُ منها بِسَنَتَيْنِ و هِيَ أيضا طالِبَةٌ في نَفْسِ الكُلية، ولكنها تَدْرُسُ في قسمٍ آخَر، في قِسْمِ التَّمْرِيض. نَبيلة سَوْفَ تَتَخَرَّجُ مِن الكلية في السَّنَةِ الْقادِمَةِ إنْ شاءَ الله و لذلك تَجْتَهِدُ كَثِيراً. قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ اِنْتَهَتْ مِن الاِمْتِحاناتِ النِّهَائِيَّة و حَصَلَتْ على عَلامَاتٍ عَالِيَةٍ جِدًّا الحمْدُ لله. و في إجازة مُنْتَصَفِ العامِ ذَهبَتْ إلى أولوداغ (الجبل العالي) للتَّرْويحِ عن النَّفْسِ و التَّزَحْلُق على الثَّلْج مع مَجْمُوعَةٍ مِن الطالِباتِ.

عَادَتْ نبيلة قَبْلَ ثَلاثَةِ أيَّام مِن أولوداغ بِسلامٍ و كانتْ سَعيدةً و بِصحَّةٍ جيِّدَةٍ. رَتَّبَتْ غُرْفَتَها و أَعادَتْ النَّظَرَ إلى كُتُبِها، ثُمَّ ذَهبتْ لِزِيارَة جَدِّها وجَدَّتِها لِتَسْأَلَهُما عَن حالهما و لِتُسَاعِدَهُما في إعْدادِ الطَّعامِ و تَنْظِيفِ الْبَيْتِ. هي تُحِبُّهُما كَثيراً وتَتَرَدَّدُ إليْهما بَيْنَ الْحِينِ و الْآخَر.

لَمْ تَكُنْ نَبِيلَة جَيِّدَةً في صَباحِ أمْس، كانَتْ مَريضَةً. أَعْتَقِدُ أَنَّها أَخَذَتْ بَرْدًا في أولوداغ. اِسْتَيْقَظَتْ من النَّوْمِ و جاءَتْ إلى مائِدَةِ الفُطُور، و لكنَّها لَمْ تَأْكُلْ و لَمْ تَشْرَبْ شَيْئًا. كانَتْ دَرَجَةُ حَرارَتِها عالِيَةً، أرْبَعينَ دَرَجَة. أَخَذَتْ أسبرين و ذَهَبَتْ إلى فِراشِها. اِقْتَرَحْتُ عَلَيْها أن آخُذَها إلى الْمُسْتَشْفَى و لكنَّها رَفَضَتْ فَلَمْ تَقْبَلْ. أنا تَكَلَّمْتُ مَعَ الدكتورة سَمِيرة بالتّليفون و أخْبَرْتُها عَنْ حالَةِ نبيلَة. فَأَتَتْ في الحالِ و فَحَصَتْ نَبيلَة و وَصَفَتْ لَهَا الدَّواء. فَذَهَبْتُ إلى الصَّيْدَلِيَّة و اشْتَرَيْتُ الدّواء. أخَذَتْ نبيلة الدّواء و اليَوم اِنْخَفَضَتْ حَرارَتُها و تَحَسَّنَتْ حالَتُها الحمد لله.



Nebîle'nin Hastalığı

Nebîle, benim en büyük kızım. Yirmi yaşında. Sağlık Bilimleri Fakültesinde Ebelik Bölümünde okuyor. Kardeşi Leyla, ondan iki yaş küçük. O da aynı Fakültede öğrenci, ama başka bir bölümde; Hemşirelik Bölümünde. Nebîle gelecek yıl Fakülteden mezun olacak inşallah, bu yüzden çok çalışıyor. İki hafta önce dönem sonu sınavlarını bitirdi ve Allah'a hamdolsun çok yüksek notlar aldı. Yarıyıl tatilinde dinlenmek ve karda kaymak için bir grup öğrenciyle birlikte Uludağ'a gitti.

Nebîle üç gün önce Uludağ'dan sağlıcakla döndü, mutlu ve çok sağlıklıydı. Odasını düzenledi, kitaplarına tekrar göz attı, sonra da hal ve hatırlarını sormak, yemek hazırlamada ve ev temizlemede kendilerine yardımcı olmak amacıyla büyük annesiyle büyük babasına gitti. Nebîle onları çok sever ve zaman zaman onlara gidip gelir.

Nebîle dün sabah iyi değildi, hastaydı. Sanırım Uludağ'da soğuk almıştı. Uykudan uyandı, kahvaltı sofrasına geldi, ama bir şey yemedi ve içmedi. Ateşi yüksekti, kırk dereceydi. Bir Aspirin aldı ve yatağına gitti. Ona kendisini hastaneye götürmeyi önerdim, ama o reddetti, kabul etmedi. Doktor Semîra ile telefonda konuştum ve ona Nebîle'nin durumunu anlattım. Hemen geldi, Nebîle'yi muayene etti ve ona ilaç yazdı. Eczaneye gidip ilacını satın aldım. Nebîle ilacını aldı, bugün ise Allah'a şükür ateşi düştü ve durumu iyileşti.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki fiillerin (اِفْتَعَلَ) kalıbında mâzî, muzârî, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				قَرُبَ
				كَشَفَ
				نَقَلَ
				رَبَطَ
				شَغَلَ
				مَنَعَ

2- Aşağıdaki fiilleri (اِنْفَعَلَ) kalıbında mâzî, muzârî, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				قَسَمَ
				قَطَعَ
				فَتَحَ
				طَلَقَ
				زَعَجَ

3- Aşağıdaki fiilleri (تَفَعَّلَ) kalıbında mâzî, muzârî, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				شَكَرَ
				مَثَلَ
				عَلِمَ
				نَزَلَ
				حَدَثَ

4- Aşağıdaki fiilleri (تَفَاعَلَ) kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				كَثُرَ
				نَقَصَ
				سَقَطَ
				كَسُلَ
				جَهِلَ

5- Aşağıda karışık olarak verilen ifadeleri anlamlı fiil cümleleri haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. المُديرانِ/ في / الوَزيرَ / المَطارِ/ اِسْتَقْبَلَ
2. بالتّليفون / الدكتورة / مَعَ / تَكَلَّمْتُ
3. طَويلاً / الدَّرْس / اِسْتَمَرَّ
4. الامْتِحان / اِسْتَعَدَّ / الطلاب / ل
5. النوم / مُبَكِّراً / البناتُ / من / اِسْتَيْقَظَتْ

6- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Araba kullanabilirim.
2. Bu kitabı kısa zamanda okuyabilirsin.
3. Arapça konuşabiliyoruz.
4. Bu konuyu öğrenebilirler.
5. Pencereyi açabilir misin Fatma?

7- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أَهَمُّ هِوايَتي قِراءةُ الكُتُبِ.
2. أَسْتَطيعُ أنْ أَفْتَحَ هذا الباب.
3. اِسْتَعَارَ الطَّالِبُ كِتاباً مِنْ المَكْتَبَة.
4. لا أستطيع أنْ أعيشَ بِدون فلوس.
5. تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَبيب.

8- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

إِسْتَمَعَ:	إِسْتَغْفَرَ :
يَتَكَلَّمُ:	تَشَجَّعَ:
يَتَجاهَلُ:	إِنْفَتَحَ:
تَبارَكَ:	تَمارَضَ:
إِغْتَسَلَ:	تَعَلَّمَ:

9- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiillerden uygun olanı ile doldurunuz.

(سَأُدَافِعُ / إِنْخَفَضَتْ / أَشْتَرِكُ / أَسْتَطِيعُ / إِقْتَرَحْتُ / تَحَسَّنَتْ)

1. لا............ أَنْ أَسْبَحَ جَيِّداً.
2. ....عَنْ رِسالة الماجستير أَمامَ اللَّجْنَة.
3. ....عَلَيْهِ أن آخُذَهُ إلى الْمُسْتَشْفى.
4. سوف .... في مُؤْتَمَر دُوَلِي في بَيْروت.
5. كُنْتُ مريضًا و الآن .... حَرارَتي و............حالَتي الحمد لله.

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(مريضَة / المطار / المكْتَبَة / النَّظَرَ / مُسابَقَةِ)

1. فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّل في .... القِصَّة القَصِيرة.
2. أَعْتَقِدُ أَنَّها شَرِبَتْ ماءً بارِدًا و أَصْبَحَتْ ....
3. كُنْتُ أَعْتَزِمُ أَنْ أَذْهَبَ إلى............. لِلدِّراسة.
4. رَتَّبَتْ فاطِمَة غُرْفَتَها وأَعادَتْ............ إلى كُتُبِها.
5. إِسْتَقْبَلْتُ أَبِي في ....

11- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

(ب / مِنْ / مَعَ / إلى / على)

1. إِنْتَقَلَ المُعَلِّمُ ....بَيْتٍ كَبيرٍ.
2. إِقْتَرَحتْ أُمِّي ....أختي أن تَذْهَبَا إلى السوق معًا.
3. تَحَدَّثْنا ....طبيبِنا هذا الصَّباح.
4. إِتَّصَلْتُ.......... المُوَظَّفِينَ هاتِفِيًّا.
5. أُخْتِي هَيْفاء أَصْغَرُ ....أخي محمد بِسَنَتَيْنِ.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta bazı ibareleri ve sözcükleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (İki ve Üç Harf Eklenenler)

Arapçada sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları اِفْتَعَلَ (ifte‘ale), اِنْفَعَلَ (infe‘ale), تَفَعَّلَ (tefa‘‘ale), تَفاعَلَ (tefâ‘ale), اِفْعَلَّ (if‘alle); üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıbı اِسْتَفْعَلَ (istef‘ale) dir. Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yapısal ve anlamsal açıdan bir takım değişikliklere uğrarlar. Şimdiye değin öğrenmiş olduğunuz sahîh ve mu‘tel fiiller bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak çekimlenebilirler.
Sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
تَفاعُلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ

Sulâsî fiile üç harf eklenerek elde edilen ve sık kullanılan bir kalıp aşağıda verilmektedir.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِسْتِفْعالٌ	اِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ

3 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“ما هِواياتُكَ؟”, “ما هِوايَتُكَ؟”, “اِسْتَطاعَ – يَسْتَطيعُ أنْ...” ifadelerinin kullanımı görsellerle birlikte verilen cümlelerde tanıtılmıştır.

أَسْتَطيعُ أنْ أكْتُبَ رِسالَةً. (Bir mektup yazabilirim.)

ما هِواياتُكَ؟ (Hobilerin nedir?)

هِواياتي السِّباحَة و القِراءَة و الإسْتِماع إلى الموسيقى. (Hobilerim yüzmek, okumak ve müzik dinlemektir.)

1 Aşağıdakilerden hangisi "ما هِوايَتُكَ؟" sorusuna verilen bir yanıt **olamaz?**

A. قِراءة الكُتب
B. الرسم
C. الرِّياضة
D. جَمْع الطوابِع
E. مُمطِر

2 "أنا .... أنْ أَذْهَبَ إلى أولوداغ في الشتاء." cümlesinde boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. أَعْتَزِمُ
B. أتناوَل
C. أَكْتَسِبُ
D. أَتواجَدُ
E. أَسْتَقْبِلُ

3 ".........مع الطَّبيبِ اليوم." Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi **getirilemez?**

A. تَقَابَلْتُ
B. أَتَناقَشُ
C. كَلَّمْتُ
D. تَحَدَّثْتُ
E. أَتَقَابَلُ

4 تَجاهَلَ fiilinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bilir göründü.
B. Cahillik yaptı.
C. Bilmedi.
D. Bilmiyor.
E. Bilmezlikten geldi.

5 ".......... قِسمٌ من كُلِّيَّة العلوم الصِّحِّيَّة." cümlesinde boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. التَّمْريض
B. الهندسة
C. الهواية
D. الرِّياضة
E. الرِّواية

6 "Mezun olacak." ifadesini aşağıdaki seçeneklerden hangisi doğru olarak karşılar?

A. سَتَخْرُجُ
B. لِيَتَخَرَّجْ
C. سَوْفَ يَخْرُجُ
D. سَوف تَتَخَرَّجُ
E. تَخَرَّجَتْ

7 "Kapı açıldı." cümlesinde fiilin anlamını aşağıdakilerden hangisi verir?

A. فَتَّحَ
B. اِنْفَتَحَ
C. أَفْتَحُ
D. اِفْتَحْ
E. تَفَتَّحَ

8 اِسْتَقْبَلَ المُديرُ الوَزيرَ في المَطارِ.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Müdür bakanla havaalanında karşılaştı.
B. Bakan müdür ile havaalanında karşılandı.
C. Müdür, bakanı havaalanında karşıladı.
D. Bakan müdürü havaalanında kabul etti.
E. Müdür, bakanı havaalanında uğurladı.

9 "أَسْتَطيعُ أنْ........ اليابانِيَّة." cümlesinin "Japonca konuşabilirim." anlamını verebilmesi için boşluğa gelmesi gereken fiil aşağıdakilerden hangisidir?

A. تَكَلَّمْتُ
B. أَتَكَلَّم
C. تَتَكَلَّم
D. تُكَلِّم
E. كَلَّمْتُ

10 "Korkarım davetine icabet edemeyeceğim."

Yukarıdaki Türkçe cümlenin Arapçası aşağıdakilerden hangisidir?

A. أَخافُ أَنَّني لَنْ أُلَبِّيَ دَعوَتَك.
B. أخافُ أنني لَنْ أَقْبَلَ دَعْوَتَك.
C. أَخافُ أَنَّني لَمْ أَسْتَطِعْ أن أَقْبَلَ دَعْوَتَك.
D. أَخافُ أَنَّني لا أَسْتَطِيعُ أن أُلَبِّيَ دَعْوَتَك.
E. أَخافُ أَنَّني لا أُلَبِّي دَعْوَتَك.

1. E Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 9" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. C Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. E Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A Yanıtınız yanlış ise "Nebîle'nin Hastalığı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. D Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile Üç Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. B Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 9" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiillerin اِفْتَعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِقْتِرابٌ	اِقْتَرِبْ	يَقْتَرِبُ	اِقْتَرَبَ	قَرُبَ
اِكْتِشافٌ	اِكْتَشِفْ	يَكْتَشِفُ	اِكْتَشَفَ	كَشَفَ
اِنْتِقالٌ	اِنْتَقِلْ	يَنْتَقِلُ	اِنْتَقَلَ	نَقَلَ
اِرْتِباطٌ	اِرْتَبِطْ	يَرْتَبِطُ	اِرْتَبَطَ	رَبَطَ
اِشْتِغالٌ	اِشْتَغِلْ	يَشْتَغِلُ	اِشْتَغَلَ	شَغَلَ
اِمْتِناعٌ	اِمْتَنِعْ	يَمْتَنِعُ	اِمْتَنَعَ	مَنَعَ

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki fiilleri اِنْفَعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِنْقِسامٌ	اِنْقَسِمْ	يَنْقَسِمُ	اِنْقَسَمَ	قَسَمَ
اِنْقِطاعٌ	اِنْقَطِعْ	يَنْقَطِعُ	اِنْقَطَعَ	قَطَعَ
اِنْفِتاحٌ	اِنْفَتِحْ	يَنْفَتِحُ	اِنْفَتَحَ	فَتَحَ
اِنْطِلاقٌ	اِنْطَلِقْ	يَنْطَلِقُ	اِنْطَلَقَ	طَلَقَ
اِنْزِعاجٌ	اِنْزَعِجْ	يَنْزَعِجُ	اِنْزَعَجَ	زَعَجَ

Alıştırma 3

Aşağıdaki fiilleri تَفَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَشَكُّرٌ	تَشَكَّرْ	يَتَشَكَّرُ	تَشَكَّرَ	شَكَرَ
تَمَثُّلٌ	تَمَثَّلْ	يَتَمَثَّلُ	تَمَثَّلَ	مَثَلَ
تَعَلُّمٌ	تَعَلَّمْ	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ	عَلِمَ
تَنَزُّلٌ	تَنَزَّلْ	يَتَنَزَّلُ	تَنَزَّلَ	نَزَلَ
تَحَدُّثٌ	تَحَدَّثْ	يَتَحَدَّثُ	تَحَدَّثَ	حَدَثَ

Alıştırma 4

Aşağıdaki fiilleri تَفَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَكاثُرٌ	تَكَاثَرْ	يَتَكَاثَرُ	تَكَاثَرَ	كَثُرَ
تَنَاقُصٌ	تَنَاقَصْ	يَتَنَاقَصُ	تَنَاقَصَ	نَقَصَ
تَسَاقُطٌ	تَسَاقَطْ	يَتَسَاقَطُ	تَسَاقَطَ	سَقَطَ
تَكَاسُلٌ	تَكَاسَلْ	يَتَكَاسَلُ	تَكَاسَلَ	كَسُلَ
تَجَاهُلٌ	تَجَاهَلْ	يَتَجَاهَلُ	تَجَاهَلَ	جَهِلَ

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen ifadeleri anlamlı fiil cümleleri haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. المـُديرانِ / في / الوَزيرَ / المَطارِ / اِسْتَقْبَلَ

اِسْتَقْبَلَ المـُديرانِ الوَزيرَ في المطارِ. (İki müdür, bakanı havaalanında karşıladı.)

2. بالتّليفون / الدكتورة / مَعَ / تَكَلَّمْتُ

تَكَلَّمْتُ مَعَ الدكتورة بالتّليفون. (Doktorla telefonda konuştum.)

3. طَويلاً / الدَّرْس / اِسْتَمَرَّ

اِسْتَمَرَّ الدَّرْسُ طَويلاً. (Ders uzun sürdü.)

4. الامْتِحان / اِسْتَعَدَّ / الطلاب / ل

اِسْتَعَدَّ الطّلّابُ للاِمْتِحان. (Öğrenciler sınava hazırlandı.)

5. النَوْم / مُبَكِّراً / البناتُ / من / اِسْتَيْقَظَتْ

اِسْتَيْقَظَتْ البناتُ مِنْ النوم مُبَكِّراً. (Kızlar uykudan erken uyandılar.)

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Araba kullanabilirim.

أَسْتَطِيعُ أنْ أقودَ سَيّارَةً.

2. Bu kitabı kısa zamanda okuyabilirsin.

تَسْتَطيعُ أنْ تَقْرَأَ هذا الكتاب في وقْتٍ قَصيرٍ.

3. Arapça konuşabiliyoruz.

نَسْتَطيعُ أنْ نَتَكَلَّمَ اللّغَةَ العَرَبِيَّةَ.

4. Bu konuyu öğrenebilirler.

يَسْتَطيعُونَ أنْ يَتَعَلَّموا هذا المَوْضوعَ.

5. Pencereyi açabilir misin Fatma?

هَلْ تَسْتَطيعينَ أنْ تَفْتَحي النَّافِذَةَ يا فاطمة؟

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أَهَمُّ هِوايَتِي قِراءةُ الكُتُبِ.
En önemli hobim kitap okumaktır.

2. أسْتَطيعُ أنْ أَفْتَحَ هذا الباب.
Bu kapıyı açabilirim.

3. إِسْتَعَارَ الطَّالِبُ كِتاباً مِنَ المَكْتَبَة.
Öğrenci kütüphaneden bir kitap ödünç aldı.

4. لا أستطيع أنْ أعيشَ بِدون فُلوس.
Parasız yaşayamam.

5. تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَّبيب.
Doktorla konuştum.

Alıştırma 8

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

إِسْتَمَعَ : سمع	إِسْتَغْفَرَ : غفر
يَتَكَلَّمُ : كلم	تَشَجَّعَ : شجع
يَتَجاهَلُ : جهل	إِنْفَتَحَ : فتح
تَبارَكَ : برك	تَمارَضَ : مرض
إِغْتَسَلَ : غسل	تَعَلَّمَ : علم

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiillerden uygun olanı ile doldurunuz.

(سَأُدَافِعُ / إِنْخَفَضَتْ / أَشْتَرِكُ / أَسْتَطيعُ / إِقْتَرَحْتُ / تَحَسَّنَتْ)

1. لا أَسْتَطيعُ أَنْ أَسْبَحَ جَيِّداً.
2. سَأُدَافِعُ عَنْ رِسالة الماجستير أَمامَ اللَّجْنَة.
3. إِقْتَرَحْتُ عَلَيْهِ أن آخُذَهُ إلى الْمُسْتَشْفَى.
4. سوف أَشْتَرِكُ فِي مُؤْتَمَرٍ دُوَلِي في بَيْروت.
5. كُنْتُ مريضًا و الآنَ إِنْخَفَضَتْ حَرارَتِي و تَحَسَّنَتْ حالَتِي الحمد لله.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(مريضَة / المطار / المكْتَبَة / النَّظَر / مُسَابَقَة)

1. فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّل في مُسَابَقَةِ القِصَّة القَصِيرة.
2. أَعْتَقِدُ أنَّها شَرِبَتْ ماءً بارِدًا و أَصْبَحَتْ مريضَة.
3. كُنْتُ أَعْتَزِمُ أنْ أذْهَبَ إلى المكْتَبَة لِلدِّراسة.
4. رَتَّبَتْ فاطِمَة غُرْفَتَها وأَعادَتْ النَّظَرَ إلى كُتُبِها.
5. اِسْتَقْبَلْتُ أَبي في المطار.

Alıştırma 11

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

(ب / مِنْ / مَعَ / إلى / على)

1. اِنْتَقَل المُعَلِّم إلى بَيْتٍ كَبيرٍ.
2. اِقْتَرَحتْ أُمّي على أختي أن تَذْهَبَا إلى السوق معًا.
3. تَحَدَّثْنا مَعَ طبيبِنا هذا الصَّباح.
4. اِتَّصَلْتُ بالمُوَظَّفينَ هاتِفيًا.
5. أُخْتي هَيْفاء أصْغَرُ مِنْ أخي محمد بِسَنَتَيْن.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَبْشَرَ (*ebşere*) **müjdeledi, müjde verdi**

اِتَّحَدَ (*ittehade*) **birleşti**

اِتَّصَلَ (*ittasale*) **temas kurdu, görüştü, telefonla aradı**

أَحَبَّ (*ehabbe*) **sevdi**

اِحْتِفال(*ihtifâl*) **kutlama**

اِحْمَرَّ (*ihmarra*) **kızardı**

اِجْتَمَعَ (*ictema'a*) **toplandı, bir araya geldi**

اِجْتَهَدَ (*ictehede*) **çalıştı, çabaladı, gayret etti**

أَرْبَعِينَ (*erba'îne*) **kırk**

اِرْتَبَطَ (*irtabata*) **bağlantı kurdu**

اِرْتَكَبَ (*irtekebe*) **günah işledi, suç işledi**

اِسْتَأْذَنَ (*iste'zene*) **izin istedi**

اِسْتَخْدَمَ (*istahdeme*) **kullandı**

اِسْتَرْحَمَ (*isterhame*) **merhamet diledi**

اِسْتَطاعَ (*istetâ'a*) **....abildi, ...ebildi**

اِسْتَعارَ (*iste'âra*) **ödünç aldı**

اِسْتَعَدَّ (*iste'adde*) **hazırlandı**

اِسْتَعْمَلَ (*ista'mele*) **kullandı**

اِسْتَغْفَرَ (*istağfera*) **bağışlanma diledi**

اِسْتَقامَ (*istekâme*) **dimdik oldu**

اِسْتَقْبَلَ (*isakbele*) **karşıladı**

اِسْتَمَعَ (*istema'a*) **dinlemek**

اِسْتَيْقَظَ (*istaykaza*) **uyandı**

اِسْوَدَّ (*isvedde*) **karardı**

اِشْتَرَكَ (*iştereke*) **katıldı (فِي: bir şeye)**

اِشْتَرَى (*işterâ*) **satın aldı**

اِشْتَغَلَ (*iştegale*) **meşgul oldu**

اِصْفَرَّ (*isfarra*) **sarardı**

اِصْلَعَّ (*isla'a*) **kelleşti**

اِعْتَزَمَ (*i'tezeme*) **azmetti; planladı**

إِعْدَاد (*i'dâd*) **hazırlama**

اِعْوَجَّ (*i'vecce*) **topallaştı**

اِغْتَسَلَ (*igtesele*) **yıkandı**

اِفْتَتَحَ (*ifteteha*) **açılış yaptı, açtı**

اِكْتَسَبَ (*iktesebe*) **kazandı**

اِكْتَشَفَ (*ikteşefe*) **keşfetti**

اِلْتَقى (*iltekâ*) **buluştu**

اِمْتَنَعَ *(imtena'a)* **kaçındı, geri durdu; bıraktı, terketti (عَنْ : bir şeyi)**

اِنْتَقَلَ (*intakale*) **taşındı**

اِنْتهى (*intehâ*) **bitti (مِنْ ile birlikte - bir şeyi - bitirdi)**

اِنْخَفَضَ (*inhafada*) **düştü (sıcaklık, fiyat vs.)**

اِنْدَفَعَ (*indefe'a*) **atıldı, itildi**

اِنْزَعَجَ (*inze'ace*) **rahatsız oldu**

اِنْفَتَحَ (*infeteha*) **açıldı**

اِنْفَجَرَ (*infecera*) **patladı**

اِنقادَ (*inkâde*) **sürüklendi**

اِنقضى (*inkadâ*) **geçti (zaman)**

اِنْكَسَرَ (*inkesere*) **kırıldı**

بَعْدُ (*ba'du*) **henüz**

تَبارَكَ (*tebâreke*) **övüldü**

تَجاهَلَ (*tecâhele*) **bilmezden geldi**

تَجَوَّلَ (*tecevvele*) **dolaştı**

تَحَسَّنَ (*tehassene*) **iyileşti**

تَحَمَّلَ (*tehammale*) **üstlendi, yüklendi, sorumluluğunu aldı**

تَدَاخَلَ (*tedâhale*) **müdahale etti**

تَدْخين (*tedhîn*) **sigara içmek**

تَرَاجَعَ (*terâce'a*) **geri çekildi**

تَرَدَّدَ (*tereddede*) **gelip gitmek, sık sık uğramak (إلى/على: bir yere)**

تَزَحْلُق (*tezahluk*) **kayma, kayak**

تَساقَطَ (*tesâkata*) **yavaş yavaş düştü, yağdı (kar vs.)**

تَشَجَّعَ (*teşecce'a*) **cesaretlendi**

تَعَارَفَ (*te'ârafe*) **tanıştı**

تَعاوَنَ (*te'âvane*) **işbirliği yaptı, yardımlaştı**

تَعَلَّمَ (*te'alleme*) **öğrendi**

تَعَهَّدَ (*te'ahhade*) **söz verdi; üstlendi**

تَفَرَّقَ (*teferraka*) **dağıldı**

تَقابَلَ (*tekâbele*) **buluştu (مع: biri ile)**

تَكَاتَبَ (*tekâtebe*) **yazıştı (مع: biri ile)**

تَكاسَلَ (*tekâsele*) **üşendi, tembellik etti**

تَكَلَّمَ (*tekelleme*) **konuştu**

تَمارَضَ (*temârada*) **hastaymış gibi yaptı**

تَمَثَّلَ (*temessele*) **canlandı, somut örneği haline geldi**

تَمْرِيض (*temrîd*) **hasta bakımı, hemşirelik**

تَناسَى (*tenâsâ*) **unutmuş göründü**

تَنَاقَشَ (*tenâkaşa*) **tartıştı (مع: biri ile)**

تَناقَصَ (*tenâkasa*) **azaldı, eksildi**

تَنَاوَلَ (*tenâvale*) **ele aldı**

تَنَزَّلَ (*tenezzele*) **düzeyine indi**

تَنْظِيف (*tanzîf*) **temizleme**

تَواجَدَ (*tevâcede*) **bulundu**

تَوَجَّهَ (*teveccehe*) **yöneldi**

تَوَقَّفَ (*tevakkafe*) **durakladı**

خِياطَة (*hıyâta*) **dikiş dikme**

دافَعَ (*dâfa'a*) **savundu (عَنْ: bir şeyi, birini)**

دُوَلِي (*duvelî*) **uluslararası**

رَتَّبَ (*rettebe*) **tertipledi, düzenledi**

رِسالَة (*risâle*) **tez; mesaj, mektup**

رَفَضَ - يَرْفُضُ (*rafada - yerfudu*) **reddetmek, kabul etmemek**

رُفوف (*rufûf*) **raflar** (t.) رفّ (*raf*)

سابِع (*sâbi'*) **yedinci**

سارّ (*sârr*) **sevindirici**

صَيْد (*sayd*) **avlanma**

صَيْدَلِيَّة (*saydaliyye*) **eczane**

عاشِر (*'âşır*) **onuncu**

عالِيَة (*'âliye*) **yüksek**

قِبالَة (*kıbâle*) **ebelik**

قَبِلَ - يَقْبَلُ (*kabile - yakbelu*) **kabul etmek**

فُلُوس (*fulûs*) **para** (t.) فِلْس (*fils*) **bozuk para, kuruş**

لَبَّى (*lebbâ*) **icâbet etti**

لَجْنَة (*lecne*) **kurul, komisyon**

لِقاء (*likâ'*) **buluşma**

مُؤْتَمَر (*mu'temer*) **toplantı, kongre, konferans**

مُؤَلِّف (*mu'ellif*) **yazar**

مُساعَدَة (*musâ'ade*) **yardım**

مَشْغُول (*meşgûl*) **meşgul (بِ: bir şey ile)**

مُناقشة (*munâkaşa*) **savunma (tez vb.), tartışma**

نَظَّمَ (*nazzama*) **düzenledi**

هِوايَة (*hivâye*) **hobi**

وَصَفَ (*vasafa*) **vasf etti, niteledi; reçete etti**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

أَعَادَ النَّظَرَ إلى.... (*e'âde'n-nazar ilâ....*) **...'e (birine, bir şeye) tekrar göz attı**

بارك الله فيك (*bâreka'llâhu fik*) **Allah seni bereketlendirsin (teşekkürler)**

بَيْنَ الحِينِ و الآخَر (*beyne'l-hîni ve'l-âhar*) **zaman zaman**

تِلاوَة القُرْآن (*tilâvetu'l-kur'ân*) **Kur'ân okuma**

تَمَنَّى ل...التَّوْفيق (*temennâ li... et-tevfik*) **...'e (birine) başarılar diledi**

جَمْع الطَّوابع (*cem'u't-tavâbi'*) **pul koleksiyonu yapmak**

دَرَجَة الحَرَارَة (*derecetu'l-harâre*) **sıcaklık derecesi (ateş)**

رَبُّنا يُعِينُكَ (*rabbunâ yu'înuk*) **Allah sana yardım etsin**

لِلتَّرْويحِ عَنِ النَّفس (*li't-tervîh 'ani'n-nefs*) **dinlenmek, kendini rahatlatmak**

وَصَفَ ل... الدواء (*vasafe li ....ed-devâ'*) **...' e (birine) reçete yazdı**

Bölüm 10

Sulâsî Mucerred ve Sulâsî Mezîd Fiillerde İsm-i Fâ‘il ve İsm-i Mef‘ûl

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 10

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Sulâsî Mucerred Fiillerden İsm-i Fâ‘il ve İsm-i Mef‘ûl Türetmek

2 Sulâsî mucerred fiillerden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

3 Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Fâ‘il ve İsm-i Mef‘ûl Türetmek

3 Sulâsî mezîd fiillerden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

4 Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sulâsî Mucerred ve Sulâsî Mezîd Fiillerde İsm-i Fâ‘il ve İsm-i Mef‘ûl
اسم الفاعل و اسم المفعول للأفعال الثّلاثيّة المُجرّدة و المَزيدة



GİRİŞ

مُقَدّمة

Türkçede “etken ortaç” kavramı ile ifade ettiğimiz “ism-i fâ‘il” yapısı ve “edilgen ortaç” kavramı ile karşıladığımız “ism-i mef‘ûl” yapısı hem sulâsî mucerred, hem de sulâsî mezîd fiillerden elde edilen yapılardır. Fiili yapan, eylemi gerçekleştiren varlığı göstermede “ism-i fâ‘il” kalıbından, fiilin ifade ettiği işten etkilenen varlığı göstermede “ism-i mef‘ûl” kalıbından yararlanılır.

Sulâsî mucerred ve sulâsî mezîd fiillerden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl elde etmenin bazı kuralları bulunmaktadır. Bu Bölümde sulâsî ve mezîd fiillerden nasıl ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl elde edildiği anlatılacak, verilecek örneklerle konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 10



العربية في حياتنا اليوميّة ١٠

في محَلِّ الملَابِس

ذَهَبَ كَريم مَعَ أُخْتِهِ ليلى إِلى السّوقِ. كان كَريم يُرِيدُ أَنْ يَشْتَرِيَ قَميصًا وَ بَنْطَلونَ جينْز و أخْتُه ليلى كانَتْ تُريدُ أَنْ تَشْتَرِيَ فُسْتانًا وَ تَنّورَةً. دَخَلَ كَريم وَ ليلى إِلى محَلٍّ لِلْمَلابِسِ.

كَريم: مَرْحَبًا.

البائع: أهْلاً و سَهْلا، أَيَّ خِدْمَة؟

ليلى: أُرِيدُ أنْ أَشْتَرِيَ فُسْتَانًا لي.

البائِع: عِنْدَنَا فَسَاتِين مِنْ آخِرِ طِراز، كَم مَقاسُكِ؟

ليلى: مَقاسي أَرْبَعون.

البائِع: هَلْ تُريدينَ فُسْتانًا طَويلاً أَمْ قَصيرًا؟

ليلى: أُريدُ فُسْتانًا طَويلاً.

البائِع: هَلْ يُعْجِبُكِ هذا الفُسْتانُ؟

ليلى: ما صِنْفُ هذا القُماش؟

البائِع: هذا القُماشُ حَريرٌ.

ليلى: مُمْكِن أُجَرِّبُه؟

البائِع: طَبْعًا، تَفَضَّلي إِلى غُرْفَةِ القِياسِ.

ليلى: هَلْ عِنْدَكُم تَنّورَةٌ سَوداءُ؟

البائِع: نَعَمْ ... أَعْتَقِد أنَّ هذا المَقاس يُنَاسِبُكِ، تَفَضَّلي.



Giyim Mağazasında

Kerim kız kardeşi Leyla ile birlikte çarşıya gitti. Kerim bir gömlek ve bir kot pantolon satın almak istiyordu. Leyla da bir elbise ve bir etek satın almak istiyordu. Kerim ve Leyla bir giyim mağazasına girdi.

Kerim: Merhaba

Satıcı: Hoş geldiniz, nasıl yardımcı olabilirim?

Leyla: Kendim için bir elbise almak istiyorum.

Satıcı: Son model elbiselerimiz var, bedeniniz kaç?

Leyla: Kırk.

Satıcı: Uzun bir elbise mi yoksa kısa bir elbise mi istersiniz?

Leyla: Uzun bir elbise istiyorum.

Satıcı: Bu elbise hoşunuza gider mi?

Leyla: Bu kumaşın türü nedir?

Satıcı: Bu kumaş, ipektir.

Leyla: Deneyebilir miyim?

Satıcı: Tabii ki, deneme kabinine buyurunuz.

Leyla: Siyah eteğiniz var mı?

Satıcı: Evet… Sanırım bu beden size uygundur, buyurun.

Leyla elbiseyi ve eteği denemek için deneme kabinine girer, birkaç dakika sonra deneme kabininden gülümseyerek çıkar.

Satıcı: Görüşünüz nedir (Nasıl oldu)?

Leyla: Elbiseyi beğendim, ama etek hoşuma gitmedi. Elbiseyi alıyorum, eteği bırakıyorum. Bu elbise kaça?

Satıcı: Bu elbise elli Dinar.

Leyla: Olmaz, bu çok pahalı. İndirim istiyorum.

Satıcı: Bizde fiyatlar yüksek değil, ama siz kırk Dinar ödeyin.

Leyla: Tamam, anlaştık.

Kerim: Ben de gri bir kot pantolon ve mavi bir gömlek istiyorum.

Satıcı: Buyurun.

Kerim: Bu gömlek kaç beden?

Satıcı: Orta beden.

Kerim: Olmadı. Bu, benim bedenimden küçük. Daha büyük bir beden var mı?

Satıcı: Evet. En büyük beden bu, size uyar.

Kerim: Bu kumaşın türü nedir?

Satıcı: Bu kumaş, pamuktur.

Kerim: Pantolonu deneyebilir miyim?

Satıcı: Elbette. Deneme kabinine buyurunuz lütfen.

Kerim, pantolonu denemek için deneme kabinine girer ve birkaç dakika sonra deneme kabininden gülümseyerek çıkar.

Kerim: Pantolon ve gömleğin fiyatı ne kadar?

Satıcı: Fiyatlar çok uygun. Pantolon otuz, gömlek ise sadece yirmi Dinar.

Kerim: Peki, elbiseyi, pantolonu ve gömleği alıyoruz, buyurunuz doksan Dinar.

Satıcı: Teşekkür ederim.

ليلى تَدْخُلُ فِي غُرْفَةِ القِياسِ لِتَقِيسَ الْفُسْتانَ وَ التنورَةَ، وَ بَعْدَ دَقائِق تَخْرُج مِنْها و هِيَ مُبْتَسِمَةٌ.

البائِع: ما رَأيُكِ؟

ليلى: أَعْجَبَنِي الفُسْتانُ، لكِنَّ التَّنّورَةَ لَمْ تُعْجِبْنِي. أَشْتَرِي الْفُسْتانَ و أَتْرُكُ التَّنُّورَة. بِكَمْ هذا الْفُستان؟

البائِع: هذا الْفُستانُ بِخَمْسِينَ ديناراً.

ليلى: لا، هذا غالٍ جِدّاً. أُرِيدُ التَخْفِيض.

البائِع: الأَسْعارُ عِنْدَنا لَيْسَتْ مُرْتَفِعَةً. و لكِنْ اِدْفَعي أنتِ أَرْبَعِينَ ديناراً.

ليلى: حَسَنًا، اِتَّفَقْنَا.

كَرِيم: و أنا أُرِيدُ بَنْطَلونَ جِينْز رَمادِيّ، وَ قَمِيصًا أَزْرَقَ.

البائِع: تَفَضَّلْ.

كَرِيم: ما مَقاسُ هذا القَمِيص؟

البائِع: مَقَاسُهُ مُتَوَسِّط.

كَرِيم: لا. هذا أَصْغَرُ مِنْ مَقَاسِي. هَلْ عِنْدَكَ مَقَاسٌ أَكْبَرَ؟

البائِع: نَعَم. هذا هو المَقَاسُ الأَكْبَرُ. إنَّهُ يُنَاسِبُكَ.

كَرِيم: ما صِنْفُ هذا القُماش؟

البائِع: هذا القُماشُ قُطْنٌ.

كَرِيم: مُمْكِن أُجَرِّب البَنْطَلُون؟

البائِع: طَبْعًا. تَفَضَّلْ إلى غُرْفَةِ القِيَاس لَوْ سَمَحْتَ.

كَرِيم يَدْخُلُ فِي غُرْفَةِ القِياسِ لِيَقِيسَ البَنْطَلُون، و بَعْدَ دَقائِق يَخْرُج مِنْها و هو مُبْتَسِمٌ.

كَرِيم: كَمْ ثَمَنُ البَنْطَلون والقَمِيص؟

البائِع: الأَسْعَارُ مُنَاسِبَةٌ جِدًّا. البَنْطَلونُ بِثلاثين ديناراً، وَ القَمِيصُ بعشرين فَقَطْ.

كَرِيم: حَسَنًا، نَأْخُذُ الفُسْتان و البَنْطَلون و القَمِيص و هذا تِسْعُونَ دِينارًا.

البائِع: شُكْراً.



! “أَيَّ خِدْمَةٍ؟” Lokanta, otel, mağaza gibi çeşitli yerlerde müşteri karşılayan görevlilerin müşteriyi ilk karşıladıklarında kullandıkları ifade biçimi olup kelime anlamı “hangi hizmet” biçimindedir. Bunu Türkçeye çevireceğimiz zaman, yerine göre “Ne arzu edersiniz?”, “Buyurunuz!”, “Nasıl yardımcı olabilirim?”, “Ne emredersiniz?” biçimindeki ifadelerden biriyle karşılamak mümkündür.

! Fasih Arapçada
“هَلْ مِنَ الْمُمْكِنِ......؟” (… mümkün müdür) kullanımını Araplar günlük yaşamda kısaltarak muzâri fiilin başına sadece “مُمْكِنْ” getirmek suretiyle kullanırlar. Bu üslup, sorunun ses tonuyla yapıldığı konuşma diline özgüdür. Örnek:

مُمْكِنْ آخُذُه. (Mumkin âhuzuh.): (son hece alçalan bir tonla söylenirse) Onu alabilirim, anlamındadır.

مُمْكِنْ آخُذُه؟ (Mumkin âhuzuh?) : (son hece yükselen bir tonla söylenirse) Onu alabilir miyim, anlamındadır.

مُمْكِنْ أَذْهب. (Mumkin ezheb.): (son hece alçalan bir tonla söylenirse) Gidebilirim.

مُمْكِنْ أَذْهب؟ (Mumkin ezheb?): (son hece yükselen bir tonla söylenirse) Gidebilir miyim?

١٠ /10	عَشَرَ
٢٠/20	عِشْرون
٣٠/30	ثَلاثون
٤٠/40	أرْبَعون
٥٠/50	خَمْسون
٦٠/60	سِتّون
٧٠/70	سَبْعون
٨٠/80	ثَمانون
٩٠/90	تِسْعون
١٠٠/100	مائَة



Arapçada 1-10 arası sayıları daha önce görmüştük. Diyalogda da geçen 10 ve katlarının Arapçaları yukarıdaki gibidir. Fark edeceğiniz üzere 20’den 100’e kadar olan 10’un katı sayılar, düzenli eril çoğul yapısındadır. Dolayısıyla ref alâmetleri vâv (و), nasb ve cer alametleri ise ye (ي)’dir.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûlleri bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapçayla aynı şekilde Türkçede de kullanılan bazı ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûlleri bulunuz. Anlamlarını birbiriyle ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: SULÂSÎ MUCERRED FİİLLERDEN İSM-i FÂ‘İL VE İSM-i MEF‘ÛL TÜRETMEK

اشتقاق اسم الفاعل و اسم المفعول من الأفعال الثُّلاثيّة المُجَرَّدة

Türkçede “etken ortaç” kavramı ile ifade ettiğimiz “ism-i fâ‘il” yapısı ve “edilgen ortaç” kavramı ile karşıladığımız “ism-i mef‘ûl” yapısı hem sulâsî mucerred, hem de sulâsî mezîd fiillerden elde edilen yapılardır. Sulâsî mucerred fiillerde fiili yapan, eylemi gerçekleştiren isim elde edilmek istendiğinde “fâ‘il” kalıbı; fiilin ifade ettiği işten etkilenen varlığı göstermede “mef‘ûl” kalıbı kullanılır. Önce ism-i fâ‘il konusunu görelim:

İsm-i Fâ‘il

İsm-i fâ‘il (etken ortaç), fiilden türeyen ve işi yapanı gösteren kelimedir. Sulâsî mucerred fiillerde, fiilin فاعِلٌ (*fâ‘ilun*) formuna uyarlanmasıyla elde edilir. Fiil, bu yapıya girince artık bir isme dönüşmüş olur ve mastar köküne -en, -an, -ar, -er, -ci, -cı, -man, -men, -gin, -kin, -gün, -kün gibi ekler ilave edilerek anlamlanan yeni bir kelime olur. Daha önce ifade ettiğimiz gibi, fiilin bu yapısı bazen şimdiki zaman anlamı vermede de kullanılır.

Örneğin;

كَتَبَ (yazdı) fiilini (فاعِلٌ) kalıbına uyarlayacak olduğumuzda, (كاتِبٌ) sözcüğünü elde ederiz. Bu yeni sözcüğü “yaz-an”, “yaz-man”, “yaz-ar”, “yaz-ı-cı” biçiminde anlamlandırmak mümkündür. İster geçişli, ister geçişsiz olsun bütün sulâsî fiiller bu kalıba uyarlanabilir. Fark edileceği üzere bu yapıda ziyade harf, “fâu’l-fi‘l”den sonra getirilen bir *elif* harfidir. Bu yapıda bir kelimenin anlamı için sözlük kullanılacağında, üçlü fiil kökünü bu ziyade harfi atmak suretiyle elde edeceğinizi biliyorsunuz. Şimdi başka birkaç fiili daha bu yapıya uyarlayarak elde edilen yeni anlamları görelim:

عَلِمَ (bildi) fiilinden عالِمٌ (bilen, bilgin, âlim),

شَعَرَ (hissetti) fiilinden شاعِرٌ (hisseden, şâir),

فَتَحَ (açtı) fiilinden فاتِحٌ (açan, açık -renk-),

سَكَنَ (oturdu) fiilinden ساكِنٌ (oturan, sâkin),

حَكَمَ (hükmetti) fiilinden حاكِمٌ (hükmeden; yargıç) sözcükleri ism-i fâ‘il olarak türetilebilir.

Bu yapının sonuna dişil te'si (*tâu'l-marbûta*) getirmek suretiyle sözcüğün dişil için kullanılan formu elde edilmiş olur; (عالِـمَةٌ), (شاعِرَةٌ), (حاكِمَةٌ) gibi.

Orta harfi illetli olan (ecvef) fiiller (فاعِلٌ) kalıbına uyarlandıklarında kesra harekesi alacak olan ortadaki illetli harf (aslı ister *vâv* ister *ye* olsun) hemzeye dönüşür. Örneğin;

قَالَ (söyledi) fiilinden قائِلٌ (söyleyen),

نامَ (uyudu) fiilinden نائِمٌ (uyuyan),

باعَ (sattı) fiilinden بائِعٌ (satan, satıcı),

جاعَ (acıktı) fiilinden جائِعٌ (aç),

صامَ (oruç tuttu) fiilinden صائِمٌ (oruçlu) biçiminde erken ortaç türetilir. Nitekim Yusuf Sûresi 10. ayet-i kerimede bu şekilde türemiş bir sözcük bulunmaktadır. İnceleyelim:

﴿قالَ قائِلٌ مِنْهُمْ لا تَقْتُلوا يُوسُفَ.﴾ (İçlerinden biri Yusuf'u öldürmeyin dedi.)

Son harfi illetli olan (nâkıs veya lefîf) fiiller (فاعِلٌ) kalıbına uyarlandıklarında türeyen kelime belirsiz kullanıldığında, merfû ve mecrûr durumda sondaki illetli harf düşer ve "aynu'l-fi'l" çift kesra ile harekelenir. Belirli olarak kullanıldığında veya mansûb durumda illetli harf ortaya çıkar ve aslı ister *vâv* isterse *ye* olsun, hep *ye* olarak görünür.

رَمَى (fırlattı, attı) fiilinden رامٍ (fırlatan, atan). Mansûb: رامِيًا, belirli: الرامِي.

بَكَى (ağladı) fiilinden باكٍ (ağlayan). Mansûb: باكِيًا, belirli: الباكِي.

بَقِيَ (kaldı) fiilinden باقٍ (kalan). Mansûb: باقِيًا, belirli: الباقِي.

رَوَى (anlattı) fiilinden راوٍ (rivayet eden, anlatan). Mansûb: راوِيًا, belirli: الراوِي.

قَضَى (hükmetti) fiilinden قاضٍ (hükmeden, kadı, yargıç). Mansûb: قاضِيًا, belirli: القاضِي.

Nahl Sûresi 96. ayet-i kerimede bu şekilde türemiş bir sözcük bulunmaktadır. İnceleyelim:

﴿ما عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ و ما عِنْدَ اللهِ باقٍ.﴾

(Sizin yanınızda olan şeyler tükenir, Allah katında olan şeyler bâkîdir.)

İsm-i Mef'ûl

İsm-i mef'ûl (edilgen ortaç), fiilden türeyen ve fiilin ifade ettiği işten etkileneni gösteren kelimedir. İsm-i mef'ûl, sulâsî mucerred fiillerde fiilin, مَفْعولٌ (*mef'ûlun*) formuna uyarlanmasıyla elde edilir. İsm-i mef'ûl formuna uyarlanabilen fiiller, sadece nesne alabilen, yani geçişli olan fiillerdir. Nesne almayan fiillerin, ism-i mef'ûl formunda türeyeni pek bulunmaz. Bu kalıptan bir sözcük, ilgili fiilin edilgen mastar köküne –en, -an, -miş, -mış, -muş, -müş, -li, -lı gibi ekler ilave edilerek anlamlandırılabilir.

Örneğin;

كَتَبَ (yazdı) fiilini (مَفْعولٌ) kalıbına uyarlayacak olduğumuzda, (مَكْتوبٌ) sözcüğünü elde ederiz. Bu yeni sözcüğü "yaz-ıl-an", "yaz-ıl-mış", "yaz-ılı" biçiminde anlamlandırmak mümkündür. Fark edileceği üzere bu yapıda ziyade harf, "fâu'l-fi'l"den önce getirilen ve fetha ile harekeli bir *mim* harfi ve "aynu'l-fi'l"den sonra getirilen bir *vâv* harfidir. Bu yapıda bir kelimenin anlamı için sözlük kullanılacağında, üçlü fiil kökünü bu ziyade harfleri atmak suretiyle elde edeceğinizi biliyorsunuz. Şimdi başka birkaç fiili daha bu yapıya uyarlayarak elde edilen yeni anlamları görelim:

عَلِمَ (bildi) fiilinden مَعْلُومٌ (bilinen, öğrenilmiş, malum),

حَزَنَ (hüzün vermek) fiilinden مَحْزُونٌ (hüzünlenmiş, hüzünlü),

فَتَحَ (açtı) fiilinden مَفْتُوحٌ (açılmış, açık -kapı, zarf vs-),

غَلَبَ (yendi) fiilinden مَغْلُوبٌ (yenilen, yenilmiş),

حَكَمَ (hükmetti) fiilinden مَحْكُومٌ (hükmedilen; hükümlü) sözcükleri ism-i mef‘ûl olarak türetilebilir.

Bildiğiniz gibi muzâri form, hem geniş zaman kipi hem de şimdiki zaman kipi için kullanılmaktadır. Bir eylemi içinde bulunduğumuz an itibariyle yapmakta olduğumuzu ifade için ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl yapılarından yararlanılabileceğini biliyorsunuz. Her iki yapı, istendiğinde sadece şimdiki zaman anlamı ifade etmek üzere de kullanılabilir. Örnek:

أنا أَذْهَبُ إلى الكُلِّيَّة. (Ben fakülteye gidiyorum -veya giderim-.)

أنا ذاهِبٌ إلى الكُلِّيَّة. (Ben fakülteye gidiyorum.)

İsm-i fâ‘il olan kelime, hem merfû, hem mansûb hem de mecrûr durumda tekil, ikil, çoğul olarak çekimlenebilir. Örnek olarak (ذَهَبَ) fiilinin ism-i fâ‘il yapısını merfû, mansûb ve mecrûr halde kullanalım:

Çoğul (Cem’)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
ذاهِبونَ	ذاهِبانِ	ذاهِبٌ	Merfû
ذاهِباتٌ	ذاهِبَتانِ	ذاهِبَةٌ	
ذاهِبِينَ	ذاهِبَيْنِ	ذاهِبًا	Mansûb
ذاهِباتٍ	ذاهِبَتَيْنِ	ذاهِبَةً	
ذاهِبِينَ	ذاهِبَيْنِ	ذاهِبٍ	Mecrûr
ذاهِباتٍ	ذاهِبَتَيْنِ	ذاهِبَةٍ	

Öğrenme Çıktısı

2 Sulâsî mucerred fiillerden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

عَرَفَ ve شَرِبَ fiillerinden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl türetiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’in “Ra‘d Sûresi” 9. ve “Hûd Sûresi” 45. ayet-i kerimelerindeki ism-i fâ‘illeri, “Fâtiha Sûresi”ndeki ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûlleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Sulâsî fiillerden nasıl ism-i fâ‘il ve ismi mef‘ûl türetildiğini ezberleyiniz, arkadaşlarınızla paylaşınız.

SULÂSÎ MEZÎD FİİLLERDEN İSM-İ FÂ‘İL VE İSM-İ MEF‘ÛL TÜRETMEK

اشتقاق اسم الفاعل و اسم المفعول من الأفعال المَزيدة

Mezîd fiillerde ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûl yapıları, sulâsî mucerred fiillerden elde edilenlerden farklıdır. Mezîd fiiller bir harf ziyadeli, iki harf ziyadeli ve üç harf ziyadeli olmak üzere çeşitlilik gösterdiklerinden bunların tümü için tek bir kalıp yoktur. Bunun yerine bütün sulâsî mezid fiillerden şu yol izlenerek ismi fâ‘il ve ism-i mef ‘ûl elde edilir:

1. Önce fiilin muzârisi alınır: عَلَّمَ → يُعَلِّمُ
2. Muzâraat harfi atılıp yerine ötre ile harekeli bir mim harfi getirilir: مُعَلِّمُ
3. Sondan bir önceki harfin harekesi ism-i fâ‘ilde kesra; ism-i mef'ûlde fetha yapılır.
4. Fiilimiz artık isimleştiği için sonu tenvinlenir.

مُعَلِّمٌ **:** öğreten, öğretmen (ism-i fâ‘il)

مُعَلَّمٌ **:** öğretilen (ism-i mef'ûl)

Aşağıdaki tabloda mezîd bir fiilin sırasıyla nasıl ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûle dönüştüğünü inceleyelim:

İsm-i mef‘ûl	İsm-i fâ‘il		Muzâri	Mâzî
مُرْسَلٌ gönderilen	مُرْسِلٌ gönderen	رْسِلُ	يُرْسِلُ	أَرْسَلَ
مُقَدَّمٌ öne geçen, önceki	مُقَدِّمٌ sunan, sunucu	قَدِّمُ	يُقَدِمُ	قَدَّمَ
مُقَدَّسٌ kutsal	مُقَدِّسٌ kutsayan	قَدِّسُ	يُقَدِّسُ	قَدَّسَ
مُشاهَدٌ görülen, izlenen	مُشاهِدٌ gözleyen, seyirci	شاهِدُ	يُشاهِدُ	شاهَدَ
مُجاهَدٌ uğruna savaşılan	مُجاهِدٌ savaşan, cihat eden	جاهِدُ	يُجاهِدُ	جاهَدَ
مُتَعَهَّدٌ üstlenilen, taahhüt edilen	مُتَعَهِّدٌ üstlenen, taahhüt eden	تَعَهَّدُ	يَتَعَهَّدُ	تَعَهَّدَ
مُتَفَكَّرٌ düşünülen	مُتَفَكِّرٌ düşünür	تَفَكَّرُ	يَتَفَكَّرُ	تَفَكَّرَ
مُعْتَقَدٌ inanılan, inanç	مُعْتَقِدٌ inanan	عْتَقِدُ	يَعْتَقِدُ	اِعْتَقَدَ
مُسْتَعْمَلٌ kullanılan, kullanılmış	مُسْتَعْمِلٌ kullanıcı	سْتَعْمِلُ	يَسْتَعْمِلُ	اِسْتَعْمَلَ
مُسْتَمَعٌ dinlenilen	مُسْتَمِعٌ dinleyici	سْتَمِعُ	يَسْتَمِعُ	اِسْتَمَعَ

أَرْسَلَتْ الشَّرِكَةُ رِسالَةً لِكُلِّ المُشْتَرِكِين.

(Şirket abonelerinin hepsine bir mesaj gönderdi.)

كَتَبْتُ اسْمَ المُرْسِلِ والمُرْسَلِ إليه على الظَّرْفِ.

(Göndericinin ve kendisine gönderilenin (alıcının) adını zarfın üzerine yazdım.)

Öğrenme Çıktısı

3 Sulâsî mezîd fiillerden ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Tabloda verilen ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûllerden beş tanesini defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Fâtır Sûresi" 2, "Duhân Sûresi" 14. ayet-i kerimelerinde geçen ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûlleri tespit ediniz.	Tabloda verilen ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûllerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle anlamlı cümleler oluşturmaya çalışınız.

ARAPÇADA HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَةِ مع حُرُوفِ الجر

-i dinlemek	اِسْتَمَعَ إلى...... اِسْتَمَعَ لِ......

هَلْ تَسْتَمِعُ إلى الموسِيقَى؟ (Müzik dinler misin?)

نَعَمْ، أَسْتَمِعُ إلى الموسيقَى فِي أَوْقَاتِ فَرَاغِي. (Evet, boş vakitlerimde müzik dinlerim.)

اِسْتَمِعوا إلَيَّ جيِّدًا يَا شَبَاب.

Gençler beni iyi dinleyiniz- bana kulak veriniz.



لا أُحِبُّ أَنْ أَسْتَمِعَ إلى الموسيقى الكلاسِيكِيَّة.

Klasik müzik dinlemeyi sevmiyorum.

أثَّرَ على ...... أثَّرَ فِي	-i etkilemek

هَلْ تَعْرِفُ كَيْفَ يُؤَثِّرُ الإنْسانُ على البِيْئَةِ؟ (İnsanın çevreyi nasıl etkilediğini biliyor musun?)

أثَّرَتْ الأحْداثُ الأخِيرَةُ فِي نَفْسِيَّةِ والِدِي. (Son olaylar babamın psikolojisini etkiledi.)

الجَوُّ البارِدُ لا يُؤَثِّرُ عَلَيَّ. (Soğuk hava beni etkilemiyor.)

تَلَوُّثُ الجَوِّ يُؤَثِّرُ على الصِّحة سَلْبِيًّا. (Hava kirliliği sağlığı olumsuz etkiliyor.)



هل يُؤَثِّرُ شُرْبُ القَهْوَةِ على النَّوم؟
Kahve içmek uykuyu etkiliyor mu?

رَغِبَ فِي	-i istemek

أنا لا أَرْغَبُ فِي الزَّواج. (Evlenmek istemiyorum.)

هُوَ يَرْغَبُ فِي العَمَلِ. (O, çalışmak istiyor.)

أَرْغَبُ فِي السَّفَرِ إلى البِلَادِ العَرَبِيَّة. (Arap ülkelerine gitmek istiyorum.)

اِشْتاقَ إلى ...... اِشْتاقَ لِ	-i özlemek

أنا أَشْتاقُ إلى أيَّامِ المَدْرَسَةِ. (Okul günlerini özlüyorum.)

هَلْ تَشْتاقُ إلى أُسْرَتِكَ؟ (Aileni özlüyor musun?)

اِشْتَقْتُ إليكَ كَثِيرًا يا أَبِي.
Babacığım seni çok özledim.



بَحَثَ عَنْ ……	-i aramak

أَبْحَثُ عَنْ عَمَلٍ مُنَاسِبٍ. (Uygun bir iş arıyorum.)

أَبْحَثُ عَنْكَ مُنْذُ ساعَةٍ، أَيْنَ كُنْتَ؟ (Bir saattir seni arıyorum, neredeydin?)

اِبْحَثْ عَنْ هذه المَعْلُومَةِ في الإِنْتَرْنَت. (Bu bilgiyi internette ara.)

حَصَلَ على ……	-i elde etmek, almak

كَيْفَ أَحْصُلُ على رَقْمِ جَوَّالِ الدُّكْتور؟ (Doktorun cep numarasını nasıl elde edebilirim?)

حَصَلَ على الدَّعْمِ المادّي مِنْ البَلَدِيَّة. (Belediyeden maddi destek aldı.)

حَصَلْتُ عَلى شَهادَةِ الجامِعَةِ من الأَزْهر. (Ezher'den üniversite diploması aldım.)

تَكَوَّنَ مِنْ ……	-den oluşmak

هذه الجامِعَةُ تَتَكَوَّنُ من عِشْرِينَ كُلِّيَّةً. (Bu üniversite yirmi fakülteden oluşuyor.)

وَجْبَةُ الإِفْطارِ تَتَكَوَّنُ من عَصِيرِ بُرْتُقال و زُبْدَة و عَسَل و جُبْنَة و بَيْضَة مَسْلُوقَة.

(Kahvaltı öğünü, portakal suyu, tereyağı, bal, peynir ve haşlanmış bir yumurtadan oluşuyor.)

تَكَوَّنَتْ لَجْنَةُ الإمْتِحانِ مِنْ رَئِيسِ الجامِعَةِ و عَمِيدِ الكُلِّيَّةِ و رَئِيسِ القِسْمِ.

(Sınav komisyonu Üniversitenin Rektörü, Fakültenin Dekanı ve Bölümün Başkanından oluştu.)



بَيْتي يَتَكَوَّنُ مِنْ غُرْفَتَيْنِ و قاعَةٍ و مَطْبَخٍ و حَمّامٍ.

Evim, iki oda, bir salon, bir mutfak ve bir banyodan oluşuyor.

اِهْتَمَّ بِ	-ile ilgilenmek -e bakmak -e önem vermek -i dert etmek

أنا أَهْتَمُّ بِصِحَّةِ شَعْري. (Saçımın sağlığına önem veriyorum.)

تَهْتَمُّ الأُمَّهاتُ بِتَرْبِيَةِ أطْفالِهِنَّ. (Anneler çocuklarının eğitimiyle ilgilenirler.)

لا تَهْتَمِّي أنْتِ يا أُخْتِي، فأنا آخُذُ والِدَنا إلى المُسْتَشْفَى حالاً.

(Sen merak etme ablacığım, ben babamızı hemen şimdi hastaneye götürürüm.)

Bir harf-i cer ile kullanılan fiil, nesnesini ancak o harf-i cer ile alabilen fiil demektir. Bu tür fiillerin mâzî, muzâri, emir yapıları yanı sıra mastar, ism-i fâ'il, ism-i mef'ûl formlarının da aynı harf-i cer ile birlikte kullanıldığını unutmayınız. Örnek:

أنا مُهْتَمٌّ بِالمَوْضُوعِ. (Ben konuyla ilgileniyorum.)

اِزْدادَ عَدَدُ البَاحِثِينَ عنِ العَمَلِ في السَّنَواتِ الأَخِيرَةِ. (İş arayanların sayısı son yıllarda arttı.)



هَلْ تَعْرِفُ طَرِيْقَةَ الاهْتِمامِ بالأسْنانِ؟

Diş bakım yöntemini biliyor musun?

Öğrenme Çıktısı

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Meryem Sûresi" 46, "Haşr Sûresi" 9. ayet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.	Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

أَعْجَبَ – يُعْجِبُ

Beğenmek, hoşuna gitmek, hoşlanmak

Türkçede "beğenmek" fiili, öznenin aktif durumda kullanıldığı, dolayısıyla "bir şeyi beğenmek" biçiminde nesne alan bir yüklemdir. Arapçada bu ifade (أَعْجَبَ) fiiliyle kullanılır, ancak Türkçedekinin tersine beğenilen nesneyi özne, beğeneni nesne durumuna koyan bir kullanılış özelliğine sahiptir. Türkçede "Ben bu romanı beğendim." cümlesini Arapçaya çevirirken şöyle kurgulamak zorundasınız: "Bu roman beni hayran bıraktı." Yani hoşa giden şey "özne" konumunda, hoşlanan kişi ise fiilin nesnesi konumunda kullanılır.

Örneğin,

أَعْجَبَ الكِتابُ عَلِيّاً. (Kitap Ali'nin hoşuna gitti.)

أَعْجَبَتْ أَسْئِلَةُ الامْتِحانِ الطُّلّابَ. (Sınav soruları öğrencilerin hoşuna gitti.)

Bitişik nesne zamirleri doğrudan أَعْجَبَ ye bitişirler ve "onun hoşuna gitti", "senin hoşuna gitti", "benim hoşuma gitti" gibi anlamlar kazanırlar.

هَلْ يُعْجِبُكِ هذا المُهَنْدِسُ يا ليلى؟

(Bu mühendis senin hoşuna gidiyor mu Leyla? -Yani: Bu mühendisi beğeniyor musun Leyla?-)

هَلْ تُعْجِبُكَ هذِهِ المُمَرِّضَةُ يا خالد؟

(Bu hemşire senin hoşuna gidiyor mu Halit? -Yani: Bu hemşireyi beğeniyor musun Halit?-)

لا، لا يُعْجِبُنِي هذا المُهَنْدِسُ.

(Hayır, bu mühendis benim hoşuma gitmiyor. -Yani: Bu mühendisi beğenmiyorum.-)

نَعَمْ، تُعْجِبُنِي هذِهِ المُمَرِّضَةُ.

(Evet, bu hemşire hoşuma gidiyor.- Yani: Bu hemşireyi beğeniyorum.-)

أعْجَبَتْهُ الصّورَةُ. (Resim onun hoşuna gitti. -Yani: Resmi beğendi.-)

أَعْجَبَنِي هذا الفيلم.

Bu film benim hoşuma gitti.
-Yani: Bu filmi beğendim.-



أَعْجَب fiilinin ism-i mefʻûl formu بِ harf-i ceriyle birlikte (مُعْجَبٌ بِ ...) kalıp ifadesiyle kullanıldığında, şimdiki zaman kipinde Türkçedeki anlatımla aynı özneye sahip olur. Örnek:

أنا مُعْجَبٌ بكَ. (Ben seni beğeniyorum.)

أنا مُعْجَبَةٌ بكَ. (Ben seni beğeniyorum.)

هو مُعْجَبٌ بهذه المَدينَةِ. (O, bu şehirden hoşlanıyor. –bu şehri beğeniyor-.)

هي مُعْجَبَةٌ بهذه المَدينَةِ. (O, bu şehirden hoşlanıyor. –bu şehri beğeniyor-.)

أنا مُعْجَبٌ بارْتِداء المَلابِسِ الصُّوفِيَّة. (Yünlü elbiseler giymekten hoşlanıyorum.)

Bu ifade ile soru sorulurken aşağıdaki üslûbu kullanırız:

هَلْ أعْجَبَكَ هذا الطَّعام؟

Bu yemek senin hoşuna gitti mi?



نَعَم، أَعْجَبَنِي هذا الطّعام.

Evet, bu yemek benim hoşuna gitti.

هَلْ تُعْجِبُهُ مُمارَسَةُ الرِّياضَة؟ (Spor yapmak onun hoşuna gidiyor mu?)

نَعَم، تُعْجِبُهُ مُمارَسَةُ الرِّياضَة. (Evet, spor yapmak onun hoşuna gidiyor.)

في مَحَلِّ الملابس الرِّجالية

البائِع: – هَلْ يُعْجِبُكَ هذا القَميصُ؟
المُشْتَرِي: – لا، مَقاسُهُ كَبير.

– ولا هذا؟
– لا، لَوْنُهُ لا يُعْجِبُني.

– ولا هذا؟
– لا أُحِبُّ الأَلْوانَ الغامِقَة.

– ولا هذا؟
– لا، قُماشُهُ لا يُعْجِبُني.

– ولا هذا ولا ذاك؟
– لا يُعْجِبُنِي أيٌّ واحِد.

– آسِفْ. لَيْسَ عِندنَا قَميصٌ لِلْبَيْع.

Erkek Giyim Mağazasında

Satıcı: - Bu gömlek hoşunuza gider mi?
Alıcı: - Hayır, bedeni büyük.

- Peki bu?
- Hayır, rengini beğenmiyorum.

- Ya bu?
- Koyu renkleri sevmiyorum.

- Ya bu?
- Hayır, kumaşını beğenmiyorum.

- Peki bu veya şu?
- Hiç biri hoşuma gitmiyor.

- Üzgünüm. Bizde satılık gömlek yok!

اللهُ يُعْطيكَ العافِيَة
Kolay gelsin.
(Kelime anlamı: Allah sana afiyet versin.)

اللهُ يُعْطيكَ العافيَة.
Kolay gelsin.



اللهُ يُعافيكِ، شُكْراً.
Sağol. Teşekkürler.

Gördüğümüz bir iyilik karşısında karşımızdakine iyi dileklerimizi sunmak istediğimizde aşağıdaki ifadelerden herhangi birini rahatlıkla kullanabiliriz:

Allah seni hayırla ödüllendirsin.	جَزاكَ اللّٰهُ خَيْراً
Allah seni saklasın, korusun.	اللّٰهُ يُخَلِّيكَ
Allah seni saklasın, korusun.	اللّٰهُ يَحْميكَ
Allah seni korusun.	حَفِظَكَ اللّٰهُ
Allah seni yaşatsın.	حَيَّاكَ اللّٰهُ
Allah uzun ömür(ler) versin.	أَطالَ اللّٰهُ عُمْرَكَ

Öğrenme Çıktısı



5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Mâide Sûresi" 100, "Tevbe Sûresi" 25. ayet-i kerimelerinde geçen kalıp ifadeleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا اشتقاق اسم الفاعل و اسم المفعول من الأفعال الثّلاثيّة المجرّدة و المزيدة.



Selâmün aleyküm. Bugün sulâsî mucerred ve sulâsî mezîd fiillerden ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl türetmeyi öğrendik.

İsm-i fâ‘il → Kâtib

İsm-i mef‘ûl → Mektûb

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة. هنا أمثلة مِنْ اسْم الفاعل و اسم المفعول مشتقَّة من الأفْعال المزيدة.



Tahtaya bakınız. Burada mezîd fiillerden türemiş ism-i fâ‘il ve ism-i mef‘ûl örnekleri var.



okuma

قراءة

في مَرْكَزِ التَّسَوُّق



كانَ الجَوُّ بارِداً في يَوْم السَّبْتِ. أنا و عائِلَتي قَرَّرْنا الذَّهابَ إلى مَرْكَزِ التّسَوّق. أنا و أُخْتِي و أَبي و أمّي كُنّا طالِبينَ شِراءَ بَعْضِ الأغْراضِ لِأَنْفُسِنا. كُنْتُ أُريد أنْ أَشْتَرِيَ لَوازِمَ المَدْرَسَة مِن مَحَلِّ القِرْطاسِيَّة و كانَتْ أختي مُنَى تُريدُ أنْ تَشْتَرِيَ مَلابِس جَديدَة مِنْ مَحَلِّ المَلابِس و كانَتْ أمّي تُريدُ أنْ تشْتَرِيَ لَوازِمَ البَيْتِ من السّوبرماركت و كانَ أبي يُريدُ أنْ يَشْتَرِيَ أَدَواتِ صَيْدِ السّمَك مِنْ مَحَلِّها. أَوّلاً ذَهَبْنا إلى مَحَلِّ القِرْطاسِيّة و اشْتَرَيْنا مِبْراةً و مِمْحاةً و مِسْطَرَةً و قَلَمَ رَصاصٍ و قَلَمَ حِبْرٍ و أقْلاماً مُلَوَّنَةً و مِعْداداً و دَبّاسَةً. ثُمَّ انْتَقَلْنا إلى مَحَلِّ المَلابِسِ و اشْتَرَيْنا لِأُخْتي تَنّورَةً جَميلَةً و قَميصًا أبْيض. كانَتْ تَحْتاجُ إلى الأحْذِيَة الشَّتَوِيَّة أيْضًا و اشْتَرَيْنا لها جزْمات بُنِّيَّة. كانَتْ مُبْتَسِمَةً بَعْدَ الخُروجِ مِنَ المَحَلِّ. بَعْدَ إتْمامِ لَوازِمِ أختي و أنا، ذَهَبْنا إلى مَحَلٍّ لِبَيْعِ أدواتِ الصَّيْدِ و اشْتَرى أبي صِنّارَة و شَبَكَةً لِصَيْدِ الأسْماك ثُمَّ وَضَعْنا الأغْراضَ في سَيّارَتِنا و ذَهَبْنا إلى السوبرماركت لِلَوازم البيْتِ و اشْتَرَيْنا مِنَ المُعَلَّباتِ و المَأْكولاتِ و المَشْروباتِ و مِنْ أنْواع المُخَلَّلات و مِنْ المُكَسَّراتِ مِثْلَ بُنْدُقٍ و فُسْتق و بَذر و لَوْزٍ. و وَضَعْنا المُشْتَرَياتِ في الأكْياسِ و عُدْنا مَسْرورِينَ إلى البيتِ.

Alışveriş Merkezinde

Cumartesi günü hava soğuktu. Ben ve ailem alışveriş merkezine gitmeye karar verdik. Ben, kız kardeşim, babam ve annem kendimiz için bazı eşyalar satın almak istiyorduk. Ben kırtasiyeden okul ihtiyaçlarını almak istiyordum. Kız kardeşim Munâ giyim mağazasından yeni elbiseler almak istiyordu. Annem süpermarketten evin ihtiyaçlarını almak istiyordu. Babam da av malzemeleri satan bir dükkândan balık avlama malzemeleri almak istiyordu. İlk olarak kırtasiyeye gittik. Bir kalemtıraş, bir silgi, bir cetvel, bir kurşun kalem, bir dolma kalem, renkli boya kalemleri, bir abaküs ve bir zımba satın aldık. Sonra giyim mağazasına geçtik. Kız kardeşim için bir etek ve beyaz bir gömlek satın aldık. Kışlık ayakkabıya da ihtiyacı vardı. Ona kahverengi çizme satın aldık. Mağazadan çıkışta gülümsüyordu. Kız kardeşimin ve benim ihtiyaçlarımızı tamamladıktan sonra av malzemeleri satan bir dükkâna gittik. Babam balık avlamak için bir olta ve bir ağ satın aldı. Sonra eşyaları arabamıza koyduk ve ev ihtiyaçları için süpermarkete gittik. Konserve gıdalardan, yiyeceklerden, içeceklerden, turşu çeşitlerinden ve fındık, fıstık, çekirdek ve badem gibi kuruyemişlerden satın aldık. Satın alınanları poşetlere koyduk ve sevinçli bir halde eve döndük.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki sulâsî fiillerin ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûllerini yazınız.

İsm-i mef'ûl	İsm-i fâ'il	
		فَعَلَ
		تَرَكَ
		فَتَحَ
		مَدَحَ
		مَنَعَ
		نَشَرَ
		طَبَعَ
		شَرِبَ
		هَجَرَ
		نَظَرَ

2- Aşağıdaki sulâsî mezîd fiillerin ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûllerini yazınız.

İsm-i mef'ûl	İsm-i fâ'il	
		كَسَّرَ
		فَتَّحَ
		فَضَّلَ
		تَعَلَّمَ
		تَشَكَّرَ
		أَكْرَمَ
		أَهْمَلَ
		جاهَدَ
		إِسْتَعْمَلَ
		إِسْتَمَعَ

3- Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin ism-i fâʿil yapılarını cümlelerin karşısına yazınız.

1. غَفَرَ اللهُ الذّنوب. : ....
2. يَكذب الطّالِبُ دائِماً. : ....
3. شَخْص يُدَرِّسُ في الجامِعَة. : ....
4. مُحَمَّدٌ أَرْسَلَ الرِّسالةَ. : ....
5. الرَّجُلُ فَتَّشَ المَصْنَع بِدِقَّةٍ. : ....

4- Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. أنا أَرْغَبُ...........ذلك.
2. هذا الشِّعْرُ يَتَكَوَّنُ ...... بَيْتَيْنِ.
3. أَسْتَمِعُ ....هذه الأغنية أحْياناً.
4. حَصَلْتُ ......دَرَجَة الدكتوراه قبل سَنَتَيْن.
5. أنا أَبْحَثُ..........عَمَلٍ في الوزارات.
6. هَلْ تَهْتَمُّ ....هذه الأَعْمال؟
7. هل تَشْتاقُ......الأيام الماضية يا أبي؟
8. شُرب الشّاي في اللّيل يُؤَثِّر ......النّوم سَلْبِيًّا.

5- Aşağıdaki ibarelerdeki boşlukları ibarenin yapısına uygun sözcüklerle doldurunuz.

جَزاكَ......خَيْراً.
...... يُخَلِّيك.
حَفِظَ...... الله.
الله ...... العَافِيَة.

6- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

(أعْجَب / مُعْجَبَةٌ / مُعْجَبون / أَعْجَبَتْكَ / يُعْجِبُني)

1. هَلْ ...... هذه القَهوةُ يا أحمد؟
2. لا ...... فَصْلُ الشِّتاءِ ، أُحِبُّ فَصْلَ الصَّيْفِ.
3. فَاطِمَة ...... بِهذه التَّنّورة كَثيرًا و أَظُنُّ أنَّها ستَشْتَرِيها.
4. قالوا لي إِنَّهم ...... بِهذا الفيلم، شاهدوه مَرَّاتٍ.
5. مَصْنَعُنا ...... المُهَنْدِسَ الجَديدَ.

7- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(المَشْروباتِ / مُبْتَسِماتٌ / جَائِعينَ / مَسْرُورَتانِ / ذاهِبُونَ)

1. هُمْ ...... إلى العمل بالحافِلة.
2. المُمَرِّضاتُ خَرَجْنَ مِنَ المُسْتَشْفى و هنَّ ....
3. اِشْتَرَيْتُ المأكولاتِ و ...... من السوقِ صباحًا.
4. عادتْ عائِشَة و فاطِمَة من المدْرَسة و هما ....
5. كان المُدرِّسُون ...... و ذهبوا إلى المَطْعَم.

8- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bu kitap benim hoşuma gidiyor.
2. Ali’nin defteri öğretmenin hoşuna gitti.
3. Bu yemeği beğendin mi Halit?
4. Müzik dinlemek hoşuna gidiyor mu Selma?
5. Ev temizlemek hoşumuza gitmiyor.

9- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. هَلْ تَشْتاقِينَ إلى أُمِّكِ؟
2. حَصَلَ اللّاعِبُ على المَرْكَزِ الأوَّل في المُباراة.
3. يَرْغَبُ مصطفى في السَّفر إلى أوربّا.
4. أعْجَبَتْها الدّروسُ في هذا القسمِ.
5. بَحَثْنا عن مَعْلوماتٍ حَوْلَ الأدبِ في هذه الْمَكْتَبَة.
6. هَلْ يُؤَثِّرُ شُرْبُ الشَّاي على الصّحة سَلْبيًّا؟
7. لا تُعْجِبُني مُمارَسَةُ الرِّياضة.
8. أَبي و أُمِّي مُعْجَبانِ بِهذا المَطْعَم كَثيرًا.
9. اِشْتَرَى أَبي من السُّوق المُكَسَّراتِ للضُّيُوف.
10. هَلْ تَهْتَمُّ بِتَرْتيبِ غُرْفَتِكَ يا حَسَن؟

10- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

مُتَشَكِّر :
مُتَكَبِّر :
مُتَبَسِّم :
مُبارَك :
مُجَلِّد :
مُسْتَنْسِخ :
مُسْتَيْقِظ :
مُسْتَشْفَى :
مُشَكَّل :
مُتَكَوِّن :

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 10

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, tanıtımı yapılmış olan bazı ibareleri ve sözcükleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî mucerred fiillerden ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

Sulâsî Mucerred Fiillerden İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl Türetmek

Türkçede "etken ortaç" kavramı ile ifade edilen "ism-i fâ'il" yapısı ve "edilgen ortaç" kavramı ile karşılanan "ism-i mef'ûl" yapısı hem sulâsî mucerred, hem de sulâsî mezîd fiillerden elde edilen yapılardır. Sulâsî mucerred fiillerde fiili yapan, eylemi gerçekleştiren isim elde edilmek istendiğinde "fâ'il" kalıbı; fiilin ifade ettiği işten etkilenen varlığı göstermede "mef'ûl" kalıbı kullanılır.

Örneğin;

كَتَبَ (yazdı) fiilinden كَاتِبٌ (yazar); عَلِمَ (bildi) fiilinden عَالِمٌ (bilen, âlim) sözcükleri ism-i fâ'il olarak türetilebilir.

كَتَبَ (yazdı) fiilinden مَكْتُوبٌ (yazılan); عَلِمَ (bildi) fiilinden مَعْلُومٌ (bilinen), sözcükleri ism-i mef'ûl olarak türetilebilir.

3 Sulâsî mezîd fiillerden ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûl türetebilme ve bunları cümle içinde kullanabilme

Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl Türetmek

Mezîd fiillerde ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûl yapıları, sulâsî mucerred fiillerden elde edilenlerden farklıdır. Mezîd fiiller bir harf ziyadeli, iki harf ziyadeli ve üç harf ziyadeli olmak üzere çeşitlilik gösterdiklerinden bunların tümü için tek bir kalıp yoktur. Bunun yerine bütün sulâsî mezîd fiillerden şu yol izlenerek ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûl elde edilir: Önce fiilin muzârisi alınır: عَلَّمَ → يُعَلِّمُ, baştaki muzâraat harfi atılıp yerine ötre ile harekeli bir mim harfi getirilir: مُعَلِّمُ, sondan bir önceki harfin harekesi ism-i fâ'ilde kesra; ism-i mef'ûlde fetha yapılır. Fiilimiz artık isimleştiği için sonu tenvinlenir.

مُعَلِّمٌ: öğreten, öğretmen (ism-i fâ'il)

مُعَلَّمٌ: öğretilen (ism-i mef'ûl)

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

إِسْتَمَعَ إِلَى :-i dinlemek

هَلْ تَسْتَمِعُ إلى الموسيقى؟ (Müzik dinler misin?)

أَثَّرَ على/في :-i etkilemek

هَلْ تَعْرِفُ كَيْفَ يُؤَثِّرُ الإنْسانُ على البِيْئَةِ؟ (İnsanın çevreyi nasıl etkilediğini biliyor musun?)

رَغِبَ في :-i istemek

هُوَ يَرْغَبُ فِي العَمَلِ. (O, çalışmak istiyor.)

إِشْتاقَ إِلَى :-i özlemek

أنا أَشْتاقُ إِلَى رُؤْيَتِهِ. (Onu görmeyi özledim.)

بَحَثَ عَنْ :-i aramak

كَيْفَ أَبْحَثُ عَنْ مَعْلوماتٍ فِي الإِنْترنت؟ (İnternette nasıl bilgi ararım?)

حَصَلَ على :-i elde etmek, almak

حَصَلَتْ أُخْتِي عَلَى شَهادَةِ الجامِعة. (Kızkardeşim üniversite diploması aldı.)

تَكَوَّنَ مِنْ :-den oluşmak

يَتَكَوَّنُ بَيْتُنا مِنْ غُرْفَتَيْنِ و مَطْبَخٍ و حَمّام. (Evimiz iki oda, bir mutfak ve bir banyodan oluşuyor.)

إِهْتَمَّ بِـ :-ile ilgilenmek, - e bakmak, -e önem vermek,-i dert etmek

هَلْ هُوَ يَهْتَمُّ بِصِحَّتِهِ؟ (O, sağlığına önem veriyor mu?)

5

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Türkçede "beğenmek" fiili, öznenin aktif durumda kullanıldığı, dolayısıyla "bir şeyi beğenmek" biçiminde nesne alan bir yüklemdir. Arapçada bu ifade (أَعْجَبَ) fiiliyle kullanılır, ancak Türkçedekinin tersine beğenilen nesneyi özne, beğeneni nesne durumuna koyan bir kullanılış özelliğine sahiptir.

هَلْ أعْجَبَكَ هذا الطَّعامُ؟ (Bu yemek senin hoşuna gitti mi?)

نَعَم أَعْجَبَنِي هذا الطّعامُ. (Evet, bu yemek benim hoşuma gitti.)

Bu kısımda ayrıca "اللهُ يُعْطيكَ العافيَةَ." ifadesinin kullanımı tanıtılmış ve gördüğümüz bir iyilik karşısında karşımızdakine iyi dileklerimizi sunmak için kullandığımız ifadelerden bazıları listelenmiştir.

Allah seni hayırla ödüllendirsin.	جَزاكَ اللهُ خَيْراً
Allah seni saklasın, korusun.	اللهُ يُخَلِّيكَ
Allah seni saklasın, korusun.	اللهُ يَحْميكَ
Allah seni korusun.	حَفِظَكَ اللهُ
Allah seni yaşatsın.	حَيَّاكَ اللهُ
Allah uzun ömür(ler) versin.	أَطالَ اللهُ عُمْرَكَ

1 Aşağıdakilerden hangisi ism-i fâ‘ildir?

A. مُهْمَل
B. مُشَكَّل
C. مُحافَظَة
D. مُجادَلَة
E. مُرْسِل

2 مُكَسَّر yapı olarak nasıl bir sözcüktür?

A. İsm-i mef‘ûl
B. İsm-i fâ‘il
C. Mastar
D. Mezîd fiil
E. Sulâsî mucerred

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere seçenektekilerden hangisi **getirilemez?**

أنا ....مِنْ تُرْكيا.

A. عامِل
B. شاعِرة
C. طاوِلَة
D. قادِم
E. طالِب

4 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu tamamlayacak ism-i mef‘ûl hangi seçenekte verilmiştir?

الدّخول إلى الجامِعَة ....اليَوْم.

A. مَتْروك
B. مَفْكور
C. مَعْشوق
D. مَمْنوع
E. مَرْفوع

5 "لَمّا حَصَلَ........شَهادَة الجامِعة ذَهَبَ إلى أوربّا."

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere hangi harf-i cer getirilmelidir?

A. على
B. في
C. بِ
D. عَنْ
E. إلى

6 Aşağıdaki cümlede altı çizili sözcüğün türü seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

اِكْتَسَبَ البائِعُ كَثيراً من هذا المُشْتَري.

A. İsm-i mef‘ûl
B. Sıfat
C. Sulâsî fiil
D. Mezîd fiil
E. İsm-i fâ‘il

7 "هو شَخْص يَسْتَغْفِرُ............" cümlesinde boşluğu tamamlayacak sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. المُسْتَغْفَر
B. المُسْتَغْفِر
C. المُسْتَقْبَل
D. المُسْتَشْرِق
E. المُسْتَشْفى

8 أَعْجَبَتْهُ هذه الرِّياضَةُ.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. O, bu sporu severek yapıyor.
B. Bu spor, onu mutlu ediyor.
C. Bu spor onun hoşuna gitti.
D. Bu spor seni eğlendiriyor.
E. Bu spor onu rahatlattı.

9 "جزاكَ الله خَيراً." ifadesinin Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Allah seni cezalandırsın.
B. Allah seni hayırla ödüllendirsin.
C. Allah seni affetsin.
D. Allah seni korusun.
E. Allah senin hayrını vermesin.

10 "أيُّ خِدْمَة؟" ifadesinin uygun Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A. Hangi beden istiyorsunuz?
B. Emredersiniz.
C. Buyurmaz mısınız?
D. Ne arzu edersiniz?
E. Hizmet alabildiniz mi?

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mucerred Fiillerden İsm-i Fâ'il Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mucerred Fiillerden İsm-i Fâ'il Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Harf-i Cerlerle Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Mef'ûl Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. B	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerden İsm-i Fâ'il Türetmek" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 10"da bulunan "Elbise Mağazasında" adlı diyaloğu yeniden gözden geçiriniz.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki sulâsî fiillerin ism-i fâ'il ve ism-i mef'ûllerini yazınız.

İsm-i mef'ûl	İsm-i fâ'il	
مَفْعول	فاعِل	فَعَلَ
مَتْروك	تارِك	تَرَكَ
مَفْتوح	فاتِح	فَتَحَ
مَمْدوح	مادِح	مَدَحَ
مَمْنوع	مانِع	مَنَعَ
مَنْشور	ناشِر	نَشَرَ
مَطْبوع	طابِع	طَبَعَ
مَشْروب	شارِب	شَرِبَ
مَهْجور	هاجِر	هَجَرَ
مَنْظور	ناظِر	نَظَرَ

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki sulâsi mezîd fiillerin ism-i fâ‘il ve ism-i mef'ûllerini yazınız.

İsm-i mef‘ûl	İsm-i fâ‘il	
مُكَسَّر	مُكَسِّر	كَسَّرَ
مُفَتَّح	مُفَتِّح	فَتَّحَ
مُفَضَّل	مُفَضِّل	فَضَّلَ
مُتَعَلَّم	مُتَعَلِّم	تَعَلَّمَ
مُتَشَكَّر	مُتَشَكِّر	تَشَكَّرَ
مُكْرَم	مُكْرِم	أَكْرَمَ
مُهْمَل	مُهْمِل	أَهْمَلَ
مُجاهَد	مُجاهِد	جاهَدَ
مُسْتَعْمَل	مُسْتَعْمِل	اِسْتَعْمَلَ
مُسْتَمَع	مُسْتَمِع	اِسْتَمَعَ

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin ism-i fâ‘il yapılarını cümlelerin karşısına yazınız.

1. غَفَرَ اللّٰه الذّنوب. : غافِر
2. يَكذب الطّالِبُ دائِماً. : كاذِب
3. شَخْص يُدَرِّس في الجامِعة. : مُدَرِّس
4. مُحَمَّدٌ أَرْسَلَ الرِّسالَة. : مُرْسِل
5. الرَّجُلُ فَتَّشَ المَصْنَع بِدِقَّة. : مُفَتِّش

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. أنا أرْغَبُ في ذلك.
2. هذا الشِّعْرُ يَتَكَوَّنُ مِنْ بَيْتَيْنِ.
3. أَسْتَمِعُ إلى هذه الأغنية أحْيانًا.
4. حَصَلْتُ عَلى دَرَجَة الدُّكْتوراه قَبْلَ سنَتَيْنِ.
5. أنا أبْحَثُ عَنْ عَمَلٍ في الوزارات.
6. هَلْ تَهْتَمُّ بِهذه الأعْمال؟
7. هَلْ تَشْتاقُ إلى (veya لِـ) الأيّامِ الماضية يا أبي؟
8. شُرب الشّاي في اللّيل يُؤَثِّر عَلى (veya في) النّوم سَلْبيًّا.

Alıştırma 5

Aşağıdaki ibarelerdeki boşlukları ibarenin yapısına uygun sözcüklerle doldurunuz.

جَزاكَ اللهُ خَيْراً.
اللهُ يُخَلِّيك.
حَفَظَكَ اللهُ.
اللهُ يُعْطِيكَ العَافِيَة.

Alıştırma 6

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

(أَعْجَب / مُعْجَبَةٌ / مُعْجَبون / أَعْجَبَتْكَ / يُعْجِبُني)

1. هَلْ أَعْجَبَتْكَ هذه القَهوةُ يا أحمد؟
2. لا يُعْجِبُني فَصْلُ الشِّتاءِ ، أُحِبُّ فَصْلَ الصَّيْفِ.
3. فَاطِمَة مُعْجَبَةٌ بِهذه التَّنّورة كَثيرًا و أَظُنُّ أَنّها سَتَشْتَريها.
4. قالوا لي إنَّهم مُعْجَبون بِهذا الفيلم، شاهدوه مَرّاتٍ.
5. مَصْنَعُنا أَعْجَبَ المُهَنْدِسَ الجَديدَ.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(المَشْروباتِ / مُبْتَسِماتٌ / جَائِعِين / مَسْرُورَتانِ / ذاهِبُونَ)

1. هُمْ ذاهِبُونَ إلى العمل بالحافِلة.
2. المُمَرِّضاتُ خَرَجْنَ مِنَ المُسْتَشْفى و هنَّ مُبْتَسِماتٌ.
3. اِشْتَرَيْتُ المأكولاتِ و المَشْروباتِ من السوقِ صباحًا.
4. عادتْ عائِشَة و فاطِمَة من المدْرَسة و هما مَسْرُورَتانِ.
5. كانَ المُدرِّسُون جَائِعِين و ذهبوا إلى المَطْعَم.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Bu kitap benim hoşuma gidiyor.

يُعْجِبُنِي هذا الكتاب. / أنا مُعْجَبٌ بِهذا الكِتاب.

2- Ali'nin defteri öğretmenin hoşuna gitti.

أَعْجَبَ المُعَلِّمَ دَفْتَرُ عَلِي.

3- Bu yemeği beğendin mi Halit?

هَلْ أعْجَبَكَ هذا الطَّعامُ يا خَالِد؟

4- Müzik dinlemek hoşuna gidiyor mu Selma?

هَل يُعْجِبُكِ الاسْتِماعُ إلى الموسيقى يا سَلْمى؟/

هَلْ أَنْتِ مُعْجَبَةٌ بالاسْتِماعِ إلى الموسيقى يا سَلْمى؟

5- Ev temizlemek hoşumuza gitmiyor.

لا يُعْجِبُنا تَنْظِيفُ البَيْت. / لَسْنا مُعْجَبِين بِتَنْظِيفِ البَيْت.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- هَلْ تَشْتاقِينَ إلى أُمِّكِ ؟
Anneni özlüyor musun?

2- حَصَلَ اللّاعِبُ على المَرْكَزِ الأوّلِ في المُباراة.
Oyuncu karşılaşmada birinciliği elde etti.

3- يَرْغَبُ مُصْطَفى في السَّفرِ إلى أوروبّا.
Mustafa Avrupa'ya gitmek (yolculuk yapmak) istiyor.

4- أعْجَبَتْها الدّروسُ في هذا القسمِ.
Bu bölümdeki dersler onun hoşuna gitti.

5- بَحَثْنا عن مَعْلوماتٍ حَوْلَ الأدبِ في هذه الْمَكْتَبَةِ.
Bu kütüphanede edebiyatla ilgili bilgi araştırdık.

6- هَلْ يُؤَثِّر شُرْبُ الشّاي عَلى الصِّحَّة سَلْبيًّا؟
Çay içmek sağlığı olumsuz etkiler mi?

7- لا تُعْجِبُني مُمارَسَةُ الرِّياضة.
Spor yapmak hoşuma gitmiyor.

8- أَبي و أُمّي مُعْجَبانِ بِهذا المَطْعَمِ كَثيرًا.
Babam ve annem bu lokantayı çok beğenirler.

9- اِشْتَرَى أبي من السُّوق المُكَسَّراتِ للضُّيُوف.
Babam çarşıdan konuklar için kuruyemiş aldı.

10- هَلْ تَهْتَمُّ بِتَرْتِيبِ غُرْفَتِكَ يا حَسَن؟
Odanın düzenine önem veriyor musun Hasan?

Alıştırma 10

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

مُتَشَكِّر	: شكر	مُسْتَنْسِخ	: نسخ
مُتَكَبِّر	: كبر	مُسْتَيْقِظ	: يقظ
مُتَبَسِّم	: بسم	مُسْتَشْفَى	: شفى
مُبارَك	: برك	مُشَكِّل	: شكل
مُجَلِّد	: جلد	مُتَكَوِّن	: كون (كان)

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَثَّرَ عَلى / في (*essere ʿalâ/ fî*) **-i etkiledi**

آسِف (*âsif*) **üzgün**

اِشْتاقَ إلى (*iştâka ilâ*) **-i özledi**

أَعْجَبَ.... (*aʿcebe*) **-nin hoşuna gitti**

اِهْتَمَّ بِ (*ihtemme bi*) **-i le ilgilendi, -e baktı, -e önem verdi, -i dert etti**

بائع (*bâʾi*) **satan, satıcı**

بَحَثَ عَنْ (*bahase ʿan*) **-i aradı**

بَذْر (*bezr-bizr*) **çekirdek**

بُنْدُق (*bunduk*) **fındık**

بَنْطُلون جينز (*bantulûn cînz*) **kot pantolon**

تَكَوَّنَ مِنْ (*tekevvene min*) **-den oluştu**

تَنّورَة (*tennûre*) **etek**

جَزمة (*cezme*) **çizme**

دَبّاسَة (*debbâse*) **zımba**

دَرَجَة الدُكْتوراه (*derecetu'd-duktûra*) **doktora derecesi, doktora unvanı**

رَغِبَ في (*ragibe fî*) **-i istedi**

سَلْبِيًّا (*selbiyyen*) **olumsuz olarak**

شَبَكَة (*şebeke*) **ağ**

شُرْب (*şurb*) **içmek**

شِعْر (*şiʿr*) **şiir**

شَعْر (*şaʿr*) **saç**

صِنّارَة (*sinnâre*) **olta**

صُوفيّة (*sûfiyye*) **yünlü**

صَيْد (*sayd*) **av**

غُرْفَة القِياس (*gurfetu'l-kıyâs*) **deneme kabini**

قِرْطاسِيَّة (*kırtâsiyye*) **kırtasiye**

قَلِقَ عَلى (*kalika ʿala*) **...e endişelendi**

قَلَمُ حِبْر (*kalemu hibr*) **dolma kalem**

قَلَمُ رَصاص (*kalemu rasâs*) **kurşun kalem**

قَميص (*kamîs*) **gömlek**

لَجْنَة (*lecne*) **komisyon**

لَوْز (*levz*) **badem**

مِبْراة (*mibrât*) **kalemtraş**

مُتَفَكِّر (*mutefekkir*) **düşünür**

مَحَلّ (*mahal*) **dükkan**

مُخَلَّلات (*muhallelât*) **turşular**

مُرْسَل (*mursel*) **gönderilen**

مَرْكَز التَّسَوّق (*merkezu't-tesevvuk*) **alışveriş merkezi**

مِسْطَرَة (*mistara*) **cetvel**

مَسْلوق (*meslûk*) **haşlanmış**

مُشْتَرِك (*muşterik*) **abone, katılımcı**

مَشْروبات (*meşrûbât*) **içecekler**

مِعْداد (*miʿdâd*) **abaküs**

مِعْطَف (*miʿtaf*) **palto**

مُعَلَّبات (*muʿallebât*) **konserve (gıdalar)**

المُغَنّي (*el-mugannî*) **şarkıcı**

مُفَضَّل (*mufaddal*) **tercih edilen, favori, gözde**

مَقاص (*makâs*) **beden, ölçü**

مُقَدَّم (*mukaddem*) **öne geçmiş**

مُكَسَّرات (*mukesserât*) **kuruyemiş (fındık, ceviz, badem vb.)**

مِمْحاة (*mimhât*) **silgi**

نَفْسِيّة (*nefsiyye*) **psikolojik durum, psikoloji**

نَفْع (*nefʿ*) **fayda, yarar**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

أَطال اللهُ عُمرك *(etâla'llâh umrak)* **Allah uzun ömür(ler) versin**

اللهُ يَحْميكَ *(Allâh yahmîk))* **Allah seni korusun**

اللهُ يُخَلِّيكَ *(Allâh yuhallîk)* **Allah seni saklasın**

اللهُ يُعافيك *(Allâh yu'âfîk)* **Allah seni afiyetlendirsin**

اللهُ يُعْطيكَ العافِيَة *(Allâh yu'tîke'l-'âfiye)* **Allah afiyet versin, kolay gelsin**

جَزاكَ اللهُ خَيْراً *(cezâke'llâhu hayren)* **Allah seni hayırla ödüllendirsin**

حَفَظَكَ اللهُ *(hafazaka'llâh)* **Allah seni korusun**

حَيَّاكَ اللهُ *(hayyâka'llâh)* **Allah seni yaşatsın**